

EGİAD

YARIN



*Yarımlar
Sensizle Aydedir*

EGE GENÇ İŞADAMLARI



DERNEĞİ YAYIN ORGANI



■ Hayallerinin Adamı:
Mustafa DENİZLİ

■ **Kemal ÇOLAKOĞLU;**
"İzmir'e birkaç iyi adam gerek"

■ "Günümüz Türkiye'si yorumuyla,
'İzmir İktisat Kongresi'
yayınımız ektedir"

**Yenilenebilir enerjiye
Yeni yol Haritası**



3 1245456 1345344



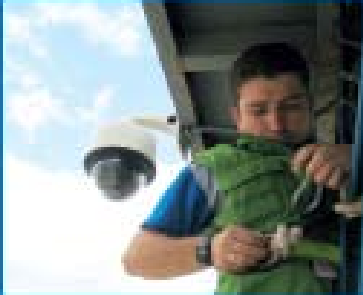
*Eğitimdir ki,
bir ulusu ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır,
ya da bir ulusu esaret ve sefaletle terkeder.*

H. Atatürk



EGİAD İlköğretim Okulu

1456 Sokak No:10/1 Punta İş Merkezi Kat:8 Alsancak İzmir, TÜRKİYE
Tel: (0232) 422 30 00 Fax: (0232) 422 33 00 Web: www.egiad.org.tr



DOĞANKOÇ
Güven, Güvenlik, Hizmet

Genel Müdürlük
Kazım Dirik Mah. 187 Sk. No:27/6
Bornova - İZMİR
Tel: 0 232 343 37 14 * Faks: 0 232 343 36 92
info@dogankoc.com.tr

Yaşamınıza huzur katar...

İçindekiler



İzmir' in Penceresinden

Kemal ÇOLAKOĞLU **12** | **18**

Siyasi Strateji

Ümit ÖZDAĞ **20** | **27**

Konuk Yazar

Gazi ERÇEL **29** | **31**
Dr. Rüştü BOZKURT

Portre

Ercüment YILMAZ **32** | **37**

Sektör; Kruvaziyer

İZTO Ekrem DEMİRTAŞ **38** | **47**
MSC Savaş ERCAN
Bülent TERCAN

Başarı Öyküsü

Mustafa DENİZLİ **48** | **55**

Güncel Tarih

Prof. Dr. Mümtaz SOYSAL **56** | **59**

Özel Haber

İzmir Kayıklarının Tarihçesi **60** | **62**

Konuk Yazar

Melih GÜRSOY **64** | **66**

Yenilenebilir Enerji

Prof. Dr. Sıddık İÇLİ **68** | **81**
Barış KOCAGÖZ
H. Metin Tuncay
M. Salim ARSLANALP
Dr. Cenk SEVİM

Babalar ve Çocukları

Kâya Ailesi **84** | **90**

Onur Kulübü

Uğur BARKAN **92** | **96**

İnsan Kaynakları

Yrd. Doç. Dr. Ulaş ÇAKAR **100** | **101**

Konuk Yazar

Metin AYDOĞAN **102** | **117**

GRAFİK & TASARIM

Sba

A D V E R T I S I N G

Görsel Yönetmen: Nihan GÜVEN

Kapak Tasarım: A. Bahadır ÜLKÜSAYAR

Tel: +90.232 446 84 94 - **Fax:** +90.232 446 59 17

Adres: Şair Eşref Bulvarı Karahmetoğlu İş Merkezi

No:22 K:4 D:405 Çankaya - İzmir / TÜRKİYE

www.sbareklamcilik.com

Baskı:

Hürriyet Matbaası 2826 Sk.

No:52 I. Sanayi Sitesi - İZMİR

0 (232) 459 96 00

Basım Tarihi: 12.08.2009



Kültür Sanat

Tolga ÇANDAR **118** | **122**

Rotamız Lezzet

A. Nedim ATİLLA **124** | **125**

Ekoloji

Prof. Dr Doğan YAŞAR **126** | **129**

Alternatif Spor

131 | **134**

5 Soru 5 Cevap

Erim YÜCEL **138** | **144**

Arda IŞIK

Ömer YEŞİLYURT

Sena ZORLU

Uğur ALTUĞ

İlgar ERDOĞANLAR

Faaliyetler

146 | **151**



Önünüz, arkanız, sağınız, solunuz...

Her gi-nin ke-tilen ve telen dairesi olan,
her turkiye'de klenen Avrupa'da vuran...

Milyonlerce jantın bir insonu var.

Bunlar biziz. mirdiziz.

31.411.242 yek CME jantı
dunya yolarında...

CME

010 010.021.7

SSA'nin lignektur



www.cme.com.tr



Cemal ELMASOĞLU
EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı

Değerli EGİAD Yarın Okurları,

23. sayısı ile yayın hayatında altıncı yılı geride bırakan EGİAD Yarın Dergisi bu sayıda yepyeni yüzü ve farklı içeriği ile size ulaşıyor. Her seferinde size daha zengin bir içerikle hazırlamaya çalıştığımız dergimiz hem EGİAD üyeleri ve hem de Türkiye'nin her yerine dağılan ikibine yakın okuyucusu ile buluşuyor. Bu sayımızda yine birbirinden ilginç konular ve konuklarla karşınızdayız. Yüce Önderimiz Atatürk'ün daha atının teri kurumadan, çizmelerini çıkarmadan büyük bir öngörü ile İzmir'de topladığı İktisat Kongresi'nde alınan kararları bugünün Türkiye Ekonomisi ile karşılaştırdığımız özel ekimizde değerli yazarların ve bilim adamlarının çeşitli açılardan değerlendirmelerini zevkle okuyacaksınız.

Dünya'nın en önemli sorunlarından

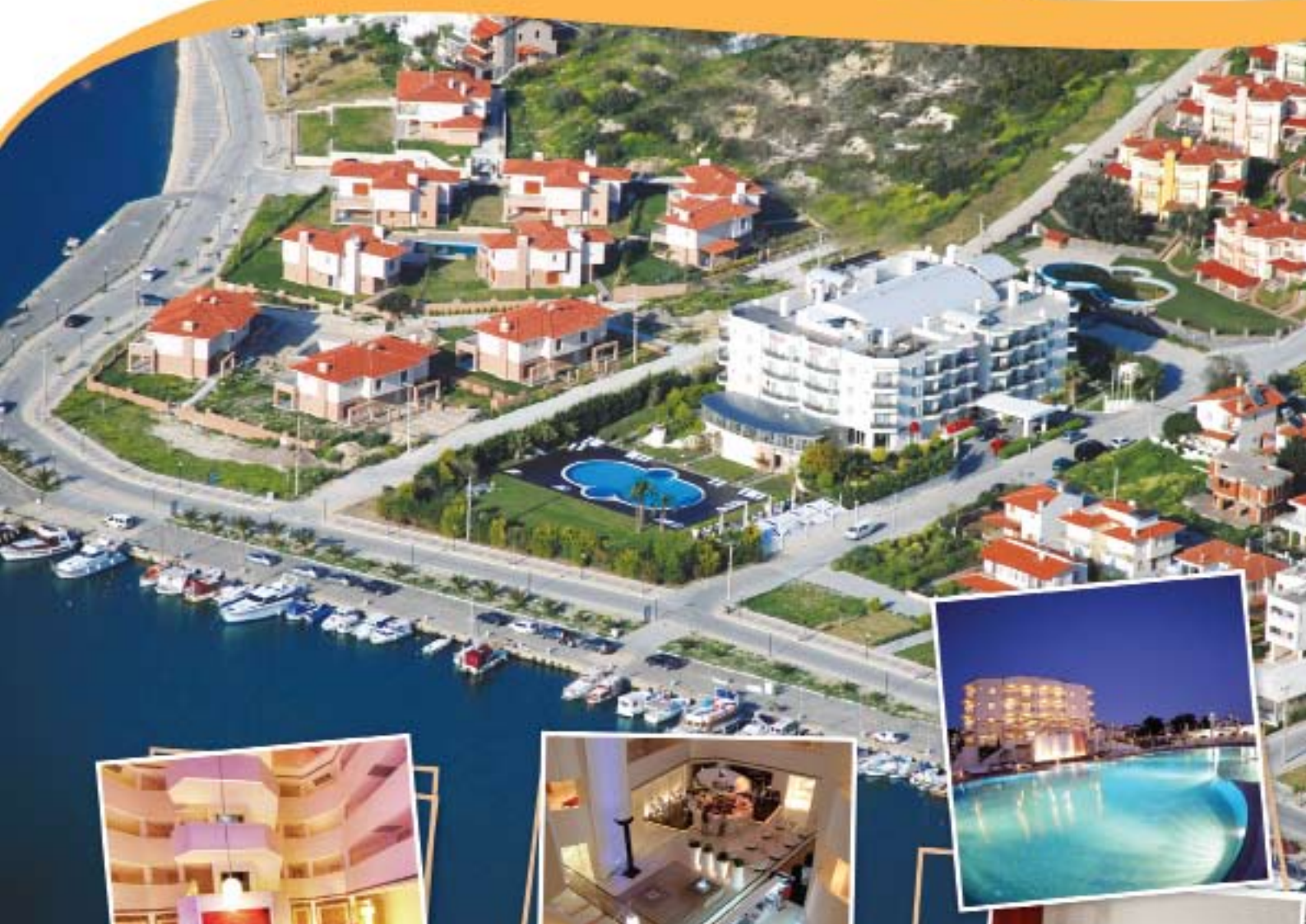
biri olan enerji sorununu bu dergimizin ana teması ve kapak konusu olarak yenilenebilir enerji boyutuyla incelediğimiz sayfalarımızda ilgiyle okuyacağımız değerli bilgiler yer alıyor. Çocuklarımızı temiz bir çevre bırakmak bizim sorumluluğumuzdur. Bu nedenle, Türkiye enerji ihtiyacını karşılarken temiz ve yenilenebilir enerji potansiyelini en üst düzeyde kullanmaya özen göstermelidir. Bu açıdan rüzgar, jeotermal, hidroelektrik vb. kaynaklar Türkiye için önem taşımaktadır.

Dergimizin Babalar ve Çocukları, sağlık, turizm, spor, sanat, bilim-teknoloji, uluslararası siyaset, strateji, araştırma-inceleme, insan kaynakları ve diğer köşeleri, yine size ilginç konuları taşıyor. Önceki Dönem Danışma Kurulu Başkanımız Sayın Kemal Çolakoğlu ve geçmiş dönem başkanlarımızdan Sayın Uğur Barkan'la yapılan söyleşileri çok

keyifle okuyacaksınız. Başarı Öyküsü ve Portre köşelerinde çok değerli isimleri ağırlıyoruz; İzmir'in spordaki gururu ve Beşiktaş'ın başarılı teknik direktörü Sayın Mustafa Denizli ve yeni Emniyet Müdürümüz Sayın Ercüment Yılmaz'la yapılan söyleşiler de sayfalarımız arasında yer alıyor.

Dergimizin elinize ulaşıncaya kadar olan serüveninde emekleriyle değerli katkılarda bulunan Yayın Kurulu Başkanımız Sayın Reha Atakan'a, Genel Yayın Editörümüz Sayın Nurten Akyazılılar'a, grafik tasarım ve uygulama'yı yapan üyemiz Sba Reklamcılık firmasına ve dergide hiçbir karşılık beklemezsizin yazıları ile çok değerli bilgilerini ve görüşlerini bizlerle paylaşan yazarlara sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

En iyi dileklerim ve saygılarımla.



Adını doğa, tarih, eğlence ve deniz ürünleriyle ünlü , antik adıyla Cysus – Çeşme ' de alan Sisus Hotel, Dalyanköy' de marina manzarasına sahip, 51 odalı 'Great Hotels Of The World' üyesi deluxe bir butik otel olarak 2004' den bu yana hizmet vermeye devam ediyor.
Her türlü ihtiyacın düşünüldüğü, farklı dizayn edilmiş Sisus oda ve suitlerinde rahatlık, konfor ve huzur sizi bekliyor.



Gökbayrak için...

İpek Yolu'nun hâkimiyeti bizdeyken bölgedeki Türk devletleri dünyanın süper gücüydü. Bugün de olduğu gibi bizi yenebilecek kendi kendimizden başka düşmanımız yoktu.

Sonra deniz ticaret yollarını buldular, sanayi devrimini yaptılar. İpek yolu ve Türk çağı sona erdi. Sanayi devrimi için gerekli olan Osmanlı'daki doğal kaynaklar I. Dünya Savaşı ile ele geçirildi. Bölündük, parçalandık. Dev çınarın kökü, dalları dağıldı. Son 200 senede en çok katledilen millet olduk. Ama Batının tekelinde olduğu için bize gelince, ne insan hakları ne evrensel hukuk kaldı.

Dünün İpek Yolu günümüzün enerji ve hammadde yolu oldu. Orta Asya'yı hayatta kalabilmesi için kaçınılmaz gören Batı, Rusya ve Çin'e rağmen bölgede yer edinmeye başladı. Afganistan'ın işgali, Pakistan'da kukla hükümet kurma çabaları hep bu oyunun bir parçası. Bu satrançta en önemli taş Türkler. Ancak soğuk savaş döneminin NATO başkomutanlarından General Alexander Haig'in dediği gibi, **"Komünistlerle mücadele etmek için Sovyetler Birliği'ndeki Türkleri kullanalım ama sonra bizi Türklerden kim kurtaracak?"**

Batının bitmeyen meselesidir; **"Doğu (Türk) meselesi"**. Türk'e tahammül yok. Bir de içimizdeki mankurt maşaları var **"Ne Mutlu Türküm Diyene!"** sözünü kavrayamayıp, içi boş bir; **"Türkiye-li"** kavramı yaratıp, bölücülere çalışan.

"Köklerimize inmeli ve olayların böldüğü tarihimizin içinde bütünleşmeliyiz" dedi ulu önder, biz neredeyse yolunu unuttuk. Orta Asya Türklüğünü Rusya'ya, Amerika'ya, Avrupa'ya, Çin'e bıraktık. Bizde varsa yoksa Avrupa. Oysa Amerika ve Avrupa'nın bölgeye neden bu kadar çok nüfus etmek istemesini, kavramamız gerekir. Gelecek Orta Asya'da şekillenecek.

Binlerce yıllık Ata toprağımız Doğu Türkistan, Sultan Abdülaziz döneminde Osmanlı toprağıydı; sonra Çin işgal

etti. Savaştlar...1933'de, **"G ö k b a y r a k ' t a n Albayrak'a selam olsun"** telgrafıyla haber verdiler Ata'ya, **"önerdiğin bayrağı kabul ettik, bağımsızlığımızı ilan ettik"** diye... **"Albayrak'tan Gökbayrak'a selam olsun"** telgrafı ile kutladı Atam, Doğu Türkistan'ı. O dönemin şartları altında bile hiç vakit kaybetmeden bölgeye yardım malzemeleri, öğretmenler ve subaylar gönderip, bu bölgeden birçok başarılı genci Türkiye'ye getirterek, Harp Okulu'nda eğitime tabi tuttu. Halen Doğu Türkistan Vakfı'nın Başkanlığı'nı sürdüren 1925, Hoten doğumlu Emekli Tümgeneral Rıza Bekin, Atatürk'ün Harp Okulu'nda okuttuğu gençlerden birisidir. 1944'deki bağımsızlık denemesi ise 5 yıl sürdü.

Bugün 15-20 milyon Türk yaşıyor orada. Daha bir konsolosluk bile açtırmamışlar bize. En yakın Türk konsoloslugu 3700 km. uzakta, Pekin'de... İki haftada anca vize alabiliyor Uygur Türk'ü otellere alınmadığı Pekin'de. Çin'de çıkarılan madenlerin yüzde 85'i Doğu Türkistan'da çıkarılıyor. Stratejik açıdan çok büyük öneme sahip. **'Sinci-ang'** diyor, Çinli orası için; **'Yeni sınır, kazanılmış topraklar'** anlamında. Onlar için yeni, bizim için çok eski...

'Uygur'ın aslıdır, **Uygur**. 2500 yıl önce yerin 100 metre altına 5600 kilometrelik karızlar (yer altı su kanalı) yapan. Her türlü bilimde, felsefede, edebiyatta çığır açan. Daha Avrupa'daki devletler kurulmadan, Yarnaz gibi muhteşem şehirler inşa eden, ilk dizgi matbayı kullanan. Tarımın aslıdır. **'Tarım'** adını, Tarım nehrinden alır. **'Turfanda'** deriz; mevsim dışı yetiştirilen meyve ve sebzelere. Bolluğu ve zengin çeşidiyle meşhur **Turfan** şehri ve Turfan vahasıdır



Reha ATAKAN

EGİAD YARIN Yayın Kurulu Başkanı

aslı. Adında Türk olan ilk devletimiz; **Göktürklerin** kurulduğu topraklardır. Türkçenin aslıdır, **Kaşgarlı** Mahmut'tur; Divan-ı Lügat-ı Türk'ü yazar. Türk, devlet idaresinin ve törelerin aslıdır, **Balasaganlu** Yusuf Has Hacıp'tir; Kutadgu Bilig'i yazar. Türk'ün İslamiyet'e geçişidir; Satuk Buğra Han'ın önderliğinde. Yazmakla bitmez...

Uygur Türklerinin Türk ve Müslüman oldukları için Batı'da, Budist Tibetliler gibi sempatiyi yok. Richard Gere de bizinkileri değil, Tibetlileri seviyor. Yani işimiz çok zor. Şimdi Amerika Çin ile uğraşmak adına, bir destek veriyor ama sormak lazım; Bosna'da, Batı Trakya'da, Kafkaslarda, Orta Doğu'da bugün bile bu kadar Türk katledilirken neredesin, diye...

Uygur Türkleri 60 yıldan bu yana bitmeyen bir baskı ve yok etme politikası altında var olma savaşı veriyorlar; **"Bağımsızlık karakterimdir"** diyen Atatürk'ü ve Türkiye'yi yüreklerinde taşıyarak... Tanrı yardımcımız olsun...

 CARDFINANS Platinum

0000 0000 0000 0000

0000 0000 0000 0000

SALE RÜŞMEN
EGİAD

VISA

EGİAD yaz,
2273'e
gönder.

CardFinans EGİAD sahibi olun, ayrıcalık sahibi olun*

* CARDFINANS EGİAD'lılar CardFinans Platinum'un özel avantajlarından faydalıyor, yaptıkları alışverişlerle de derneklerine destek oluyor. EGİAD üyesiyseniz siz de bir CardFinans EGİAD alın, iş dünyasında da, alışveriş dünyasında da ayrıcalıklı olun.

Sizin için hangisi kolaysa: www.cardfinans.com.tr / 444 0 900

CARDFINANS



GÜÇ SİZDE

Ekonomi Tıkırında, Kriz Fırında, Vatandaş Bunalımda



Mustafa TANYERİ
EGİAD Genel Sekreteri

Kötü yönetilen ekonomilerin en önemli belirtilerinden biri piyasaların işleyişinde kendini göstermektedir. Dengeler bozulur ve bir daha da kolay kolay düzelmez. Krizler gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş, farkında değiliz. Türkiye, 70'li 80'li yıllarda yüksek enflasyona alışmış ve duyarsızlaşmıştı. Her şey yüksek enflasyona endekslenmişti. Bugün de piyasalar krizin en derin noktasında olmalarına rağmen sanki her şey yolunda, her yer güllük gülistanlık... Oysa birçok sektörde ciddi üretim ve satış sorunları yaşanıyor. Esnafın ise büyük ölçüde bitmiş olduğu açıkça görülüyor. Küçük ve orta ölçekli firmaların çoğu zorda. Kapanan firmaların yerine kurulan firma sayısı son yılların en düşük seviyesinde. Böyle bir ekonomide siyasilerin herşeyin yolunda olduğunu söyleyip pembe tablolar çizmeleri ne kadar gerçekçi, takdirini okuyucuya bırakmak lazım.

Şu ana kadar bırakın iyileşmeyi tam tersine her şey daha da kötüye gitti. Toplumun büyük kesiminin fakirleşme eğilimi hız kazandı. İnsanlar artık borçla yaşıyorlar. Yani Türkiye'nin dış dünyadaki durumu neyse, vatandaşın hali de aynı... Borç batağındaki milyonların içinde artık dünün orta direği hatta orta-üst gelir düzeyindeki kitleler çoğunlukta. Memur ve işçinin aldığı maaş utanılacak kadar düşük düzeylerde kaldı. Sessiz çoğunluk, insanca yaşamak için gerekli miktarın çok altında bir gelire idare etmeye çalışıyor. Ekonominin orta direği çöktü. İşsizlik ve yoksulluk korkutucu düzeye ulaştı. Türkiye'nin en iyi üniversitelerinden mezun binlerce pırıl pırıl beyin, paslanmaya terk edilmiş durumda. Hep dile getirilen toplumsal patlama, fazlası ile yaşanıyor. Ama bu, sessiz bir patlama...

Hep söylediğimiz gibi gelir den-

gesizliği Türkiye'nin en büyük ayıbı. İnsanca yaşam için gerekli geliri vatandaşına sağlamakla yükümlü olan devlet, bu adaletsizliği daha da bozmak için elinden geleni yapıyor. Türk halkı hızla sağlığını yitiriyor. Reel sektörde bütün dengelerin bozulması, toplumun tüm kesimlerinde olumsuz etkiler yaratıyor. Güvenin sarsılması ve gelecek kaygısı nedeniyle talep, yatırım ve büyüme yönünde tüm planlar askıya alınıyor. Türkiye ekonomisi bu kısır döngüden bir türlü kurtulamıyor. Çünkü küresel gelişmeler dikkate alınarak oluşturulmuş bir milli ekonomi politikamız yok. Plastik kartların esiri olan vatandaş aşırı borçlanma nedeniyle zorlanıyor. Türkiye makro ekonomik anlamda belki düzlüğe çıkıyor ama vatandaş uçurumun dibinde çırpınıp duruyor. Bize daha kişilikli, daha ulusal, daha akılcı bir ekonomi politikası gerekiyor...

Başarımızı tesadüfe bırakamayız.



PVC katkı malzemeleri sektörüne öncülük eden Akdeniz Kimya, 60'ın üzerinde mühendis, 850 çalışan ve 260.000 ton/yıl üretim kapasitesi ile rakiplerinin önünde yer alıyor!



7 gün, 24 saat kesintisiz müşteri memnuniyeti için, her konuda sunduğu çözümlerle hizmet verdiği kuruluşların verimliliğini artıran Akdeniz Kimya, büyümeye devam ediyor.



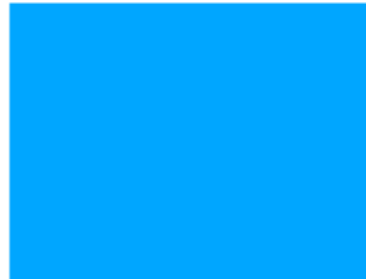
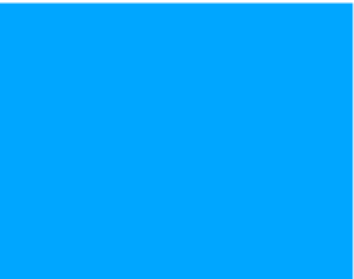
Teknoloji lideri Akdeniz Kimya, 8 yıldır sürdürdüğü Pb üretiminde olduğu gibi Cu/Zn'da da kullandığı hammaddelerin hepsini kendi bünyesinde üreten dünyada ilk ve tek kuruluş!



PVC Kurşun, Kalsiyum/Çinko ve Kalsiyum/Organik Bazlı Stabilizatörler ile Akrilik Polimerlerin üretimini gerçekleştirilen Akdeniz Kimya, tam 38 yıllık kimya bilgi ve deneyimini, en son teknolojileri kullanarak kaliteye dönüştürüyor.



Geniş vizyonu ile sektörüne öncülük eden, kalitede, insan kaynaklarında, kaynak sağlama ve kullanımında sürekli gelişime inanan Akdeniz Kimya, değerli kalitesiyle yurtiçinde olduğu gibi, yurtdışında da güveni temelli ediyor!



Akdeniz Kimya



AKDENİZ KİMYA A.Ş.

Adres: Mihalıççık İc. 46, 38171 Elazığ - Elazığ / Türkiye • Tel: (322) 877 01 44 • Faks: (322) 877 01 06
www.akdenizkimya.com.tr

Merhaba EĞİAD Yarın okurları;

Umarım sizlere sunduğumuz bu sayıdaki yepyeni ayrıntıları fark eder; bu ayrıntılarda yeni keyifler ve öğretiler elde edersiniz. İçerik kapsamında makale, söyleşi talep ettiğimiz herkes gönül kapılarını öylesine sonuna kadar açtılar ki öncelikle kendilerine, yürek dolusu teşekkürlerimizi, hürmetlerimizi sunuyoruz...

Yarın'da; ülkemizin sıcak gündemi ile geleceğe dair değerli bilgi ve öngörüler yanında, farklı kapsamda tarihi konulara yer verdik; çünkü dünyada ve ülkemizde yaşanan gelişmeler yazık ki son derece karamsar bir tablo çiziyor. Oysa eşsiz şairlerimizden Mehmet Akif'in dediği gibi;

“Geçmişten adam hisse kaparmış. Ne masal şey!

Beşbin senelik kıssa, yarım hisse mi verdi?

Tarihi 'tekerrür' diye tarif ediyorlar.

Hiç, ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdin?”

Ekümenikliğin kabulü ve Ruhban Okulu'nun açılması, Türkiye'ye içten kurşun sıkmaktır

Kendisini 'ekümenik' ilan eden Fener Rum Kilisesi Papazı Bartholomeos'un telkinleri sonucu AB ve ABD'den gelen baskılara iktidarımız tepki vermemişti. Genişlemeden Sorumlu AB Komiseri Rehn, tehditvari bir şekilde; “Müzakerelerde aksama olmaması için, Patrik Bartholomeos'un 'ekümeniklik' ünvanı ve Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması sorunlarına, olumlu yaklaşacağımızı umuyoruz” demişti... Aynı şekilde, TBMM'den seslenen ABD Başkanı Obama da Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması çağrısında bulunmuştu. Hükümetin son açıklamaları ise sessizliğin ikrardan geldiğini kanıtlar şekilde oldu; Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması yönünde çalıştıklarını belirttiler... İktidarın bu açıklamaları öncesinde, Başkan Obama'nın Anıtkabir'e gidip, saygı duruşunda bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, Lozan Konferansı görüşmeleri başladığı günlerde, Le Journal Gazetesi'ne verdiği ve dünyanın okuduğu demecinde, şöyle demişti:

“Azınlıklara gelince bu konuda mübadele görüşünü ileri sürmüştük. Diğer devletlerin temsilcileri de bu konuda bizim fikrimizi izlemişler ve onaylamışlardı. Ama bir fesat ve hıyanet ocağı olan

ve memleketimizde nifak tohumları eken, uyumsuzluklar yaratan, Hıristiyan hemşerilerimizin huzur ve refahı için de uğursuzluğa ve felakete sebep olan Rum Patrikhanesi'ni artık topraklarımızda bırakamayız. Bu tehlikeli teşkilatı memleketimizde muhafazaya bizi mecbur etmek için, ne gibi vesile ve sebepler gösterilebilir? Türkiye'nin Rum Patrikhanesi için, arazi üzerinde bir sığınacak yer göstermeye ne mecburiyeti var? Bu fesat ocağının hakiki yeri, Yunanistan değil midir? Büyük Millet Meclisi tarafından idare edilmekte olan yeni Türkiye, Bâbüâlî'nin idaresi altındaki eski Osmanlı İmparatorluğu değildir. Yeni Türkiye şeref, haysiyet, kudret ve kuvvetini müdrük ve hukukunu muhafaza için mevcudiyetini tehlikeye atmaya hazır ve amadedir”...

Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığı için bağımsızlık şart

Her biri kendi alanlarında Türkiye'ye mal olmuş gerçek aydınlarla, yol gösterici bir üslupla hazırladığımız; 'Günümüz Türkiye'si yorumuyla; İzmir İktisat Kongresi' kitapçığımızı eminiz ki kütüphanenizde yıllarca saklayacaksınız. Atatürk'ün, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarken, büyük bir azimle tek tek oluşturduğu ve O'nu, asrın dünya lideri yapan temel yapı taşlarından; eğitim, bilim, ekonomi, sanayi, tarım, hukuk alanlarında bağımsızlık elde edilerek, toplumun refahı ve huzuru için gereken azmin gösterilmesi yönündeki çalışmalarını ve de daha 1920'lerden, bugünleri öngörerek, milletine sunduğu yol haritalarını, konularının değerli uzmanlarına sorduk. Geçmişini hatırlatarak, günümüzde geldiğimiz durumu irdeleyip, gidişatı öngörmeye çalıştık ki aynı şekilde o karanlık tarih, tekerrür etmesin...

Eğitim, Türkiye'ye S.O.S. veriyor

Son açıklanan ÖSS sonuçları, ülkemizin eğitim sistemindeki fotoğrafını, tüm çıplaklığıyla sergilemiştir. Albert Einstein'ın dediği gibi; “Bir ülkenin geleceği, o ülke insanların göreceği eğitime bağlıdır”. Ülkemizin laik ve demokratik yapısını ve toprak bütünlüğünü korumak, gelecek nesillere refah bir toplum miras bırakmak istiyorsak; öncelikle eğitim sistemimizi, müfredatımızı, öğretmenlerimizin kapasitelerini, her geçen gün çığ gibi büyüyen eğitimdeki adaletsizlik konularını ivedilikle sorgulamalı ve çözümlenmelidir...



Nurten AKYAZILILAR
EĞİAD Yarın Genel Yayın Editörü

İnsanlığın ve dünyamızın geleceği için: Yenilenebilir Enerji

Kapak konumuzda işlediğimiz; yatırımcılar için gelecek vadeden 'Yenilenebilir Enerji Sektörü'nün gelişimi, dünyamızın geleceğinde, hem tabiatın korunması hem de dünya barışı kapsamında son derece önemli bir sektördür. ABD'nin Ortadoğu'ya demokrasi götürmek adına başlattığı operasyonun temelinde; petrol olduğu biliniyor. Ayrıca son dönemde, farklı uzmanlarca; ABD'nin küresel ısınmadan en çok etkilenen kıta olduğu, dolayısıyla yerleşim alanlarını bundan etkilenmeyecek Ortadoğu'ya taşıma gayretleri bulunduğu şeklinde bir takım bilgiler de yayıldı. Bu açıklamaların şehir efsanesi olarak bir tarafa atılmayacağını gereği; güneş enerjisinde, Ortadoğu'nun kocaman bir potansiyeli oluşu ve güneş enerjisinin 10-15 yıl içinde çok önemli bir ticari meta haline gelerek, Ortadoğu'nun son derece kârlı bir ticari ortam yaratacak olmasıdır. Unutulmamalıdır ki insanlık tarihi boyunca bu coğrafyada gerçekleşen uzun kanlı savaşların özünde; bereketli ve suluk topraklar ile yer altı-yerüstü zenginlikleri yatar...

Sizlere keyifle okuyabileceğiniz bir yayının hazırlayabilmek için, ekip olarak yoğun çaba sarf ettik; hatalarımız ve eksiklerimiz olduysa, affola...

Aydınlık günler sizlerle olsun efendim...

‘İzmir’e birkaç iyi adam gerek’

Kemal ÇOLAKOĞLU



İzmirli başarılı bir işadamı, sivil toplum kuruluşları ve sosyal yaşamın değerli bir aktörü Sayın Kemal Çolakoğlu ile İzmir Penceresi’ni aralayıp; biraz İzmir’e, biraz ekonomik başkent İstanbul’a, biraz da Ankara’ya baktık...



Çok Ortaklı Şirketler Devri Bitti

İzmir’de EGS, GÜÇBİRLİĞİ, RAKS, Egebank, Tarişbank, KİPA gibi çok ortaklı büyük oluşumlar kuruldu. Yapı itibariyle her biri bölgemize büyük ivmeler kazandırabilirdi. Bu oluşumların hedeflerine ulaşmalarına engel olan dinamikler nedir?

1990’lı yılların başından itibaren İzmirli işadamları, İzmir’in devletten yeteri kadar yatırım almamasını siyaseten isteksiz bir cezalandırma süreci gibi algıladılar. Bu süreçte İzmir’in kendi içinden çıkan siyasilerin de İzmir’in işlerini takip etmede çok başarılı olmadıkları tespit edilmişti. İzmir’in potansiyeli durağan bir sürece girince, İzmirli işadamları çok ortaklı şirket modeli geliştirip, İzmir’de sinerji oluşturmaya çalıştılar ki buna en güzel örnekler de EGS, KİPA, GÜÇBİRLİĞİ ve ENDA Enerji Holding’tir. En az 100 işadamlarının bir araya gelerek kurduğu bu şirketler başlangıçta fevkalade başarılı olmuşlardı. Türkiye’de biliyorsunuz ilk rüzgar enerji santralini GÜÇBİRLİĞİ kurdu. Dünya Ticaret Merkezi konusunda 30 milyon Dolarlık yatırımla işe başlamıştır ancak yarım kalmıştır. KİPA başarılı bir örnek; sonucunda ortaklarına iyi maddi imkan sağlayarak kendisini TESCO’ya devretmiştir. ENDA Enerji Holding ise çalışmalarına devam eden, Türkiye’ye model olmuş bir kurumdur. **Başarılı kurulum ve gelişmelerine mukabil, Türkiye konjonktüründen kaynaklanan olumsuz ekonomik süreç sonunda bu şirketler gerçekten çok güç günlerin içine girmiştir. Altını çizerek söylüyorum**

ki yapılarında kesinlikle kötü yönetim yoktu. Özellikle EGS Grubunun EGS Bank ile başlayan süreci, GÜÇBİRLİĞİ grubunun ise Basmane’deki yatırımının durdurulmasıyla oluşan süreçte çok olumsuz etkilendiler. Hem İzmir’deki çok ortaklı yatırımlar açısından hem de varılmak istenen hedefe ulaşamadığı için bu model olumsuz etkilendi. Bunun sonucunda da çok ortaklı süreç bana göre görevini yerine getirmiştir. Bugün için yenilerinin kurulabileceğini düşünmüyorum; doğru da bulmuyorum. Çünkü o günkü ekonomik konjonktür ile bugünkü arasında çok fazla fark var. O gün kredi bulmak daha kolaydı. Yatırımı düşük bir kâr marjıyla yapmak da daha mümkündü. Bugün ise bankalar ve kredi finans kuruluşları özellikle karşılıklarına şirketi yönetirken elini taşın altına koyacak; başka bir deyişle kefalet verecek yöneticiler istiyor. Çok ortaklı bir şirkette 100 kişilik sermaye payında 1-2 tane sermaye payınız varsa, 1 kişilik de kârınız var ise niye 100 kişi adına bir kefalet giresiniz! Dolayısıyla o günkü konjonktürün bugün olmaması, bu işlerin bu şekilde devamını da önler.

Ekmek Satışlarını dahi düşüren kriz, teğet geçmedi; deldi...

Global bir kriz var. İktidar, ‘Kriz Türkiye’yi teğet geçti’ söylemlerinde bulundu. İzmir ve çevresindeki sektörlerden hangilerini bu kriz teğet geçti, hangilerini deldi geçti ya da ‘her savaşın bir kazananı vardır’ tabiriyle bu krizden ivme kazanan sektör oldu mu?

Bir defa bu kriz; global bir kriz, adı üstünde... Bu kriz tamamen dışarıdan kaynaklanıyor. Sonuçta ihracat kalemlerimiz de kesildiği için, dışarının desteği olmadan aşmamız, sorunu kendi içimizde çözmemiz gerekir. Türkiye ilk defa böylesine değişik bir krizden geçiyor. Daha önceki krizlerimizin çoğu içsel ve o krizleri dış dinamiklerle; dışarıdan kredi, yardım olarak çözmüştük. Şu an ekmek satışlarının düştüğü bir kriz yaşıyoruz! Dolayısıyla şu sektör iyi oldu, bu sektörü çok deldi geçti, bu sektör daha hafif etkilendi demek, mümkün değildir. Zaten öyle iyi bir sektör tespit etmiş olsaydım, bugün beni orada ziyaret etmiş olurduydunuz. Sıkıntıya girmeyen sektör yok çünkü hepimiz birbirimizin içinde halkalar halinde çalışıyoruz. Ama temel etkilene noktası mutlaka ki istihdam

ve işsizlik oldu; en büyük yarayı işini kaybeden insanlar aldı...

Bu tabloya karşın iktidarın ‘2001 krizinde Türkiye gereken önlemleri almıştı’ söylemlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında bu çok doğru bir tespit; buna katılıyorum. Türkiye, 2001 yılında Cumhuriyet tarihinin en derin ekonomik krizini yaşadı. **Türkiye reaktif bir toplum; biz asla proaktif bir toplum olmadık yani tedbir alan, öngören bir ülke olmadık. Hep ayağımıza taş düşeceğini biliyoruz, bekliyoruz; taş düşünce bağırıp, ağlamaya başlıyoruz.** Türkiye 2001 krizinden sonra çok doğru olarak özellikle finansman sektörüne bağlı bir takım temel değişikliklere gitti ve yapısal değişiklikler yaptı. Bunun sonucunda finansman sektörü güçlendi. Adalet ve Kalkınma Partisi’nin 2002 yılında tek başına iktidara geldikten sonra yaptığı en doğru işlerin başında, mevcut o günkü ekonomik politikalara sahip olarak, devam ettirmesi ve temel değişiklikleri yapma konusunda iyimser bir havanın içine girmesidir. Hata şu oldu; Türkiye’de TL aşırı değerlendirilmek suretiyle yurtdışından çok fazla ithalat aldık. Bu durum bizim cari açığımızın büyümesine neden olurken, kendi üretimimizi de engelleyen bir ithalat cenneti haline getirdi. Ekonomiyi kırılğan yaptı. Bu nedenle de şunu biliyorduk ki Türkiye içsel bir kriz yaşamayacak ama dışarıda bir kriz olursa, bu cari açık nedeniyle krizi fevkalade önemli bir şekilde dışarıdan ithal edeceğiz. Sürpriz olmadı; kriz dışarıdan 2008 yılının Eylül’ünde geldi ve öyle teğet falan da geçmedi, sıkıntı yarattı.

Teşviklerde öncelikle bürokrasi engeli aşılmalı

Hükümetin yeni açıkladığı teşvik tedbir paketlerini değerlendirme imkanınız oldu mu?

Oldu, öncelikle şunu söyleyeyim; paket doğru ama geç kalınmış bir paket. Tamam, zararın neresinden dönersek kâr ama bunu bir 6 ay önce de yapmak mümkündü. Türkiye’de ucuz şeylerden biri de zaman... **“Teşvikler mutlaka sektörel ve bölgesel olmalı”** diyorduk. İlk defa Türkiye’de düzgün bir bölgesel ve sektörel teşvik çıkartılıyor. Kişisel korkum; Türkiye’de siyaset ile bürokrasi farklı gidiyor. Başbakan bizzat kendi de



“Türkiye ne çekiyorsa, bürokrasiden çekiyor” diyor. Siyaset çok iyi şekilde bir teşvik tedbir paketi açıklıyor; hiç olmadık yerlerde bu iş 150 imzaya kadar çıkıp, yatırımcıyı sıkıntıya sokabiliyor. Bu sefer inşallah bu teşvik paketinin birinci hedef noktası bürokrasi olur. Bürokrasiyi aşarsak zaten Türkiye’nin çok da teşvike ihtiyacı yok; kendi insanının dinamiği yeterli...

İzmir, 8 bin yıllık kültürünü tanıtmalı

İzmir “Marka Şehir” ibaresinin altını ne ile dolduruyor? İzmir için fuar, turizm, kültür, liman, eğitim kenti gibi betimlemelerde bulunulurken İzmir düzgün yönetiliyor mu?

İzmir bir defa 8.500 yıllık bir liman kenti, dolayısıyla İzmir’in doğal olarak kendisi bir markadır. Bizim bir Gaziantep gibi İzmir’i marka haline getirmek gibi bir gayretimiz olmamalı. Ne yapmak gerekir? İzmir’in markası olan bu ünvanını parlatmak... Parlatmanın temeli ne? Tanıtım... Bana göre bugün İzmir’in temel çözümlenmesi gereken sorunu tanıtımdır. Çünkü

İzmir’in 3.5 milyon nüfusu ile gerçekten bir Batılı gibi demokrat, son derece ileri görüşlü düşünce tarzı olan insan kaynağı var. Türkiye’nin en zengin insan kaynağı bu kenttedir. Bu kent ayrıca Ege bölgesi gibi Türkiye’nin çok renkli bir bölgesinin doğal başkentidir. Dolayısıyla bu şehre sanayi, finansman, kültür, turizm ya da liman şehri diye herhangi bir tane tarif İzmir için çok büyük şansızlık olur. Bunların hepsini kavrayıp, kucaklayıp, başarabilecek kapasitede bir kenttir. Şöyle düşünün; 8 bin yıllık kültürünüz, doğal limanınız, şehrin etrafında 20 tane organize sanayi bölgeniz var; eh, geriye çok fazla bir şey de kalmıyor açıkçası... Yapılması gereken birkaç tane şey var; birincisi tanıtım, ikincisi İzmir’in içinde turistlerin birden fazla gece konaklayabileceği bir potansiyeli yaratmak ki bu da zor bir şey değil yani eserin kendisi ziyaret edilmeye açık. Anıt mimarisi olan Ege, Batı medeniyetlerini sergileyebilecek ki bugün İzmir Arkeoloji Müzesi’nde 6 bin tane eser sergileniyor, depoda da 65 bin tane eser var. Bunu sergileyebilecek bir müze lazım. Bir de Liman, Konak, Kemeraltı, Agora, Kadifekale aksını turist için cazip hale getirecek bir etkinlik. Bu organizasyon turist için İzmir’i 2-3 gün kalacak hale getirir. Çünkü İzmir;

otoyolla 45 dakikada dünyanın ozonu en bol termal denizlerinden birine sahip Çeşme’ye, yine 45 dakikada dünyanın en çok tanınan antik kentlerinden Kuşadası, Efes’e yakınlık mesafesindedir. 5 yıldızlı otellerimiz de var. İzmir’i karalamak kolay ama İzmir’in değerlerini tespit etmek daha zor değil...

Liman özelleştğinde İzmir ferahlar

İzmir, Hükümetten yeterli yatırım desteği alabiliyor mu?

İzmir’in belli başlı meslek oda ve dernekleri olarak Yusuf Ziya Göksu vali iken İzmir’in temel sorunlarını kendisine Liman, Çevre yolu, Doğalgaz ve Beydağ Barajı olarak 4 maddede sıralamıştık. Limanda çok büyük bir şansızlık yaşıyoruz; limanın gerçekten özelleşmesi lazım. Özelleşme yapıldı ama teslimat yapılamıyor. İzmir Limanı özelleştikten sonra bütün samimiyetimle söylüyorum; beş yıl içerisinde İzmir’in ticaret hacmi minimum üç misline kruvaziyer turizmi de minimum beş katına çıkacaktır. Limanın, bu maddeler içinde özelleşmesi halinde teslim edilememesini en önemli



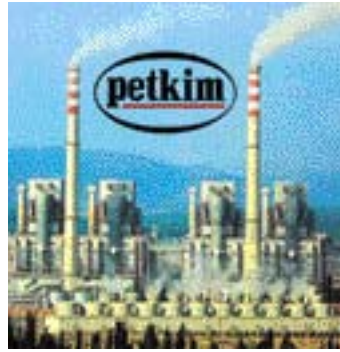
handikapımız olarak görüyorum. Çevre yolumuz bitti. Doğalgaz sanayinin tamamına geldi, şehir merkezine de biraz gecikerek de olsa hızla geliyor. Beydağ barajı bitti. Sonuçta İzmir, devlet yatırımlarını alabiliyor. “Devlete ödediğimiz payın ne kadarını geri alabiliyoruz” deniliyor. Türkiye’de 81 tane il var. İstanbul, Ankara’yı saymazsanız, bizim geldiğimiz noktayı görünce diğer 78’ine ayıp olur. İzmir’in başka eksiklikleri var: Bir defa İzmir fevkalade kötü kentleşmiş bir şehir. Dolayısıyla tanıtımdan sonra bence ikinci temel hedef mutlaka kentsel dönüşüm projesi olmalı yani 10 yıl içinde İzmir’deki bütün gecekondu insanımızın topluca oturabileceği modern kent apartmanları haline dönüşmeli. **İzmir’in sorunlarını çok akıllı birkaç insanın üstelik birkaç ayda halledebileceği sorunlar olarak görüyorum...**

Organize Sanayi Bölgelerinin gözbebeği İAOSB’dir

İzmir ve çevresinde pek çok Organize Sanayi Bölgesi kuruldu. Bu ekonomik koşullarda kapasite ve verimlilik durumları nedir?

Başkanlığımı yaptığım; İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi bu konuda bütün Türkiye’ye örnek olmuş bir organize sanayi bölgesidir. Kapasitesi, doluluk oranı, arıtma tesisi, enerji santrali ve temiz bir çevreye dayalı sanayisi açısından gözbebeğdir. İzmir’in interlandı saydığım Manisa Organize Sanayi Bölgesini de Ege Bölge Sanayi Odası olarak biz kurduk ki başarılı bir örnektir. Daha sonra organize sanayi bölgesi haline getirilen Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi kendi alanında iyi bir örnektir. Tarım alanı içinde kalmasına rağmen, kurtarılmış ve düzgün işleyen bir organize sanayi bölgesi haline gelmiştir. Torbalı doğru yolda ilerlemektedir. Aliğa Organize çok hızlı bir şekilde gelişmekte, henüz boş kapasitesi var. Ekonomik krizden etkilenen bir yapısı var ama yine de ba-

şarılı bir model. Tire düzgün kurulmuş, üzerindeki çok ciddi mali yüklerini nihayet rahatlatmış, örnek bir bölgedir.



Petkim’in özelleştirilmesi doğru olmuştur

Petkim’in yönetim kurulu başkanlığını yapmış bir işadamı olarak özelleştirilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

Ben masanın öbür tarafına da oturma şansını buldum. **Devletin insanları nasıl ringe çıkartıp sonra ellerini bağlayıp, karşıdan dayak yedirdiğine şahit oldum.** Yani Petkim gibi petrole dayalı ki petrol demek spot piyasa demek yani her şeyin günlük yapılması gereken bir yerde devletin kamu ihale yasa uygulamaları ile Petkim’in daha fazla gitmesi mümkün değildi. Değeri vs tartışılır, her gün için koşullar değişir ama özelleştirilmesi şarttı. Keşke özelleşirken yanındaki Aliğa Rafinerisi ile birlikte, tek bir bütün olarak özelleştirilseydi; gerek hammadde açısından gerekse ticari açıdan daha karlı olabilirdi ama bunlar detay; önemli olan Petkim’in özelleştirilmesi doğru bir düşüncedir.

Devlet, İzmir-Ankara, İstanbul ulaşımını 4 saate indirmeli

İzmir’de doğup, büyüyerek marka haline gelen değerli firmalarımız bir

süre sonra pazara hakim olma adına merkezlerini İstanbul’a taşıma kararı alıyorlar. Konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzmir değerlerinin ihracının önüne geçilmesi için stratejik ön-görünüz var ise bunu EĞİAD Yarın okurlarıyla paylaşır mısınız?

İzmir için; geri kaldı, olması gereken yerde değil vs bu sözler beni üzmez ama somut şeyler üzer. Henkel, Turyağ fabrikasındaki tesisini kapattı ve aynı tesisi modern bir şekilde Ankara Beydağ’da açtı. İşte bu beni üzer, yaralar... Açıklamaları şu: “Orası İzmir içinde kalmıştı”; olabilir. Ama İzmir’de başka yer mi yoktu? “Ankara, lojistik” diyorlar. Bugün Türkiye’de artık lojistik diye bir şey mi kaldı; her yer, her yere çok yakın. İzmir’in çok önemli iki eksikliğini daha yeri gelmişken tespit etmek isterim: Bir tanesi İzmir ile İstanbul arasında yani Türkiye’nin ekonomik başkenti ile aramızda bir otobanımız hala yok. İstanbul ile İzmir arasında hızlı bir deniz ulaşımımız hala yok. Her iki ulaşım şekliyle de 4’er saatlik modern ulaşım imkanları kurulabilmeli. Ankara’ya da doğru düzgün hızlı tren ile ulaşım ve otobanımız yok. Bunlar İzmir’in önemli devlet eksikleridir. Devlet, İzmir’e bu iki ulaşım imkanı dışında başka bir şey de yapmasın zaten; gölge etmesinler, yeter...

İstanbul çok değişik bir yer; aynı Amerika’da New York, Fransa’da Paris, Uzakdoğu’da Hong Kong gibi yani eğer **biz İstanbul ile kendimizi mukayese etmeye kalkar, dolayısıyla da çıtayı İstanbul avarına göre koyarsak, hep oraya ulaşamadığımız için oturur, ağlarız.** Dolayısıyla işin gereği bazı şeylerin İstanbul tarafından olmasını çok da fazla önemsemiyorum. Bugün bir Arkas Grubu, bir Yaşar Grubu çıkmış; Türkiye’ye mal olmuşlar ve buradan gayet güzel götürüyorlar işleri ama İstanbul’da belki buradan daha büyük büroları var; çok önemli değil, işin gereği bu. Bunu kıskanmanın, üzülmünün gereği, manası yok. Dolayısıyla biz İzmir’in

DNA'sını iyi tespit etmeliyiz. Huylarımızı, karakterimizi iyi tespit etmeliyiz. **Biz risk almaktan hoşlanmayız. Biz parayı zor kazanıyoruz. Biz dürüst bir şekilde para kazanmaya çalışıyoruz. Bizim burada hayali ihracat yok, bizim burada öyle çete işadamları ilişkisi yok, biz vergimizi düzgün beyan edip, zamanında ödemeye çalışıyoruz. Dolayısıyla zor kazanılan para da zor riske edilir...**

İzmir, siyaseti futbol takımı tutar gibi yapmaz

Yerel seçimlerde İzmir'den çok farklı bir sonuç çıktı. Başarılı bir işadamları ve sivil toplum kuruluşlarında aktif görev ve yönetimler üstlenmiş bir kişi olarak iktidara bu sonucu nasıl okumaları gerektiğini öngörüyorsunuz?

Herkes İzmir'in iktidarını kazanmak istiyor. Çünkü İzmir hem geleneklerine bağlı, hem de her tür yeniliğe açık bir kent. 1945'deki çok partili demokrat hayata geçtiğimizden beri İzmir'in Türk siyasetinde ağırlığı olmuştur. Demokrat Parti'nin kuruluşu burada olmuştur. En parlak dönemi 1950 ile 60'ı kendi içinden Adnan Menderes'i Başbakan çıkartarak yaşamıştır. 1963 yılında Adalet Partisi burada kurulmuştur. İzmir asla siyaseti bir futbol takımı tutar gibi yapmaz. 1970'li yıllarda gidip, dağa taşan 'Karaoğlan' yazan CHP'ye, "İzmir Demokrat Parti'nin kalesidir" dendiği günde dönmüş, oyunu vermiştir. Aynı İzmir, siyasi yasakların kaldırılması konusunda Demirel, Ecevit başta olmak üzere o yasakların kaldırılmasıyla ilgili Türkiye'de yasak kaldırtan şehir potansiyelindedir. 90'lı yıllarda bu sefer güverciniyle gelen Ecevit'e 24 milletvekilininin 14'ünü çıkarttırmıştır. **İzmir o nedenle siyasiler açısından çok iyi değerlendirilmesi gereken ve başarılı olabilmek için İzmir'in mutlaka oyunun alınması gereken bir şehirdir.** Buradan iktidar, fevkalade sonuçlar çıkartabilir.

İzmirlinin farkı demokrathlığında

Sohbetimizde farklı alanlarda konuya biraz girdik ama yine de daha açık betimlemek adına; İzmir'e gelen AB heyetleri İzmir'i 'Avrupa kenti' olarak niteliyor, kimilerine göre İzmir 'gavur diyar', diğer bir yandan da gerek 'Milli Görüş' hareketi gerekse 'Fethullah Gülen Cemaati' İzmir'den

yol almıştır. İzmir'i ve İzmirliyi bu kadar farklı kılan dinamik nedir?

İzmir'in biraz önce de bahsettiğim demokrat yapısı içinden muhafazakar da çıkartıyor, fevkalade açık fikirli insanları da çıkartıyor. Daha da önemlisi birbirimize hoşgörülle bakarak, toleransın içinde yaşama geçiriyoruz. Ben ne cemaatler arası ne de siyasiler arası İzmir'de kaş göz yaran bir kavgayı hayatımda görmedim. Yerel seçimlerde iktidar ve muhalefet partileri son derece medeni bir çizgide yarıştı. Kimse kimseyi karalamadı, hakaret etmedi yani İzmir bu duruşuyla Türkiye'nin her yerine örnek oluyor. Bu örnek yapının temeli; Batılı gibi düşünmek, Batılı gibi davranmak. Onun için Avrupa'dan, Amerika'dan gelenler bırakın İzmir'in yapısal görünümünü fark etmelerini, İzmir'de insanlarla bir araya geldiklerinde insanlardaki bu demokrat yapıyı görebiliyorlar. Benim üzüldüğüm bir şeyin yeri gelmişken burada altını çizeyim; mesela IMF gelir; Ankara'yı, İstanbul'u ziyaret eder, İzmir'i etmez. Ettirilmiyor mu, etmiyorlar mı bunu hala çözebilmiş değilim. Senelerce İzmir'deki meslek kuruluşlarına başkanlık yapmış bir insan olarak, bunu bizden çok onların ayıbı olarak görüyorum. İzmir'e gelmeleri gerektiğini geç de olsa bir gün kavrayacaklar...

Çocuklarınıza ve torunlarınıza miras kalmasını istediğiniz hayat görüşünüz nedir?

Türkiye, az gelişmişlikten, gelişmişliğe giden bir ülke. Sahip olduğumuz nimetlerin çok önemli bir kısmını bize devlet veriyor. Maddi imkanları olan bir ailem olmasına rağmen ilköğretimi devlet okulunda okudum, ortaöğretimi kolejde bitirsem de neticede Ortadoğu Teknik Üniversitesi'ni devletin küt imkanlarıyla okudum. Onun için herkesin belli bir süreçten sonra devlete borcunu ödemesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun çeşitli yolları var; siyaset yaparak, devlette çalışarak ya da bizim seçtiğimiz yol gibi; sivil toplum örgütlerinde çalışarak geri ödeyebilirsiniz. Görev aldığım sivil toplum örgütlerinin hepsinde de şükür; şaibesiz, spekülasyonsuz görevlerimi tamamladım. Bunların her birinde yapmış olduğum başkanlıklar ve hizmetlerim; çocuklarıma, torunlarıma bırakabileceğim en büyük mirastır.

Zor kararlarınızdaki sağ kolunuz kimdir?

Evet, bu da yine bir zor soru... Sıralama yapmam gerekirse benim sırdaşlarım; iki tane kızım, onlardan sonra iki damadım, daha sonra da belki eşim gelir ki eşimi daha az rahatsız etmek ve üzmemek adına...

EGİAD, bayrağı yükseğe taşıyan ivmesiyle diğer STK'larına da örnektir

EGİAD ile tanışmanız nasıl oldu ve EGİAD'ın sivil toplum kuruluşları içindeki yerini nasıl görüyorsunuz?

Sivil toplum örgütleriyle yaşantıma Kültür Park Tenis Kulübü'nde başkanlık yaparak başladım. Tenis Kulübündeki başkanlık süreci, farklı beklenti ve yaş grubundaki insanları mutlu etmek adına zordur. Ondan sonraki en büyük tecrübem; Ege Bölgesi Sanayi Odası oldu. Benim geldiğim bütün titrlerin temelinde EBSO yatar. Benim için üçüncü ve unutulmamacak yer EGİAD'tır. **Hayatımızın her alanında büyük önder Atatürk'ün her kararında ne kadar isabetli olduğunu görürüz ama Cumhuriyet'i gençlere emanet etmesinin manasını ben EGİAD'da yaşayarak öğrendim. Gerçekten inanılmaz bir enerji ve potansiyel, doğru yolda giden bir gençlik ve çok kıymetli insanlar...**

EGİAD'da, Ziya Beşe Başkanın döneminde göreve geldim. Şinasi Bey, rahmetli Ersin Faralyalı, Uğur Yüce başkanlık yapmış, O'nun dönemi bitmiş. Açık yüreklilikle söyleyeyim; "beni acaba ıskalarlar mı?" diye çok korktum. EGİAD'a başkan olmayı çok istedim ama "beni başkan yapar mısınız?" diye de ifade etmek istemedim. EGİAD'da zaten böyle bir alışkanlık yoktur. Şükür beni ıskalamadılar; teklif ettiler; hakikaten çok sevdim.

Ziya Başkan ile çok önemli bir süreç yaşadık. Fatih Dalan ile olağanüstü bir 4 yıllık süreç yaşadık; EGİAD binasının kazandırılması, ilkokul yapılması gibi faydalı işler yaptık. EGİAD'ın bayrağı o kadar yükseldi ki protokolde olsun, İzmir ekonomi dünyasında olsun, çok dinlenen bir sözü var. Şunu gördüm EGİAD'da; bayrak kimin eline geçerse geçsin, yükselse-



BATU TEKSTİL, 1999 Çarık Sok. No:12/A Alayunt-İZMİR Tel: 0232 421 41 04 - 404 71 24 Faks: 0232 421 40 99
www.persan.com.tr

İzmir'de bulunan Persan Home Studio'dur.

rek gidiyor... Aynı süreci Cemal Elmasoğlu ile 3 yıl yaşadık; Cemal Elmasoğlu o kadar kıymetli bir başkan ki herkesin, “**Fatih Dalan’dan sonra ne olur, zor bu iş**” diye düşündüğü anda bayrağı daha da yükseğe götürdü. EGİAD, İzmir’de birçok kendisinden daha üstün ve tecrübeli ağabey kuruluşlara, bu konuda örnek oluyor. Bu, bence EGİAD’ın yakaladığı en önemli başarıdır. Cemal Başkan dönemindeki Teknopark ve Sanayi Stratejileri çalışması son derece başarılıydı.

Oradaki genç arkadaşlarımızın bana sahip çıkışı, sevgisi, saygısı olağanüstüydü. Bu, insanın hayatında her zaman yakalayamayacağı bir şeydir. Bunu biraz önce sorduğunuz gibi çocuklarıma ve torunlarıma bırakabileceğim en büyük miras olarak görüyorum...

Çolakoğlu-Tatış dostluğu bir ömürlük

EGİAD Danışma Kurulu Başkanlığı görevinizi, Sayın Oğuz Tatış’a yeni devrettiniz. Kendisine buradan ne ifade etmek istersiniz?

Oğuz Tatış ile arkadaşlığımız, inanamayacaksınız; 1961 yılından beri yani 48 yıllık bir dostluğumuz var. Türk Koleji’nde beraber okuduk; O benden bir sınıf büyüktü. Üniversiteyi Ankara’da beraber okuduk. Sonra hayat bizi aynı apartmanda, 1980 ile 2000 arasında 20 yıl alt alta oturttu. ESİAD, Ege Sanayici ve İşadamları Derneği’ni beraber kurduk. Oğuz Bey ilk kurucu başkanıydı, ben de üç yıl O’nun başkan vekilliğini yaptım. Oğuz Başkan için üç tane çok önemli özellik söyleyebilirim:

1. Çok iyi bir Atatürkçüdür,
2. Çok açık sözlü, dürüst ve cesur bir insandır,
3. Eşine ve evlatlarına karşı çok iyi bir aile reisidir.

Eğitimci kişiliği, EGİAD için bulunmaz bir nimettir. Onun için Oğuz Başkan görevi devralırken her başkanın yaptığı gibi, çok tevazu ve mütevazı bir şekilde “**Kemal Çolakoğlu’ndan sonra bu görevi yapmak zor**” dedi ama ben şuna inanıyorum ki hem kendisinin eğitimci kişiliği hem de EGİAD’ın sürekli artan başarı grafiği, O’nu da aynı şekilde içine alacak ve birlikte benden daha başarılı olacaklar...

Kemal ÇOLAKOĞLU Kimdir?



1950 İzmir doğumlu olup, ODTÜ Metalurji Mühendisliğinden mezundur. Kültürpark Tenis Kulübü Yönetim Kurulu Başkanlığı, EBSO Meclis Başkanlığı, İAOSB İdare Komitesi ve Müteşebbis Heyet Başkanlıkları, TOBB Genel Kurul Başkanlığı, DEİK Genel Kurul Başkanlığı, Pektim Yönetim Kurulu Başkanlığı, İzmir İleri teknoloji Enstitüsü Yönetim ve Danışma Kurulu Üyeliği ile Enstitünün Vakıf kurucusu, DEÜ BİMER Danışma Kurulu Başkanlığı, ESİAD kurucu üyesi ve Yönetim Kurulu Başkanlığı ile Yüksek İstişare Konsey Başkanlık divanı üyesi, EGİAD Danışma Kurulu Başkanlığı, İzmir Kalkınma Ajansı Genel Kurul Başkan Vekilliği gibi pek çok STK’unda görevlerde bulunmuştur. 1995 yılından bu yana Meksika’nın İzmir Fahri Konsolosudur. MED UNION CONTAINERS A.Ş.’nin kurucu ortaklarından olup halen bu şirkette Yönetim Kurulu Başkanvekili olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki kız çocuk babası olan Kemal Çolakoğlu, İngilizce bilmektedir.

Doğadan Sofranıza

Sağlıkla

Güvenle



orkide



KÜÇÜKBAY YAĞ SANAYİ A.Ş.
Ankara Caddesi No: 102 Beşova - Çimri / Türkiye • Tel: (0 312) 348 25 67 Pbx • Faks: (0 312) 348 37 92
e-mail: orkide@orkide.com.tr • www.orkide.com.tr



“Kürt sorununu çözerken, ortaya Türk sorunu çıkarmayın”...

TÜRKİYE'DE 'KÜRT SORUNU' YOKTUR



Ülkemizin Güneydoğu Bölgesinde yaşanan terör olaylarının iç yüzünü, terörün bitirilmesine dair iç-dış etkenlerle ortaya atılan bir takım sözde çözüm önerilerini ve bunların uygulamaya konulması neticesinde Türkiye Cumhuriyeti'ni bekleyen tehlikeleri ve de gerçekçi bir bakış açısıyla sorunun değerlendirilip, doğru çözümlerin neler olabileceğini 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Ümit ÖZDAĞ ile konuştuk...

Cumhurbaşkanımız Sayın Abdullah Gül'ün “Güzel şeyler olacak” açıklamasından sonra ülkemiz, Güneydoğu meselesiyle ilgili yeni bir tartışma sürecine girdi. Siz bu tartışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorunun size göre mahiyeti nedir?

Ülkemizin karşı karşıya olduğu Kürtçülük sorunu sadece Türkiye'nin sorunu değil; bir Ortadoğu sorunudur. Yaşadığı-

mız meseleler ancak Ortadoğu'daki gelişmeler çerçevesinde anlamlandırılırsa doğru bir zeminde analiz edilebilir. Amerika Birleşik Devletleri 2003'te Irak'ı işgal ederek Ortadoğu'ya yerleşirken, Irak'ın bölünmesi ve Kuzey Irak'ta Musul ve Kerkük'ü de dahil eden bir bağımsız Kürdistan'ın kurulmasını hedeflemişti. Bu süreçte Türkiye'de de güneyden bağımsız Kürdistan ve Amerika Birleşik Devletleri'nin baskısı ve

kuzeyden de Avrupa Birliği'nin baskısıyla Türkiye'nin federalleştirileceği bir sürecin gerçekleşeceği öngörülmüştü. Ancak Washington'un denkleme yeterince almadığı unsur olan İran'ın gerek Afganistan, gerek İran ve Irak'ta uyguladığı politikalar, Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak'ı bölmesini erteledi. Bu süreçte Rusya'nın da Putin tarafından yeniden önemli bir güç haline getirilmesi ve Gürcistan'ı yenmesi yanında dünyanın büyük bir ekonomik krize girmesi ve Amerika Birleşik Devletleri'nin de bu kriz altında ezilmesi faktörlerini de buna dahil edince ortaya yeni bir jeopolitik fotoğraf çıktı. Amerika Birleşik Devletleri şimdi Irak'tan çekilmeye hazırlanırken bağımsız bir Kürdistan yerine; içine Musul'u almayan, Kerkük'ü hukuken içine almayan federe bir Kürdistan'ı öngörüyor. Amerika Birleşik Devletleri, Irak'ı terk ederken federe Kürdistan'ın Türkiye ile Irak'ın geri kalanındaki Araplar arasında ezilmemesini ana hedef olarak öngörüyor.

PKK'nın gidebileceği bir tek yer kaldı: Türkiye

Bundan 10-15 yıl sonra yeni bir jeopolitik kırılma dönemine gelindiğinde bu kurumsallaşmış federe devletin, aynen Yugoslavya'nın parçalanması sürecinde olduğu gibi uygun şartlar oluştuğunda Irak'ın bütünlüğünden ayrılması hesaplanıyor. Ancak PKK, Kuzey Irak'ta varlığını sürdürdüğü sürece, Türkiye'nin Kuzey Irak'a yapacağı müdahaleler Arap dünyasını da bu bölgeye yeniden müdahale için cesaretlendirecektir. Bunu engellemenin yolu, Türkiye'nin Kuzey Irak'a müdahale etmekten vazgeçirilmesidir. Bunun yolu da PKK'nın bir şekilde Kuzey Irak'tan ayrılmasını sağlamaktan



CIA 2003 RAPORU

geçmektedir. Ancak, PKK'nın eskiden olduğu gibi gidebileceği Ermenistan, İran veya Suriye artık ortada yok. PKK'nın gidebileceği bir tek yer kalmıştır. Espri gibi ama o da Türkiye... Ama gidebilmesi için de PKK'nın Türkiye'nin kabul edebileceği bir yapıya sokulması gerekiyor. Cumhurbaşkanı'nın "İyi şeyler olacak" sözü burada anlam kazanıyor. Hangi şartlar içinde PKK Türkiye'deki sistem içerisine kabul edilebilir? Şimdi onun tartışmasının yaşandığı bir dönemden geçiyoruz.



Bence, **AKP'nin Kürtçülük sorununu milli-üniter devlet modeli içinde aşmak için hazırladığı çok somut ve uzun vadeli bir projesi yok.** Bunlar daha çok günü kurtarmak amacıyla yapılıyor. Fakat bu günü kurtarmak amacıyla yapılan şeyler de nihai kertede üniter ve milli-üniter devlet modeline zarar veriyor. Öte taraftan PKK'nın kafasında bu aşamada ulaşılması gereken nihai hedef; **'özerk bölge'** diye ortaya konuyor. Ama bunu Türkiye'den alamayacaklarını biliyorlar. Ondandır **özerk bölge ile pazarlığa başlayıp, en son kertede pazarlığı; anayasasının değiştirilerek, Kürt kimliğinin bir siyasal kimlik olarak anayasaya kaydedilmesini istiyorlar.** Bunun için de anayasasının birinci, ikinci ve üçüncü maddelerinin değiştirilmesi gerekir ki bu da devletin yeniden kurulması anlamına gelir. Böylece **Kuzey Irak'ta bir federe Kürt devleti, Türkiye'de ise anayasada siyasallaşmış bir Kürt kimliğinin yanında, sosyal değil, kültürel değil, etnik değil, siyasal bir kimlik olarak kaydedilmesi hedefleniyor.** Ve önümüzdeki jeopolitik kırılma dönemi yaşandığında; Kuzey Irak'taki yapı bağımsızlaşırken,

Türkiye'deki yapının da ona entegre olacağı bir yapının zamana yayıldığı bir modeli önümüzde görüyoruz. Tabii bu yapılmak istenen. Ancak her yapılmak istenen şeye, her zaman ulaşıldığını söylemek mümkün değildir.

Peki Hocam, Türkiye'de sizin anlattığımız böyle bir süreci okumuyorlar mı? Yoksa zihinlerde başka bir proje mi var? Bunu söylerken şu iyi niyetten hareket ediyorum: "Türkiye'yi yönetenlerin hiçbiri Türkiye'nin bölünmesini, parçalanmasını istemiyorlar ve hiçbiri ihanet içinde değildir". Dolayısıyla sizin söylediğiniz ve dışarıdan destekli Türkiye'nin bölünmesiyle neticelenecek bu süreç, neden başlatılıyor? Mesela Türkiye'nin bu açılımları yaptığında daha da güçlü olacağını söyleyenler var, bu mümkün değil mi?

Tabii ki kimse, **"Türkiye'nin bölünmesini istiyorum"** demiyor. PKK bile artık böyle demiyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanması sürecinde de hiçbir Osmanlı yöneticisi, **"Biz gerilemeyi ve parçalanmayı istiyoruz"** demiyordu. Damat Ferit bile bunu söylemiyordu. **Mesele ne söylediğiniz değildir; eylemlerinizin somut sonuçlarıdır.** Mesele iyi niyetiniz veya kötü niyetiniz de değildir. Çok anlamlı bir söz vardır: **"Cehenneme giden yolun taşları iyi niyetle döşenir."** Burada mesele bir boyutu ile ideolojik önyargıdan ve bilgisizlikten kaynaklanıyor. Bilgisizlik derken düşük yoğunluklu çatışma türünün doğası hakkındaki bilgisizlikten, ikincisi ise cumhuriyetin kuruluş esaslarına karşı önyargıdan kaynaklanıyor. AKP, cumhuriyetin ulus devlet modelini, üniter devlet yapısını reddeden bir entelektüel iklimden kaynaklanan bir siyasal parti, bir siyasal gelenek ve Osmanlı'nın idealize edilmesi üzerine kurulan bir siyasal gelenek. Osmanlı, tartışmasız Türk tarihinin zirvesi... Ama Osmanlı'yı idealize ederken, idealize ettikleri noktada Osmanlı, Kanuni Sultan Süleyman'ın İkinci Viyana Seferi'nden dönen Osmanlı değil. Yani Cumhuriyet o noktada kurulmadı. Cumhuriyet, 1918 Mondros Mütarekesi sonucunda bitmiş, tükenmiş bir Osmanlı'dan Türk milletinin koparttığı, kurtarabildiği son zemin üzerine kuruldu. Ama **siz, paradigmanızı yanlış zemin üstüne kurup, Osmanlı'yı Mondros sonrası değil de Kanuni Sultan Süleyman'ın İkinci Viyana Kuşatması sonrasında ortaya koyduğunuzda, sanal bir zeminde ulus devlet, milli**

devlet ve cumhuriyet düşmanlığından besleniyorsunuz ve ne yazık ki, AKP de bu siyasal geleneğe besleniyor. Bu siyasal geleneği savunanlar Türkiye'de sadece entelektüel fantezi noktasında olan kişiler değil; aynı zamanda devlette önemli ve sorumlu kademeleri işgal ediyorlar, siyasal otoriteyi büyük ölçüde temsil ediyorlar. Eğer bir devletin kuruluş felsefesine ters düşen bir siyasal gelenek iktidarda ise işte o zaman hakikaten çok tehlikeli bir durum ortaya çıkıyor. Bu demokratik açıdan da tehlikeli bir durum... Çünkü iktidarda olan yapı diyor ki, "Ben halk desteği ile geldim." Bu doğru. Ama halk ona desteği bu anayasal yapı içerisinde veriyor. Ona destek verenlerin çok büyük bir bölümünün cumhuriyetin kuruluş esasları ile sorunu yok. 4 yıllık bir süre veya 5 yıllık bir süre için **"Anayasal çerçevede seni yetkilendirdim"** diyor. Oysa bu yetkiyi alan, bunu; **"Bu anayasasının ve devletin kuruluş esaslarının tahrip edilmesi için yetkilendirildim"** diye yorumlarsa ortaya büyük bir sorun çıkıyor ve bu yorum da aslında demokratik bir yorum değil. İşte şüpheler de Türkiye'deki iktidarı temsil edenlerin entelektüel anlamda ulus devlet ve milli devletle sorunlu olmasından kaynaklanıyor.

Peki, bugün AKP iktidarı ulus devlet veya milli devleti tasfiye ederek mi, Kürt sorunu denilen sorunu çözmek istiyor? Söylem bazında hayır... Ama AKP'nin iktidara geldiği günden beri attığı siyasal ve hukuki adımlara bakarsak, bunu net görüyoruz. Yani ülkenin adım adım adem-i merkeziyetçi yapıya doğru, Avrupa Birliği'ne giriş süreci adı altında sürüklendiğini, ikiz yasaların kabul edildiğini, daha sonra neredeyse federal devlet yapısının alt yapısını oluşturacak bir şekilde merkezi otoritenin dağıtılmasını hedefleyen bir yerel yönetimler yasa tasarısının getirildiğini, bunun cumhurbaşkanı tarafından reddedilmesi üzerine bu yasa tasarısının parçalara ayrılarak geçirildiğini ve bölgesel kalkınma ajansları modelinin bunun üzerine monte edildiğini, bütün bunları bir araya toplayıp düşündüğünüzde; Türkiye'nin bir federal devlet noktasına sürüklendiğini görüyoruz. Belki uluslararası gelişme, Kuzey Irak'taki yapının Türkiye'ye entegre edilmesi şeklindeki tahrik de bu siyasal felsefeyi benimseyen insanlar için ayrıca cazip geliyor olabilir ama bunu bugün çok yüksek sesle söylemiyorlar. Bu ne noktaya kadar gider, ne noktada siyasal sürece bütün açıklı-

ğı ile ortaya koyar? Henüz bunu çok net söylememiz mümkün değil. Çünkü bu siyasal projeyi temsil edenler, aynı zamanda diyorlar ki; Kürt halkının kahir ekseriyetinin ulus devlet ve üniter devlet modeli ile bir sorunu olmadığı gibi ulus devlet, milli kimlik ve üniter devleti de destekliyorlar.

Benim sürekli uyardığım bir husus vardır; **“Kürt sorununu çözerken, ortaya Türk sorunu çıkarmayın”** diye... Ben, AKP de dahil olmak üzere siyasal karar alıcıların, bunun farkında olduğunu düşünüyorum. Yani Kürt sorununu çözerken, bir Türk sorunu ortaya çıkartmak gayretini de temsil ediyorlar. Onun için bu meseleyi zamana yayıp, halkı buna alıştırarak gibi bir çözüm hissediyorum. Ancak ben Türk halkının buna alışmayacağını da biliyorum. Bundan dolayı da AKP'nin yandaşı olan liberal kalemler de hep Türk milletinin milliyetçi bir millet oluşundan şikayet ediyorlar. Bu şikayetin gerisinde AKP'nin karşı karşıya olduğu milli direnç var.

Türkiye’de olan; ‘Kürtçülük’ sorunudur

Bir ‘PKK terörü’ sorunu var. Bir de bu sorunla iç içe geçmiş; kimlik siyaseti şeklinde cereyan eden, ‘Kürt sorunu’ var. Bunun hangisi, hangisinin ürünü olduğu tartışılıyor. Bu mesele nin bir uzmanı olarak siz, sorunu nasıl tanımlıyorsunuz?

Türkiye’de, ‘Kürt Sorunu’ diye bir sorun yoktur. Kürt sorunu olabilmesi için Türkiye’de etnik sorun olması lazım. Sosyolojik anlamda bir etnik sorun olması lazım. Sosyolojik olarak etnik sorunun olabilmesi için, Kürtlerin veya bir başka etnik grubun sadece etnik kimliğinden dolayı belirli işleri yapamaması, belirli mesleklerde yükselememesi, belirli okullarda okuyamaması, kentlerin belirli bölümlerinde yerleşememesi gibi sorunlara sahip olmaları lazım. Bu tür sosyolojik sorunlar yok ise o ülkede etnik sorun yoktur. Kendi başımıza, sosyolojiden bağımsız olarak etnik sorun tanımlı yapamayız. **Türkiye’de olan, ‘Kürtçülük’ sorunudur ve Kürtçülük sorunu PKK’dan eski bir sorundur.** Ama Kürtçülük sorunu, modern Kürtçülük anlamında ifadesini PKK ile bulmuştur. Daha önceleri daha yerel zeminde idi ve tepkileri de çoğu kez dar bir alanda gösteriyordu. Birçok aşiret isyanı oldu ama bunların tamamını Kürt isyanı diye saymamak gerekir. İsyen eden aşiret,

Kürt aşiretidir de amaç Kürtçülük saiki ile yapılmış isyan olmadığı için onu Kürt isyanı olarak değerlendirmemek gerek. Bakıyorsunuz, Türkmen aşireti de isyan ediyor. Ona nasıl Türkmen isyanı demiyorsanız, buna da Kürt isyanı diyemezsiniz. Eğer bu şekilde yapılırsa, politik olardan da sosyolojik olarak da yanlış bir tanımlama olur. Eğer sorunu kavramsallaştırmak istiyorsak, kullanmamız gereken ayrış; Kürtçülük ayracı olmalı...

Peki, sizce Türkiye, PKK ve terör sorununu nasıl aşabilir?

Maalesef aydınlarımızın hep bir mucize çözüm önerileri olduğu görülür. Bu çözüm önerilerini iki gruba ayırmak lazım. Bir grup hep sonu belirsiz bir demokratikleşmeden bahsediyor. Bir diğer

grup da **“asacaksın, bitecek”** modelinden hareket ediyor ve her ikisi de mucize çözümdür. Nasıl, sonsuza kadar demokratikleşelim? Karşınızda bir başka devlet talep eden bir yapı var. Diyor ki, **“Ben ayrı bir milletim ve ayrı devlet istiyorum.”** Tamam, o kadar demokratikleşelim ki, bölünelim... Bunu yapan kimse yok. Anadolu coğrafyasında, Türkiye realitesinde gerçekleşecek bir çözüm değil. Öteki taraf da meseleyi sadece güvenlik eksenli olarak ele alıyor ve **“asacaksın, bitecek”** diyor. Ama her ikisinin de özelliği mucize çözüm arayışı olmaları. Oysa bunun mucize bir çözümü yok. Karşı karşıya olduğumuz sorunun çözümü konusunda bize en doğru izahı yapan kişi ilginçtir ki Lawrence’dır. Lawrence diyor ki, **“Gerilla savaşını kazanmak bıçakla çorba içmeye benzer.”** Bıçakla çorba içmek bir defa zordur, ağzınızı da kesebilirsiniz. Bunu göze alacağız. İkincisi Sedat Laçiner’in iyi bir tespiti var: **“Bu, kanseri kemoterapi ile tedavi etmeye benzer.”** Çok güzel bir tespit. Çün-

Cehenneme giden yolun taşları iyi niyetle döşenir



Urla Meydan Projesi

Büyük bir yatırım fırsatı!

Çünkü burası bir meydan. Yeşil ve yabancıl türlerdeki kaliteli konaklı yolda... Urla'daki Akropolis meydanları, sinemaları, restoranları, kafeleri, tenis kortları, çimlencikleri, mağazaları, farklı markaları olacak... Ve bütün bunlar düzenli ve kaliteli yöneticiliğine uygun, çağın bir düşüncesine içinde bulunacak... Yerleşim... 342 adetlik kapalı çöpecek... 11.000 metrekare çevre düzenlenmesi içinde yerleşim anısına uygun... Genel dolayına uygun...

Bu özel meydan, 2010 yılı sonunda inşaatlarını tamamlayacak...

Farklı büyüklüklerde her türlü alışveriş hizmetlerine özel ve farklılık alanlar düzenlenmesiyle birlikte özel belediye...

Hangi sitede yatırım alanlar? - Restoran - Cafe - Taksi - Banka - Çiçek - Market - Aynalıca - Sani - Telefon - Hijyen - Halk - Mobilya - Beyaz Eya - Fast food - Fast shop - Kuyucu - Barber - Oyuncak - Eşya - Halk - Müzik - Ferde - Mitrupet - Sinema - Çocuk Eğlence Müzesi - Kitap - Eğlence parkı - Kirtahye - Nöbet - Deletrasyon - Kulak Ofisi - Elektronik - Kuru temizleme...



Urla Satış Ofisi: 0 352 754 44 60 plbx

Merkez Satış Ofisi: 0 232 444 44 66

Adres: Kocaeli Bulvarı: 505 / Linyen / Merkezi Bulvarı: 6 35000, Akhisar - İZMİR

Gönen • HT • Etaş
ortak girişimi

kü kemoterapi aynı zamanda çevredeki sağlıklı hücrelere de zarar verir. Çünkü düşük yoğunluklu çatışma, pis bir savaş türüdür. Burada askeri bir zafer yoktur. Burada politik bir zafer vardır. Örgütler hiçbir zaman karşı tarafı yani konvansiyonel orduyu yeneceklerini düşünmezler. Mesele, konvansiyonel orduya sahip olan halkın bilinç gücünü yenmektir. Meseleyi uzatarak, zamana yayararak yenmeye çalışır. Ondandır bu irade savaşlarıdır. Hangi tarafın iradesi daha güçlü ise savaş o kazanır. Türkiye, bir defa çıkış noktası olarak bunu koymalıdır: Sonsuza kadar savaşırız. Şehitler gelir. Bakın, 1930'lu senelerde Yahya Kemal Beyatlı İspanya'da büyükelçi iken sohbet ederken, Türkiye'nin nüfusunu soruyorlar: "66 milyon" diyor. Birisi el kaldırıp diyor ki, "Türkiye'nin nüfusu, son nüfus sayımında 16 milyon olarak çıktı. Nasıl 66 milyon olur?" Yahya Kemal cevap veriyor: "Tamam, şu an 16 milyon nüfusumuz var ama 50 milyon da toprak altında şehidimiz var." Bu coğrafya kolay ele geçirilmedi. Biz, bu coğrafya yaşamının bedelini her zaman ödedik. Kimse şöyle bir fantezi ile yaşamamın: "21. yüzyılda bedel ödemeyeceğiz!" Sadece 1980'ler, 90'lar ve 2 binlerde gençlerimiz şehit olmadı; ondan önceki çağlarda da şehit oldular. Hem de çok daha fazla şehidimiz oldu. PKK'dan sonra başka bir dava için de, onun uğruna da Türkiye şehitler vermeye devam edecektir. Çünkü yaşadığımız coğrafya 'Bermuda Şeytan Üçgeni' gibi bir coğrafya ve bu coğrafyada 300-400 yıldan daha fazla kesintisiz yaşamış hiçbir halk yok. Bin sene yaşamış bir tek millet var; o da Türk milleti... Gelecek bin yılda da bu coğrafyada yaşayacaksak geçmiş bin yılda verdiğimiz şehitten daha az ya da daha fazla şehit vererek yaşayacağız. Yaşadığımız coğrafyanın kaderi bu... Burası İberya Yarımadası değil, İsviçre de değil. Onun için çıkış noktamız bu olmalı.

Türkiye, terör sorununu milli-üniter devlet yapısı içinde nasıl çözebilir?

Ben bu konuda sadece konuşmak için değil ama siyasetçilere ve bürokratlara somut bir çözüm önerisi ortaya koymak için, 2003'te ve 2008'de iki çalışma yayınladım. Bunlardan birincisi, 'Kürtçülük Sorununun Analizi ve Çözüm Politikaları' idi. Daha sonra bu raporu genişlettim ve 'PKK Terörü Neden Bitmedi? Nasıl Biter?' adlı bir kitapta kapsamlı ve çözüme yönelik somut, detaylı önerilerle yayınladım. Eğer

Yaşadığımız coğrafya; 'Bermuda Şeytan Üçgeni'; şehitleri tükenmez...



PKK sorununu çözeceksek ilk önce Kuzey Irak'taki sorunu çözmemiz lazım. Kuzey Irak'a yönelik yeni bir politikanın olması lazım. Bu politika Kuzey Irak'tan gelen düşmanlıkları ezici fakat Kuzey Irak'ı kucaklayıcı bir politika olmalı. Eğer diyorsak ki, Azerbaycan Türklüğü bizim kardeşimiz, Kırgızistan ya da Kazakistan Türklüğü bizim kardeşimizdir, Hakkari'deki Kürt nasıl benim soydaşımsa, Zaho'daki Kürt de benim soydaşımdır, Süleymaniye'deki Kürt de bizim soydaşımdır. Şunu unutmayalım ki Kuzey Irak, Misak-ı milli sınırları içerisinde, bizim bir parçamızdır, ordumuzun 1918'de çekilmiş olduğu bir noktadır. O nokta, aynı zamanda Türk etnik yapısıyla üst üste örtüşen bir noktadır. Kerkük benimdir; Kerkük Türkmeni ile benimdir, Kerkük Kürdü ile de benimdir, Musul benimdir, Erbil benimdir, Telafer benimdir ve burada yaşayan benimdir. Bu bölgede bana düşmanlık yapan unsurlarla savaşırım ama bu bölgenin halkına karşı bir önyargım yoktur aksine bir sevgi ve bağlılığım vardır. Benim dedem de Osmanlı vatandaşıydı, onun dedesi de Osmanlı vatandaşıydı. Onun için düşmanlığı ezerim, dostluğu ve insanlığı kucaklarım zeminine oturtmalıdır. Aynı zamanda İran ve Suriye'den, bölgedeki yapıya karşı kaynaklanabilecek düşmanlığa karşı da önlem alınmalı. Ama temel önlemi de Türkiye içerisinde

de almamız gerekiyor paralel olarak. Bu önlemleri alırken bir şeyi unutmamak lazım; bu önlemleri parçasal olarak alırsak ayrı ayrı, farklı zamanlarda alırsak, bunlar hiçbir işe yaramaz. Bunların hepsinin bir bütün alınması lazım. Bir binanın değişik noktalarından su sızıyorsa ve sistem tamamen elden geçirilmezse su sızmalarının önüne geçemezsiniz. Binanın bütün deliklerinin aynı zamanda kapatılması gerekir. Bu önlemler de aynı zamanda alınmalıdır.

Sizin önerdiğiniz bu önlemler nelerdir?

Her şeyden önce politik önlemler almamız. Politik önlemler; ulus devlet, üniter devlet modelini dönüştürücü önlemler midir? Hayır. Bu bir politik meseledir ve politik meseleye karşı politik tedbirler alınır. Bunların başında da bu meselenin bir sahibinin olması gerekir. Bu meselenin sahibi hükümettir. Hükümet içerisinde de bir bakanlık oluşturulması gerekir. Bu bakanlık içerisinde de bu bölgeye, terörün kaynaklandığı bölgeye karşı alınacak her tedbir daha eşgüdümlü bir şekilde, daha hızlı ve daha etkili bir şekilde alınacaktır. İkinci olarak bürokratik önlemler geliyor. Bölgeye yönelik yeni bir bürokratik yapılanma gerekir. Bir vali, görev bölgesine giderken yanında cumhuriyetin hedefleri ile gitmez. Cumhuriyet valisi olarak gider ama o ilde ne yapacağına kendisi karar verir. Oysa cumhuriyet valisi bölgeye giderken cumhurbaşkanını ve hükümeti temsilen gider. O zaman Cumhurbaşkanı'nın, Başbakan'ın ve İçişleri Bakanı'nın imzaladığı ve örneğin Adana ilinde veya Hakkari'de "Cumhuriyetin hedefleri şunlardır; bu hedefleri gerçekleştirmelisin" diye bir belge verilmelidir. Aynı şey kaymakamlar için de geçerli; iç işleri bakanının veya en azından valinin imzaladığı bir belge olmalıdır. Bölgeye yollanacak valilerin ve kaymakamların her şeyden önce terör konusunda, düşük yoğunluklu çatışma konusunda, PKK konusunda kapsamlı bir eğitimden geçirilip, o şekilde yollanması lazım.

Deniyor ki, bölgeye ekonomik yatırım yapalım... Böyle bir ayak, en son çözülmesi gereken ayaktır. Çünkü diğer meseleleri çözmezseniz yapacağımız ekonomik yatırımların ortaya çıkartacağı hiçbir fayda yoktur. Askeri önlemlerin yeniden yapılandırılması gerekiyor. Ben bunu kitapta ortaya koydum. Yeni bir istihbarat yapılanması gerekiyor. Sa-

1946'dan bugüne Lezzetin Doğası



www.ekizyag.com

Şehitler Caddesi 1508 Sokak No: 4 Alsancak 35230 İZMİR - TÜRKİYE
Telefon: +90 232 488 57 00 Faks: +90 232 463 09 18
E-Posta: ekiz@ekizyag.com

Kürtçenin değişik şiveleri ile sadece yerel zeminde, birkaç saatlik yayın yapılmalı

dece PKK ile ilgili istihbarat yapacak bir kurum gerekiyor. Bunun için askeri istihbarat, polis istihbarat ve diğer istihbarat kaynaklarının imkân ve personellerini kullanan ama **özgün bir istihbarat yapılanmasına ihtiyaç var. Polisin güneydoğuda, bu konuda yeniden yapılandırılması gerekiyor. Hukuki önlemlerin yeniden düzenlenmesi gerekiyor.** Yani, 1990'ların başına kadar Türkiye terörizmle mücadele için bir hukuksal altyapıya sahip değildi. Bugün de yeterli bir hukuksal altyapıya sahip değil. Mesela terörizmi biyolojik olarak tüketmek anlamında bir yaklaşım modeli var, sıfır tolerans modeli ile... Bir terör örgütünün üyesi olduğu, eylemlerine katıldığı somut hukukla sabit olan kişi, sadece terör örgütü üyeliğinden 20 yıl hapse atılabilir. 20 yaşında girer 40 yaşında çıkar. Bu terörü biyolojik olarak tüketmektir. Bu hapishaneleri terörün akademisi olmaktan çıkartmaktır. Tabii hapishanenin de ona göre yapılması gerekir.

Mağdurum; ne yapsam mazurum...

Bu meselenin en büyük ayaklarından bir tanesi; psikolojik boyutunun anlaşılabilmesidir. **Psikolojik boyutu çözemezseniz; alacağınız askeri, politik, ekonomik bürokratik hiçbir tedbirin**

faydası yoktur. Nedir meselenin psikolojik boyutu? Kürtler, Güneydoğu Anadolu'da kendilerinin mağdur olduklarını düşünüyorlar. Mağduriyet, psikolojik beraberinden mazuriyet psikolojisi üretmektedir. **"Mağdurum; ne yapsam mazurum"** denmektedir. Bu her türlü kanunsuzluğun önünü açmaktadır. PKK da bunu beslemektedir. Ayrıca devletin yaptığı yanlışlar da bunu beslemektedir. Siz Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni sürgün bölgesi olarak görürseniz ve öyle davranırsanız, orada yaşayan insan kendisini sürgünde, bir çeşit Sibiry'a da hissetmektedir. Önemli olan ne olduğu değil; nasıl algılandığıdır. Bu algıyı ortadan kaldırmak için önlemler alınmalıdır. Demek ki, böyle bir toplu harekete gerek var. Mesela son zamanlarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı çok faydalı bir çalışma var; Güneydoğu'dan öğrencilerin Batı Anadolu'ya getirilip, dolaştırılması. Çok doğru bir şey, inşallah devam eder. Böylece daha çocuk, öğrencilik safhasındayken ülkesinin tamamını görüyor ve Türkiye'nin tamamının kendi ülkesi olduğunu anlıyor. Bu harita üzerinde anlamak değildir; gezerek anlamaktır. İstanbul'u görmek, Ankara'yı görmek, Çanakkale'yi görmektir, Kocatepe Meydan Muharebesi'nin yapıldığı alanı görmektir. Böylece önyargılar da ortadan kalkıyor. Mesela PKK'nın bölgede, **"Sizi sevmiyorlar, çünkü siz Kürtsünüz"** diye yaptığı bir faaliyet var. Sonra çocuk geliyor; Kastamonu'da bir ailenin yanında üç gün kalıyor ve üç gün kaldıktan sonra ağlaya ağlaya geri dönüyor. Artık o çocuğun kafasına PKK nüfuz edemez. Görür ki, hiç de öyle değil. Bütün bu tedbirlerin, bir konseptle alınması söz konusu olursa ve bu alınırken

de şu ortaya konulursa; **"Türkiye üniter devlet modelinden, ulus devlet modelinden taviz vermeyecektir. Terörle de, terör örgütü teslim olana kadar mücadelesini sürdürecektir"** denirse başarı kazanılabilir. Ancak bugün yaklaşım cumhuriyetin kuruluş esaslarını tasfiye edici bir modele doğru kaydığı endişesini yaratıyor...

PKK sorununda yeni bir aşamaya gelindiği, bu aşamada artık sorunun siyasallaştığı ve özellikle kendini Türk'ten gayri tanımlayan bir Kürt etnisitesinin varlığından bahsedilerek, askeri çözümlerin soruna cevap üretmeyeceği söyleniyor. DTP, PKK'nın bir siyasi yapı olarak tanınıp, masaya çağrılmasını istiyor. PKK'ya kapsamlı bir af çıkartılmasını isteyenler var. Ana dilde eğitim hakkının verilmesi yanında devletin çift dilli hale dönüşürülmesini isteyenler var. Bu söylemleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Kendini Türk'ten ayrı hisseten ve kolektif haklar talep eden insanlara ne diyeceğiz?

Aslında meseleyi tehditkar görmüyorum. 1984'ten beri PKK'nın yaptığı katliamların arkasına sığınan ve adını sürekli değiştiren bir parti, PKK'nın siyasi kolu, bunca yıldan sonra, bunca baskıdan sonra demokratik ortamda yüzde 6 oy alıyor. Bunun karşısında yüzde 94'lük bir çoğunluk var. Üstelik de bu yüzde 6'nın tamamının Türkiye'nin bölünmesini istediğini düşünmüyorum. Bunun içerisinde baskı ile verilmiş oy var, bunun içerisinde tepki oyu var, yani değişik nedenleri topluyor bu yüzde 6. Bu yüzde 6'da sorun yapan şey, yüzde 6'lık oy oranı değil; Türkiye'nin bir bölgesinde lokalize olmuş olması. Eğer doğru yöntemler uygulanırsa, PKK'nın siyasi kolunun yüzde 2 hatta yüzde 1 noktasına gerilemesi hayatın bir gerçeği olacaktır. Ama AKP, düşük yoğunluklu çatışmanın doğasını bilmeden ya da bunu bilmesine rağmen **'TRT Şeş'** gibi adımları atıyor. Bunlar çok yanlış şeyler. Bunlar Türk milletinden ayrı bir Kürt kimliğini güçlendirici adımlar. Mesela PKK ile en ciddi araştırmaları yapan Amerikalı bir araştırmacı, Ali Rıza Maksut, bir Türk basın organına verdiği demeçte; **"Orta ve uzun vadede TRT Şeş, Kürt kimliğini güçlendirici faktörlerden birisi olacaktır"** dedi. Çok doğru bir tespit... Esasen düşük yoğunluklu çatışmanın doğasını bilen herkesin yaptığı bir tespittir bu. Çünkü **düşük yoğunluklu çatışmanın doğasında şu vardır: Terör örgütü**

Türkiye üniter devlet modelinden, ulus devlet modelinden taviz vermeyecektir



ortadan kalkmadan yapılan bütün reformlar, terör örgütünün lehinedir ve siyasal sonuçları da öyledir. Bakın, 29 Mart seçimlerinde AKP bölgede büyük bir şaşkınlığa uğradı: “Ya, ben neden, bu kadar az oy aldım” diye. Oysa birazcık düşük yoğunluklu çatışmanın teorisini ve pratiğini bilselerdi, bu oyu alacaklarını da bilirlerdi. Çünkü TRT Şeş ve diğer açılımlar PKK’nın varlığının ve DTP’nin eylemlerinin sonucu olarak algılanmıştır. Türk halkına bir yalan söyleniyor; Türk halkına çok yalan söyleniyor da, “PKK, TRT Şeş’e karşı” diyorlar! PKK, TRT Şeş’in 1984’ten bu yana ulaştığı en büyük siyasal başarı olduğunu biliyor... Onun için yaptığı seçim öncesi muhalefet, AKP’ye muhalefetti ve ikisi birbirine karıştırılıyor.

AKP’nin yanlış adımı:



Devletin değil ama bireylerin, özel girişimlerin Kürtçe televizyon kurmalarına nasıl bakıyorsunuz?

1999 senesinde yerel zeminde birkaç saatlik Kürtçe, Zazaca, Kürtçenin değişik şiveleri ile ama yerel zeminde yapılabilecek yayını desteklediğimi söyledim. Bu fikri destekledim. Bunun için hukuki

bir düzenlemeye gerek yok; bunun hoşgörü alanı içinde gerçekleştirilmesi gerektiğini söyledim. O zaman bana karşı çıkanlara; “Eğer Fırat Radyosu yayındaysa ve devlet tarafından yapılıyorsa; Diyarbakır’da, Hakkari’de, Şırnak’ta, Van’da, Batman’da yerel televizyonlarda birkaç saatlik Kürtçe, Zazaca yayın yapılmasına neden karşı çıkıyorsunuz?” dedim. Ama TRT Şeş farklı; ulusal çapta ve sanki Türkçeye alternatif bir yayın yapılıyor. Benim söylediğim yayında, mesela Denizli’deki bir yerel televizyonda nasıl Denizli şivesi ile yayın yapılıyorsa, Diyarbakır’da ya da başka bir yerde yerel şive ile birkaç saatlik yayının, müzik yayının hoşgörü alanı içinde yapılması gerektiğini söyledim. Mesela ben kitabımda, Güneydoğu Anadolu’da köylere eski isimlerinin verilmesi gerektiğini söyledim. “Bunlar eski isimler değil; Kürtçe deniyor” ama bu o kadar komik bir şey ki çünkü bu eski isimler, Kürtçe değil; Anadolu’daki Türk kültür mührünün taşıyıcı izleridir. Bununla ilgili yapılmış araştırmalar vardır. Sonra bu isimler, büyük bir bilinçsizlikle değiştirilmiştir. Şimdi “eski isimler geri verilsin” dendiğinde, “Güneydoğu Anadolu’da değil de bütün Türkiye’de verilsin” deniliyor. Oysa örneğin Ege Bölgesi’nde, Akdeniz Bölgesi’nde ya da Karadeniz Bölgesi’nde eski isimlerin verilmesi, büyük bir sakıncayı beraberinde getiriyor çünkü eski isimlerin neredeyse tamamı Rumcadır.

Yerel bürokratik menfaatler ön planda

Terörle Mücadele Müsteşarlığı yasa çıkarıldı fakat yasa henüz imzalanmadı hatta askıya alındığı söyleniyor. Sizin kitabımızda bahsettiğiniz bakanlığı, müsteşarlık seviyesinde mi kuruyorlar?

Bu yeni düzenleme büyük ölçüde “PKK Terörü Neden Bitmedi? Nasıl Biter?” isimli kitabımdan alınmış. Ancak ben; “bir bakanlık kurulmalı, bakanlığa bağlı düşük yoğunluklu çatışma enstitüsü kurulmalı, bu enstitüde sosyologlar, psikologlar, eski bakanlar, eski valiler çalışmalı” dedim. Bir de daha önce bahsettiğim; “istihbarat teşkilatı düzenlenmesi yapılmalı” dedim. Şimdi, benim bakanlık olarak söylediğim müsteşarlık degrade edilmiş, enstitü bunun içine konulmuş, istihbaratı koordinasyon bunun içine konulmuş. Tabii bu sonuç almayacak bir girişim. Neden? Çünkü çok güçsüz. Bu kadar personelle bu kadar işi yapamazsınız ve bunu da müsteşarlık düzeyinde yapamazsınız. Temsil düzeyi çok zayıf. Burada devletin menfaatlerinden çok kendi menfaatlerini düşünen bakanların ve bürokratların yaklaşımlarının da etkili olduğunu düşünüyorum. “Ben daha güçlü olayım; benim alanıma girilmesin” deniliyor. Oysa söz konusu olan ülke, ülkenin birliği ve bütünlüğü, terörün üstesinden gelinmesi... Ama ne yazık ki bu kadar önemli konuda bile, yerel bürokratik menfaatler ön plana çıkabiliyor.



dpet



YAPKIN PETROL

→ Yapkin Petrol Madeni Yağ ve Toptancılık San.Tic.Ltd.Şti.
Merkez Mh.İskele Köyünde 5. Km.
Yenişehir Köyü / ANKARA
Tel: 0 236 286 74 44 Faks: 0 236 286 74 45
Mail: info@yapkinpetrol.com.tr

→ Yapkin Petrol Madeni Yağ ve Toptancılık San.Tic.Ltd.Şti.
Çankaya Mah. Akademi Bulv. No:181
Yenişehir/ANKARA
Tel: 0 236 286 73 03 Faks: 0 236 286 71 78

Krizin Neresindeyiz? Nasıl Çıkacağız?



Gazi ERÇEL

Dünyada en çok sorulan iki soru var:
Krizin neresindeyiz, dibe vurduk mu?
Krizden ne zaman ve nasıl çıkacağız?

Resesyondan çıkış senaryoları ise birbirini izliyor. Bilinen gerçekler; dünya üretimi ve ticareti ciddi düşüş gösterdi. İşsizlik artıyor, alınan önlemlere karşılık satışlar canlanamıyor. Özel sektöre açılan kredi kanalları kurumuş durumda. Dünyada riskler artıyor. Risklerin artımı ile ilgili olarak tablo şunu gösteriyor: Ekim 2008 ayında riskler neydi, bugün riskler nedir diye baktığımız zaman; faiz farkı, faizin maliyeti artmış durumda. Borsadaki riskler hemen, hemen aynı kalmış. Ancak enflasyon riski ortaya çıkmış. Bugün çok kimse ileride enflasyon ne olacak tartışmaları içinde. Merkez Bankaları tarafından basılan paralar nasıl piyasalardan çekilecek? Bu para çekilmek istendiğinde çekilebilecek mi? ABD Merkez Bankası iki, üç, beş yıllığına para verdi. Merkez Bankaları genelde kısa vadeli, geçici para verirler. Beş yıllık verilen para nasıl çekilecek? Bu yüzden enflasyon riski var. Petrol fiyatları riski bugün için sıkıntı verici konumda değil. 2009 yılı için ek riskler ortaya çıkıyor. 2010 yılı için ise daha fazla ek risk tehlikesi ortaya çıkıyor. Belirsizlik ise risklerin en başında geliyor.

IMF'in son Dünya Ekonomik ve Global Finansal İstikrar Raporlarına göre:

2009 yılında dünya yüzde 1,4 küçülecek. İkinci dünya savaşından beri yaşanmamış bir küçülme...

2010 yılında az da olsa büyüme bek-

leniyor. Yüzde 1,8 oranında çok düşük büyüme öngörülüyor. Öncelikli strateji bankacılık sektörünü düzeltmek, ardından konut ve reel sektörde düzelleme bekleniyor. Halen toksik kağıtlardan zarar 2,4 trilyon dolar. Bu zararın daha da artması bekleniyor. Bankacılık sektörünün hala sermaye ihtiyacı var. ABD'de de bu sermayenin nasıl bulunacağı belli değil. Avrupa Bankalarının sermaye ihtiyacı çok daha fazla ama devletleştirilerek sorunun çözümü yoluna gidilmiş durumda. Bu tablo önemli bir kargaşanın bizi beklediğini ortaya koyuyor. Ancak Amerikan yöneticileri iyimser tablo çizmeye çalışıyorlar. "Free Fall" diye tanımlanan sürekli kötüleşmenin durduğunu belirtiyorlar. Mevcut stokların yavaş, yavaş erimeye başlamasını ve bu gidişle yılsonuna doğru üretimin bir kısmının



stok biriktirmeye gitme olasılığının belirmesini, oto satışlarında ve yapımına yeni başlanan konut sayısında iyileşme gözlenmesini krizin kontrol altına alındığına dair işaretler olarak tanımlıyorlar. Kredi piyasasında faiz farklarının, Lehman Brothers'ın batışından önceki düzeyine gelmesini iyimser gelişme olarak görüyorlar. Tek sıkıntı; bu gelişmelerin sürekli olup olmadığının bilinmemesi... 2007 yılında başlayan global ekonomideki resesyondan çıkış senaryoları ise iyimserler için 2009 sonbaharı, kötümserler için ise 2010 yılı sonunu işaret ediyor. Amerika'da konut sektörüne şu anda kimse ciddi olarak eğilmiyor. Konut fiyatlarının çok düşmesi sonucu bankaların aktiflerinin konutlarla dolabileceği endişeleri var. "Buna dikkat edin", deniyor ama bu boyuta henüz bakan yok.

Türkiye'ye baktığımızda ise 2009 yılında büyüme tahmini yüzde -5,1'dir. 185 ülke içinde krizden büyümesi en kötü etkilenen 10.uncu ülke konumundayız. 2009 yılı büyüme oranı bizden kötü ülkeler; Letonya, Botsvana, Estonya, Litvanya, Seychelles, Ukrayna, Japonya, Rusya, Almanya, Ekvator Ginesi'dir. Hükümet döviz kuru oynaklığı ve hisse senedi piyasası oynaklığına iyi durumda olduğumuzu söylüyor. Diğer tablolara bakmıyor. Büyüme rakamı Türkiye'nin krizden nasıl etkilendiğini çok iyi ortaya koymaktadır.

Ülkemizde sanayi üretiminde serbest düşüş durmuş görünüyor.

Enflasyonist beklentiler düşük.

Cari işlemler açığı düşüyor.

İşsizlik artıyor.

Bütçe açığı yükseliyor.

Önlem alınmazsa bütçe açığı büyümeyi frenleyecek nitelikte.

Dış fon akışı tersine döndü.

İç piyasayı canlandırmaya yönelik ÖTV ve KDV indirimlerinin sıkıntılara ne kadar çözüm olduğunun somut verileri henüz alınmış değil.

İş sağlamaya yönelik açıklanan teşvik sistemi ise daha ilk günden birçok tartışmayı beraberinde getirdi.

İşin içinden çıkacağız ama hasarı da fazla olacak...

Kriz:

“En güzel güller gübreliklerde biter...”



Dr. Rüştü BOZKURT

Yaşanan krizi tartışırken, “Ağacı görüp, ormanı gözden kaçırıyor muyuz?” diye kendimi çok sık uyarıyorum. Bir “erken uyarı” mantığı ile geleceği öngörmeye çabalıyorum.

Bütün zamanlarda olduğu gibi, yaşadığımız krizin sonrasını da sağlam temeller üzerinde inşa etmemiz için ciddi bir “kuramsal çerçeve” oluşturmamız gerekiyor. Kriz sonrasında oluşacak yeni “zihni modelin” varsayımlarının neler olabileceğini düşündüm; başlıca varsayımların listesini sizlerle paylaşmak isterim. Bu varsayımlara başkalarını “ekleyebilir”; geçerlilikleri olmadığını kanıtlayabildiklerinizi “eleyebilirsiniz”...

Bir atasözünde dendiği gibi; “en güzel güller gübreliklerde biter”. Yarattıkları sonuçlar bakımından kriz dönemleri normal olağan koşullara göre “hayatın gübrelikleri” diye tanımlanabilir.

Krizin yarattığı gübrelikleri, hayatın zenginleştirileceği gül bahçelerine dönüştürülmesini sağlayacak olan “yenidünya düzeninin” aşağıda özetle paylaşacağım varsayımlara dayalı düşünce yapısıyla kurulabileceğine inanıyorum.



Başlıca varsayımlar

1. Kriz sonrasında bugün kullandığımızın daha geliştirilmiş olan “yazılım sistemleri” üretimin iç örgütlenmesini, endüstri-devlet ilişkilerini ve devletlerarası ilişkileri köklü biçimde dönüştürecek.

2. Bilim ve teknoloji “akışlar uzamını” hızlandıracak; “karşılıklı-bağımlılık ilişkilerinde” değişme “güçler kayması” yaratacak.

3. Üretim-istihdam, üretim-hammadde, üretim-para, üretim-ürün ömrü, üretim-envanter ömürleri ara-

sındaki ilişkiler köklü değişmelere uğrayacak.

4. Üretimin, emek-sermaye ekseninden, yaratıcı-girişimci eksenine kayış süreci hızlanacak.

5. Rekabet edebilir ölçek ve teknoloji için “piyasa yapıcısı kuruluşların” önemi daha da artacak.

6. İş çevresinin faktör koşulları, talep koşulları, karşılıklı bağımlılık ilişkileri, rekabet sistemi ve rakip stratejileri farklılaşacak.

7. Ekonomi kavramının bileşenleri olan üretim, yatırım, net ihracat ve devlet harcamalarının algılama biçimi dönüşecek.

8. Üretimin yaygınlaşması ve homojenleşmesi “karşılaştırmalı üstünlük mekanizmasının” işleyiş yapısını radikal değişikliklere uğratacak.

9. Teknolojinin yarattığı “kalite homojenliği”, marka ve imaja bağlılığı artıracak.

10. Proje duyarlılığı, merkezi

yönetimlerden yerel yönetimlere kayacak.

11. Rekabet gücü yaratmanın odağındaki “**entelektüel güç**” öne çıkacak, “**yönetişim ilkeleri**” iş yapma tarzının belirleyici etkeni olacak.

12. Üretimin “**mekan örgütlenmesinde**” yeni yapılanma süreci hızlanacak.

13. Ürün hiyerarşisinde “**yeni iş bölümü**” süreci hızlanacak; bazı toplumlar öne geçecek.

14. Bireylerin ve kurumların zenginliğini, “**...sağlıklı veri, iyi formüle edilmiş malumat, ayıklanmış bilgi, ayrıntı dinamiklerini gözetan anlamaya**” dayanan “**...iyi fikir sahibi olma**” belirleyecek.

15. Hukuk sistemi herkesin sığınacağı kale olacak: “**Yasaların yönetim ve bireylerden üstün olduğu, yasa olmadan düzen olmayacağı bilincinin kökleşmesi ve yargı bağımsızlığının korunması**” rekabet gücü yaratmanın, birikim yeteneğini koruma ve geliştirmenin, uzun dönemli geleceği güven altına almanın temel girdisi olma özelliğini daha da pekiştirecek.

16. Ticaretin gelişmesinde “**eşdeğerlilik ilkesinin**” önemi daha da artacak. Toplumlar arasında “**hukuki uyum**” temel sorun olma özelliğini koruyacak.

17. Mesleki örgütlenmelere dayanan, kendi programları olan, programlarını geliştirmek için gönüllü katılımlara dayalı yeterli “**bütçe yaratabilen**” sivil toplum örgütleri toplumu yönlendirmenin “**etkin araçları**” haline gelecek.

18. Kriz sonrasında “**öğrenme ve öğrenme sürecinin etkinleştirilmesi**”, “**insan ve sermaye kaynaklarının üretim sürecinde etkin kullanılması**”, “**verimlilikleri artırarak**” uluslararası pazarlarda ayakta duran “**işyerleri yaratılması**” gelip “**zihni model varsayımlarını sorgulamaya**” bağlı hale gelecek.

19. Ülkeler hayati coğrafyalarındaki sorunları en aza indirerek, aralarındaki ticaretin nitelik ve niceliklerini artıracak.

20. Ülkemiz inşaat sektörün-

de doygunluk dönemine gelinmemiş olması nedeniyle, daha az “**taahhüt örgütlenmesine**” dayalı gelişme olacaktır.

21. İşsizlik ile mesleksizlik arasındaki fark iyice açılacak; niteliksiz işgücünün üretim sürecinin dışına itilmesi hızlanacak. Bu nedenle “**ara eleman**” yetiştirilmesi eğitim-öğretim yatırımlarının omurgasını oluşturacak.

22. Net ihracatı arttırmaya yönelik çabaları yoğunlaşacak.

23. Merkezi ve yerel yönetimlerin “**proje disiplini**” ve “**harcama disiplini**” tartışma gündeminde önemli konular arasında yer alacak.

24. İyi bir ekonominin, iyi bir siyasi zemin üzerinde kurulduğu bilinci artacak; siyasi istikrar ile büyüme arasında denge konusunda yurttaş bilinçlenmesi hızlanacak.

25. Büyük örgütlere dayalı karşılıklı-bağımlılık ilişkileri yoğunlaşacak; o nedenle, piyasa yapıcısı kuruluşlarla olan ilişkiler sıklaşacak, örgütlü sahip çıkış rekabet gücü yaratmanın odağına yerleşecek.

26. İşyerlerinin “**banka sistemi**” ile ilişkileri artacak; büyük ölçekli girdi aldığımız firmalara büyük ölçekli girdi verdiğimiz firmalar arasında kalan “**küçük ve orta ölçek yapı**” ortaklıklar ve işbirlikleri ile hak ve çıkarlarını koruma zorunda kalacak. Faiz oranlarının da uluslar arası düzeylere yükselmesi nedeniyle, banka ilişkileri firmaların ileriye ve geriye bağlantılarının dengesini kurmada çok önemli etkenlerden biri olacak.

27. Proje insiyatifleri merkezi hükümetlerden yerel yönetimlere kayacak; bütün teşvik sistemi, eğitim-öğretim sistemi “**asimetrik refleksin**” etkili aracı olan “**proje-odaklı**” çalışmalara kayacak.

28. Bugünkü “**Organize Sanayi Bölgesi**” algılaması değişecek, kümelenmelere imkan veren, ihtislaşmış, üretim-odaklı mülkiyete dayalı, her türlü ranta kapıları kapalı bir OSB algılaması öne çıkacak.

29. Geleceği planlamanın etkin aracı olan “**dinamik envanter**” hazırlanması, en küçük işletmeden çok uluslu iş yapan firmalara kadar bütün

iş örgütlerinin temel sorunu olarak önemini kuruyacak.

30. Kayıt dışı uygulamaların yarattığı “**haksız rekabeti**” sınırlandırabilmek için bir dizi önlem alınacak, kayıt dışılık makul sınırlara indirilecek.

31. Bürokrasinin işleri kolaylaştırıcı hizmet anlayışı geliştirilecek; bu anlayışı yaratamayan toplumlar zorlanacak.

32. Doğal kaynaklara dayalı gelişmenin imkansızlığı daha net anlaşılacak, “**işleyen kurumların yaratılmasına**” yönelik yatırımlar hızlanacak.

33. Bugünkü yapı ve anlayıştaki tarım işletmeleri yerlerini rekabet edebilir ölçekte, rekabet edebilir teknoloji ile donanmış ve çağdaş yönetim anlayışı ile yönlendirilen işletmelere bırakacak. Geleneksel tarım, teknik tarıma yerini bırakırken; örtülü tarım alabildiğine önem kazanacak.

34. Mimarlık, güzel sanatlar, yayıncılık, bilgisayar oyunları, sahne sanatları, tasarım, sinema, müzik, gazete yayıncılığı, radyo-televizyon, reklam ve iletişim gibi yaracılık sektörünün ekonomiler içinde ağırlığı artacak.

Ağlayıp gözden olmayalım

Krizin iş dünyasında yarattığı tahribatı göz ardı edemeyiz. Bizim temel tezimiz şu: Savaşlardan hasatalıklara bütün krizlerden sonra toplumun örgütlenmesinde köklü değişimler olmuştur. Bu kez de değişecek. Üç yıl sonrasının Türkiye’si bugünün ülkesi olmayacak.

O halde “**...ağlayıp da gözden olmak**” yerine, ne yapabileceğimizi düşünelim. Bizim sıraladığımız olası varsayımlara, siz kendi birikiminizle yenilerini ekleyin. Gelecek ilgili kendinize bir “**fikir**” üretin.

Ne yaptığını, nerede gideceğini bilmeyen gemiye hiçbir rüzgarın faydası olmaz...

Kriz sonrasının yol haritası üzerine düşünmek, ağlamaktan daha verimli bir yoldur...

Emniyet Müdürüyüm ama öncelikle insanım

‘Portre’ köşemizin konuğu; doğduğu, yetiştiği, tahsilini yapıp göreve başladığı İzmir’den 1983 yılında Diyarbakır’a tayini sonrasında muhtelif illerde başarılı görevler yaparak, 26 sene sonra, 16 Haziran 2009’da İzmir İl Emniyet Müdürü olarak atanan Sayın, **Ercüment Yılmaz**...

Pek çok kişinin evinde, akşam yemeğinde olduğu bir saatte kendisiyle makamında konuştuğumuzda, günün stresi ve yorgunluğuna rağmen son derece zarif ve nazikti; gülen gözlerle sorularımızı yanıtladı. Mesleğini, görev yaptığı kurumu son derece severek özverili çalışan, aldığı terfiler ile görev yaptığı iller kapsamında başarı grafiğini sürekli yükselten biri Sayın Yılmaz. Kişiliğinde ise gözlerinde ve sesinde kolayca güven hissinin duyabileceğiniz, dürüst ve kibar bir beyefendi ama aynı zamanda son derece cesur bir yürek olduğu, yaptığı işin içeriğinde gizli... Mütevaziliğiyle, kültürüyle; İzmir’e yakışır, İzmir’in yetiştirdiği özel insanlardan biri...

Kendisine; “**Evinize hoş geldiniz**” diyor, yeni görevinde başarılar diliyoruz...



“Gaffar Okkan’ı anlatmaya sözcüklerimiz yetmez, ders olarak okutulmalıdır”...

Sohbetimize; meslektaşınız, değerli emniyet müdürümüz, şehit Gaffar Okkan beyefendiyi anarak başlamak istiyorum. Şöyle bir telsiz mesaj kaydı var:

“Saat 18.50: merkez, merkez, saldırıya uğradık, saldırıya uğradık.
memur: olay yeri neresi?
yaralı polis: şehitlik mevki
memur: zaiyat var mı, zaiyat var mı?
yaralı polis: şehidimiz var.
memur: sayın 3310’un durumu ne?
yaralı polis: başımız sağolsun...”

Bu kaydın doruluğu ve kayıta geçen; ‘3310’ un, Şehit Gaffar Okkan’ın telsiz kodu olduğu konusunda bilginiz var mı?

Konuşma kaydını bilmiyorum ancak evet, ‘3310’ O’nundu...

Diyarbakır’da iken kendisiyle beraber mesai yapmış mıydınız?

Hayır; Diyarbakır’da değil ama aynı dönem İzmir’de kendisiyle beraber çalıştık. İzmir’de komiser yardımcısı olarak görev yaptığımda, Gaffar Ağabeyim komiser rütbesindeydi. Sonra 1983 yılında ben Diyarbakır’a atandım, Gaffar Ağabeyim de Urfa’ya...

Özellikle Hizbullah’ın çökertilmesinde, eğitim ve insana, insanca yaklaşım konularında başarılı hizmetleriyle halkın sevgisi ve güvenini kazanmış değerli bir polisimiz; Diyarbakır İl Emniyet Müdürü Gaffar Okkan, 24 Ocak 2001’de 5 koruma polisi ile birlikte Emniyet Müdürlüğü’nden çıktuktan kısa süre sonra çapraz ateşe tutularak, suikast sonucu şehit edilmişti. Kendisi hakkında ve bağlantılı olarak mesleğinizin bu tür zorlukları hakkında bize neler söyleyebilirsiniz?

Bir gün kendi başımıza ya da birlikte çalıştığımız, yakın dostluğunuz olan bir

mesai arkadaşlarımızın başına böyle bir şey geleceği ya da kendi başımıza gelenden ziyade ailenize yaşatacağımız bu tür üzüntü gibi endişelerle bu meslek elbette sürdürülemez ama bu iş stresini bertaraf ederek önünüze bakmanın gücünü nereden alıyorsunuz?



Öncelikle şehit emniyet müdürümüz Gaffar Ağabeyime ve 5 şehit polisimize Allah'tan rahmet diliyorum. **Şehit Gaffar müdürümüzün çok sağlıklı olarak yaptıklarının ve çalışma tarzının akademisyenler tarafından incelenmesi ve bunun da kamudaki bir yöneticinin ne derece sevgiyle görülebildiğinin, vatandaşın ne derece takdir topladığının örneği olarak okutulması gerekir diyorum.** Şehit emniyet müdürümüz Gaffar Okkan'ı anlatmaya bizim sözcüklerimiz yetmeyebilir. Ama onu yaşamak ve görmek gerekir. Onu, Diyarbakır Bölge'deki vatandaşımızın genelindeki sevgi selini görmek ve yaşamak gerekir. O, yaşanması gereken bir yöneticinin ne yapması gerektiğini yaşayarak gösteren, Teşkilatımızda örnek aldığımız ağabeylerimizdendir; özellikle benim ağabeyimdir.

Tabii ki mesleğimizin bu tür zorlukları var ve bunları hepimiz biliyoruz ama milletimize hizmeti de, Hakka hizmet olarak görüyoruz. Biz milletimizin daima hizmetindeyiz, emrindeyiz. İnançımız da var; **"takdir" diyoruz ama tedbiri elden bırakmıyoruz. Çalışıyoruz...** Dolayısıyla bu tür bir endişe söz konusu değil. Çalışma hayatımda hep; **"yalnızca kendimiz bir sorunla karşı karşıya olduğumuz zaman o sorunu düşünmeyelim"** derim. Bir vatandaş olarak, biz de önce insanız... Altını çizerek ifade ediyorum; evet, ben bir İl Emniyet Müdürüyüm ama öncelikle de bir insanım; benim de duygularım, hasretlerim, beklentilerim, üzüntüm, sevgim, yaşadıklarım, düşündüklerim var... Onun için, öyle olumsuzlukları düşünmeye pek vaktimiz olmuyor çünkü

işimiz cidden çok fazla...

Medyada zaman zaman mesleğinizle, görevlerinizle ilgili çıkan üslupsuz haberlerle karşılaştığımızda bu, size ve ailenize nasıl yansıyor?

İşle ilgili konularımızı evde ailemizle paylaşmayız; evimiz, ailemiz bizim özelimizdir. İşimiz de bizim kendimize özelimizdir ama medyada çıkan bir haber önce sizi, sonra çevrenizi son derece etkiliyor. Etkilediği zaman bir şey konuşmasanız bile oradaki üzüntüyü hissedebiliyorsunuz. Özellikle bu haber, çoğunuzun çocuğunuzun yaşadığı sosyal çevrede çok daha farklı boyutlara ulaşır da çocuğunuzu etkiliyorsa o biraz olumsuz oluyor. **Biraz daha duyarlı, daha sağduyulu, daha ölçülü olsak veya toplumsal sorumluluğumuzu biraz daha üst boyutlara çıkarırsak aksaklıklar olmaz diye düşünüyorum.**

Görev yaptığımız alanda herhangi bir çatışma yayına yansıdığı anda, ailelerinizin tavrı ne oluyor?

Tabii, bunları duyduğunda endişelenmemesi mümkün mü? Birlikte olduğu hayat arkadaşının, eşinin bir sıkıntısı olduğunu televizyonda duyuyor da endişelenmemesi, ürkmemesi, bunu değerlendirmemesi söz konusu mu? Değil, tabii... Mümkün değil; ilk fırsatta size ulaşmak, konuşmak isteyecektir en azından...

Polis Akademisi ve Koleji, spor dallarında iddialı

Gaffar Okkan anısına, adına 'Hentbol Turnvası' düzenleniyor sizin de özellikle Buz Hokeyi'ne ilginiz var. Sporla ilginizden bahseder misiniz?

Polis Akademisi ve Polis Koleji Spor Kulübü'nün aynı zamanda başkanım, ben. Buz hokeyinde bu sene; erkeklerde Türkiye şampiyonuyuz, bayanlarda da Türkiye ikincisiyiz. Geçen sene her ikisinde de Türkiye şampiyonuyduk. Uzun yıllardan beri Buz Hokeyinde şampiyon olan, olmaya da aday olan bir ekibiz. Buz hokeyi, güzel bir spor dalıdır. Gaffar Okkan müdürümüz adına ise hentbol turnvasını, Hentbol Federasyonu her sene düzenliyor ki son şampiyonu da biz olduk; kupayı da ben verdim arkadaşlarıma... Geçen sene ve evvelki sene ikinci olmuşuk ama bu sene şampiyonluk bize

nasip oldu. Emniyet Teşkilatının hentbol ile tanışmasının ana unsuru; şehit emniyet müdürümüz Gaffar Okkan'dır. Hentbol federasyonu, şehit emniyet müdürümüze karşı vefasını, her sene düzenlediği turnuva ile gözler önünde sergiliyor. Şu anki voleybol federasyonu başkanımız olan Erol Ünal Karabıyık'ın benden önceki kulüp başkanlığı döneminde voleybol, futbol ve buz hokeyi dallarında çok başarılı şekilde yürütülüyordu. Şimdi de biz devam ettirmeye çalışıyoruz. İleride, buz hokeyinin teşkilatımızla anılması bile bana yeter...

Jandarma ve Polis; bir bütünün parçalarıdır; ayrılmaz

Son günlerde bazı medya ve yazarları tarafından topluma empose edilen polis imajı ve "jandarma mı, polis mi" konusunda yapılan bir takım açıklamalar konusunda neler söylersiniz?

Devletimizin her kurumu, birbirini bütünler; bunlar, devleti bütünleyen unsurlardır. Kurumlar içerisinde dikey hiyerarşi vardır ancak kurumların devleti bütünleştirdiği ortamda yatay hiyerarşiyle birlikteliği vardır. Ben jandarmamızı, polisimizi kesinlikle farklı, ayrı tutmam... **Her ne kadar üzerindeki üniformaların renkleri farklı olsa da her iki kurumumuz da bu ülkenin insanlarından oluşmaktadır. Her iki kurumumuzun personeli de yeterli eğitimi almaktadır. Her iki kurumumuzun personeli aynı ülkede, aynı illerle, aynı ülkelerle, aynı yasalarla hizmet vermektedir. Onun için; her iki kurum da birbirini tamamlayan teşkilattir. Birbirine düşürülmesi mümkün değil.** Bir vücut düşününüz; bir vücudun iki kolu var; biri jandarma, biri polis... Aynı vücut unsurlarının, ayrıştırılmaları gibi bir durum söz konusu olabilir mi?

Topluma hizmet ederken, toplumdaki destek almak gerekir

Görevi devraldığımız Hüseyin Çapkın'ın başarılı çalışmalarının dayandırıldığı; 'Toplum Destekli Polis' konusuna siz nasıl yaklaşıyorsunuz?

'Toplum Destekli Polis' gibi çalışmaların tamamına olumlu yaklaşıyorum. Bunları daha da yukarıya çıkarabilmek için güven timlerimizin, huzur timleri-



mizin artırılması çalışmalarına başladık. Bir bayrak teslim aldık; bunun durduğu bir yükseklik, çıta var; bizim amacımız, asli görevimiz; bunu biraz daha yukarıya çıkarabilmek yani milletimizin aldığı hizmeti daha iyiye götürebilmek. İnsanlar olarak birbirimizle yarışmayız ama hizmet üretmekte, bunu daha iyi yapmak için yarışabiliriz. Tabii ki bunlar çok güzel projeler ancak bir de şunu da unutmamalıyız; Türk polis teşkilatı 1845 yılından beri kuruluşunu kutluyor yani köklü bir teşkilat; teşkilatımızda çok güzel projeler, sürekli uygulanıyor. Teşkilatımızın idari ve personel yapısı, bilgisi, becerisi, eğitimi bütün projelere imza atmaya adaydır. Yaptığının, daha iyilerini yapacaktır. Emniyet Genel Müdürlüğümüz zaten bu tür projeleri ‘**Statik Planlama Daire Başkanlığı**’ bünyesinde topluyor ve bunları bir genelgeyle 81 ilimize duyuruyor. Bu kapsamda, Genel Müdürlüğümüzde eğitim çalışmaları yapılıyor. Ancak bazen belli projeler vardır ki onları, sırf o bölgeye ait yapabilirsiniz. Çünkü o yörenin lokal sorunu çözümü içindir o; onu, siz özel uygulayabilirsiniz. Ama ‘**Toplum Destekli Polis**’ dediğiniz zaman; toplumumuz var; e biz de ona hizmet istiyoruz; kimden destek almamız gerekiyor? Tabii ki yine hizmet ettiğimiz vatandaşımızdan destek almamız gerekiyor. Onlar için varız, onlar için çalışıyoruz ve biz zaten onlardanız. Biz onların içinden çıktık. O bakımdan toplum dediğimiz zaman, destek dediğimiz zaman her tür projede varız, bu tür projeleri arttırmaya

da çalışırız.

Polislik, sanattır...

Meslek yaşantınız boyunca görev yaptığınız illerde edindiğiniz tecrübeler ve ABD’de aldığınız terörle mücadele ile kriz yönetimi konularında aldığınız eğitimlerin özellikle büyük şehirlerde görev yapmanızda, seçilmenize ne kadar etkindir; ülkemizin senelerdir başından kalkmayan PKK terör eylemlerinin özellikle bu şehirleri hedef seçtiğini düşünürsek?

Her kurs, eğitim, görgü, gezi dahi mutlaka her insana, bir şeyler katar. Görev yaptığımız illerin ve çalıştığımız birimlerin çeşitliliği mutlaka bize polis olarak da insan olarak da katkı sağlıyor. Bakış açımızı, yaşantımızı, davranış biçimimizi farklılaştırıyor.. Polislik, anında çözüm üretme sanattır. Bu üretilen çözüm, vatandaşımızı mutlu, memnun etmeli, mağduriyeti varsa ortadan kaldırmalıdır. Ancak bunu, neye göre yapacaksınız? Mevcut olan yasalara göre yapacaksınız. Bu yasalara göre yaparken de hukukun üstünlüğünü unutmayacaksınız. Uygulamamız; temel hak ve özgürlüklerin uygulanması ile insan haklarının uygulanması yönünde olacaktır. Ve bunları yaparken de insan unsurundan, teknolojiden, planlamadan faydalanacaksınız ve de kısa sürede etkili ve doğru sonuç yakalayacaksınız. Çok ince ince işlenip, yü-

rütülen bir sanattır... Değişik yerlerde, değişik illerde görev yaptığımız zaman, insanımızda değişik sorunlarla ne kadar çok karşılaşırsanız, yetişmeniz o kadar hızlanacaktır, birikiminiz o kadar artacak demektir. O bakımdan mutlaka her birimin, her hizmetin ve her olayın insan üzerinde katkısı vardır. Bu yaşadıklarımızın ayrıca bize de katkıları olduğunu düşünüyorum.

Temel Hak ve Özgürlük kuralları, toplumun bütünü için düşünülmeli

Ülkemizin coğrafyası sebebiyle bir yandan suçla/terörle mücadele ederken, diğer taraftan AB uyum müzakereleri kapsamında özgürlükleri genişletmek ve demokratikleşmeyi hızlandırmak kapsamında mevzuatlar çıkarılıyor; buradaki hassas dengenin nasıl sağlanacağını, mesleği icra eden biri olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tabii ki buradaki bakış açımızın, beklentimizin ne olduğuna bağlı. Gelişmiş demokrasilerde yaşayan insanlar, diyorlar ki; “Alınan güvenlik önlemleri benim temel hak ve özgürlüklerimi rahat kullanmam içindir. İnsan haklarına uygun yaşamamı yaratmak içindir. Bunları ortadan kaldırmak, sınırlamak değildir”. Eğer biz bu pencereden bakarsak; bunu böyle görmek şansına sahip oluruz. Farklı bir pencere-

den bakarsak, değişik sonuçlara gideriz ki bu bana göre yanlış olmaz; örneğin bir insan, 99 insanın temel hak ve özgürlüklerinin engellenmesini sağlıyor, sıkıntılı, böyle bir ortam doğuruyorsa; o bir insanın, hukuk çerçevesi içerisinde alınıp, yargıya çıkarılmasından daha doğal, ne olabilir? Bunu buradan ayıklayacaksınız ki toplumda 99 kişi bunu kullansın. Aksi takdirde; o bir kişi, 99 kişinin temel hak ve özgürlüklerini kullanmasını engelleyecek ki buna kimin hakkı var? Yok. O zaman bunu ortadan kaldıracak olan kuralları uygulamak da bizim görevimiz; ben böyle görüyorum.

Polis Teşkilatımız; ABD ile eşdeğerde, Avrupa ve Ortadoğu ülkelerinden ise üstün

Amerika, Avrupa ve Ortadoğu ülkeleriyle karşılaştırıldığında ülkemizin emniyet teşkilatını nerede görüyorsunuz?

Çok açık yüreklilikle şunu söylemek istiyorum; ülkemizin polis teşkilatı bu saydığımız polis teşkilatlarının tamamen üstünde... Amerika Birleşik Devletleri'ndeki polis teşkilatıyla kıyaslırsak; onlardan hiçbir eksiğimiz yok. Hele hele Avrupa'ya baktığımız zaman üretilen projeler bazında biz çok daha farklı, çok daha geniş açıyla bakabilen, çözüm üretebilen bir yapıya sahibiz. **Ortadoğu'dakilerin çok üstündeyiz. Avrupa'nın da bana göre üstündeyiz. Amerika'yla eşit sayılabiliriz diyoruz.**

Diziler yazılmışı oynuyor, biz ise oynanmışı yazılı hale getirip, çözüm arıyoruz

Nejat Uygur'un 'Cibali Karakolu', Levent Kırca'nın polis ağırlıklı yaptığı gülmeceler ya da her sezon mutlaka TV kanallarında yayınlanan polis konulu pek çok dizi var. Bu dizileri, mesleğinizin topluma yansıtılması açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nejat Uygur ve Levent Kırca; onlar, toplumumuzun bir zenginliği, güzelliği; esprileriyle yaklaştığı zaman meselelere ki bizim, toplum olarak gülmeye çok ihtiyacımız var... Teşkilatımızın tanımlanması veya daha iyi anlatılabilmesi, sevgi yumağı oluşturması adına yapılan dizilere olumlu bakmak mümkün ama adı üzerinde; **'dizi', bunun senaryosu önceden**

yazılıyor ve bu oynanıyor. Oysa bizim yaşamımız ve bizim mesleğimiz; yazılmışı oynamak değil; oynanmışı yazılı hale getirip, çözüm sağlamak. Yani dizi baştan sona gidiyor, biz ise sondan başa doğru geliyoruz. Arada böyle farklılıklar var.

Özellikle çocukların bu tür dizi ve filmlerdeki güçlü başrol kahramanlarını idol görerek polislik mesleğini seçmeleri bakımından, ne söylersiniz peki?

Meslek seçiminde özellikle çocuklarımız için televizyondan, böyle bir rolden, başrol oyuncudan etkilenip meslek seçimlerini sağlıklı bulmuyorum. O çocuklarımızın ayaklarının yere basarak, kendisinin, bilerek ve isteyerek bu mesleği seçmesinin daha sağlıklı sonuçlar doğuracağını düşünüyorum.

Suç, eğitimle önlenabilir

Son açıklanan ÖSS sonuçları bir kere daha gösterdi ki eğitim sistemi neredeyse çökmüş durumda; eğitim seviyesinin nitelik ve nicelik olarak düşüklüğünün toplumda asayiş sorunlarını yaratılmasında öncelikli etken olarak değerlendirir misiniz?

Öncelikle eğitim sistemimizi eleştirebiliriz ama haksızlık yapmamakta da fayda var. Çünkü 30 bin civarı sıfır çeken öğrencimiz var; bunu gördük ama bunlar teker teker incelendiğinde; hepsinin bu sene liseyi bitirmiş çocuklarımız olmadığı, büyük bir bölümünü değişik senelerde liseyi bitirmiş, üniversiteye girememiş çocuklarımızdan oluşturduğunu görüyoruz.

Öğrenim ile eğitimi ayırt etmemiz gerekir. Örneğin; toplumumuzda trafik kültürü, mutlak surette oluşmalı. Kimde oluşmalı? Çocukta, ilköğretim çağından başlar bir şekilde oluşmalı. Terör suçuyla veya uyuşturucuyla mücadele kapsamında hedef kitleler kim? Doğru hedef kitle saptanarak, onlara ilişkin bu bilgilendirmeler yapılmalı, karar on-

lara bırakılmalı, onlara güvenilmeli ama orada ona karşı bir ağ oluşturulmalı; yani o suçun, o çocuklarımıza ulaşmasını engelleyecek bir ağ oluşturulması lazım. Bu da ancak eğitim çalışmasıyla olur. Bu; suçun ortaya çıkmadan, hedef kitlesine ulaşmadan, polisiye tedbirler olmadan suçu önlemek için insana yapılan yatırım demektir. Bu tür yatırımların mutlak üzerine gidilmesi gerekir. Başkentimizde trafikle ilgili, bu söylediğimiz ölçüde önemli projeler uyguladık; mesela biri; **'Ailemin ve ülkemizin trafik polisim'** isimli, projeli çalışmamızda; kimlik kartı verdiğimiz ve eğitimden geçirdiğimiz, uygulama için söz aldığımız çocuk sayısı 480 bin. Terör ve uyuşturucuyla ilgili lise gençlerinde Ankara Emniyet Müdürlüğü brifing salonunda yarışma için geçirdiğimiz ve film seyrettirdiğimiz çocuk sayısı 125-150 bin arası. Aile büyükleri, anne, baba, okul müdürleri ve rehber öğretmenlerimiz 25-30 bin civarı. Bu uygulama ile anlatmak istediğimiz şu idi; **"Uyuşturucuyla tanışmaya başlarsa, bizim çocuğumuzda bu davranış değişiklikleri olmaya başlar. Lütfen bunu okulda, okul müdürümüz, rehber öğretmenimiz görsün, görmeye çalışsın. Evde annemiz, babamız görmeye çalışsın. Sokakta biz görmeye çalışalım ve biz birlikte hareket ederek, çocuğumuz bu suça ulaşmadan çocuğumuzu engelleyelim, önüne set olalım ki o bununla tanışmasın ve de gelecek nesillerimiz daha sağlıklı olsun"**.

Başka bir örnek vermek gerekirse; suç işlenen bölgeler var. Orada çocuklarımızın suça girmeleri çok daha kolay çünkü her gün onu yaşıyorlar. O zaman bu çocuklarımızı suçtan korumamız lazım. O halde; o ilköğretim çevresinde, o ilköğretimin içerisinde sizin eğitim olarak olmanız gerekir. Burada da sanat ve





Otomatik Kapı ve Panjurda Doğru Adres...



**YENİ KONSEPT KULLANDIRIŞI İLE
TEK ELDEN ÇÖZÜM ORTAĞINIZ
"EGEBETA"**

Sakarya Cad. No:146 (Ekonomi Üniversitesi yanı 200 mt.) Balçova / İZMİR
Tel: 0(232) 278 93 28 - 29 (pbx) Fax: 0(232) 278 93 81



www.egebeta.com.tr

kültürel faaliyetler, sportif faaliyetler sizin elinizde bir rehber olmalıdır. O çocuğa güvendiğinizi göstermelisiniz. Onun birçok değişik belki o güne kadar tatmadığı duyguyu tatmasını sağlamalısınız. O çocuğun kendisini yararlı ve faydalı hissetmesini sağlarsanız, onu suça girmekten kurtarırsınız. Bununla ilgili olarak da Ankara’ımızda ‘**Polis Amca İlköğretim Okulu**’ projesini, Ankara’nın Altındağ ilçesinde ‘**çinçin**’ diye tabir edilen okulda uyguladık. 1800 çocuğumuz vardı. Arkasına 5 km ileride Hıdırlı İlköğretim Okulu vardı, Gültepe İlköğretim Okulu, Milli Müdafaa İlköğretim Okulu; Polis Amca’yı görünce, “**Müdürüm, bizimle de ilgilenin lütfen**” dediler. Şimdi her sene, Polis Amca İlköğretim Okulu, Alaçatı’ya, tiyatro festivaline geliyor. Bundan 1 ay önce Moldovya’da tiyatro sahnelediler. Polis Amca İlköğretim Okulu’nda okuyan çocuk, orada sıkıntılı bir bölgemizin evladı ama şimdi; “**Ben, tiyatrocun olmak istiyorum**” diyor. Polis Amca İlköğretim Okulu’nda buz hokeyi takımı da kuruldu. Yani ekonomik düzeyi yüksek olan Çankaya’daki çocuğumuz hangi imkana sahipse orada da aynı imkana sahip olacak, olmalı, onunla yarışmalı hatta... Polis Amca projesi kapsamındaki çocuklarımızın okullardaki davranış değişimi konusunda, öğretmenlerimizin ifadelerine göre; yüzde 85-90 oranında pozitif artış var. Biz, bir çocuk kazansak; kar diyoruz.

Suçu oluşturan etkenler ile devam edersek; fiziki olarak imardan bozukluk, yanlışlık olabilir, ekonomik durum olabilir, psikolojik olabilir, demografik yapımızın karışıklığından çatışmalar olabilir, bir takım farklı görüş ayrılıklarından olabilir. O zaman da **her suçun önlenmesindeki ana etken; suçu çıkaran ana etkenden yola çıkarak, orada o kültürü oluşturmak suretiyle suç önlenir. İnsana yapılan yatırım kesinle boşa gitmez. Yerini bulur ve oradan yola çıkmakta yarar vardır.**

Doğduğum, yetiştiğim kente; İl Emniyet Müdürü olarak atanmaktan onur duydum

Önemli illerde görev yaptıktan sonra doğduğunuz kente il emniyet müdürü olarak geri dönmenizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Aileniz, İzmir’e gelişinizi nasıl karşıladı?

İzmir, güzel ve önemli bir kent; doğup, büyüdüğüm bir kent; doğup büyüdüğüm kentteki insanımızla birlikte olmak çok özel çünkü benim burada çocuklu-

ğum, gençliğim geçti; anılarım, yaşamım, duygularım var burada. Bunlarla birlikte benim o zamandaki yaşta, durumda olan şimdiki gençlerimiz var ki ben onları o gözle görüp, daha farklı olarak, o anılarla beraber onlara daha sıcak, daha sempatik, daha ilgili yaklaşırım diye düşünüyorum. Doğduğum yerde hizmet vermeyi ise bir onur, bir gurur olarak görüyorum. Anne babama gelince; e tabii ki oğullarını buradan polis koleji sınavı için İzmir Emniyet Müdürlüğü’ne müracaat ettiren annem, babam; şimdi oğulları, yaşadıkları kente İl Emniyet Müdürü olmuş, herhalde onlar da mutludurlar ve gurur duyuyorlardır. O bakımdan ben de gurur duyuyorum.

24 saatimin en az 20 saatini, İzmir’inin huzuru için çalışacağız

İzmir’liye vereceğiniz mesajınız nedir?

Göreve başladığımdan itibaren

İzmir’de yaşayan vatandaşlarımızın çok yakın ilgisini, sevgisini, sıcak dolu bakışlarını gördüm. Öncelikle bana gösterdikleri bu teveccühden ötürü her vatandaşımıza çok teşekkür ediyorum. 24 saatimin en az 20 saatini onların daha huzurlu, mutlu, sağlıklı olmaları için kadromuzda görev yapan bekçimizden, il emniyet müdürüne kadar tüm arkadaşlarımla birlikte devletin emrinde, milletin hizmetinde olacağımıza, çalışacağımıza dair onlara söz veriyorum. İzmir’de biliyorum ki yurttaşlık görevi bilinci, en üst düzeydedir. O bakımdan buradaki güvenlik hizmetini onlarla birlikte yürüteceğimizi biliyorum. Onlardan gösterdikleri bu çok yoğun ilgi, sevgi gibi destek de bekliyorum. Şu an huzurlu bir kentimiz var. Bundan mutluluk duyuyorum. Bunu sağlayan, bu güne kadar çalışan tüm emniyet müdürlerimize, tüm polisimize, bekçimize hepsine teşekkür ediyorum. Bundan sonra daha da huzurlu olması için biz de bekçimizden, müdürümüze kadar çalışacağız. İzmir’de yaşayan vatandaşımıza faydalı olmak için çalışacağız.

Ercüment YILMAZ Kimdir?



05.12.1957 tarihinde, İzmir’de doğdu. İlk ve orta tahsilini tamamladıktan sonra Polis Koleji’ne girdi. 1978 yılında Polis Akademisinden, daha sonra İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu.

Mezuniyetine müteakip Komiser Yardımcısı olarak İzmir Emniyet Müdürlüğü’nde göreve başladı. 1981 yılında Isparta’da askerlik görevini tamamladı.

1983-1988 yılları arasında Komiser, Başkomiser ve Emniyet Amiri rütbelerinde Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü’nde görev yaptı.

1988 yılında İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne atanarak, Emniyet Müdür Yardımcılığı rütbesine kadar görev yaptı.

Sayın Ercüment YILMAZ Amerika Birleşik Devletlerinde ‘Terörle Mücadele’ ve ‘Kriz Yönetimi’ konularında eğitim aldı. Aynı zamanda kendisinin Kriminalistik uzmanlığı bulunmaktadır.

2000 yılında, Bayburt İl Emniyet Müdürü olarak atandı. 2 yıl hizmette bulunduktan sonra 23.05.2002 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürü olarak göreve başladı. 17.06.2009 tarihinde İzmir İl Emniyet Müdürü olarak atanan Yılmaz evli ve iki çocuk babasıdır.



İZTO, İzmir'in krvaziyer turizm elçisi gibi hizmette...

İZTO Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem Demirtaş, Oda olarak, kruvaziyer turizmin İzmir'de gelişmesi yönünde verdikleri hizmetlerle sıfır noktasından bugün limanı çok önemli bir duruma nasıl getirdiklerini, çalışmalarını, hedeflerini ve projelerini Avrupa rakamlarıyla kıyaslayarak açıkladı.

İzmir'in kruvaziyer turizm sektöründeki durumu nedir, daha da gelişmesi için neler yapılmalıdır?

Kruvaziyer turizmde biz yeni gelişen bir ülkeyiz. Oysa bu sektör dünya üzerinde yaklaşık 50-60 yıldır varlığını sürdürüyor ve devamlı gelişiyor. İtalya, Yunanistan, Fransa, İspanya gibi ülkelerin sektörde destinasyon olarak bizden çok ileride olduğunu göz önünde bulundurursak, pazarlama stratejilerimizi çok iyi belirlememiz gerektiği orta çıkar.



“Kruvaziyer Turizmde ‘ayakbasta bedeli’ çözümlenmeli”

Sektörün gelişimi için neler yapılmalı sorusuna belki de verilebilecek en güzel örnek; Odamızın bu konuda yaptığı çalışmalar olacaktır. İzmir Ticaret Odası, 2003 yılından bu yana kruvaziyer turizmin gelişmesi için büyük çaba harcıyor. Akdeniz Çanağı'nda sefer yapan şirketlerin yöneticileri ile tek tek görüşerek İzmir'e davet ettik, gemilerini İzmir'e getirmek için neler istediklerini sorduk. Şirket yöneticilerinin, diğer Akdeniz Limanları'na göre son derece yüksek olan liman, ayakbasta ve ISPS ücretlerinden şikayet etmesi üzerine, Ulaştırma Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulduk. **10 dolar olan ayakbasta ücretini 2 dolara indirdik ve bunu da ödemeyi biz üstlendik. 2003 yılından bu yana kentimize gelen 1 milyon turist için 2.5 milyon TL'yi aşan ayakbasta ücretlerini Odamız ödedi.** Türkiye'nin Akdeniz Çanağı'nda iddialı bir duruma gelmesi için bu ücretlerin en erken zamanda kaldırılması ya da en azından yarıya indirilmesi gerekmektedir.

“Limanımızı yurtdışında tanıtıyoruz”

Bir diğer önemli unsur aktif pazarlama. Yeni bir destinasyon olan İzmir, büyük ilgi görüyor ama biz bununla yetinmiyoruz. Kruvaziyer turizme ilişkin

olarak katıldığımız uluslararası sergi ve konferanslarda kruvaziyer turizmde doğru yolda olduğumuzu her geçen gün daha iyi anlıyoruz. 2008 ve 2009 yılının Mart aylarında Miami'de düzenlenen Seatrade Kruvaziyer Taşımacılığı Sergi ve Konferansı'na, 2008 yılının Aralık ayında Dubai ve Venedik'te düzenlenen kruvaziyer fuarı ve konferanslarına katıldık, yöneticilerle görüştük. Yine en son olarak Mayıs ayında Roma'da düzenlenen Avrupa Kruvaziyer Konseyi'ne ve Haziran ayında Costa Luminosa ve Costa Pacifica gemilerinin denize indirilme ve vaftiz törenine katıldık. Genova Limanı'nı inceledik. Yine yılda 2.3 milyon kruvaziyer yolcusu ağırlayan Barselona'da incelemelerde bulunduk. Bu ziyaretlerimizin, temaslarımızın ve tanıtımların sonuçlarını alıyoruz. **Artık, kıyıdaki gemiler denize dahi indirilmeden İzmir'i rotalarına alıyorlar. Daha denize yeni indirilen Costa Luminosa'nın İzmir'i rotasına alması buna en güzel örnek...**

“Costa şirketi ile İZTO ortaklığında İzmir-Üçkuyular Kruvaziyer Liman Projesi var”

Kruvaziyer turizmin gelişimi için gemilerin yanaştığı limanın ve verilen hizmetlerin büyük önemi var. İzmir'de 5 yıldır sıfır noktasından kruvaziyer turizmini yılda 320 bin yolcu noktasına çıkardık.

Bu yıl ise 400 bin yolcu bekliyoruz. Ama bu rakam da bizim için yeterli değil. **Hedefimiz kısa vadede 1 milyon kruvaziyer yolcusu ağırlamak. Bu hedef bir gün içinde 4-5 gemiyi aynı anda ağırlamak demek ama İzmir'deki mevcut limanımızın buna kapasitesi yeterli değil. Biz de İzmir'e en fazla kruvaziyer yolcusu getiren Costa Şirketi ile İzmir Üçkuyular Kruvaziyer Limanı Projesi'ni hazırlamaya başladık. Üçkuyular'da Özelleştirme İdaresi'ne ait bir alanda yaklaşık 75 milyon dolarlık bir yatırımla Avrupa'nın en güzel ve modern limanını yapmayı planlıyoruz ki bu limana aynı anda 6 gemi yanaşabilecek. Özelleştirme İdaresi gerekli çalışmaları tamamlayıp ihaleye çıktıktan sonra Costa Şirketi ile kuracağımız ortaklıkla bu limanı yapmaya talip olacağız.**

Kruvaziyer turizmde sonbahar ve kış aylarını değerlendirebilmek çok önemli. Artık **İzmir'de 12 ay gemi var. Bu birçok liman için hayal edilemeyecek bir şey.** Gemilerin doluluk oranı yüzde 90 civarında ve seferler giderek artıyor. Özellikle Eylül ve Ekim aylarında, ay başına 24 seferimiz var. Bu da neredeyse her günün dolu olacağı anlamına geliyor.

Uzun vadede hedefimiz Akdeniz'de ilk 5 liman arasına girmeyi hedefliyoruz. Ayrıca şu anda Doğu Akdeniz ve Karadeniz çıkışlı turların İzmir'den başlaması ve bitirilmesi konusunda da çalışmalara başladık.

Türkiye, sektörün Avrupa'daki büyümesinden nasibini alıyor

Dünyada ve Türkiye'de mevcut durum nedir?

Türkiye, Avrupa kruvaziyer endüstrisindeki gelişmelerden etkilenmesi muhtemel ülkedir. 19 Mayıs 2009 yılında Roma'da düzenlenen Avrupa Kruvaziyer Konseyi rakamlarına göre 2007 yılında 19 milyon yolcu Avrupa'yı kruvaziyer gemilerle ziyaret etmiştir.

Avrupa kruvaziyer endüstrisinde 2007 yılında yapılan 13 milyar Euro tutarındaki direkt harcamalar, 2006 yılına göre yüzde 22 artış göstermektedir. Aynı şekilde sektörde 2007 yılında oluşan 280.000 kişilik istihdam olanağı, 2006 yılına göre yüzde 25 artış göstermiştir. Avrupa; kruvaziyer turizmde iş, gelir,

servet ve özellikle ekonomik açıdan hızla büyüyen yolcu potansiyeli için önemi ortadadır.

2006 ve 2007 yıllarında Avrupa limanlarından kruvaziyer seyahatine çıkan kişi sayısında yüzde 53'ten fazla artış kaydedilmiştir. Bu durumun en büyük sebeplerinden birinin Kuzey Amerikalı turist gruplarının da artık Avrupa gemilerinde seyahat etmeyi ve Avrupa limanlarından gemiye binmeyi tercih etmesidir. Artan yolcunun Avrupa'da binilen ve uğrak limanlarında yapılan harcamaları da etkilediği, son üç yılda yolcuların harcamalarının yüzde 56 oranında artarak 2.5 milyar Euro'ya ulaştığı belirtilmiştir.

Kruvaziyer hattı şirketleri aynı dönem içinde hat hizmetleri, malzeme ve ekipmanlar için 2006 yılına göre yüzde 29 daha fazla harcama yaparak 4,5 milyar Euro'ya ulaşmışlardır.

Bay Dingle, Avrupa kruvaziyer turizmi çerçevesinde, 2007 yılında 2006 yılına oranla yapılan direkt harcamaların yüzde 22, biniş oranının yüzde 19, yolcu harcamalarının ise yüzde 25 arttığını ifade etmiştir. 2008 yılı için de tam sonuçlara ulaşılmasa da Avrupa'dan kruvaziyer turu alan yolcu sayısının 2007 yılına oranla yüzde 10 oranında arttığını belirlerken, 2009 yılında daha fazla yolcu ile daha fazla büyüme tahmin ettiklerini ifade etmiştir. Bunun en önemli sebebinin kruvaziyer turizmde ekonomik krizle birlikte öngörülen karmaşaların önlemler sayesinde oldukça asgariye indirgenmesidir.

Avrupa Kruvaziyer Konseyi, 2007 yılına ait rakamlarını Euroyards, Akdeniz Kruvaziyer Birliği ve Avrupa Kruvaziyer Birliği rakamlarına dayanarak açıklamıştır.

Rakamlarla kruvaziyer turizm

Bu çerçevede ortaya çıkan önemli rakamlar şu şekildedir:

2007 yılında 4.3 milyon yolcu Avrupa Limanlarından kruvaziyer turu olarak kruvaziyer gemilere binmeyi



tercih etmiştir.

2007 yılında Avrupa suları içinde işletilen gemi sayısı 2005 yılına oranla yüzde 30 oranında artarak 182'ye ulaşmıştır.

Avrupa, kruvaziyer gemi inşa sektöründe dünya lideri konumunu sürdürmüş ve 2007 yılında kruvaziyer sektöründe 4.8 milyar Euro sadece kruvaziyer gemilerin inşası, bakımı ve onarımı için harcanmıştır.

Avrupa kruvaziyer endüstrisi 2007 yılında 282,125 istihdam sağlamıştır ve bu rakam 2005 yılına oranla yüzde 51'lik bir artış olduğunu ortaya koymaktadır.

2007 yılında Avrupa kruvaziyer endüstrisinde destinasyon olarak tercih edilen ülkelerin başında yüzde 22.1 oranı ile Yunanistan gelmektedir. Bunu sırasıyla yüzde 22 oranıyla İtalya, yüzde 17 oranı ile İspanya takip etmektedir.

Ancak 2007 yılında yolcuların binmeyi tercih ettiği limanlar kapsamında en büyük payı yüzde 36 oranında alan İtalya'nın Venedik, Savona, Genova ve Civitavecchia limanları başta gelmektedir. Bu oranı yüzde 21 ile İspanya limanları, yüzde 14 ile İngiltere limanları izlemektedir.

Avrupa'nın kruvaziyer turizmine yaptığı ekonomik katkılara ilişkin rapor GP Wild International Ltd ve İş Araştırma ve Ekonomi Şirketi tarafında hazırlanmıştır.

Bu çerçevede 2006 ve 2007 yılı Avrupa Kruvaziyer Endüstrisi Ekonomik etkileri tabloda izlenebilir.

YÜZEN SARAYLARDA TATİL



Kruvaziyer Turizmi İzmir'e kazandıran, MSC Türkiye firmasının, Operasyon Müdürü Sayın Savaş Ercan'ın misafirperverliğinde, EĞİAD olarak MSC Poesia'nın öğle yemeğine konuk olduk. Limanda gemiyi demirlemiş görenlerin, 'devasa' diye tabir edeceği bu gemilerin içine girdiğinizde, yüzen bir sarayda olduğunu hissediyorsunuz. Her şey en ince ayrıntısına kadar, bir insanın kendisini prens ve prenses hissedebileceği konforda organize edilmiş. Sayın Savaş Ercan'dan öğrendiğimize göre her bir geminin dekorasyonunu bizzat gemilerin sahibesi, Bayan Rafaela Aponte yapıyor. Bütün gemilerin isim annesi ise eşsiz güzelliğiyle, İtalyan sinemasının divası; Sophia Loren... Gemiler öyle muhteşem ki her birinin ismi; beste ve şiir çağrışımlarında konulmuş...

Gemilerin, İzmir'in merkezi Alsancak'tan hareket ediyor olması da İzmirli için büyük bir rahatlık; muhtemeldir ki pek çok yolcusu, yürüme mesafesinden gemiye binip, 1 hafta tatil yapıp, yine yürüyerek evlerine döneceklerdir...

Biz, Sayın Ercan ile kruvaziyer turizm sektörü, İzmir Limanı, MSC gemileri, turları üzerine keyifli ve doyurucu bir sohbet yaptık. Gördüklerimizden ve sohbetten edindiğimiz bilgilere istinaden, EĞİAD olarak size tavsiyemiz; tatile ihtiyaç hissettiğiniz ve 1 hafta zaman ayırabildiğiniz ilk fırsatta; bu keyfin tadına mutlaka varın. Emin olun ki bu fiyatlara, başka bir yerde kendinizi muhteşem bir sarayın, prens ve prensesi gibi hissedemezsiniz. Yine eminiz ki en kısa zamanda; bir başka gemiyle, bir başka sefere çıkacaksınız...



Rıhtıma, acil asfalt ve gemi yolcusuna, terminal yapılmalı



İzmir Limanı ve liman hizmetlerimiz, kruvaziyer turizm için yeterli mi?

‘Kruvaziyer Turizm’e ilk başladığımızda, liman hizmetlerimiz çok düzensizdi; biz de daha tecrübesizdik; aslında birkaç sene öncesine kadar hiç olmadığını düşünürseniz o yüzden şu an geldiğimiz noktada çok büyük bir gelişme var... Taksimiz, faytonumuz düzeltildi. Taksiciler Odası daha iyi hizmet verebilmek için kendisini geliştirdi, şoförlerin kılık kıyafetlerini düzenledi. Yabancı dil bilen genç kızlarımızı, öğrencilerimizi limana yerleştirdi ki onlar gelen yolcunun lisansına göre, nereye gitmek istedikleri konularında yardımcı olup, ön bilgi veriyorlar, turun nereye gideceğini söylüyorlar. Ama o ilk dönemlerde turist taksiciyi, taksicinin turisti kovaladığını biliyorum. Ücretlendirme sistemi olarak taksimetre açmıyorlar sanırım ama Oda’nın uyguladığı standart bir tarife, girişte asılı duruyor. Yani bu sorun ortadan neredeyse kalkmış durumda. İlk zamanlarda taksit ücretleri konusunda ciddi sorun yaşıyordu; “50 diyor, gidip geliyor, 100 istiyor ya da lisansı olmadığı için merakını anlatamıyor” gibi; bütün bunlar hep aşıldı, kalite oturtuldu...

Rıhtımın, öncelikle düz olması lazım; asfaltlama mutlaka yapılmalı. İnsanlar, özellikle topuklu ayakkabı ya da terlik giyen bayanlar düşmemeliler. Çünkü burası kargo limanı olduğu için raylar var. Rayların demirleri kiminin ayağını kesiyor, kimini düşürüyor. Liman, özel sektörün olsa, firma çoktan asfaltlamasını yapabiliirdi.

Denize biri düşse, denizden çıkabileceği bir merdiven yok. Duvarlara bir görsellik dizayn edilebilirdi. Reklam alanları olarak değerlendirilebilecek bu duvarlardan aslında korkunç düzeyde reklam geliri bile elde edilebilir.

Aksaklıkların temelinde özelleşme yatıyor

Yolcu terminali yapılmalı, yol iskelesi; yolcu gemisine ait olmalı. Bu aksaklıklar çok büyük maliyet de getirmiyor aslında; bunlar tamamen özelleştirme sürecinden kaynaklanan aksaklıklar... En büyük sorun da bir terminal olmayışı; bizim için yerinin hiç önemi yok. Limanın içinde olabilir, Karşıyaka’da, Üçkuyular’da olabilir ama önemli olan temiz, Türkiye’ye yakışır bir mekan olmasıdır. Gerek Belediye Başkanımız ve Ticaret Odamız, gerekse Denizcilik Müsteşarlığı ve Bakanlık yani konunun bilincinde olan herkes, bunu söylüyor; kimse itiraz etmiyor ama yerle ilgili bir sıkıntı var sanırım. Splendida’da, ceo’muz Pierfrancesco Vago da bizzat en son bunu söyledi; “Türkiye’nin, liman yatırımına ihtiyacı var”; evet, İzmir’in de İstanbul’un da buna ihtiyacı var. Profesyonel anlamda kruvaziyer limanı diyebileceğimiz açıkçası şu an sadece Kuşadası ve Marmaris’te var. Bu tip limanların artırılması gerekiyor. Bunlar artırılınca yolcu gelecek. Yolcunun, indigindeki yer; oraya dair ilk izlenimidir ve her zaman kalıcı ve etkileyicidir. İnsanlar burayı böyle çukurlarla, yağmur yağınca su dolmuş, duvarları kötü yerlerle karşılaşınca tabii ki izlenimleri de kötü oluyor.

Gümrük işlemlerinde bir sıkıntı yaşıyor musunuz?

Gümrük işlemleri burada yapılıyor ve sorun yaşanmıyor çünkü pasaportlar, tek tek kontrol edilmiyor; beyana istinaden oluyor. Gerek polis gerekse gümrük teşkilatı buna sahip çıkıyor ama kamu olduğu için bazen imaj, eksik kalıyor.

Limanda, Turizm Danışma Büro kapasitesi yeterli mi?

Turistlere limanda İzmir haritası veriliyor. ‘Turizm Danışma Masası’ mevcut ama o daha çok turlarla ilgili hizmet veriyor. Bundan önceki dönemde Ticaret Odası, İzmir ile ilgili bilgi vermek üzere bir kiosk koymuştu, bu sene de koymak istiyor.

Cemal Elmasoğlu: Sonuçta, bir ipte 40 cambaz olduğu müddetçe, başı dertte buranın. Bu konuştuğumuz şey o kadar basit ki aslında. Burada TCDD Liman işletmesinin, operasyonla ilgili kazandığı, inanılmaz derecede büyük bir para var. Buraya bahsedilen, sadece bir asfaltlama ki bunu Belediye bile yapabilir...

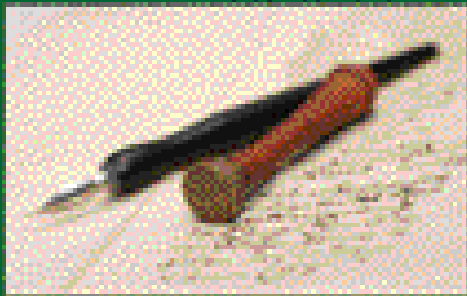
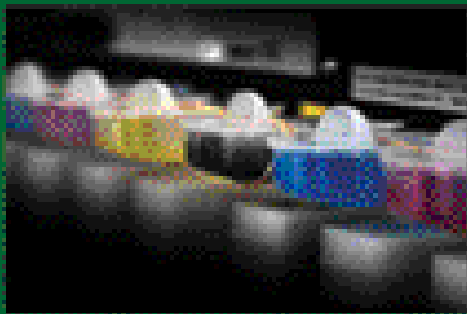
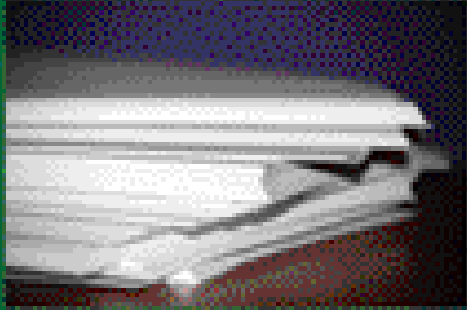
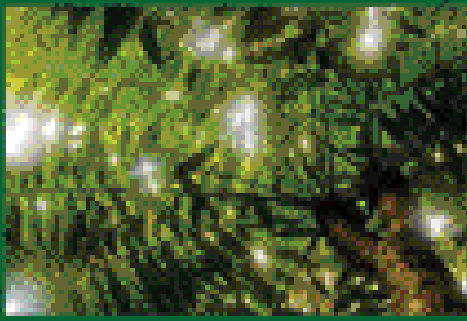
Kruvaziyerlerin İzmir’e geliş etkeni: EFES, İZTO ve ARKAS

MSC kruvaziyerlerinin İzmir’e geliş sebepleri nelerdir?

Buraya geliş sebepleri ilk başta Efes; hat organizasyonlarında, ilk önce tarih ondan sonra gidilen yerin tanınırlılığı çok önemli etkenidir. Mesela; “Alanya, Antalya” dediğiniz zaman Antalya



Savaş ERCAN



kağıt,
özü doğadan...

e|nkaya[®]
Kağıt

Enkaya Kağıt Sanayi A.Ş.
Mithatpaşa Cad. No:312 K:1 D:3 Karataş / İZMİR
Tel: 0090 (232) 425 28 19 - 441 85 49 - 482 23 92
Fax: 0090 (232) 441 85 49

www.enkayakagit.com - www.enkayakagit.com.tr



daha çok tanınır. “Kuşadası, Didim” dediğinizde, Kuşadası daha bilinir. İzmir, sonuç itibarıyla Avrupa’da bilinen bir şehir. Ülke, ülke de bilinirlik değişir; mesela; İngilizler Marmaris’i, Almanlar da Alanya’yı çok iyi bilir.

İzmir Ticaret Odası’nın, “Biz, İzmir’e kruvaziyer istiyoruz” talepleri ile Bay Arkas’ın da bunun arkasında durup, “Evet, biz buna kefiliz, bu gemileri İzmir’e kazandırmak istiyoruz” demesi de gemilerin, İzmir’e gelişinde önemli etkenlerdir. Rıhtımdan dolayı zaman zaman, gemilerin Kuşadası’na gitmesi yorumları getirilse de Bay Arkas’ın, sürekli bizim arkamızda duruyor olması, gemilerin İzmir’de kalışının en büyük sebeplerindedir.

Liman kapasitemiz yüksek ama uygulama düşük

Kent olarak İzmir’in kruvaziyer turizmdeki yeri ile Avrupa ve dünya ölçeğindeki yeri nedir?

Aslında kapasitemiz çok yüksek ama uygulamada düşük; İzmir’e, haftada gelen gemi sayımız 3 ya da 4, oysa Yunan adalarına aynı gün, 5-6 gemi geldiği oluyor. Yakın limanların rekabet gücü ve bilinirliği, çok daha fazla... Bir Santorini, Mikanos, Rodos, Atina; bunlar, gerçekten Avrupa piyasasında çok bilinen limanlardır ve kruvaziyer firmalarına da cazibeler yaratıp, limanlarını başarıyla işletiyorlar. Geminin İzmir’e gelmesi, fazla yakıt demektir. Liman ücreti de fazlaysa, İzmir’i tercih etmez; Atina’ya gider. İzmir’in Efes’i varsa, Atina’nın Akropolis’i var. Arkas Holding olarak bu gemilerin İzmir’e gelmesi için cidden çok müca-

dele ediyoruz. Armatörlerin en önemli dikkat ettikleri konu; maliyetler...

Gemiler geldi; burada tutulması lazım. Daha cazip limanlar bulurlarsa, bu armatörler buradan kaçır. Üzülerek söy-



lüyorum; İzmir Limanında son 5 sene de hiçbir şey değişmedi. Yaptığımız iş bir maliyettir; günlük sabit giderleri mevcuttur, dolayısıyla karşılıklı olarak; “Kazan-Kazan” sistemini oluşturmak lazım.



Mustafa Tanyeri: Üstelik; liman bir defa çıktığı zaman, bir daha girmesi çok zor; bu şansın çok iyi değerlendirilmesi lazım.

Evet, çok zor hatta imkansız... İzmir, bir de şu an devlet limanı; özel sektörün liman hizmetleri çok daha farklıdır. Özelleşme, kalite getirir ayrı konu ama “Bunlar nasıl olsa gelecekler” mantığı da her halikarda olmamalıdır.

Avrupa Limanlarından ucuz; Yunanistan, Mısır, Rum Limanlarından pahalıyız

Liman ücretlerimiz yüksek mi kalıyor?

Esasen, Türkiye’deki ücretler; Avrupa limanlarından pahalı değil. Bunu bizzat kendim incelediğim için, açık açık söylüyorum. Ancak, şu anlamda pahalı; bizim bulunduğumuz üçgeninde; Yunanistan, Mısır ve Rum kesimi gibi limanlardan pahalıyız. Pahalı olduğumuz için de bu tarafa gelen sirkülasyonumuz için, çok fazla pay alamıyoruz. Evet, bir Barcelona’dan, Marsilya’dan, Venedik’ten pahalı değiliz; hatta belki onlar bizden de pahalı ama oradan haftada 1.500-3.000 yolcu biniyor. Bir gün biz de buradan 1.500 yolcuyu bindirebildiğimizde; biz de bu rakamları alabileceğiz ama şu an bu imkanımız yok...

“Gemiği getir, sonra bakarız” mantığı da doğru bir düşünce değildir. Venedik, geminin boyundan dolayı bunu aşamamışken, biz bunu istediğimizi belli etti ama Venedik, bu seneden sonra bu sorununu da aşır. Biz de diyoruz ki

“büyük ve yeni gemiler bize gelsin”; çünkü yeni gemilerin, Türkiye’ye gelmiş olması, bir prestij; bunlar gerçekten büyük bir tanıtım; gemi büyüdükçe, insan sayısı aynı oranda artıyor. Yunan adalarına daha çok gemi gittiği zaman üzülüyorum; çünkü bizde daha fazlası olduğuna inanıyorum.

Özellikle ‘Meryem Ana’ turlarına katılan turistler bir nevi ‘Hacı’ oluyorlar. Batı medeniyetlerini barındıran kentimizden ayrılırken yolcuların bu kapsamda tepkilerini alabilme imkanınız oluyor mu?

Gemide, memnuniyet anketleri yapılıyor. Biz MSC Cruise olarak 4. senemi bitirdik ve turlar anlamında bir şikayet henüz almadık; turlardan memnun kalıyorlar. Zaten ‘Meryem Ana – Efes’, her anlamda, oldukça dolu bir tarih turudur.

İzmir ile Türkiye’nin Batı yüzünü gören turistler, bundan memnun kalıyor

Uluslararası kanallarda görüp, izledikleri Türkiye ile İzmir’de gördükleri insanların modern yüzüyle karşılaştıklarında, nasıl bir tepki veriyorlar?

Evet, onunla ilgili bir tepki var. Çünkü kimi bölgelerde Türkiye’yi böyle Arap ülkesi gibi adlandırıyorlar. Buraya gelip, İzmir’imizin Batı yüzünü gördüklerinde şaşırın, bunu belirten ve buna memnuniyetini ileten çok insan oluyor. Bu da tabii tanıtım açısından pozitif olumlu. Buna, bizzat ben kendim de konuşmalarda denk geliyorum.

Gemi içinde organize edilen İzmir



tanıtım turları hakkında bilgi alabilir miyiz? Bu tanıtım turları kentimizin tanıtılmasında ne kadar yeterli?

Gemide; Efes-Meryem Ana, Çeşme Beach ve bir de şehir turu olmak üzere 3



tane tanıtım turumuz var. Şehir turunda; Kemeraltı, Karşıyaka yapıp; Karşıyaka dönüşünde vapurla geçerek, yolcuyu direkt limana getiriyoruz. Sonuçta hem denizimizi hem de her iki yakayı görme şansları oluyor. Bu tanıtım turlarımız,

gemi içindeki ekranlarda da sürekli dönüyor.

Ağırlıkta hangisi tercih ediliyor?

Ağırlıkta, ‘Efes-Meryem Ana’ turu tercih ediliyor. Çeşme 100-150 kişiye, 1.000 kişi Efes’e, 150-300 kişi de şehir turuna gidiyor. Liman, İzmir içinde olduğundan, bağımsız çıkan yolcu da çok var. 1.000’in üzerinde bağımsız çıkan yolcu oluyor ki bu rakama personeli de katarsak, toplam 2 binlere kolaylıkla ulaşır. Kemeraltı, daha aktif hale getirilebilir. Gittikleri yerler daha çok Kıbrıs Şehitleri Caddesi ve Konak Meydanı oluyor.

Kruvaziyer turizmin rantının kentimize kazandırılması konusunda, gemilerin limanda kalış sürelerini yeterli buluyor musunuz?

Bence yeterli; birkaç saat daha fazla da olabilir aslında ama burada gemimiz, İzmir’den İstanbul’a gittiği için sabah 7’de İstanbul’da olmamız gerekiyor; bu yüzden daha uzun kalamıyor. Yoksa biz de birkaç saat daha kalmasını arzu ediyoruz. Mesela 3’te kalktığımız için Bergama’ya gidemiyoruz ki Bergama’yı da turumuz içine almak istiyoruz. Bununla ilgili çalışmalar yapılıyor. Mesela; İzmir ve İstanbul hatlarını ayırarak, 2 gemiyle alternatif hat sunabilirsek, yolculara Bergama bölgesini de gezdirip, daha farklı tanıtımlar, farklı cazibe noktaları hazırlamak istiyoruz.

Turları, siz mi organize ediyorsunuz?

Evet, turları biz organize ediyoruz; MSC Kruvaziyer Türkiye ile İtalya mer-



kez arasında düzenleniyor. Turların süreleri, detayları, kalış süreleri, gidiş-dönüş mesafeleri, katılımlar, rehberleri; hepsi programlıdır. Yolcuya turu satarken, her detayı kendisine bildiriyorsunuz ve buna da uymak zorundasınız. Yolcuya; 2 saat deyip, 1 saat gezdirip, getirmek mümkün değil.

Yoğun yolcu talebi gelirse, Türkiye turu organize edilebilir

3 tarafı denizlerle çevrili, yarımada formunda ve kıyı bandı oldukça uzun, güzel bir ülkemiz. Türkiye içi operasyon düzenlenmesi konusunda iş-dış talepler almıyor musunuz?

Türkiye içinde yapılması ile ilgili çok yoğun olmamakla beraber, arada talepler oluyor. Türkiye içinde taşıma yapma için bir Türkiye gemisine ihtiyaç var. Bu iş de sürekli söylediğim gibi Türkiye pazarının bu işi öğrenmesiyle ilgili. 50-100 ile başladığımız İzmir'den yolcu katılımları, bugün 200'leri buldu; bu rakam 500'leri bulduğunda, eminim yurtiçi talepler de yoğunlaşacak. Bu işte gemi kalitesi son derece önemli; en az 5 yıldız bir otel standardını yakalarsanız, insanlar hem otel rahatlığını hem deniz yolculuğunu hem de limanların güzelliğini hissedecektir. Bu tip kaliteli gemiler, bizde ileriye doğru çok büyük adım atıyor. Yurtiçi talepler olduğunda biz de Bakanlığa gideceğiz, "Bizim şu kalitede gemilerimiz var. Bunları yapmak istiyoruz" diyeceğiz ki eminim; o gün, o destek de olacaktır.

Kruvaziyer Turizm, global krizden etkilenmedi

Firmanızın üst düzey yöneticilerinin yaptıkları açıklamalara göre global krizden etkilenmeyen nadide sektörlerden biri olmakla kalmıyorsunuz; yolcu kapasitenizi yüzde 50 artırdığınızı ifade ediyorsunuz. Bu başarının kaynağı nedir?

Evet, doğrudur. Çünkü gemi sayımız arttı dolayısıyla otomatikman kapasite de arttı. **Başarı kaynağımız ise hizmettir.** Kruvaziyer turizmin en büyük şansı, seyahat ve tatilden memnun kalan yolcular, döndüklerinde bu memnuniyetlerini

çevreleriyle paylaşıyorlar. Sonuçta her yolcu, en az 2-3 tane yolcu getirir. Gördüğünüz bir reklam tanıtımı ile giden birinin direkt size tanıtımı arasında çok fark vardır. İnsanlar genelde bu seyahatten memnun kalıyorlar. Biz de çok şey öğrenerek, her sene sektöre bir artı değer katıyoruz.

Kalite, müşteri getirir; büyürsünüz...

ARKAS&MSC ortaklığında 2005 yılından bu yana hizmettesiniz ve 10. geminiz Splendida Barcelona'dan denize kısa bir süre önce indirildi. Şirket olarak bu alanda büyüme hedefleriniz, yeni projeleriniz nedir?

Yılsonunda, bu kapasitede bir gemimiz daha geliyor. 2011 ve 2012'de 2 büyük gemi daha gelmesi planlanıyor. Talep oldukça, gemi sayısı ve kapasite



tesisi de artacaktır. Çünkü insanların devamlılığını sağlamak, dünyanın değişik noktalarına servisler sunmak çok önemlidir. Değişik noktalara, kaliteli servisler sunarsanız, insanları tekrar çekersiniz. Bugün Türkiye hattına gelen bir kişi, yarın İspanya hattına, öbür gün Norveç fiyordlarına, daha sonra Karayiplere, Güney Amerika'ya, Uzak Doğu'ya vs alternatiflerle gidecektir. Çünkü kalite size müşteri getirir. Bu da büyümek açısından önemlidir.

Türk yolcu için, her tür imkan ve kolaylık sağlandı

Türk yolcu için kruvaziyer turizmin cazibe noktaları nelerdir?

Her şeyden önce, Türk insanımızın bu yolculukta yabancı dil konusunda endişe duymaması lazım. Mesela, yemek menülerimiz Türkçe; siparişlerimizi kolaylıkla veriyoruz. Barımızda, Türk

garsonumuz var. Bu gemilerin en büyük cazibesi de casinolarıdır. Türkiye'de casino işletmek yasak olduğundan, insanlar bu tür merak ve hobilerini yurtdışına giderek gerçekleştiriyorlar. Ama burada; kendi ülkenizden gemiye binerek, bir deniz turu yapıp; hem deniz keyfinizi hem eğlenmenizi hem de hobilerinizi yaşama şansını yakalıyorsunuz. Deniz sevenler için; her sabah farklı bir limanda uyanıp, gezmek keyiftir. Oyun meraklılarına da casinolar cazip gelebilir... Farklı özellikteki barlarda, farklı müzik ve eğlence ortamları yaratıldığı için yolcularımız gemi içinde dağılıyor; bir yere toplanma olmuyor. Bu gemide gördüğümüz gibi 1.350 kişilik kapalı bir tiyatro salonu var; geceleri müthiş showlar organize edilir ki İzmir'de bile bu kapasitede, kapalı bir salon yoktur...

İzmir yolcu kapasiteni nasıl?

İlk sene İzmir'den yolcu bindiremiyorduk. Ondan sonra 3 kabin aldık, sonra 5, bu sene de 10 kabin oldu. İzmir'den genelde talep yoktu; bazen 1 hafta vardı, 3 hafta yoktu. Ya da yolcu, yoğunluktan buradan binemediği için İstanbul'a gidip, oradan biniyordu. Oysa Türkler için gemilerimizde son derece cazip etkinlikler var...

5 yıldız üstü otel konforunda, her sabah başka bir limanda

Türkiye'den kruvaziyer turizm tercihi yapmak; hem maliyet hem rahatlık açısından insanlar için pozitif bir durumdur. Çünkü öbür türlü kişi başı 500 Euro vererek sadece uçak ile yolculuğunu yapacak. Oysa gemi ile insanlar; 700-800-1.000'li rakamlarla bir haftalığına burada rahatlıkla 5 yıldız otel üstü bir ortamda tatil yapabiliyorlar. Bu da çok büyük bir kazanç bence...

Kruvaziyer Turizm ile öncelikle tüm dünyaya Türkiye'yi tanıtıyoruz

Kruvaziyer turizmin Türkiye'ye faydaları nelerdir?

Döviz getirmesi dışında ülkemizin son derece içerikli tanıtımlarını, defalarca, kalıcı ve etkili bir şekilde yapıyoruz.

Her şeyden önce; Türkiye'nin tanıtımı için çok büyük bir kazançtır. Yolcu odalarındaki televizyonlarda, koridorlarda sürekli Türkiye'nin tanıtımı yapılıyor. Bu tanıtımlarda; İzmir ve İstanbul'a dair pek çok detaydan bahsediliyor. Siz, 3-4 bin kişiyi bir araya toplayıp, 1 haftada insanlara bunları, böyle açıklayamazsınız. Böyle bir kitleye, ulaşım kapasiteniz yok. Bir gemide 4 bin yolcu olduğuna göre ayda 28-30 bin kişiye ulaşıyorsunuz demektir. Bir sezon, 7-8 ay sürdüğüne göre yıllık totalde, Türkiye'nin tanıtımı açısından çok ciddi rakamlara ulaşıyor demektir.

Bunların dışında, tanıtım katalogları yapıyoruz; Türkiye'yi tanıtan bu kataloglar, tüm dünyaya dağıtılıyor. Yurtdışına gittiğimde o ilk zamanlar, Türkiye denildiğinde; Galatasaray çok revaçtaydı, İstanbul çok bilinirdi ama İzmir bilinmezdi. Bu şekilde İzmir'in de yurtdışında aynı derecede bilinirliğinin artması, çok önemli. Şimdi belki, Karadeniz'in tanıtımı yapılabilir; mesela Trabzon'un tanıtımı girebilir ki biz MSC Cruise'un yetkililerini Trabzon'a götürdük. Çanakkale'yi, Alanya'yı, Marmaris'i, Fethiye'yi, Bodrum'u gezdirdik; bunlar hep tanıtım açısından önemli.

Her bir gemi, fazladan istihdam demektir

Bir de şuna bakmak lazım; her gemi iş gücü demek, her gemi; bir fazla taksici, otobüs, acente elemanı, rehber demek. O yüzden bu sektörün sağlayacağı istihdam da çok önemli; fazla gemi gelirse, istihdam artacak ve şu an ülkemizin en çok ihtiyacı olan şey; istihdam... Bu gemide bakın bizim, 23 tane Türk personelimiz var. Fazla gemi gelse, Türk insanına hizmet için, fazladan 50 tane daha personel

bindireceğiz. Sizlerin de gördüğü gibi bu gemide yoğunlukla; Balili, Malezyalı, Romen ve Bulgar personel çalışıyor. Biz Türk insanı, biraz zora gelmeyi de sevmiyoruz; işe girip, çok çabuk gemiden inenler oluyor; çünkü tempo yoğun. Niye burada 1.000 tane Turizm okul mezunu Türk çalışmıyor? Bir garson, burada 1.500-2.000 dolar maaş alıyor.

Reha Atakan: Hatta Turizm okullarında, kruvaziyer turizm alanlarında çalışacak branşlar ayrılabilir.

Olabilir tabii. Türkiye standartlarında bu paralar kazanılmıyor. İş garantisi olmuyor. Yazın Türkiye'de 5 yıldızlı otellerde çalışma imkanı bulabiliyorlar ama buraya da biraz yönelmek lazım. İyi derecede İtalyanca bilen denizcilerin katılımı bile sağlanabilir.

Kruvaziyer Turizm faaliyetlerini artırmak için yeterli teşvikleri alabiliyor musunuz?

Kruvaziyer Turizmde; 'teşvik' önemli bir artı etken; elbette, her gelene değil; gerçekten bir şey getirene teşvik olmalı. Bu sektör, Türkiye'ye sonuç itibarıyla, bir döviz girdisi sağlıyor. İşletmecilik anlamında da 3 verip, 5 almak lazım. Bana, "MSC; sen 50 sefer yapıyorsun, bunu 100'e çıkardığın zaman, sana şu tip kolaylıklar sağlayacağım" dediğinde; ben yurtdışına çıkıp, firmayla pazarlık masasına oturduğumda, "Benim böyle bir avantaj dosyam var", diye onları zorlamalıyım. Son birkaç yıldır kruvaziyer turizm, Türkiye'de iyice bilinmeye başladı. Sizlerin ve bizlerin aracılığıyla bu konuda önümüzdeki günlerde bir şeylerin daha gelişeceğini düşünüyorum. Ulaştırma Bakanımız Sayın Binali Yıldırım, denizci kökenli olduğu ve denizcilik müsteşarlığı kadrosunun hemen hemen

tamamı gerçekten denizciliği bilen ve sizi anlayabilen insanlar olduğu için bu tip taleplerle gittiğinizde, dikkate alınmıyorsunuz.

Elmasoğlu, "Kruvaziyer Turizm, devlet politikası kapsamında yürütülmeli"...

Cemal Elmasoğlu: Kruvaziyer Turizm Türkiye genelinde tanıtımı için, devletin bir şekilde bunu devlet politikası olarak yürütmesi lazım. Kruvaziyeri, turizmden biraz ayırmak hatta ayrı bir sektör olarak görmek ve bu kanalları da sürekli genişletmek gerekir. Bunu yapamazsanız, devlet belli bir desteğini vermezse olmaz. Ben söylediğimize çok katılıyorum; bir verimlilik hesabına istinaden insanlara teşvik sunulması gerekir. "Sen 3 gemi ile mi başladın, limana 5 gemi getirirsen; liman masrafı sana 35 değil, 30" şeklinde gibi olmalı, cazbetmeli...

Zamanı doğru kullanmak ta çok önemlidir. Avrupa Birliği'nde bazı kurallar var; misal, bu gemilerin bayrağı Panama. Bu gemilerin, Avrupa limanlarına sefer yapabilmeleri için; 'Out of European Union' liman yapmaları lazım. Bunlar şu an Mısır, Hırvatistan, İsrail'de var. Dolayısıyla, Türkiye'nin çok daha aktif olup, bu gemileri Türkiye'ye çekmesi gerekir. Çünkü yarın bir gün Hırvatistan da AB'ne girecek. Bunların hepsi, bir satranç oyunu olduğu için, oyununu zamanında oynamak lazım. Bu, şuna benziyor; konteynır piyasasında Pire Limanı düne kadar grevdeydi; biz hamle yapmadık ama Pire Limanı'nı Cosco satın alıyor, özelleşiyor ve yatırımlara başlıyor. Ekim ayında limanı teslim alıyorlar. Bunlar hep ileriye dönük hamleler...





Bülent TERCAN

Kruvaziyer yolcusu, İzmir ve İzmirliyle buluşmalı...

İçimizden biri; kruvaziyer turizmde maksimum faydalanmak için bizzat kendi gözlemediği ve yaşadığı anısını, tam bir İzmirli duyarlılığıyla anlatarak, konunun önemine dikkat çekiyor...

İşte bu 'içimizden biri'; EGIAD'ın değerli üyesi, Bülent Tercan...

'Destination İzmir Grubu', sözcüsü ve Sisus Otel sahiplerinden Bülent Tercan'ın EGIAD Yarın okurları ile paylaştığı anısı şöyle:

"Geçtiğimiz ay içerisinde İsviçre'nin Moudon Şehri Kaymakamı, dostum Claude Vauthey, İsviçreli yakın arkadaşlarının, karı koca Venedik'ten, kruvaziyer ile seyahate çıktıklarını, geminin limanda demirli kalacağı sabah 9:00 ile öğleden sonra 14:30 aralığında, kendileriyle ilgilenip ilgilenemeyeceğimi sordu..."

Bir turizm sevdalısı olarak hiç düşünmeden, "Elbette" dedim...

O sabah, taksilerle gezeriz düşünceyle, arabamı limanın karşısındaki katlı otoparka park ettim.

Limana girdiğimde, gemiden inen turistlerin yüzde 90'ına, geminin içindeyken; 'Efes-Meryem Ana' turunun satılmış olduğunu gözlemledim.

Geriye kalan yüzde 10'luk sayıdaki turist; kendileri, şehri keşfetme mücade-

lesine başladı...

Ne yazık ki limanda bu konu için destek alabilecekleri yeterli ve donanımlı bir 'Turizm Danışma Ofisi' olmadığı gibi, turistlerin ilgi alanlarını çekebilecek, onları görülmesi gereken yerlere yönlendirebilecek kapasitede bir şehir haritası da yoktu!

İki misafirle taksiye binmek istediğimde, taksici beni de yabancı sandı ve Liman'dan Karataş'taki tarihi Asansör binasına kadar, 20 Euro talep etti. O sabah öğrendiğim diğer bir üzücü konuda; Kruvaziyer turizm yolcuları için, taksimetre açılmıyormuş; bu durumda da Euro üzerinden istedikleri fiyata yolcu alabiliyorlar!

Evet, EGIAD Yarın okurları; binbir emek ve masrafla kentimizi tanıtop, limanımıza getirtebildiğimiz kruvaziyer turistlerin, İzmir'e geldiklerinde karşılaştıkları durum, ana hatlarıyla böyle...

Ben o sabah, özel misafirlerimiz Karataş'taki tarihi asansörü gezdirdikten sonra, onları Kemeraltı'na götürdüm. Onlarca hanutçudan; "Abi, bir alışveriş yaptır; komisyonun bizden" şeklindeki teklifleri arasında çarşı gezimizi sürdürdük. Kızlarağası Hanı'ndaki çay molasından sonra yürüyerek, onları Konak Pier'e geçirdim ve oradan da fayton ile 14:30'da kalkacak gemilerine yetişmeleri için Liman'a geri getirdim."

İZTO'nun, kruvaziyer turizmin şehrimize kazandırılması, tanıtılması yönündeki bütün masraf ve emeklerine rağmen; şehrimizin turistlere tanıtılması ve bu turizmde maksimum faydalanılması yönündeki liman eksiklerimizi, İzmirli olarak yerine laykiyle getiremediğimizi ne yazık ki o sabah üzüterek farkettim. İZTO'nun verdiği yoğun destekle, kruvaziyerler güzel İzmir'imize her geçen yıl daha da artan sayı ile geliyor; bu çok güzel bir gelişme, ancak turistlerin limana geldikten sonraki durumu ve kentimizin tanıtılması, esnafa döviz kazandırılması konusunda da yapılacak son derece önemli, elzem işler var. Bu büyük başarıyı yakalayan İZTO için, sanırım bundan sonrası da yapılamayacak işler değildir. Aksi halde, kentimize gelen kruvaziyer turist sayısının artması, İzmir'de sinerji-

ye dönüşmüyor...

Kentini seven bir İzmirli ve EGIAD üyesi olarak, benim şahsi gözlemlerime göre kruvaziyer turizmin kentimizde sinerjiye dönüşebilmesi için yapılması gereken önerilerim şöyle:

* Limana can alıcı renklerle her dilde; "İzmir'e hoşgeldiniz" panoları asılmalıdır.

* İzmir'in tanıtılması ve kente has özellikleri satın alabilmeleri için bir güzergah oluşturulmalı ve bunun için de limanda kalacakları süre daha da uzatılmalıdır.

* Özellikle Kemeraltı esnafının, turistleri rahatsız etmeyecek şekilde ve alışveriş rakamlarının standart dışına çıkmayacağı düzenlemeler yapılmalıdır.

* İzmir Şoförler ve Otomobilciler Odası nezdinde, bütün taksilerin turistler için de taksimetre açma zorunluluğu getirecek düzenlemeler yapılmalıdır.

* Gemide, 'Efes-Meryem Ana' turları dışında, şehir merkezi turlarının tanıtılması da sağlanmalıdır.

Daha da geliştirebileceğinize inandığım bu konuların, ivedilikle ve titizlikle çözümlenmesi için, İzmir'in bütün kanaat önderleri bir araya gelerek, çözüm üretebilirler. Bunu yaparken de bu turizmin, kentimizde sinerjiye dönüştürülmesi açısından, kruvaziyer yolcunun; 'gece yol alıp, gündüz gezdiği' sisteminden yola çıkılıp, turistlere bu kısa zaman diliminde kentin maksimum düzeyde tarihi, efsanevi ve doğal güzellikleriyle tanıtılması, başka yerde bulamayacakları, kente has değerlerin satılması imkanlarının yaratılması dikkate alınmalıdır. Ki, EGIAD dostlarımızla konuyu paylaştığımızda, sorunun çözümü için bizlerin ilk aklına gelen; kruvaziyerin bütün yolcu kapasitesini alabilecek, Liman'a yakın, boş ve büyük bir alan üzerinde, İzmir'in her yönüyle tanıtım parkı yapılabilir; turistlerin ilgi alanını çekecek satış standları kurulabilir ve tiyatral-folklorik organizasyonlar gerçekleştirilebilir. Ege Medeniyetlerinin tanıtıldığı, kapsamlı bir müze yapılabilir. Aksi halde böyle devam ederse; kruvaziyer turizm, kentimiz için sadece sanal bir görsel izlemi yaratacaktır...



HAYALLERİNİN ADAMI:

MUSTAFA DENİZLİ

O Bir;

1980 yılı Süper Ligi'nin 12 golle, gol kralı...

Türkiye Süper Ligi'nin gelmiş geçmiş en iyi sol ayaklı futbolcularından biri...

Frikik ve kornerden attığı gollerle ün yapmış, en önemli futbolcularımızdan biri...

33 kere Milli Takım forması giyen milli futbolcu...

Fenerbahçeli Ali Şen'in futbol transferi için kendisine "açık çek" teklifini, İzmir ve Altay bağlılığı sebebiyle gözü kapalı reddeden futbolcu...

Fenerbahçe'yi şampiyon yapan, ilk Türk teknik direktör...

Beşiktaş'a Türkiye kupası ve şampiyonluğu kazandıran, ilk Türk teknik direktör...

Milli takımı ulusal bir turnuvada çeyrek finale çıkararak, ilk teknik direktör...

Üç büyük takım; Beşiktaş, Fenerbahçe ve Galatasaray'ı şampiyon yapan, tek teknik direktör...

1980'de Altay, Türkiye Federasyon Kupası'na ambargo koyan Galatasaray'ı devirip, kupayı İzmir'e son kez getirdiğinde, Büyük Mustafa, İzmir'in siyah-beyaz efsanesinin kaptanıydı...

O bir, Türk Futbol tarihinde unutulmayacak anlardan birinin başkahramanı: 1988 Kasım'ında; "Neuchatel gibi bir takım bizi 3-0 yenebiliyorsa biz de onları 5-0 yenip turu geçebiliriz" dediğinde TRT 1 spikeri bu antrenörümüze güler... Maç sabahı fotoğraflarını almak için gelen basın mensupları Galatasaraylı futbolculardan turu geçmelerine yetecek olan 4-0'lık galibiyeti parmaklarıyla işaret eden "4" işareti yapıp poz vermelerini isterler, ancak tüm futbolcular önceden sözbirliği etmişçesine kendilerinden adları gibi emin bir şekilde "5" işareti yaparlar. Maç 5-0 olduğunda, bir gece evvel o maçın skorunu daha oynamadan söyleyen bu teknik direktörümüzün dayanamayıp yüzüne gülen spiker, 5. golden sonra coşkuyla, "Artık ağlamak istiyorum" der...

İşte bu sayımızdaki Başarı Öykümüzün değerli konuğu; son dönemde hiçbir yerde kendisine dair demec vermeyen, sadece EĞİAD Yarın'a özel yaşamı ve başarıları hakkında dobra dobra konuşan, Beşiktaş Teknik Direktörü Sayın Mustafa Denizli...

O bir İzmir'li

10 Kasım 1949'da İzmir'in güzel deniz ilçesi Çeşme'de, gözlerinizi nasıl bir aileye açtınız?

Geniş sayılmasa da güzel bir ailemiz vardı. Ben ailenin en küçük çocuğuyum. Her kardeş arasında ikişer yaş fark var. 29 yaşımdayken babam, 2002'de de annem ve geçen yıl da ağabeyim rahmetli oldu... Ailede kala kala, bir ablam ve ben kaldık. 'Denizli' soyadını ağabeyimin oğlu ile bir tek ben devam ettiriyoruz. Babamın Çeşme'de üç tane kahvesi vardı. Bir de ziraat işi ile uğraşıyordu. Ziraat dediğim de Çeşme'de o dönemde yapılan tütün, anason, kavun, karpuz benzeri şeyler üretilirdi ama biz tütün yapıyorduk, ara sıra da anason yapıyordu babam. Ben ikisini de sevmiyordum. Bu yüzden tarlada çalışmamak için dışarıda çalıştım hep ve bu arada top oynamaya da devam ettim.

1965 yılında Altay'da futbol kariyerinize başlayıncaya kadar nasıl bir çocukluk geçirdiniz?

Çok güzel bir çocukluk geçirdim. Okul öncesi 6 yaş grubu bir çocuk ne yaparsa hepsini yaptım. Okul harçlıklarımı biraz önce söylediğim nedenden ötürü kendim kazandım. Yani tarlaya gitmek benim için zuldü, eziyetti. Ben de restaurantta komilik yaptım. Daha sonraki yıllarda İlica Plajı'nda bilet sattım; kapılarda bilet kestim. Ondan sonra da fıstık sattım; fıstık satarken de hazırlamasından fırınlamasına, pişirmesine kadar her şeyini kendimiz yapıyorduk. Hem yer, hem satardık. Kazandığımız parayı kışa saklıyorduk.

"Yaşam yol haritamı değiştiren, Orhan Cura'dır"

Futbolda kabiliyetinizi ilk keşfeden kimdi?

Çeşme'de benim futbolcu olacağımı söyleyen birçok insan vardı ama onların bana imkan sağlama şansı yoktu. Bana bu fırsatı tanıyan insan, Prof. Dr. Orhan Cura'dır. Orhan Cura beni oynarken gördü; bana kartını verdi ve Altay serüvenim böylece başlamış

oldu. Orhan Cura benim yaşam yol haritamı değiştiren insan oldu...

Çocukluğunuzda evden kaçıp maçını izlemeye gidecek kadar sizi Beşiktaş taraftarı yapan kimdi?

İki kişi vardı; biri Emin Ağabey; rahmetli Emin Tuna, diğeri de ağabeyim... Ağabeyim evde bana anlata anlata ben de o dergahın müdavimlerinden oldum. Herhalde 5-6 yaşında falandım belki de daha ufaktım, ağızımız açık sadece Beşiktaş'ı dinliyorduk.

"Altay küme düşmeseydi, futbolcu olarak İstanbul'a gitmezdim"

18 yıl; dile kolay, neredeyse bir iş yaşam süresi gibi sadece İzmir'in Altay takımında kaldınız. Başarılarınız İzmir dışına çıkınca hatta bunlardan biri de Fenerbahçe ki Ali Şen size açık çek teklif etmiş veya aşkınız Beşiktaş ile her sene görüşmüşsünüz ama gidememişsiniz. İstanbul'a gitmenizi her defasında engelleyen ana faktörler nelerdi?

Başlıca faktörler Altay ve İzmir'di; Altay'ı da İzmir'i de çok seviyordum. Altay'da öyle bir süre geçirdim ki ailemle geçirdiğim süre, Altay'da geçirdiğim süreden daha azdı. 15 yaşımdayken evimden ayrıldım; 18 yılım



Altay'da geçti. Aşağı yukarı her yıl buradan da teklif alıyordum. İstanbul benim için, o gün bu kadar cazip bir futbol merkezi değildi. İdeallerimi daha önceden yapmıştım. Zaten Milli Takım'da da oynuyordum. Bana burada çok önemli maddi imkan sağlanması lazımdı; gelen teklifler kapsamında ise maddi bakımdan o kadar büyük bir fark yoktu. Çeşme'den uzaklaşmak da zor geliyordu; en azından maçlardan sonra Çeşme'ye gidebiliyordum. Açıkçası o dönem İstanbul'un benim için bir cazibesi yoktu. Ha, niye geldim sonra? Altay küme düştüğü için geldim. Altay küme düşmeseydi İstanbul'a futbolcu olarak gelmeyecektim; İzmir'de kapatacaktık. Antrenör olarak gelir miydim? Gelirdim... İstanbul işi kolaylaştırıcı oldu; Galatasaray'da Jupp Derwall ile çalışmam belki sadece geldiğim yerleri 3-4 sene öne çekti. Yoksa İzmir'de kalsaydım da ben bir gün Fenerbahçe'nin de, Galatasaray'ın da, Beşiktaş'ın da başına gelirdim...



"Türkiye'nin en fazla asist yapan oyuncusuydum"

1980 yılı Süper Ligi'nde 12 golle, gol kralı oldunuz. 33 kere Milli Takım forması giydiniz. Frikikten ve özellikle kornerden attığınız gollerle, sol ayağınızın başarılarıyla büyük ün yaptınız. Futbol kariyerinizdeki başarılarınızı sağlayan etkenler nelerdir?

Şimdi söylediğiniz bu önemli vuruşlar, bireysel vuruşlardır. Futbol, kolektif bir takım oyunudur. Ben esasında takım oyunculuğunda daha etkili bir futbolcuymdum. Türkiye'nin en fazla asist yapan oyuncusuydum. Siz gol

krallığı söylediniz ama ben diğer taraftan benden çok daha fazla gol atan santraforlarla oynadım; onların attığı gollerin yaklaşık yüzde 87'si benden kaynaklanıyordu. Korner vuruşu, frikik vuruşu; bunlar bireysel yeteneklerdir. Halbuki İzmir seyircisinin, Altay taraftarının bana olan sempatisi bunlarla değildi; oynadığım futbolla ilgiliydi. Kornerden, frikikten gol atmak, futbolun çeşnisi oluyor. Gol krallığımda, 12 gol attığım yıl, o skoru herhalde o sezon maçlarının yarısına göre yapabildim çünkü o sezon, çok sakatlandığım bir dönemdi. Tabii komik bir rakam bu; yani 30 maçta 12 gol ile bir gol krallığı paralellik göstermiyor. Buna rağmen gol kralı olduk; o da ünvanlarımızın arasına girdi ama mesela ben 20 gol attığım sene Türkiye'de 3., 4. oldum. Neticede ne olursa olsun o da özgeçmişimizde önemli bir not olarak duruyor...

Galatasaray transferi, antrenörlük konusunda planlı bir kariyer stratejisiydi

1982-83 sezonunda, Türkiye 1. Ligi oynanmaya başladığından bu yana birinci ligde mücadele eden Altay, küme düşerek Lig sonuncusu oldu. Kaptan olarak futbol hayatınızın son senesinde, yıllardır sırtınızda taşıdığımız siyah beyazlı formayı 2. Ligde giymek istemediniz ve Galatasaray'a transfer oldunuz. "Şampiyonluk yaşamak için Galatasaray'a geldim" dediğiniz o sezonun şampiyonu, Trabzonspor oldu. Bir sene Galatasaray'da top koşturduktan sonra 1984'te takımın yardımcı teknik direktörlüğüne getirildiniz. 18 yıl İzmir kararlılığınızdan sonra aktif spor hayatınızın son senesinde Galatasaray'a geçişiniz planlı bir kariyer stratejisi miydi?

Planlı bir geliş idi ama bizim düşündüğümüz; 1 yıl değil, 2 veya 3 yılın sonunda uygulanması idi; 1 yılın sonunda gerçekleşti. Galatasaray'a antrenör olduğumda kontratım futbolcu olarak devam ediyordu. Böyle bir teklif gelince takımın başında bulunan teknik adam beni yardımcılığına istedi. Galatasaray'ın başında o dönem, Tomis

lav İviç vardı. Onunla çok futbol tartışmalarımız, sohbetlerimiz olurdu. Fikirlerimin birçoğunu benimserdi. Kaldı ki kendisi de yabancı olduğu için en azından ona yardımcı bir teknik adam kadar yanında olup, bilgi vermeye çalışıyordum. Zaman zaman maç olduğu geceler saat 2'lerde, 3'lerde odama gelir, maç hakkında konuşmalar yapardık. Ben kabul ettim, yönetim kabul etti ama sonra O Galatasaray'dan ayrıldı... O gün itibarıyla Avrupa'da daha ünlü bir futbol takımından teklif aldı. Tabiri caizse, bizi yarı yolda bıraktı; hem beni, hem Galatasaray'ı... Galatasaray boşlukta kaldı ve bana, "yeni kamp çalışmalarını senin nezaretinde yapalım" diye teklif ettiler... İlk etapta Galatasaray'ın antrenörlük teklifini kabul etmedim. Çünkü dışarıdan bir teknik adam gelecek; benimle çalışıp çalışmayacağını bilmiyorum. Benimle çalışmazsa, büyük bir hayal kırıklığı yaşarım yani bir meslek başlangıcında o benim hırslımı çok olumsuz etkiler diye, kabul etmedim. "Ya İzmir'e döneyim ya da Genç Takım'ı çalıştırırım" diye bir teklif yaptım kendilerine; Genç Takım'da çalışmamı kabul ettiler. Ondan 3 ay sonra Galatasaray'a yardımcı antrenör olarak başladım. Derwall geldi; işler kötü gidiyordu. Bu defa benim A Takım antrenörü olmamı istediler; o zaman kabul ettim.

Derwall, futbol kariyerimdeki en önemli köşe taşıdır.

1984'ten 1987'e kadar 3 sene o dönemin Galatasaray teknik direktörü olan Jupp Derwall ile çalıştım ve 1987'de teknik direktörlüğe getirildiniz ve de direktörlükte de 1987 senesinde Galatasaray'ı lig şampiyonu yaparak bu alanda da başarılarınızı ispatladınız. Derwall'in sizde bıraktığı kalıcı etki ve öğretileri neler olmuştu?

Derwall'i iki aşamalı değerlendirmek lazım; Derwall kişilik yani karakter olarak olağanüstü bir insandı. Zaten o dönem, dünyada birkaç tane teknik adam vardı ki Derwall de bunlardan biriydi. Çok saygıdeğer bir kişilik, bi-

reysel ve toplumsal ilişkileriyle her haliyle örnek bir insan; bizlerin, "tam bir beyefendi" dediğimiz, idol bir kişilik... İkinci kısmı ise biz çalışma alanımızda aynı şeyleri paylaşamazdık kendisiyle; çok münakaşa ederdik. Hatta bazen bu münakaşalarımız çizgiyi aşardı ama neticede O, kulübün başındaki insandı; söylediği her şey orada kanundu. Ama ben ona fikirlerimi her zaman açık ve inandığım şekilde söylemekten hiç geri kalmadım. Bu tartışmalar belki bizi daha çok yakınlaştırdı, birbirimize bağladı; daha önemlisi onun bana olan inancını arttırdı. 3 yıl gece, gündüz böyle geçti. Biraz önce söylediğim antrenörlük kariyerimin öne çekilmesi hadisesinde de yani mesleğe başlamamdaki birinci aşama; Derwall sayesinde olmuştur. Derwall'in benimle ilgili düşüncelerini açığa vurması, Galatasaray yönetimine tavsiye etmesi belki benim yıllar sonra geleceğim bir göreve 36-37 yaşında başlamama neden oldu. Böyle bütünüyle baktığınız zaman, Derwall benim hayatımda futboldaki kariyerim-



de en önemli köşe taşıdır. O 3 yıl, uzun ve her şeyin değişebileceği bir süreç... Derwall'den öğrendiklerimin dışında onun varlığı benim için çok önemlidir. Tüm futbol yaşantımda şöyle arıyorum, tarıyorum; dünya üzerinde belki bulunması mümkün olmayan bir ikiliydik biz... O serüvenin doruğunda bense, başlangıcındaydım. Ben cesur, gözü kara; O ise her şeyi daha bir tecrübesiyle, yaşadıklarıyla yapmaya çalışan biriydi ve teknik adamlıkta gözü karalığın da ne kadar önemli olduğunu belki benimle yaşadı. Önce Galatasaray, sonra hocam, sonra da ben kazandım.

17 Mayıs 1987... Beşiktaş'la Galatasaray ligde puan puana şampiyonluk mücadelesi veriyor. Beşiktaş, Fenerbahçe'yi 4-0'la geçer... Galatasaray Rize'de 2-0 yenilir... Bitime 3 hafta kala Beşiktaş 2 puan ve +13 averaj ile öne geçmiştir. Beşiktaş şampiyonluğunu erken ilan etmiş gibidir... Bir tarafta yürekten sevdiğiniz Beşiktaş, bir tarafta çalıştırdığımız Galatasaray ve deniliyor ki; "Merak etmeyin. Beşiktaş yenilir... Şampiyonluk gelir!"... Gerçekten de Beşiktaş önce deplasmanda Malatyaspor'a mağlup oluyor, ardından evinde Denizlispor'a puan kaybediyor... Yıllarca bu iki karşılaşma üzerine dedikodular yazılıp çizildi, televizyon programları yapıldı... Her şeye rağmen 1986-87 sezonunun şampiyonluk kupasını kaldıran, Galatasaray oldu; ardından 1987-88 sezonunun da... Bir profesyonel olarak Galatasaray başarısına odaklanmanız ve bir tarafta da aşkınız olan Beşiktaş'a karşı mücadele verdiğiniz özellikle bu döneme ait söylemek ve altını çizmek istediğiniz konular var mı?

İkisi çok farklı şeyler; ben her ne kadar yüreğimden seversem dahi benim için önemli olan çalıştığım yerdi. Konu, Antalya maçımız sırasında geçti. Biz Antalya'da oynuyoruz, Beşiktaş ise İstanbul'da Denizlispor ile oynuyor. Çok enteresan; ben Beşiktaş maçının 1-1 biteceğini söyledim; kalktık, yöneticilerle Tayla Otel'de oturuyoruz. İnan Kıraç Bey vardır; Koç Grubunda o zaman Grup Başkanıydı yanılmıyorsam. Aynı zamanda da Galatasaray Divan Heyeti Başkanı yani Galatasaray'da önemli misyonu olan biri; O da geldi; "Ben senin görüşlerine çok itibar ederim. Bugün sonuç ne olur, diyorsun?"

diye sordu. "Bugün büyük ihtimal şampiyonluğumuzu ilan ederiz" dedim. "Ama Beşiktaş, İstanbul'da oynuyor Denizli ile" dedi. "Fark etmez, o maç son 4 dakika berabere biter; Denizli atar ve maç 1-1 biter" dedim. O kadar inanmıştık ki kulübede görev yapan malzeme sorumlusuna ufak bir cep radyosu aldım; "Son 5 dakika kala radyoyu aç; Beşiktaş maç durumunu bana haber ver" dedim. Beşiktaş 1-0 önde oynuyor, 85 dakika ama benim aklım orada. Çıkardım görevliyi dışarıya; "Kimse fark etmesin, dinle Beşiktaş maçını" dedim. Ben bizim maçı takip ediyorum, seslendi hocam diye; döndüm, baktım; el ile işaret yaparak "1-1" dedi. "Dakika kaç?" dedim; "86" dedi ve Beşiktaş-Denizli maçı 1-1 bitti. Biz ise 3-1 kazandık maçı; tribündekiler durumu biz öğrendikten 2-3 dakika sonra aldı. İnan Bey ile sabah o sohbetimizi yaparken, "Bütün bu söylediklerin gerçekleşsin, sana araba hediye edeceğim" demişti. Sonra biz unuttuk tabi o sözü, arabayı; İstanbul'a geldim; sabah kapım çalıyor; birileri "Hocam, arabanızı getirdik" dedi. "Ne arabası?" dedim. "İnan Bey yolladı" dedi. Bir Tempura araba yollamıştı bana... (Burada keyifle gülüyor, Sayın Mustafa Denizli)

Ülkemizde futbol başarılarında genelde gerek oyuncu gerekse antrenör konularında yabancı faktörü ağır basar. Fakat siz 3 büyükleri şampiyon yapan, milli takımı Avrupa Şampiyonasında çeyrek finale çıkartan tek Türk antrenörsünüz. Bununla da kalmayıp Almanya ve İran takımlarında antrenörlük yaptınız. Kariyerinizde çok az kişiye nasip olacak bu başarıların şans ile açıklanamayacağı muhakkak ki siz zaten bir konuşmanızda adınıza "kariyeri boyunca 'şanslı' olduğunuza dair yapılan iddialar için" "Hayatında bir baltaya sap olamayanlar, genelde o kelimeyi çok kullanırlar" şeklinde yorumda bulunmuşunuz. Teknik direktör kariyerinizde başarı için odaklandığınız kişisel ilkeleriniz ile çevre ve işbirliği içinde olduğunuz diğer edilgenler baktığı çalışmaları ilkelere nelerdir?

O "baltaya sap olamamışlar" ifadesini biz söyledikten sonra Türkiye'de çok kullanıldı; doğrudur. Hayatını şansla yönlendirmeye çalışan insanlar hiçbir şey yapamayanlar olup, en başta da bu cümleyi söyleyen kişilerdir. Ben şansa


inanmam. Şansa nasıl inanmam? Şans, belki de işte milli piyangoda olabilir. Ama futbolda şansın sürekli olması, şans veya şanssızlık başkasının elindeki faktörlerdir. Bir hakemin görüşünde, yanlış bir görüşünde şans veya şanssızlık vardır, yanlış değerlendirmesinde de vardır.

Başarmak için 3 tane önemli öğe var:

1. Çalışmak,
2. Güvenmek,
3. İnanmak...

Bu grupta bunları oluşturduğunuz zaman zaten otomatikman o 'şans' denilen hadiseyi yanınıza alıyorsunuz. Buradaki grupların beni sevip, sevmemesi çok önemli değil ama inanıp, inanmaması çok önemli yani sevmez, inanır; sever, inanmaz... 'Sever, inanmaz'; benim için sıfır bir şeydir. Sevmesin, inansın... Bulduğum yerlerde bunu tesis etmek üzere çeşitli yerlerden yardım da alarak geliştirmeye, yükseltmeye çalıştım. Artık futbol dar kalıplardan çıkan bir oyun; geniş, farklı kapılar açıldı. Burada sadece sahaya





*Sekizinci mağazamız
Agora AVM'de açıldı.*

**BERK[®]
OPTİK**

"bir bakış önde"

Mağazalarımız: Agora AVM - Akıncak - Kargyula - Göztepe - Karak - Buca - Alaplı - Beşiktaş
Danışma Hattı: (0232) 465 06 00 • www.berkoptik.com.tr

çık, sahayı çalış, takımı açıkla meselesi değil. Sadece takımla ilgili değil bizim yaptığımız çalışmalar; yaklaşık benim görev yaptığım camialar 15-20 milyon seveniyle, arkasından destekleyenlerle ayakta kalan camialar; onları nasıl kanalize edeceksiniz? Bu bir ayna metodu; vereceksiniz tekrar geri alacaksınız. **Bu camialarda görev yapmak zor; başarı doğaldır da burada başarısızlık anormal bir şeydir. Çalışırken öncelikle kendime güveniyorum, kendime olan güvenimi de karşı tarafa, çalışma arkadaşlarıma veriyorum.** Vermek mecburiyetindeyim; vermek mecburiyetindeyim derken, bunu silah zoruyla veremezsiniz ancak yaptığımız çalışmalarla verebilirsiniz. **Arada çeşitli yerlerden gelecek olan çatlak sesleri bertaraf etmeye çalışıyoruz.** Onlarla bir çekişmenin içine girerek değil de daha yumuşak bertaraf etmeye çalışıyoruz. Benim alacağım zarar önemli değil ama takımın, kulübün ve camianın alacağı her tür zarar önemlidir. Bunun önünü kesmek için böyle bir baraj oluşturmaya çalışıyoruz. Görev bölümü denilen bir hadise var; benim görev alanım burası. Beşiktaş bana bu görevi verdiği göre buranın sorumluluğunu da bana vermiş demektir. **Sorumluluk paylaşmam ben; paylaşırım ama neticede o paylaşımında başarı veya başarısızlığın sadece bana mal olduğunu bildiğim için, çalışma arkadaşlarımdan her türlü istifade ederim ama neticede karar mercii benimdir. Mademki burası benim çalışma alanım, buranın şartlarını benim oluşturmam lazım.** Bu herkes için daha kolay ve daha be-

lirleyici oluyor; en azından birileri içine girmiyor; tek seslilik hakim oluyor. Başta kurucu başkanı, yönetimi ve burada devam eden çalışma birimleriyle bu bizi daha da rahatlatıyor. Futbolcu ile ilgili çalışmalarımızda en azından her şeyin yapılabileceğini onlara hissettirme açısından önemli oluyor. Başarıya giden yolda bunlar çok önemli; **burada her kafadan bir sesin çıkması çok farklı bir şey, bir sesin çıkıp ondan sonra onun işleme koyulması çok farklı bir şey.** Zaten olması gereken şeylerin başında disiplin geliyor; saha içinde veya saha dışında disiplin anlayışları her zaman farklı olabilir. **Bizim için disiplin; verilen vazifenin yapılmasıdır.** Kim tarafından yapıldığı çok önemli değildir; o vazife yapılıyorsa zaten amacına ulaşmıştır. Onu burada ön planda tutuyoruz. Bu da takımda paylaşımcılığı ön plana çıkarıyor. **Paylaşmak zor bir hadisedir; bu paylaşımcılığı yerleştirmek için çeşitli yolları deniyoruz; bazen gülerken bazen kızarak...** Taraftarda, 'Hep daha iyisi vardır' beklentisi vardır ve bu da çok doğaldır. Medya



“Hayatını şansla yönlendirmeye çalışanlar, hiçbir şey yapamayanlardır”

bu beklentileri olumlu veya olumsuz etkileyebilen en önemli faktördür. Yaptığımız çalışmalardan bir tanesi; medyadaki sorumlu ağızlara “**siz bakın, biz ne diyoruz**” şeklinde yönlendirmeler yapıyoruz. **Medyayla ilişkiler çok önemli; bizim, onların burada rahat çalışmalarını sağlamamız, onların da buradan doğru haberleri kamuoyuna aktarmaları gerekir; buna uymayan zaten bu tesislere giremez.** Türkiye’de böyle bir sorun maalesef var. Saygı çerçevesinde, onlar görevlerini, biz de kendi görevlerimizi yapacağız. Beni sevip sevmemesine göre burada haber üretmeyecek. Benim çalışmama göre haber üretecek. Hepsine eşit mesafede davranıyoruz. İçlerinden bir kısmını yakinen tanıyorum, bir kısmını hiç tanımıyorum ama bu hiçbir şey ifade etmiyor. Tanıdığım veya tanımadığım insan, burada benden sadece alması gereken haberi alır; ne az, ne fazla. O ayrımcılığı yapmayız. Bu da bizim güvenirliliğimizi onların gözünde bir kat daha artırır.

Bu eğitim sistemi ile Batı kültürüne ulaşılması zor...

Çalıştırırken, Milli takım ile Türk ligindeki ve yabancı takımlar arasında ayrılıklar gözlemlediniz mi?

Yabancı takımları çalıştırırken mutlaka vardır; birincisi kültür farklıdır, ikincisi eğitim farklıdır. Kendini bilen genç nesiller yetiştirme konusunda aslında onların gerisindeyiz. Dolayısıyla buradaki takım çalıştırma adabları orada dik durmuyor. Futbolda, dışarıdan yaptığınız transferlerle takım, tam bir harmoni oluyor; artık sadece Türk kültürünü taşıyan insanların oluşturduğu gruplar değil; çeşitli kültürlerin veya çeşitli eğitimlerin bir araya geldiği

gruplar oluyor. Onları bir ortak noktada buluşturmaya çalışıyoruz. Şartlar, yurtdışında özellikle Batı’ya gittiğiniz zaman biraz daha farklıdır. Hem insanların yetişme tarzı, hem aldıkları eğitim ve kültürleri daha farklıdır. Biz bunları burada eritmeye çalışıyoruz; aleyhimize olan faktörler varsa mümkün mertebe de yapıyoruz. Tabii ben hem Doğu’da hem Batı’da çalıştım, hayatımın gençliği Batı’da geçti. Futbolda değil de genelde o çizgiyi ülke olarak yakalamanın heyecanı var. Futbolda ise antrenör olarak başladığım zaman, aramızda kapanması mümkün olmayan bir mesafe vardı; günümüzde o mesafe en azlara kadar indi. Bu ülke Avrupa’da şampiyon, dünyada ve Avrupa’da üçüncü çıkardı; bunlar çok önemli başarılar. Sportif başarıları kapatabilirsiniz ama kapanması zor olan kültür ve eğitim farklılarının, yürürlükte olan bu sistemlerle kapanma şansı çok zor. Ayrıca şu anda Türkiye’nin içinde bulunduğu eğitim sistemi, ülkemizi daha iyi yerlere taşıyacak gelecek nesillerin yetişmesi konusunda da olumlu sinyaller vermiyor. **Eğitim sistemi düşük bir ülkemiz; her ilde üniversite olması bizim eğitimimizi veya eğitim kalitemizi yükseltmiyor. Tam tersi belki de Türkiye’yi etkiliyor. Eğitici olmayan bir ülkenin, eğitimi de olmuyor.** Her şeyin temelinde eğitim yatıyor. Bugünkü inancım odur ki; bilgi olarak, ben ortaokulu bitirdiğim zaman, bugün üniversiteyi bitiren birçok öğrenciden daha geniş bir yelpazeye sahiptim; hem dünya, hem ülkem için, hem de lisan, matematik, fizik için... Üniversite gençliğinin şu an Türkiye’de acınacak hali var. Her ilde bir üniversite... 5 tane açsan ne olur! Çeşme’de lise yoktu, şimdi üniversite var. Eğitmenleri, kim eğitiyor? **Üzülerek söylüyorum ki; eğitimdeki bu farkı futboldaki gibi kapatamayacağız şeklinde karamsar bir düşüncem mevcut. Biz en azından İzmirli olarak o farkı kapatmaya çalışıyoruz.**

Kariyerinizi şöyle bir değerlendirirsek; bazı keskin kararlarınız, inançla odaklanmanız, küçük-büyük ayırt etmeden korkusuzca yeniliklere açık olmanız, sil baştan başlamanız gibi yaşam alıntılarınızda sizde, kendime göre tam bir “İzmirli” olarak niteleyeceğim etkileri görüyorum. Siz kendinizin bu özelliklerinizi neyle bağdaştırıyorsunuz?



“Mesleği bıraktığımda döneceğim şehir; İzmir”

Yanıt, soruda geçiyor zaten; **“İzmirli”** diye ifade ettiniz. İzmirlilerin belli avantajları ve dezavantajları var. Özellikle İstanbul’da bunu çok yaşarlar. İstanbul’da dışarıdan gelen insanlara, taşra şehrinden gelmiş insan muamelesi yaparlar. Oysa İzmir bir kültür şehri, belki son yıllarda fiziki ve sosyolojik olarak biraz eksi puanlara yönelmiş gibi gözükse de İzmir ne olursa olsun, Türkiye’nin bir kültür mozaığıdır. Bunu bir İzmir’de, bir Antakya civarında, biraz da İstanbul’da görebilirsiniz. **Biz İzmir’de, bu ülkenin İzmirli bir vatandaşı olarak, bunu hep bir ayrıcalık olarak gördük; en azından o mutluluğu yaşadık... Şanslı denecekse bir insana, bir ülkenin bu tür şehirlerinde doğmak, büyümek bir şanstır.** Demin dediğimiz gibi; bir ülkenin az gelişmiş, eğitim şartları zor bir yerinde yaşayana, İzmir’de çeşitli kültürlerden beslenerek yetişen insanların mutlaka bir farklılığı oluyor. Biz bunu burada unutmadan, kaybetmeden yaşatmaya çalışıyoruz. **İstanbul’da hayatımı idame ettirme, yaşama gibi bir düşüncem hiçbir zaman olmadı. Bu mesleği bıraktığım zaman döneceğim yer İzmir. İstanbul’da beni hiçbir şey tutmaz.** Gerçi, bütün meslek hayatım İstanbul’da geçti diyebilirim. Türkiye’de hakikaten bu çok zor bir hadisedir. Mesleğinin tamamına yakını bir şehirde geçirmek, görülmüş bir şey değildir. Zaten öyle olmasa büyük, güçlü bir takımda çalışmak veya bu keyifli günleri yaşamak da mümkün olmazdı. Ama neticede bütün bu başarılar, bütün



bu yaptıklarım benim şehir tercihimde değiştirmiyor...

Beşiktaş bu sezon- da da hem Ulu- sal hem de Avrupa Şampiyonası'ndaki hedefine ulaşır

Yeni sezonda kalmaya karar verdiğiniz Beşiktaş için transferler ve yeni sezona dair öngörüleriniz neler?

Kadroları oluşturma kararını zaten ben veriyorum. Tabii ben sadece Beşiktaş futbol takımının teknik direktörü değilim; aynı zamanda Beşiktaş Kulübü'nün de teknik direktörüyüm. İki tarafın da koruyucu unsuru olmam lazım. Orasını ayakta tutabilmek için buranın ayakta kalması lazım. **"Şunu istiyorum, şunu istiyorum"**; görgüsüz çocuklar gibi listeler yapabilirsiniz. O zaman çok adil bir davranış olmaz. Ben burada başarıyı yakalarken mümkün mertebe bunu kulübe fazla zarar vermeyecek veya en azından zarar vermeyecek çizgiler içinde kalmasını yeğliyorum.

Şu anda Beşiktaş'ın iki çalışma alanı var; bir tanesi Avrupa'da G'lerin içinde vereceği mücadele, bir tanesi de burada ulusal mücadele... Ulusal mücadele için bir korkumuz, endişemiz yok. Öbür taraf için bazı soru işaretlerimiz var ama zaten korkarsak başlayamayız. Soru işaretleri ayın 17'sinde bizim kafamızda daha da netleşir. Yol haritamızı yaparken, eşit çizgide başlamadığımızı biliyoruz. 3 büyükler, nasıl Türkiye liglerinde eşit çizgide diğer takımlarla başlamıyorsa; bir adım önde başlıyorsa öyle... Şampiyonlar liginde de Anadolu'daki takımların pozisyonuna biz düşüyoruz. Kapanmaz mı bu? Mutlaka kapanır. Sivas'ın bu sene denediğini, biz şampiyonlar liginde deneyeceğiz. Başarıyoruz...

Kariyeriniz boyunca yoğun ve stresli bir yaşam geçirdiniz; aileniz bu dönemden nasıl etkilendi?

Bu sadece benimle ilgili bir durum değil; **dünyanın her yerinde belli mesleklerin belli zorlukları, başarıların da faturaları vardır.** Biz ikisini birden yaşadık. Çocuklarım ile olan zaman di-

limim onların büyüme çağında zaman-sızlık itibarıyla çok büyük sekteye uğradı. Son yıllarda o dengeyi kurabildik ki onların biraz büyümesi lazımdı. Şimdi herhangi bir sorun yaşamıyoruz.

İzmir, gereken siyasi mesajları veriyor zaten...

Bazı siyasi konulardaki eleştirileriniz bir takım çevre tarafından sizin İzmirli olduğunuz hesaba katılmadan, sadece işinizle ilgili değerlendirmeler yapmanız gerektiği şeklinde eleştirildi. Bunlardan unutulmayı da **"İçimizdeki İrlandalılar"** değerlendirmenizdi. Oysa sizler gibi toplum önünde olan kişilerin yaşadığı ülke sorun ve ihtiyaçları konusunda tepkisiz, ilgisiz kalmaması gerektiğini düşünen bir kişi olarak, buradan İzmir'e ve Türkiye'ye iletmek istediğiniz özel bir mesajınız var mı?

İzmir veriyor zaten o mesajı, bizim yinelememize gerek yok... **Ben siyaseti takip eden bir insanım ama siyasi bir tarafım olmaz, zaten olamaz.** Ülkem için yapılanları her vatandaş gibi değerlendiririm ama ben belki biraz fazla değerlendiririm. O benim belki de birinci derecede ilgi alanım. Birkaç gün önce Sayın Cumhurbaşkanı ile de yemektaydık; bu konular da orada gündeme geldi. Kendisiyle sohbet etme imkanımız oldu. Tabii ki bizim sorumluluk alanımıza da giriyor esasında; **"girmiyor"** derlerse de giriyor. Türkiye'de bir laf vardır, bunu geçenlerde bir sorumlu kullanmıştı; **"herkes kendi işini yapsın"**; herkes kendi işini yapacak da bu ülkeyle alakası olmayan insanların da bizi yönetme yetkisi olsun, olmaz... Bunu söyleyen bir konuyla ilgili, bir profesöre cevap vermek isteyen bir siyasiydi, bir bakandı. Niye herkes kendi işini yapsın! **Ben kendi işimi zaten yapıyorum ama bu ülke benim ülkem yani bu ülke için yapılan bir şeyi nasıl kontrol etmem, nasıl onun hakkında fikir yürütmem!** O dönemde kullandığım ifade de; o... Esasında bizim çocukluk ve gençlik yıllarımızdaki Atasözlerimizin bizi nasıl ezdiğini gördüğüm bir

değerlendirmeydi o... Babam bana, 60 ihtilalden sonra; **"bu memlekette ne büyük ol asıl, ne küçük ol basıl"**; hep ortada kal yani, demişti. **"Keçi pisliği gibi ne kok, ne bulaş"**... Biz de **"bulaşalım, kokarsak da kokalım, ne olursa olsun ama öyle sıradanlık bize gelmez"** dedik. Özellikle bizim yöre insanına, hiç gelmez. Meslek yaşamımda da çok önemli bir çizgidir; bu korkusuzluk... Sahip olduğum düşünce özgürlüğü şimdiye özgü değil; burada 20 sene evvel ben teknik adam olarak düşüncelerimi açıkladığım zaman da beni çarşıya geldiler... **Onun birikimidir; "İçimizdeki İrlandalılar"**... Şimdi zannediyorum tez konusudur; geniş kapsamlı seminerler yapıldıydı o konuşmayla ilgili olarak... **Onlar eksik olmaz; ne bugün, ne yarın; hep vardır...** Biraz evvel dedim ya; benim belki bir avantajlı tarafım şu; yarın burada görev yapmazsam, benim bir kaybım yok. Bugün, yarın buraya gelmesem benim umurum değil... Bildiklerimi söylemekte geri kalmam... Hiçbir şekilde de onu bir kimseyi etki altında bırakacak, olumsuz etkileyecek bir şey olarak kullanmam. Benim için doğruysa, söylerim; değerlendirmesini o yapar. Bana göre doğru değil. Doğaldır, olabilir; herkesin doğrusu belki kendine ama o **"İçimizdeki İrlandalılar"** Türkiye'nin makus tarihini yenemenin ufacık bir ifadesidir. **"Başalarına gerek yok; biz bize yeteriz"**in daha bir değişik şeklidir. Biz bu ülkede bu başarmanın faturasını çok ağır ödedik ve ödemeye devam ediyoruz. Bu yıl bana yapılan eleştiriler geçen yıl 1 ise, bu yıl 4'ü, 5'i bulacağından eminim.

Bu röportaj alıntılanamaz.



Tarih, hataya doymayan insanoğlu için hep tekerrürden ibarettir...

Yüzyıllardır bitmez, tükenmez Bizans hayali yani ‘megola idea’ bütün Rumların ve Yunanlıların ortak hayalidir ve halen kinle beslenmektedir; Fener Rum Patrikhanesinin orta kapısına verilen ‘Kin Kapısı’ adı, bu asırlık kinin sadece bir örneğidir... Patrikhane ile ilgili tarihte yerini almış ve ders alınması gereken sayfaları kısaca hatırlayalım:



Yunan ayaklanması sırasında, 2 Şubat 1821’de, Mora İsyanı çıktığında Patrik Beşinci Grigorius, halkı isyana teşvik etmek ve Osmanlı’ya ihanet etmek suçundan idama mahkûm edilmiş; infazı, Fener Patrikhanesinin ‘orta kapısı’ önünde gerçekleştirilmişti. Daha sonra ‘Kin Kapısı’ olarak isimlendirilen bu yerde, aynı şekilde Müslüman bir din veya devlet adamı asılmadıkça, kapının açılmaması konusunda yemin etmişlerdi. 1821’den günümüze, bu kapı hâlâ kapalıdır ve gelen ziyaretçiler, ana kapının sağ ve sol girişlerinde bulunan, hizmetkârların kullandığı kapılardan içeriye alınmaktadır...

Kurtuluş Savaşı mücadelesi verildiği günler; tarih sayfası, 22 Ağustos 1919’u göstermektedir. Erzurum Kongresi’nde Mustafa Kemal şöyle bir konuşma yapar:

“Patrikhane, cephane deposu halini almıştır. Pek sağlam kaynaklardan elde edilen bilgilere göre, İstanbul Rum Patrikhanesinde ‘Mavri Mira’ adında bir kurul oluşmuştur. Bunun Başkanı Patrik Vekili Droteos, üyeleri; Atinegora, İnoz Metropolitidi, Yunan Kaymakamı Giritli Kathakis, Katepolos, Dipasimas, Ayınpa, Polimitis, Siyasi adındaki kişilerdir. Kurul, doğrudan doğruya Venizelos’tan talimat alıyor. Rumların ve Yunan Hükümetinin parasal yardımıyla, pek büyük bir sermayesi vardır. Görevi, Osmanlı illeri içinde çeteler oluşturmak ve yönetmek, açık hava toplantıları ve pro-

paganda yapmaktır. Yunan Kızılhaç’ı da bu Mavri Mira kuruluna bağlıdır. Görevi, görünüşte göçmenlere bakmak gibi insani bir perde altında çete örgütlemek, ihtilal düzenini hazırlamaktır. Bu yolla tıbbi ilaçlar ve sağlık gereçleri adı altında silah, cephane ve teçhizatı Osmanlı ülkesine sokmaktadır. Hatta resmi göçmenler komisyonu da Mavri Mira kuruluna bağlıdır. İstanbul Patrikhanesi ve Yunan Konsoloslugu, silah ve cephane deposu durumunu almıştır ve hatta kiliseler tapınma yerinden çok askeri ambarlar gibi kullanılmaktadır. Ermeni Patriği Zaven Efendi de Mavri Mira kurulu tarafından satın alınmıştır. Rum okullarının önceden bizim yapıp da şimdi sırası iken ne yazık ki terk ettiğimiz izci örgütleri, bütünüyle Mavri Mira kurulu tarafından yönetilmektedir. İstanbul, Bursa, Bandırma, Kırklareli, Tekirdağ ve bunlara bağlı yerlerde izci örgütlenmesi tamamlanmıştır. İzçiler, yalnız çocuklar değildir. Yirmi yaşını aşkın gençler de içindedirler. Anadolu’da, Samsun ve Trabzon cephane dağıtma yeridir. Uygun bir durumda bir yelkenli Yunan gemisi durmuş olarak cephane ve silahlarla yüklü bu yerlerde bulundurulacaktır. Ermeni hazırlığı da Rum hazırlığı gibidir”...

Atatürk, Patrikhane ile ilgili olarak, 25 Aralık 1922’de, Le Journal Gazetesi’ne verdiği demeçte, gerek Osmanlı gerekse Mili Mücadele yıllarındaki işlevleri üzerine, “bir fesad ve hıya-

net ocağıdır” tanımlamasını yapmıştı. Ancak, Atatürk sonrası gelen hükümetler, Patrikhaneye birtakım imtiyazlar tanımaya başladı... 1948’de, Amerika’nın ünlü ‘Marshall Yardımı’ ile birlikte gönderilen Patrik Athenagoras’ın, Türkiye Cumhuriyeti’nce kabul edilmesi, laik devlet yapımıza ve de ruhani liderlerin Lozan’da sınırlanan görev yetkilerine aykırıydı. Fakat dönemin hükümet bakanları tarafından, işlemin hukuka uydurulması için, Athenagoras hızlı bir şekilde Türk vatandaşlığına geçirildi. Ne var ki Amerika’nın gönderdiği Patrik Athenagoras da tarihteki yerini yarılmayarak; ruhani liderliğinin yanında asıl görevi olan Amerika’ya, SSCB’deki Moskova Ortodoks Kilisesi ile Fener Rum Patrikhanesi arasında kurulan özel hat üzerinden elde ettiği görüşmeleri Amerika’ya ilettili; yani o da bir devletlerarası casustu...

Ve gelelim ülkemizin sıcak gündemine... Son günlerde hükümet bakanlarımızın hemen her biri yaptıkları açıklamalarda Ruhban Okulunun açılması gerektiğini, haksız yere kapatıldığını, bunun bir iç mesele olduğunu ve açılması yolunda çalışma ile düzenlemeler yapıldığını söylediler...

Bağımsız Cumhuriyet Partisi (BCP) Genel Başkanı ve Dışişleri eski Bakanı Prof. Dr. Mümtaz Soysal ile Eklemaniklik ve Ruhban Okulu konularına dair bilgi ve öngörülerini alarak, EGİAD Yarın okurlarımıza ışık tutmak istedik.

ÖZBOSAN®

otomatik kapı ve kepenk sistemleri



10 yıl
mekanik
yedek parça,
7/24 servis
güvencesi

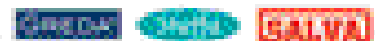
ile Özbosan,

seçkin
yapıların
en güvenilir
çözüm
ortağı

Müşterilerimiz için en uygun fiyat ve kalite bilgileri



Markalarımız



Fatih mahallesi çamlık caddesi No: 24 35414 Sarnıç / Gazemir / İZMİR
Tel: +90-232-281 35 35 (PBX) Faks: +90-232-281 21 92 - 281 35 85
e-mail: kepenk@ozbosan.com.tr web: www.ozbosan.com.tr



Prof. Dr. Mümtaz SOYSAL

Sayın Mümtaz Soysal; Ekümenikliğin tarihi misyonu, Türkiye ile Ekümeniklik ilişkisi ve günümüzde Ekümenikliğin kabulü neticesinde Türkiye Cumhuriyeti'ni bekleyen sorunlar nelerdir? Bununla bağlantılı olarak; Ruhban Okulunun yeniden açılacak olması konusundaki düşünceleriniz nedir?

Ekümeniklik konusu Lozan'da konuşulduğunda, Türkiye Cumhuriyeti henüz ilan edilmemişti. Lozan görüşmelerinde Fener Rum Patriği'nin Türkiye'nin dışına çıkarılması ve ne iddiası var ise onu dışarıdan işlemesi talep ediliyordu. Mesele sadece Fener Patriklığı değil; Anadolu'daki uzantıları bakımından da önemli bir konuydu. İçimizde yaşayan Rum azınlık, hem son döneminde Osmanlı'ya karşı, hem de Milli Mücadele döneminde karşı karşıya geldiği için, kıskırtan bir merkezkaç hareketi görmüştü dolayısıyla Türkiye dışına çıkarılması talep edilmişti. Fakat hem Yunanistan, gerçi o dönemde Yunanistan'ın etkisi çok azalmıştı ama arkasında İngiltere vardı ve onunla da birlikte biraz Hıristiyan dünyası, Fener Rum Patrikhanesi'nin İstanbul'da kalması konusunda ısrar ettiler. Sonuçta **Lozan'da Rum Patrikhanesi'ne dair hiçbir madde yok. Yalnız, neticede şöyle bir cenfilmen anlaşmasına varıldı:**

Türkiye, Fener Rum Patrikhanesi'nin dışarı çıkarılması ısrarından vazgeçecek, buna karşılık onlar da Patriklığı eski durumunda yeniden kurma tutumundan vazgeçeceklerdi. Dolayısıyla varılan durum, şöyle özetlenebilir:

Patriklik, yeni devletin içinde bulunan Rum-Ortodoks azınlığın, dini hic-

EKÜMENİKLİK, LOZAN'A VE ANAYASAYA AYKIRI

retlerini görmek üzere faaliyetine devam edebilir. Patrikhane genelde fazla sesini çıkaramadı çünkü seçeneği tamamen Türkiye dışına çıkarılmaktı. **Fakat sonradan, Batı Dünyasını ve özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra arkasına Amerika'yı da alarak, Türkiye'ye baskı yapmaya başladı.** Aslında, Atatürk zamanında da Ekümeniklik ve Ruhban Okulu konusunda fazla karşı konulmadı çünkü biraz da Türk dış politikası, Yunanistan ile ilişkileri barış içinde sürdürmeye dayalıydı. Uluslararası ilişkiler bakımından fazla bir sorun çıkmadı ama bu iddianın bir parçası olarak **Ekümeniklik kısaca özetlemek gerekirse; dünyadaki bütün Rum Ortodoks aleminin baş otoritesi olmak iddiasını sürdürmeye tekrar başladı.** Bunun bir parçası olarak; o dünya için yetiyecek olan papazların da kendisine bağlı bir Ruhban Okulunda yetiştirilmesini iddia etmeye başladılar. Ve o dönemde **Ruhban Okulu'nda okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğu, dışarıdan gelmiş olanlar, özellikle Yunanistan'dan gelmiş olanlardı. Türkiye'de yaşayan Rum azınlığın hizmetlerini görmek için gönderilen Papaz sayısı, onların neredeyse 1/6'sı kadardı...**

Ruhban Okulunu, Patrikhane kendi kapatmıştı

Şimdi gelelim, sonradan ne oldu kısımına:

Türkiye'de, 1924'te, **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** çıktı. Bu kanun aslında din okullarının devlete bağlanmasını ve devletin gözetimi altında görevini sürdürmesini öngörüüyordu. Bu konu uygulanmadı ve Türkiye, bu konuda ısrar etmedi. Sonra, 1964'ten itibaren ki Kıbrıs ve Yunanistan ile ilişkiler de gerginleşmişti, bu konu üzerine gidildi. Bu arada da şu oldu Türkiye'de; 1970'lerde yüksekokullar özel bir şekilde kurulmaya başlanmıştı, özel yüksekokullar açılıyordu. Fakat 1971-1973 döneminde YÖK sistemi kuruldu ve YÖK sistemi bu çeşit kurulan okulların özel olarak kalmayacaklarını ve yüksekokul olarak devlete bağlanabileceğini ve üniversitelerin de ya devlet himayesinde ya da işte bugün

olduğu gibi vakıf üniversitesi yani yine devlet denetiminde olmasını öngördü. O tarihten itibaren de Patrikhane, Ruhban Okulunun da bu kapsamdaki uygulamaya tabi olmasını kabul etmedi. Bu önemli bir nokta çünkü genellikle Patrikhanenin iddiası; **"Türkiye, kapattı"** diyor. **Hayır, Türkiye, Ruhban Okulunu kapatmadı fakat Türkiye'de uygulanan temel kurallara tabi olmasını istiyor; o kurallar çerçevesinde faaliyet göstermesini istedi. Patrikhane buna itiraz ettiği için, kendisi devlet gözetimine girmektense, o okulu faaliyetten uzak tuttu dolayısıyla kapısına kilit vuran, Türkiye değil; Patrikhane oldu.** Bunu da biraz mecazi anlamda söylüyorum çünkü bildiğim kadarıyla galiba bir müze olarak ziyaret edilebiliyor, vs. Durum budur. **Bunun gerisinde patrikhanenin iddiası yatıyor. Ne istiyor? Türk devletine bağlı olmayan; onun üzerinde, en azından onun dışında ve Vatikan gibi ki Vatikan makamının uluslararası bir kimliği vardır; Türkiye'nin tanımadığı bir iddia bu ve buna bağlı olarak ta kendisine bağlı dünyadaki Ortodoks cemaatinin bir okulu olmak istiyor.**

Şimdi buna bir çare aranıyor. Türkiye'de önerilen çözümler şunlar:

Yine bir yüksekokul olsun, yüksekokul olarak üniversitelerden birine bağlı bulunsun, devletin denetimi altında Türkiye'deki azınlıkların ve dünyadaki bir takım papazların yetiştirilmesi için faaliyetine devam etsin. Şimdi galiba buna benzer bir formül olarak, **YÖK'e değil de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olsun yani yine devlet denetiminde olsun ama biraz daha serbest ve siyasal makamın bir çeşit himayesi altında yani öbür yüksekokullara tanınmayan bir ölçüde devam etsin, şeklinde bir formül aranmaya çalışılıyor.** Gelen, giden bir defa oraya uğruyor ve tekrar açılmasını istiyor. Avrupa Birliği her defasında raporlarında bunu zikrediyor. Bundan kurtulmak için böyle bir çözümü sundular. İktidarın daha başka bir çözüm bulabilmesi ya da ileri sürmesi mümkün ama bu şekilde olursa **Türk Hukuk Sistemi'ne ve dolayısıyla Anayasamıza aykırı bir durum**

olacak ve muhtemelen buna karşı da davalar açılacaktır. Konu, Anayasa Mahkemesi'ne kadar da gidebilir...

“Ekümeniklik iddiası kuvvet kazanmış olacak”

Yaşayacağımız sorunlara gelince; bir kere Ekümeniklik iddiası kuvvet kazanmış olacak... Cumhuriyet'in başından itibaren, hatta daha öncesinden; Lozan'dan itibaren reddettiği bir duruma doğru, bir adım daha atmış olacaktır. Çünkü zaten birçok adımları attı. Dünya, öyle tanıyor kendisini. Gelen giden o sıfatla ziyaret ediyor. Türkiye bu konuda bana sorarsanız biraz zayıf tepki gösteriyor hatta bazen hiç tepki göstermiyor. Dolayısıyla bir de böyle bir adım atılırsa içimizde bir Patrikhane meselesi ortaya çıkacaktır. Bu tabii Yunanistan ile ilişkiler bu şekilde devam ettiği sürece, barış zamanında bir sorun yaratmayabilir. Ancak, iki ülke ilişkilerinin Ege ya da Kıbrıs dolayısıyla zaman zaman gerilim içine girdiğini düşünürsek, biz kendi devletimizin bünyesinde, devletin ve Türkiye'nin çıkarlarına aykırı faaliyet gösterebilecek bir kurumun devamını sağlamış olmuş olacağız...

Peki, Ekümeniklik kabulünün, Rusya ile ilişkilerde bir yansıması olur mu?

Hayır, yani şöyle; gerçi Rus-

Moskova Patrikhanesi kısa bir süre önce geldi; Fener Patriği'ni ziyaret etti ve iddiasının da destekleneceğini söyledi ama ne ölçüde; onu pek açığa vurmadılar çünkü özellikle Moskova Patrikhanesi, Fener Patrikhanesi'nin iddiasını kabul etmiyor. “Rum Ortodoks dünyasına belki hükmedebilirsiniz” diyor ama bütün Ortodoks dünyasına ki bunun büyük bir kısmı da Rusya'da, bugünkü Rusya'nın nüfusu altında ve bunu kabul etmiyor. Eskiden beri böyle bir anlaşmazlık var; bu pek anlaşmazlık da değil; hatta bir bakıma Yunanistan, Atina'daki Patrikhane'de zaman zaman, hatta Kıbrıs'taki Patrikhane'de de bu otoritenin mutlak olmadığını ileri sürebiliyor. Çünkü onlara göre de bu Patrikhane, Türkiye'nin elinde esirdir; ister istemez onun etkisi altında kalacaktır. Onun için Yunanistan'ı ya da Kıbrıs'taki Rum nüfusu ters yönde etkileyebilir. Onlar da bu durumu, Fener Rum Patriği'nin dediği kadar kuvvetli savunmuyorlar. Ama büyük de bir sorun çıkarmıyorlar. Çünkü yine de dünyadaki dayanak noktalarından biri burası...

Ruhban okulunun açılmasına karşılık, 'Kin Kapısı'nın açılması şart koşulmalı

Bu sıcak gelişmeler ışığında, Patrikhane'nin 'Orta Kapısı' diğer bir bilinen adıyla 'Kin Kapısı'nda, Patrik Beşinci Grigorius asılması gibi ünlü bir Türk büyüğünün aynı yerde



asılınca kadar kapalı tutulması konusunda neler söylersiniz?

O açıkça pek bu şekilde söylenmiyor ama tarihte orada bir fecaat yaşandı. “Olayın hatırası olarak orası öyle kalacaktır”, diyor. Bu iddia da kabul edilirse, Patrikhane bugünkü sınırlarıyla ki İstanbul'un Balat semtinde bir mahalle gibi veyahut bir blok aslında; okuluyla, lisesiyle ve patrikhane binasıyla bir bütünlük oluşturuyor. Biraz Vatikan'a benzer bir biçimde, 'burası Türkiye devletinin hükümrânlığı altında değildir, dolayısıyla kapı da Türkiye devletinin isteği üzerine açılmaz'; bunun açılıp açılmaması, böyle bir sembolik anlam taşıyor. Bunu sağladıkları ölçüde yine bunun bir dokunulmazlığı ve bir hakimiyet ifadesi oluşunu söylemeye başlayacaklardır. Zaten, Ekümeniklik iddiasının gerisinde biraz da bu yatıyor. Katolik Kilisesi'nin papa dolayısıyla Roma statüsünde kazandığı papalık, bir uluslararası kimliği olan, bağımsız bir devlettir; bayrağıyla, şusuyla busuyla öyle sayılıyor ve patrikhane de o düzeye yükselmek istiyor. Türkiye devleti ki bana sorarsanız yanlış bir taviz ile bunlara bir biçimde, biraz da zayıf bir şekilde, devlet denetimi altında Ruhban Okulunun açılmasına müsaade ediyorsa, bunun karşılığında kendi gücünü ispatı bakımından bu kapının açılmasını şart olarak ileri sürebilir. Uluslararası tüm ilişkiler, böyle yürütülüyor dünyada...

Türkiye'de artık, “olamaz” dediğiniz her şey olabiliyor, dolayısıyla bu da olabilir. Onun için de kamu tepkisini uyanık tutmak gerekir. Kamuoyunun bilinçlendirilmesi bakımından da sizin bir etkiniz mutlaka olacaktır...



**İzmir Kayıkları,
bu kentin göz
kamaştırıcı
ticaret
geçmişinden
ve deniz kenti
olmasından
ortaya çıkmış
bir sonuçtur.
İzmir'e
özgüdür...**

İzmir Kayıklarının Tarihçesi

İç limanla açıkta demirleyen gemiler arasında yük nakli yapma gereksinimi, İzmir'e böyle özel bir deniz taşıtı hediye etmiştir. Özellikle 17. yüzyıl başlarından itibaren İzmir'in ticari kapasitesi günden güne artınca, körfezde demirleyen gemilerle iç limanın irtibatını sağlayan İzmir Kayıklarının işlevi ve ticaret için önemi iyice belirginleşti. Çünkü hem uzun mesafe kervanlarıyla kente ulaşan doğu mallarının hem de kısa mesafe ticaretiyle Ege Bölgesi'nden akan emtianın depolandığı hanlardan açıkta-ki gemilere mal nakletmek ancak kayıkla mümkündü.

Aynı şekilde, Avrupa ve Mısır üzerinden gelen yükün kente nakledilmesi de, sadece kayıklarla yapılabiliyordu. Bir seferde en çok malı taşımaya, pamuk gibi havaleli malların nakline ve yerine göre daha az miktardaki malı aktarmaya uygun, çok işlevli kayık tipleri oluştu. Tek ve çift küreklileri olduğu

gibi yelkenlileri de vardı. Hem kürekli hem yelkenli olanları da yaygın olarak kullanılıyordu. Bu kayıklar İzmir'e özgüydü ve gerek Osmanlı kaynaklarında gerekse batılı kaynaklarda bunların "yerli kayık" olduğu belirtilirdi.

İç liman yani Kemeraltı bölgesi ol- duktan sonra kayıkların kullanım alanı çok daha genişledi. Çünkü 17. yüzyıl ortasından, 1870'li yıllarda İzmir'in Pasaport ile şimdiki Konak Pier arasında kalan yeni limanı ve bütün kıyı- yı Konak'tan Alsancak'a kadar baştan başa geçen Kordon yapılarına kadar İzmir kayıkları açıkta demirleyen gemile- rin yükünü nakleden biricik araç olma özelliğini kazandı.

1870'li yıllardan sonra da önemleri azalmadı. Üstelik gelişti ve yeni kul- lanım alanları için yeni tipleri ortaya çıktı. Yakın yerleşim merkezleri ile İzmir arasında mal ve yolcu naklinde de

kullanıldılar. Büyük gemilerle İzmir'e yolcuların rıhtıma taşınmasına uygun hale getirildiği de biliniyor. Yolcu ge- mileriyle Kordon otelleri arasında ula- şımı bu kayıklar sağlıyordu. Osmanlı Devleti, kayıkların İzmir için önemini bildiğinden, aynı başkent İstanbul'daki gibi bir Kayıkçılar Teşkilatı kurarak yük ve mesafe ücretlerini belirledi. Kayıkla- rın belli bir düzen içinde çalışmalarını sağladı.

Kentin o döneminde kayıklar, gezi ve spor amaçlı olarak da kullanıldılar. Batılı yaşam biçimiyle erken tarihlerde tanışan İzmir'de, gezi ve yarışlar yapı- lırdı. 1. Dünya savaşına kadar bu yarış- ların, İzmirlilerin büyük ilgisini çektiği de biliniyor. Bu nedenle söz konusu yarışlar, İzmir'de Cumhuriyet'ten sonra 1930 – 1960'lı yıllar arasında popüler olan, yelken ve kürek sporlarının da başlangıcını oluşturdu.

İzmir Kayıkları 1950'li yıllara kadar İzmirlilerin yaşamında yer aldılar. O günlerden kalan fotoğrafların tanıklığı, belirtilen yıllarda gezi ve ulaşım amaç- lı kullanıldıklarını gösteriyor. Ancak, pek çok konuda olduğu gibi değişime direnmeleri mümkün olmadı. 1954'den itibaren Alsancak Limanı'nın devreye girmesi, ulaşım sistemindeki hızlı dö- nüşüm, İzmir Kayıklarının körfezdeki sayılarını yavaş yavaş azalttı. 1960'lı yılların sonundan itibaren körfezin hızla kirlenmesi ise kentin denizle ilişkisinin kesilmesini hazırlarken, İzmir Kayıkla- rı da körfezden yok oldu.

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi

Körfezin nostalji kayıkları bakıma muhtaç...



UDEYK, Urla Dokuz Eylül Su Sporları ve Yelken Kulübü gençleri EGİAD'a özel yaptıkları yazılı açıklama ile bir süre önce bakıma alınan körfezin sembolü, tarihi İzmir kayıklarının yeniden ihmal edilerek çürümeye terk edildiğine dikkat çekti. UDEYK'in, nostaljik körfez kayıklarına yönelik tespit ve yardım çağrısı içerikli açıklaması şöyle:

“Çağımızın yakaladığı teknoloji ile hayatımıza giren yeniliklerden dolayı toplum olarak geçmişimizi, geleneklerimizi unuttuğumuz zamanlarda, bu değerleri unutmayıp onları yaşatmak isteyen gönüllülerin çabasıyla hayata döndürülen yapılar, daha sonra yine ilgisizlikten dolayı çürümeye yüz tutuyor. Bunlara bir örnek de tarihi İzmir kayıkları...

Bir zamanlar körfezin iki yakasını birbirine bağlayan, burada yük ve yolcu taşınması yapan, çalışanına ekmek, halka hızı ile vakit kazandıran körfezin sembolü bu tekneler yüzyıllar sonra birkaç gönüllünün girişimi ile hayata döndürüldü. Bu kayıklar; günümüzde başta kaptan adayları olmak üzere İzmirli veya İzmir'de okuyan bütün deniz aşı-

ğı öğrencilerin pratik yapmasına imkan sağlıyor.

2005 yılında törenlerle körfeze yeniden “merhaba” diyen tarihi İzmir kayıkları aradan geçen 4 yıl içerisinde bakım ve onarımının yapılmaması sebebiyle yine tarihi kalıntı olmaya yüz tutmuştur.

Teknelere uzun zamandır hiçbir şekilde bakım yapılmadığından ilk günkü

görünümünden oldukça uzak durumdadır. Acilen macun, boya işlerinin yapılması gerekmektedir.

Teknelerin birçoğunda dümen, yelken, yapısal ve hareketli donanım olarak eksikler bulunmaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi, kırık ve çatlak benzeri tamirat, onarım işlerinin yapılması gerekmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin



İnciraltı'ndaki İzmir kayıkları tesisine genel olarak baktığımızda teknelerin bağlı olduğu yüzer iskelelerin de ciddi derecede hasarlı olduğunu görmekteyiz. İskeleler, liman ağzından içeriye giren sert suların etkisiyle su üzerinde durma özelliklerini kaybetmiş ve suya gömülmüştür. Şu anda su üzerinde duran tek bir iskele mevcuttur. Diğerlerinin acilen onarılması ve bunun bir daha yaşanmaması için emniyet açısından mendirek başının içeriye doğru uzatılması gerekmektedir.”

Teknelerin ve iskelenin bakım ve onarımı konusunda yetkili ve gönüllülerin ilgilerini beklediklerini ifade eden Urla Dokuz Eylül Su Sporları ve Yelken Kulübü gençleri, karada kızığa çekilmiş 6 teknenin suya indirilmesi için, tespit ettikleri eksik ve ihtiyaç listesini şöyle belirtiyor:

1.tekne:

2 adet ıskarmoz eksik.
3 adet basamanga eksik.
Hamla oturağı kırık.
Yelken donanımının tamire ihtiyacı var.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
Finger batık durumda.

2.tekne:

2 adet ıskarmoz eksik.
3 adet basamanga eksik.
Sivirya önu fars tahtası eksik.
Yelken donanımının tamire ihtiyacı var.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
Finger yarı batık durumda ve tahtaları eksik.

3.tekne:

2 adet ıskarmoz eksik.
1 adet basamanga eksik.
1 adet koç boynuzu eksik.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
Finger yarı batık durumda.

4.tekne:

2 adet ıskarmoz eksik.



Yekesi çatlak.
Hamla oturağı kırık.
Küpeşte dış şeritleri kırık.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
Finger yarı batık durumda.

5.tekne:

Fingeri tamamen battık durumda.
Farş tahtalarının çoğu kırılmış veya bakıma ihtiyacı var.
Küpeşte dış şeritleri kırık.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
1 adet basamanga eksik

6.tekne:

2 adet ıskarmoz eksik.
Sivirya oturağı kırık.
Boya ve macuna ihtiyacı var.
Farş tahtalarının çoğu kırılmış veya bakıma ihtiyacı var

İskele:

İskele Fingeri yan yatmış ve karayla bağlantısı kesilmiş durumda.

Denizlerimizden faydalanmayı bilelim

Bu işin özünde sorgulamamız gereken; İzmir'in ve bölgemizdeki sahil şeridinin imkanlarından ne kadar faydalanabildiğimizdir. Aslında dünyanın en güzel ve kıyısı en uzun ülkelerinden birinde yaşıyoruz. Deniz ve sahil şeridinin nimetlerinden sonsuz faydalanma imkanlarımız varken, biz neler yapıyoruz! Güney Ege'de gelişen yat turizminin İzmir ve çevresine yapılacak marina yatırımları ile yeni bir turizm çekim merkezi yaratılması ilk akla gelen projeler arasında olmalıdır.

17. yüzyılda İzmir'in sembolü haline gelen bu zarif kayıklar ile yine aynı şekilde körfeze renk, canlılık ve hareket getirilebilir; tek beklentileri biraz destek... 17. yüzyıldan itibaren uzun dönem yoğunlukla ticari amaçlı kullanılan bu kayıkların; günümüzde emniyet ve ihtisas standartları sağlanarak hem öğrencilerimizin eğitimi hem de faytonlar misali körfez içi ulaşım, gezi maksatlı kullanılmaları hatta özel günlerde körfezde muhtelif organizasyon düzenlemeleri söz konusu olabilir.

EXPO sürecinde yapılan projelerin, bir anlamda farklı bir boyutta yaşama geçirebilmesi için 'İzmir Kayıkları' özel bir fırsattır. Ülkemizin tarihi değerlerini günışığına çıkarmak, korumak ve sahiplenmek anlamında kurum ve kuruluşların başlattığı tüm çalışmaların 'İzmir Kayıkları' örneğindeki gibi ilgisizliğe mahkum edilerek, yine kaybolmasına göz yumulmamalıdır. Aksine gelecek nesillerimize bırakacağımız Türkiye için, başlama heyecanındaki coşku daha da büyüyerek devam etmelidir. Hepimiz bu tür çalışmalarını kentsel gelişimin bir parçası görüp, bunun kentimize geri dönüşümünü algılayabilirsek, İzmir; farklı bir kimlik kazanacaktır.

E. Cemal ELMASOĞLU
EGİAD Yönetim Kurulu Başkanı



DEGRAPE

PERDE

Nergis mağazamızda stoklu ürünlerde %50 indirim!



Akıllı otomasyon perde sistemlerindeki uzmanlığımızla çok özel projeleriniz için hizmetinizdeyiz.



CASAMANCE



omexco

ARTE



RETNALOC



CAMENGO



DESIGNERS GUILD



PENDELİK - MİKROKİSİMLER - ÖZGÜNLEŞTİRİLMİŞ - İYİ HAYAT KİMLİK - SATIŞ SONRASI HİZMET - UZAKTAN KUMANDALI SİSTEMLER

Degrabe Astan Dekorasyon Tekstil, Mobilya, İthalat, İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alıncak Showroom: Tel.&Faks. 0 232 464 34 79 - 80 • Nergis Showroom&Üretim: Tel. 0 232 323 37 69
Bozalan Showroom: Tel.&Faks. 0 232 364 36 29 - 323 04 12

www.degrape.com • info@degrape.com

100

Ekonomik ve Finansal Krizler Dünü ve Bugünü



Melih GÜRSOY

Dünya ekonomi tarihini incelediğimiz zaman ekonomik krizlerin daima birbirini takip ettiğini görüyoruz. Bu inceleme bizi 1700'lü yıllara kadar geri götürüyor ve kayda geçen ilk ekonomik krizin 1720 yılında 'Güney Deniz Kumpanyası Krizi' ve aynı tarihe rastlayan 'Mississippi Kumpanyası Krizi' olduğu görülüyor. Kitap, Prof. Hyman Minsky'nin krizler hakkındaki görüşü ile başlıyor



Minsky diyor ki:

"Tarihçiler, 'her olay kendi başına benzersizdir' derler; halbuki krizin çoğu zaman kendini tekrarlayan bir trendi vardır. Krize giden olaylar dış etkenlere bağlı olarak büyüyen bir şokun makroekonomik sistemde halkı spekülasyon hareketlere özendirilmesi ile başlar. Bu spekülasyon hareketleri muhtelif nedenlere dayanabilir. Neden ne olursa olsun, eğer kâfi derecede büyük ve etkili ise en az ekonominin bir sektöründe kâr imkânlarını arttırmak suretiyle ekonomik görüşü değişirecektir. Kişilerde ekonominin kâr imkânları artan sektöre doğru yatırım isteği artacak; bu şekilde, bu sektörde aşırı bir büyüme olacaktır. Fakat bir zaman sonra birkaç yatırımcı kârlarını kâfi görüp ellerindeki malı veya hisse senedini satmaya karar verecektir. Satışların başlaması, fiyat yükselmelerini durduracak; bunu gören diğer yatırımcılar ellerindeki hisse senedini veya eşyayı satmaya devam edecektir. Durgunluk devam edince, diğer spekülasyoncular da satışa geçecek ve daha çabuk paraya çevirme isteği başlayacaktır. Büyük miktarlarda satışa arz edilen mal veya hisse senedi fiyatlarında

aşırı düşmeler olacak ve neticede panik başlayacaktır. Bu durumda da kriz başlamıştır"...

Bu Minsky Modeli hemen bütün krizlerde aynı trendi takip etmiştir

Birinci bölümün devam eden sayfaları 1720/1920 arası meydana gelen 1792, 1793, 1799, 1810, 1815, 1820, 1836, 1839, 1857, 1866, 1869, 1873, 1881, 1907 yılları krizlerinin oluş nedenlerini, ne kadar devam ettiğini, hasarlarını ve nasıl son bulduğunu anlatmaktadır.

1920-1929 yılları, tanınmış ekonomi profesörlerine göre Birinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllar, '1929 Büyük Buhranı'nı hazırlayıcı yıllar olmuştur. Kindleberger, "Dünya Depresyonda" adlı kitabında bu yılları şöyle anlatıyor:

"1925-1926 yılını takip eden yıllarda ekonominin düzelmesinden sonra aşırı büyüme devri başladı. Hammade stoklarında artışlar görülmüyordu, tahvil fiyatlarında anormal yükselmeler olmuştu ve dünya finansal politik güçlüklerin içinde idi;

fakat yine de aşırı büyüme vardı. Dünya yeni bir krize doğru bütün hızı ile ilerliyordu".

1930'ların dünya ekonomik depresyonunun üzerinden 50 yıldan fazla zaman geçmiş olmasına rağmen ekonomistlerin bu krizin nedenleri hakkında tam bir anlaşmaya varamaması hakikaten çok tuhaf görülüyor. Bu konudaki uyumsuzluk yazdıkları kitaplarda, makalelerde ve raporlarda açıkça görülmektedir. Bunun en güzel örneği; "Journal of Portfolio Management" dergisinin 1979 tarihli sayısında, "Büyük Çöküşün Nedenleri, Ehemmiyeti, Neticesi" adındaki makalede çok iyi bir şekilde görülmektedir. Çöküşün nedenleri hakkında üç tanınmış ekonomistten, Paul Samuelson, Kinleberger Milton ve Rose Friedman'dan rapor istenmişti. Bu üç ekonomistin yazdıkları makalelerde çöküşün nedenleri birbirine hiç uymuyordu. Tamamen ayrı görüşler öne sürülmüştü.

Kitapta; "Büyük Ekonomik Depresyon - 1929/1939 yılları" 27 sayfada bütün detayları ile irdelenmiş, nedenleri ve neticeler değişik ekonomistler tarafından değişik şekilde izah edilmiştir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki yıllar

Depresyon yıllarında muazzam işsizlik yaşandığından İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkeler bir miktar enflasyona göz yummak mecburiyetinde kaldılar. Enflasyon, yatırımları teşvik ediyordu ki bu da yeni iş sahaları demekti.

1930'lardaki büyük bunalım, Keynesçilik ve müdahaleci devletin doğumuna yol açtı. İkinci Dünya Savaşı'nın galip devletleri küresel ekonomi için bir dizi yeni kural belirlediler. Savaş sonrası dünyanın mali yapısı; Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu (İMF), Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel anlaşması (GATT) içeriyordu.

Hükümetler ekonomilerini istikrarlı bir çizgiye oturtma çabasıyla Keynes'in radikal, "müdahaleli devlet" kavramına sarıldılar.

Bretten Woods Anlaşmasını biçimlendirenler; ticaretin önündeki engellerin ve gümrük tarifelerinin tedricen azalmasını desteklerken, sermayenin uluslararası düzeyde serbest dolaşımına izin verme konusunda daha az istekliydiler. Toplantının İngiltere delegesi Keynes, sermayenin sınır ötesi hareketini sıkı biçimde denetleyen dengeli bir dünya ticareti sisteminden yanaydı.

1974-1975 yıllarında Bretton Woods Anlaşmasının çökmesi ve akaryakıt fiyatlarının anormal yükselmesi yüzünden, dünya yeni bir krize girdi. 1973 sonu ve 1974 yılı başında petrol fiyatlarının OPEC tarafından dört kat artırılması refah yıllarını sona erdirdi. 1974-75 yıllarında Batı Dünyası yoğun bunalıma girdi. Petrol fiyatlarındaki artış, ithalatçı ülkelerde satın alma gücünün önemli bölümünü yok etmiş ve diğer mallara talebi hızla azaltmıştı.

Türkiye'de Ekonomik Krizler

Türkiye'de, cumhuriyetin kuruluşundan 2001 yılına kadar meydana gelen ekonomik ve finansal krizleri, nedenlerini ve sonuçlarını Prof. Gülten Kazgan "Türkiye'de ekonomik krizler (1929-2001)" adlı tebliğinde; tebliğin bir bölümünü özetlersek, şö-



le anlatıyor:

“Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana, geçen yaklaşık 85 yıllık sürede Türkiye giderek sıklaşan ekonomik krizlere sahne oldu. Krizlerin en şiddetlisi 1998'den 2002 yılına kadar yaşadığımız bunalım oldu. Tınik olduğumuz altı adet çok ciddi, ekonomiyi derinden sarsan krizlerin (1929-31, 1958-61, 1978-81, 1988-89, 1994, 1988-201), (2007/2009) yanında, daha kısa süreli ve etkileri daha sınırlı dört adet kriz (1947, 1969, 1982, 1991) yaşandı. Serbestleşme - Küreselleşme sürecini yaşadığımız son 22 yılın tam 9 yılı yani, yüzde 40'ı kriz yıllarıdır”...

Güneydoğu Asya'da 1993-1995 Yılları

1993 yılında yayınlanan dünya ekonomi literatüründeki haberlere bakarsanız, Doğu Asya ülkelerinin sekizinde bir mucize gerçekleşmişti. Geçen 25 yıl zarfında bu ülkelerin kişi başına düşen milli gelirleri her yıl muntazam bir şekilde yüzde 6 artmıştı. Gelişmenin en güzel yanı; büyümenin getirdiği refah ve zenginlik küçük bir grubun elinde kalmadı, halka yayıldı.

Müdahaleci bir politika yürüten Doğu Asya ülkelerinin son yıllardaki bu başarıları bazı ekonomistler tarafından, 'Doğu Asya Modeli'nin, 'Serbest Pazar Ekonomisi'nden daha iyi sonuç verdiği şeklinde yorumlanmaya başladı.

1997 Güney Doğu Asya Krizi

Tayland Hükümeti, 8 Aralık 1997 sabahı, ülkenin en büyük 58 finans kuruluşundan 56'sını kapatma kararı aldığını açıkladı. Bu özel bankalar, Tayland para birimi Baht'ın ani düşüşü sonucunda neredeyse bir gecede iflasa sürüklenmişti. Finans grupları büyük miktarda ABD doları borç almış ve bu dolarlarla otel, iş merkezi, lüks apartman ve fabrika inşaatları yapacak Tayland şirketlerine kredi açmışlardı. Hepsi de güvende olduklarını zannetmişlerdi çünkü Tayland hükümeti Baht'ın, ABD dolarına karşı kıymetini sabit tutmayı garantiliyordu. Fakat hükümet bu konuda başarısız olunca, Tayland para biriminde yüzde 30'luk bir düşüş oldu. Pek çok firma, finans şirketlerine borcunu ödeyemedi, pek çok finans şirketi de yabancı alacaklılarına borcunu ödeyemedi. Böylece bütün sistem çıkmaza girdi ve 20 bin ofis çalışanı işsiz kaldı. '1997 Güneydoğu Asya krizi' başlamıştı.

2000 Kasım ve 2001 Şubat Krizleri

Türkiye, 1999 Aralık ayında İMF'ye verilen niyet mektubunda, 2000 yılında enflasyonu düşürmek için yeni bir program bildirmişti. Bu programın ana hatları şunları içeriyordu:

1. Döviz kuru ve para politikalarının yeniden belirlenmesi,
2. Faiz dışı bütçe dengesinin fazla vermesi,



yalı yatırımlardan büyük zararlar açıklaması ile kriz daha da derinleşti.

Kriz ABD'deki bankaların kontrolsüz konut kredileri yüzünden başladı. ABD bankaları, ödeme gücü olmayan kişilere verdikleri konut kredilerini 'paketleyip' tahvil haline getirdiler ve bu 'toksik', yani zehirli kağıtları birbirlerine ve Avrupa bankalarına sattılar. Yani bu zehir, toplam ekonomik büyüklüğü 30 trilyon dolara yaklaşan en zengin iki ekonomiye yayıldı. ABD'de emlak fiyatları gerileyince, bu kağıtların değeri de tartışılır hale geldi. Çünkü tahvil haline getirilip satılan konut kredisi paketlerinin teminatı, verilen krediler karşısında ipotek edilen evlerdi. Ev fiyatları düşünce gösterilen teminat borcu karşılayamaz hale geldi. ABD, krizi bastırmakta geç kalınca bu kez emtia fiyatları gerilemeye başladı ve bunlar üzerinde bina edilen varlıklar ve vadeli işlemlerdeki pozisyonlardan inanılmaz zararlar oluştu. Lehman Brothers'ın batışıyla da piyasa çöktü.

Türkiye ekonomisine gelince; 2001 krizinden sonra alınan önlemlerle Türk bankacılık sektörünün yüksek risk alması önlendi. Türkiye'de bankacılık sektörünün ortalama sermaye yeterlik rasyosu yüzde 17 civarında. Peki, o zaman Türk bankaları bu durumda iken neden dolar 1.70'e kadar çıktı, borsa yarı yarıya geriledi? Türkiye küresel finans sistemine bağlı bir ülke. Dünyadaki kredi darlığı Türk bankalarının dış kredilerinin yenilenmesini zorlaştırıyor, en azından maliyetini yükseltiyor”.

Kitapta, bundan sonra krizi ve paniği önleyici tedbirler hakkında uzun bir yazı var. Sonra 'Sonuç' geliyor. Yazar bu bölümde şöyle diyor;

“Sonuç mu? Ne Sonucu? Devam eden bir şeyin sonucu olur mu? Dünya ekonomisi nasıl başladı ise aynı genişleme, Boom, Kriz, Panik, Depresyon problemleri ile devam edip gitmiş ve galiba dünya durdukça ve kişilerde çok fazla çalışmadan, çok kısa zamanda, çok zengin olma hırsı devam ettiği müddetçe aşırı spekülasyon hareketleri ve bunun getirdiği ekonomik krizler devam edip gidecek”...

3. Özelleştirme, sosyal güvenlik, vergi ve tarım konularında yapısal reformların gerçekleştirilmesi.

Tespit edildiği gibi enflasyonun temel kaynağı; kamu açıklarıydı ve bu açıkların kapanması için tedbir alınmak isteniyordu.

1999 yılı sonunda devlet iç borçlanma senetlerinin faizleri yüzde 100'ün üzerinde iken, 2000 yılında azalarak yüzde 40'a kadar düşmüştü. Fakat faizlerdeki bu düşüş, tüketici kredilerinde patlamaya neden olmuş; tüketim ve yatırım malları ile otomobil satışları artmıştı. Bu durum enflasyonun yükselmesine sebep oldu. Enflasyonun yükselmesi ile çok değerlenen TL, ithal mal alımını çok fazlaştırmış, ihracatın azalmasına neden olmuştu.

Piyasalar, 'Kasım 2000 Krizi'nin yaralarını sararken, krizin artık bittiği düşünülüyordu. Faizler hızla yükselerek banka bilançolarını tahrip etmişti ama hiç değilse İMF'nin de yardımı ile bilançoları daha fazla tahrip ede-

cek bir döviz krizi yaşanmamıştı. 19 Şubat 2001'de olağan Milli Güvenlik Konseyi toplantısı yapıyordu. Dönemin Başbakanı toplantıyı erken terk ederek kameraların önüne geçti ve Cumhurbaşkanını ağır bir dille eleştirdi. Zaten rahatsız olan piyasaların paniklemeye başlaması için bu gerilim yeterli oldu ve Türkiye'de yeni bir kriz başlamıştı.

2007-2008 Dünya Finansal ve Ekonomik Krizi

Aydın Ayaydın, 23 Ekim 2008 tarihli Vatan gazetesinde yazdığı köşe yazısında, '2007-2008 Dünya Finansal ve Ekonomik Krizi'ni şöyle anlatıyor:

“2007-2008 yılları dünya ekonomik krizi ilk olarak 2007 yılının Şubat ayında görülmeye başlamıştı. İlk aylarda o kadar büyük bir krize döneceği pek anlaşılmıyordu. Kriz günden güne arttı ve Ağustos ayına gelindiğinde derin bir hal aldı. 2007 Kasım ayında bankaların bilançolarında konut kredisine da-

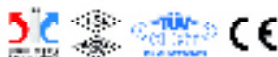


bütünsel çözüm...

Duvar blokları • Asmolen blokları • Yalıtım plakaları • Duvar panelleri
Çatı panelleri • Döşeme panelleri • Lento ve söveler • Duvar örgü tutucuları
Oranım harcı • El aletleri • Duvar bağlantı elemanları

AKG Gazbeton, güvenilirliğiyle peşin ve nakit bir malzemeye gerek duymazsınız. Yalıtım yaparlılığı ve özellikleriyle enerji tasarrufları, uygulama kolaylığı sayesinde zaman ve işçilikten tasarruflar sağlar.

AKG Gazbeton, üstün özellikli duvar örgü malzemesi olmanın yanı sıra selin olduğu birim çeşitliliği sayesinde, inşaatlarının daha kolay, ekonomik ve güvenli şekilde tamamlanmasını sağlar.



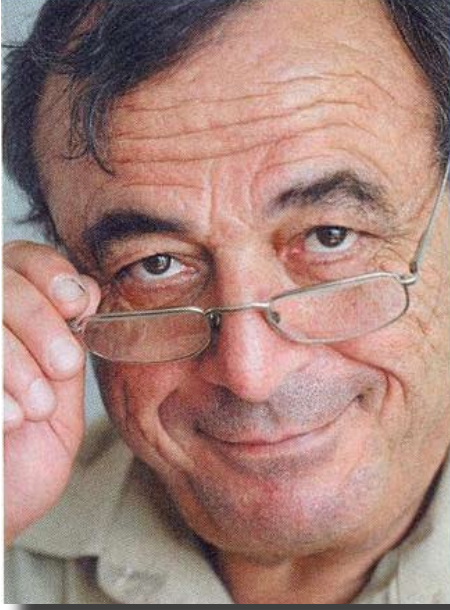
**AKG
GAZBETON™**

Kıyıköy Caddesi No: 27 | 4. Kat | 32000 İznik
Tel: +90 222 492 12 00 • Faks: +90 222 492 10 37
E-posta: info@akg-gazbeton.com.tr
www.akg-gazbeton.com



Prof. İÇLİ:

“Yeryüzünün, gelecek yüzyıllardaki tek alternatifi: Yenilenebilir Enerji”



Prof. Dr. Sıddık İÇLİ

Organik Güneş Pilleri üretimi konusunda önemli çalışmaları olan Ege Üniversitesi Güneş Enerji Enstitüsü direktörü Prof. Dr. Sıddık İÇLİ, Yenilenebilir Enerji sektörünün gelişim gerekleri ile dünyada, ülkemizde, bölgemizde ve yaşadığımız kent İzmir’deki sektörel gelişmelere dair EĞİAD Yarın’a özel açıklamalarda bulundu.

100-200 MW kapasite Ege bölgesinde işletilmektedir” diye konuştu.

Türkiye’nin rüzgar potansiyelini maksimum 100 GW civarında öngörüldüğünü değerlendiren Prof. Dr. Sıddık İÇLİ, Türkiye’nin enerji potansiyeli konusundaki açıklamasını şöyle sürdürdü:

“Deniz kıyılarında, deniz içinde rüzgar türbinleri teknolojisi ile ileride potansiyel daha da artabilir. Türkiye’nin gelişme hızı da göz önüne alınırsa, ülkenin elektrik gereksiniminin rahatlıkla yüzde 20’si rüzgardan sağlanabilir. Şüphesiz Ege Bölgesi ve İzmir için bu oranın Türkiye ortalamasının üstünde olması beklenir.

Güneş Pilleri destek yasası çıktığında Türkiye’de lider kent: İzmir

Güneş enerjisinden elektrik eldesi, yani fotovoltaikler veya güneş pillerinden elektrik eldesi, Türkiye’nin tüm bölgeleri için geçerli olmakla birlikte Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri, yıllık elektrik üretimi için daha avantajlıdırlar. Güneş Pillerinden elektrik eldesi potansiyeli, gerek dünyada gerekse Türkiye’de, rüzgar türbinlerine kıyasla katlarca daha fazladır. Henüz dünyada yeterince yaygınlaşmamasının temel nedeni; mevcut Güneş Pili Teknolojilerinin- G.P.T. çok pahalı oluşudur (Silisyum esaslı ve ince film G.P.T.ler). Hızla gelişen Organik Güneş Pilleri gibi ekonomik teknolojiler ile yakın gelecekte Güneş Pillerinden elektrik üretiminin eksponensiyel artacağı da kesindir. Halen dünyada en fazla yararlanan ülke ki kendi üretim teknolojisini gerçekleştirebildiği ve Türkiye gibi Güneş radyasyon oranı yüksek olduğu için İspanya’dır. İspanya’da üretim; 3.5 GW olup, İspanya’yı takip eden ülkeler; 1-1.5 GW ile Almanya ve Japonya’dır. Türkiye’de ise maalesef henüz Güneş Pilleri destek yasası çıkmadığı için üretim miktarı 5 MW’ın altındadır. Destek yasası çıktığında, İzmir’in güneşten elektrik eldesinde Türkiye’de önder bir şehir olacağı da kesindir (günlük ortalama elektrik oranı yüksek olacağı için).

Petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtların giderek tükenmesinin yanında hızla artan karbon dioksit emisyonların küresel ısınma tehlikesi yaratarak, yeryüzünde tüm canlıların yaşamını tehdit etmekte olduğunu belirten E.Ü. Güneş Enerji Enstitüsü direktörü Prof.Dr. Sıddık İÇLİ, bunun karşısında dünyada Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına yönelmesini duyarlı ve doğru seçim olarak değerlendirdi. Ekolojik dengelerin korunması ve küresel ısınma tehdidine karşı en barışçıl ve temiz enerji kaynaklarının şüphesiz doğanın ürettiği Güneş (Termal-Fotovoltaik), Biyokütle, Jeotermal ısı pompaları gibi Yenilenebilir Enerji Kaynakları olduğunu ifade eden İÇLİ, “Diğer alternatifler olan Nükleer enerjinin binlerce yıl içinde dahi yok edilemeyen atıklarının yeryüzünde yarattığı nükleer radyasyon tehlikesi, kömürün oluşturduğu çevre kirlilikleri yanında önlemeyen karbon dioksit emisyonları, yeryüzünün gelecek yüzyıllarda tek alternatifin Yenilenebilir Enerji kaynakları olduğunu ortaya koymaktadır” dedi.

Rüzgar enerjisinde lider ülke: Danimarka

Dünyada rüzgar enerjisinden en fazla yararlanan ülkenin; elektrik gereksiniminin yaklaşık yüzde 25’ini rüzgar türbinlerinden sağlayan Danimarka olduğunu

ve Danimarka’yı; Almanya, Hollanda, İngiltere gibi Avrupa ülkelerinin takip ettiğini, gelişmiş ülkeler arasında ise Japonya ve ABD gibi ülkelerin rüzgar enerjisinden elektrik üretme yarışında ciddi adımlar atmakta olduğunu ancak hiçbirinin henüz Danimarka’nın oranına ulaşamadığını kaydeden Prof. İÇLİ, Türkiye’deki gelişmeler için şöyle konuştu:

“Türkiye’de Yenilenebilir Enerjiler yasanın 4 yıl önce devreye girmiş olması nedeni ile çok olumlu gelişmeler yaşanmaktadır. Son iki yıl içinde, toplam elektrik üretim kapasitesi 30 MW’tan 500 MW’a ulaşmıştır. Bu miktarın ancak onlu GW’lara ulaşması ile Türkiye’de elektrik üretimine rüzgar türbinlerinden ciddi bir katkı sağlanabilecektir. Bu süreçte Türkiye’nin MW kapasitesindeki rüzgar türbinlerini kendisinin üretme yeteneğini elde ederek, yurt dışına döviz kaybını da engellemesi gerekmektedir”.

Rüzgarda en şanslı bölgemiz: Ege

Ege Bölgesi ve kıyılarının genelde Türkiye’nin rüzgar enerjisi açısından şanslı bölgeleri olduğunu kaydeden İÇLİ, “Nitekim Çeşme yöresinde başlayan rüzgar türbinlerinin inşaatı tüm Ege’de hızla yaygınlaşmaktadır. Halen tahminen

İzmir yöresinin gerek avantajlı rüzgar potansiyeli ve gerekse Türkiye ortalamasının üstünde yıllık güneş enerjisi potansiyeli ile güneş pillerinden verimli yararlanabilmesi ve dinamik sanayi yapısı, yatırımlar için en cazibeli bir büyük şehir olduğunu ortaya koymaktadır. Her iki teknolojilere, özellikle yerli üretimler için, yatırım yapılması kuvvetle önerilir”.

E.Ü. sektörlerdeki firmalara akademik destek veriyor

Sektöre girmeyi planlayan firmalara E.Ü. olarak akademik ve projelendirme bağlamında destek verdiklerini kaydeden Prof.Dr. Sıddık İçli, kendisiyle Organik Güneş Pilleri üretimleri konusunda görüşülebileceğini belirterek, diğer



akademisyenleri isimleriyle, ilgi alanlarına göre şöyle açıkladı:

Rüzgar türbinlerinde 100-500 MW (0.5 GW) kapasiteli yerli üretimler için Yard. Doç. Dr. Numan Sabit Çetin,

Mevcut silikon esaslı güneş pilleri için Prof. Dr. Metin Çolak ve Mete Çubukçu, Biyokütle'den yararlanmak için Prof. Dr. Günnur Koçar,

Jeotermal ısı pompaları için Doç. Dr. Önder Özgener'e başvurularını önerilebilir.

Güneş Enerjisinden ısısal yararlanmak için en verimli uygulamanın binalar için geçerli olduğunu belirten İçli, “Yalnız çatıda sıcak su sistemi değil, binalarda güneş enerjisinden maksimum yararlanma teknolojileri ısınma ve soğutma için, ülkelerin ekonomilerini olumlu

etkileme kapasitelerine sahiptir. Bu konuyla ilgili olarak Güneş Enerjisi Enstitüsünden Yard. Doç. Dr. Koray Ülgen'e başvurulması ve uygulamaların incelenmesi tavsiye edilir” dedi.

CSP sistemi ile elektrik üretiminde en uygun bölgemiz: Güney Doğu Anadolu

Güneş Kolektörleri ile elektrik elde edilmesinin, CSP-Concentrated Solar Power- teknoloji ile mümkün olduğunu belirten Prof. İçli, “Bir dizi parabolik aynaların odak çizgilerindeki borunun içinden akan suyu, su buharına dönüştürerek jeneratörden elektrik elde edilebilmektedir” dedi. Sudan buhar elde edilmesinin oldukça yüksek ve düzenli güneş enerjisi gereksinimi olduğunu dolayısıyla bu

konudaki başarılı uygulamaların ancak çöl veya çölümsü bölgelerde mümkün olabileceğini, en başarılı uygulamaların ABD, Kaliforniya çöl bölgeleri olduğunu kaydeden İçli, “Türkiye’de ilk uygulamayı Manisa Vestel tesislerinde Hitit Solar firması gerçekleştirmiş ve ileri teknolojide CSP cihazını üretebilmiştir. Ancak İzmir bölgesinin iklimi uygun olmadığı için, güneyde Fethiye bölgesinde yatırım yapmayı hedeflemektedir. Bir diğer CSP yatırımının ise Denizli civarında olduğu medyadan duyulmaktadır. Ancak ne yazık ki her iki bölgenin coğrafi koşullarının (nem, günlük yağış alan bölgelerdir) yeterli olamayacağı için riski yüksektir. Türkiye’de CSP sistemi ile elektrik üretimi için en emin bölge; iç kıtada kuru ve çöl benzeri olan Güney Doğu Anadolu, Urfa, Harran ovası bölgeleridir” şeklinde konuştu.

Güneş ve Rüzgar enerjisinin depo-

lanmasının yüksek maliyetli ve bakım sorunları olan bataryalar sebebiyle pahalı olacağını kaydeden İçli, bu nedenle Güneş ve Rüzgardan üretilen elektriğin derhal şebeke elektrik sistemine verilerek tüketilmesi gerektiğini söyledi.

Organik Güneş Pilleri geleceğin önemli enerji kaynağı olacaktır

Ege Üniversitesi Güneş Enerji Enstitüsünde üretilen Organik Güneş Pillerinin laboratuvar üretim aşamasının 3 yıl önce tamamlandığını ifade eden Prof. Dr. Sıddık İçli, şöyle devam etti: “Pilot üretim için TŞCF ile birlikte üçüncü bir kuruluş arayışı sürmektedir. Pilot üretimin maliyeti yüksektir; yaklaşık 1-15. milyon TL maliyetinde oluşu sebebiyle üretimde gecikmeye neden olmuştur. Enstitümüz bazı yurtiçi, yurtdışı proje kaynakları ile pilot üretim cihazlarını satın alma çabasıdadır. Henüz 3. bir kuruluş konusu netleşmemiştir. Organik Güneş Pilleri silisyum güneş pillerine kıyasla dört kat daha düşük verimli olmakla birlikte; maliyet ucuzluğu, saydam olmaları ve plastik yüzeyler üzerinde baskı-matbaa tekniği ile kumaş gibi üretilibilmeleri, geleceğin güneş pili teknolojisi olma sinyallerini vermektedir. Dünyada seri üretime İngiltere ve İskoçya’da G24 Innovations firması ile Avustralya’da Dyesol firmaları başlamıştır. Şu andaki kullanımlar çok hafif olmaları nedeni ile stratejik amaçlı askeri elektronik sistemlerin çalıştırılması ve binalarda renkli dekoratif pencere camları olarak görülmektedir. Yakın bir gelecekte yaygınlaşmanın artacağı kesindir”.

E.Ü. ile TÜBİTAK işbirliğindeki proje BM UNIDO-ICHET’ten mali destek bekliyor

Güneş enerjisinden en ekonomik hidrojen elde edilmesinin tek yolun güneş pilleri ile foto elektroliz yöntemi olduğunu belirten İçli, “Enstitümüz TÜBİTAK Enerji Enstitüsü ile ortaklaşa ve başkanlığı Güneş Enerjisinde olmak üzere Yoğunlaştırılmış Güneş Işınımaları altında, özel üretilen Organik Güneş Pillerinden fotoelektroliz ile hidrojen üretmeyi ve verimi yoğunlaştırılmış güneş ışınımaları kullanarak arttırmayı hedeflemektedir. Bu amaca yönelik hazırlanan proje, destek için Birleşmiş Milletler UNIDO-ICHET kuruluşuna verilmiş ve mali desteğin çıkması beklenmektedir” diyerek açıklamalarını tamamladı.

Yenilebilir Enerji Sektörünün umudu yeni yasa tasarısında

EGİAD'ın değerli üyelerinden, ABK Enerji Üretim A.Ş. Genel Müdürü Barış Kocagöz, yeni yasa tasarısının hazırlandığı haliyle Mecliste kabul gördüğü takdirde, yenilenebilir enerji sektörünün önünün açılacağına dikkat çekerek, "Yoksa ülkemiz potansiyelinin çok büyük olduğu yenilenebilir enerji kaynağından yararlanmamız hayal olarak kalacak ve dışa bağımlı enerji politikamız değişmeyecek" dedi...



ABK Enerji Üretim A.Ş. Genel Müdürü Barış Kocagöz, rüzgar enerjisine dayalı proje geliştirme çalışmalarına 1999 yılında başladıklarını ifade ederek; **"Başladığımızdan tarihten**

bu yana analiz ve ölçümleri yapılan 6 projemiz için 2001, 2003 yıllarında lisans başvurusunda bulunduk ancak ikisi yatırım yapılabilir bulundu. Söke ve Çeşme'deki bu projelerimiz için planlanan yatırım tutarı 62 Milyon Euro civarında ki bunun büyük bir kısmı; proje finansmanı, kalanı da özkaynak olacaktır" diye konuştu.

başvurduk. 30 MW'lık Söke projemiz, 2009 yılı içinde inşaata başlanabilecek seviyeye gelerek, altyapı yatırım izin ve yapılandırma çalışmaları sona erdirildi" dedi.

Söke projelerinin 25-50 MW daha büyüme potansiyeli olduğunu ancak bu büyüme konusuna daha ileride karar vereceklerini belirten Barış Kocagöz, **"Toplam gücü, Söke'de 70 MW'a, şirket bazında da 86 MW'a kadar çıkarabiliriz"** dedi. Bunların dışında ortak olduğu kardeş kuruluşları Truva Enerji'nin de 738 MW kapasite ile 1 Kasım 2007'de yapılmış, rüzgar lisans başvurusunun mevcut olduğunu kaydeden Kocagöz, bu başvurulardan da 150 – 200 MW'ının gelecekte gerçekleşmesini umduklarını söyledi.

Rüzgarda büyümeyi hedeflemekle beraber, güneş ile ilgili proje geliştirmeyi düşündüklerini de sözlerine ekleyen Kocagöz, AER adlı şirketleri ile güneş enerjisi üzerine ARGE çalışması yürüttüklerini ifade etti.

Sektöre girerken eski yabancı ortaklarından edindiği deneyim ve teknik görgününün, ABK'nın sektörde aldığı yol açısından oldukça etkili olduğunu vurgulayan Kocagöz, sektöre girişleri konusundaki açıklamasını şöyle sürdürdü:



ABK Atakta

ABK Enerji Üretim A.Ş. olarak; 2007 Aralık ve 2008 Mayıs ayında EPDK'dan alınmış 49 yıllık üretim lisanslı projelerinin; Söke'de 30 MW, Çeşme'de 16 MW'lık kurulu kapasitede olduklarını kaydeden Kocagöz, **"Toplam, bu 46 MW'lık lisanslanmış yatırım projelerimizin haricinde 25 MW kapasiteli yeni bir Söke projesi için**



an, bu sektörde talep o kadar yoğun ki müracaatların yüksekliği de bürokrasi tarafını bloke etmekte. Kurumlar da yeni düzenlemelerle bunu aşmaya çalışıyorlar”.

Bugüne kadar düzenlenen teşviklerin sektörün harekete geçebilmesi için yetersiz olduğunu kaydeden ABK Genel Müdürü Barış Kocagöz, bugünlerde hazırlanan yeni yasa tasarısı konusundaki düşüncelerini ise şöyle açıkladı:

“Bu yasa tasarısı hazırlandığı haliyle Mecliste kabul görürse yenilenebilir enerji sektörünün önü açılmış olacak. Rüzgar, Güneş, Jeotermal ve Hidroelektrik santrallerin enerji üretimlerine verilen alım garantilerinin bankalarca kabul edilebilir seviyelere çekilmesi öngörülüyor. Böylece sektörün finansman ile ilgili sıkıntısı

giderilmiş olacak. Ayrıca bu sektörde kurulacak yerli imalata da destek ve teşvik öngörülüyor. Umarız bu yasa hazırlandığı haliyle meclisten geçer. Yoksa ülkemiz potansiyelinin çok büyük olduğu yenilenebilir enerji kaynağından yararlanmamız hayal olarak kalacak ve dışa bağımlı enerji politikamız değişmeyecek. Özel sektörün önü açılırsa, inancım; ilk 5 senede 5 bin MW ve 10 senede 20 bin MW rüzgar kurulu gücüne sahip olmamız mümkün. Bu rakam da 42 bin MW kurulu gücü olan Türkiye için çok önemlidir”.

Üretecekleri enerjiyi TEİAŞ ve TEDAŞ’ın enerji havuzuna vereceklerini ifade eden Kocagöz, “Ancak ABK olarak ikili anlaşmalar ile özel sektöre direkt satma şansını da deneyeceğiz” diye konuştu.

“Kendi çalışmalarımızın dışında birçok uluslararası akredite analiz firmasını alt taşeron olarak kullandık ki bunlardan Garrad Hassan ve Winguard GMBH gibi danışman şirketlerin yaptığı çalışmalar, bankalardan tedarik edeceğimiz proje finansman boyutunda, sektörün olmazsa olmazlarıdır. Bunların dışında diğer alt işlerde, genelde yurt içinden hizmet almaya çalışıyoruz”.

Yenilenebilir Enerji Sektörüne müracaatların fazlalığı bürokrasiyi tıkadı

ABK olarak 2000-2006 yılları arasında yaşadıkları teknik ve diğer zorluk nedenlerinin aslında yenilenebilir enerji kaynaklarının ne denli güvenilir kaynaklar olduğunun yeterince bilinmemesinden oluşabileceğine dikkat çeken Kocagöz, sektörde yaşanan problemlere dair açıklamasına şöyle devam etti:

“Petrol fiyatlarının, 25 Dolardan 140 Dolara kadar çıkması, Türkiye dahil tüm rüzgara yabancı ülkelerde ‘enerji üreteceğiniz kaynağın girdi maliyet garantisinin ne denli önemli bir parametre olduğunu ortaya çıkardı. Ancak o zaman hükümetler, bankalar ve bazı holdingler, bu işe sıcak bakmaya başladı. Mevzuat da Lisans alma anlamında uzun yıllar oturmadı. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, bu konuda çok olumlu yollar aldı. Şu



“Ülkemizdeki kredibilitesi yüksek sektörlerden biri: Enerji”



ENDA, sağlam adımlarla hedefe gidiyor

İzmir’deki işadamların oluşturduğu başarılı ve kalıcı nadir gruptan biri olan ENDA Enerji Holding’in Genel Koordinatörü H. Metin Tuncay ile hem sektörün nabzını tuttuk hem de ENDA Enerji grubunun sektördeki payı ve hedefleri üzerine sohbet ettik...

Firmanızın yenilenebilir enerji sektörü içindeki ilgi alanları nedir? Sistem kurduğunuz yerler ve üretim güç kapasiteleri konusunda bilgi alabilir miyiz?

ENDA Holding, 1993 yılında 100’ün üzerinde Egeli sanayici ve işadamlarının katılımıyla kurulmuş olan bir gruptur. Kurulduğu dönemdeki amacı; İzmir-Manisa elektrik dağıtım özelleştirilmesindeki hizmetlere talip olmak ve bunları gerçekleştirmektir. İştiraki, GEDAŞ vasıtasıyla bu

ihaleye katılım gerçekleştirildi. İşin ilk etabında başarılı da olundu ancak o dönemin koşullarındaki mevzuat ve düzenlemelerdeki bir takım sıkıntılar sebebiyle, bir şekilde iş, bloke oldu. Böylesi bir amaç için bir araya gelmiş, birikimli bu grup, “**Budağıtım hizmetleri bir süre daha sıkıntı yaşayacak ve bloke olacak. Biz enerjimizi, enerji üretimine odaklandırılm**” dediler ve 1995’ten itibaren de enerji üretim santrallerinin geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi üzerine çalışıyorlar. 1996 yılında, ‘Yap-İşlet-Devret’ projesi ile iş geliştirmeye başlandı.

İŞLETMEDEKİ TESİSLER



ŞİRKET ADI	MWe	İŞL.TARİHİ	İŞL.MODELİ	TESİS TİPİ
GÖNEN HES A.Ş.	10,60	1Q/1998	YİD – 20 Yıl	HES
PAMUK HES A.Ş.	23,73	4Q/2003	ÜRET.– 49 Yıl	HES
SU ENERJİ A.Ş.	4,60	3Q/2006	ÜRET.– 40 Yıl	HES
ANTALYA ENJ.A.Ş.	34,92	3Q/2006	ÜRET.– 20 Yıl	CO-JEN (D.GAZ)
	17,46	3Q/2008	“	“
	42,00	2Q/2009	“	“
TOTAL	133,31	-	-	-

ENDA, 2009 yılını 6 çalışan santralle kapatacak

1998 yılında, BEST grubuyla, yüzde 50-50 esasında, Balıkesir-Gönen’de ilk hidroelektrik santrali devreye alındı; bu santralin yaklaşık 20 yıl süreli bir kontratı var ve daha 9 yıl devam edecek. Yine ‘Yap-İşlet-Devret’ modeli ile ancak ‘İPP’ dediğimiz bağımsız üretim şirketi şeklinde, 1998’lerde ikinci santral projesi hazırlandı. İçel-Mersin tarafındaki bu santral 24 MGW kapasitesi ile 2003 Ekim ayında devreye girdi. Üçüncü hidroelektrik (su enerji) santrali, Balıkesir-Sındırgı’da, 2006 yılında devreye girdi. Bugün itibarıyla işletmede olan dördüncü santralimiz;

Antalya'da, Antalya Organize Sanayi Bölgesi içerisinde olup, şu anda 94 MGW kapasitesinde bir doğalgaz santralidir. Burada 3 kademeli bir yatırım planı izleniyor. İşletmede olan 4 santralimizin toplamı 135 MGW civarında kapasiteye sahiptir.

Bir yandan da yeni proje geliştirme faaliyetlerimiz devam ediyor. Şirketler kapsamında şu anda yatırımı devam eden ve bu sene bitecek olan 2 proje daha var. Bunlardan bir tanesi Çanakkale'de Tuzla jeotermal projesi, ikincisi de Aydın-Akçay'da bir hidroelektrik santralidir. Diyebiliriz ki ENDA Grubu, 2009 yılını 6 tane çalışan santralle kapatacak.

Bu sene çalışmalarına başladığımız 5 tane rüzgar santrali var. 2012 itibarıyla hedefimiz; yaklaşık 325 MGW kapasite ki bu, 2 yıl içerisinde var olanın 3 katı gibi bir büyüme hedefi demektir. 15 ayrı lokasyonda çalışan santralle, yaklaşık 100 civarında personelimiz var. Yeni projelerle birlikte personel sayısı yaklaşık 200-250 kişiyi bulacaktır.

ENDA'nın bir özelliği; enerjinin her dalında; hidroelektrik, doğalgaz, rüzgar, jeotermal gibi uygulamaları olup, üretim yapan bir grup oluşudur. Alternatif projelerle de enerji üretme anlamında ciddi bir AR-GE, proje geliştirme, çalıştırma faaliyetlerine devam ediyoruz. Projelerimiz arasında daha ham olanları da var, belli bir doygunluğa gelmiş olanları da var.

ENDA Enerji Holding'in diğer bir özelliği de aslında adında holding olan ve enerjiden başka bir faaliyette olmayan belki de Türkiye'de tek holding oluşudur. Diğer pek çok holding gruplarında tekstil, inşaat vs vardır fakat bizim grubumuzda holdingi oluşturan şirketlerin ilgi alanları, hepsinin enerjidir.

Bu sektöre girerken proje ve destek anlamında hangi kurumlardan destek aldınız?

ENDA'nın en büyük avantajlarından biri, gerek ortaklık yapısında gerekse yönetiminde bulunanların kişilerin, enerji sektöründen gelen insanlar olmasıdır. Kadrosu aslında çekirdek türünde minimum bir kadro ama her biri yetişmiş ve alanında kaliteli kişilerdir. ENDA Enerji, daha çok kendi bünyesindeki bu ekiple işleri yürütmeye çalışıyor. Teknik

destek anlamında yerli ve yabancı mühendislik firmalarıyla, üniversitelerle temas halindeyiz. Gerekliğinde aynı iş kolu için crosscheck anlamında, bununla ilgili mühendislik-müşavirlik firmalarından da destek alarak, kendini doğrulamaya çalışan bir yapısı var. Bunların dışında sektöre dair her konuda kamu kurum ve kuruluşlarıyla sürekli temas halindeyiz.

Sektörün ana sorunları: Çevresel etki ve iletim hattı

Gerek lisans alırken, gerekse sistemi kurup, geliştirme anlamında yaşadığınız teknik sorunlar oldu mu?

Sorunlar, projenin niteliğine göre değişiklik göstermekle birlikte; bağlantı ve çevre mevzuatındaki izin ruhsat konusunu söyleyebiliriz. Kendi geliştirdiğiniz projelerle lisans alma noktasına kadar bir sıkıntı yok. Sonrasında, özellikle yenilenebilir enerji alanındaki projelerde çevresel etki değerlendirmesiyle ilgili sıkıntılar var. Sisteme erişim, yani iletim hattına bağlantı kapasiteleriyle ilgili birtakım sorunlar var. Özellikle rüzgar projelerinde ki Çeşme yarımadasında yaklaşık 70 MGW'lık 5 rüzgar projemiz var. Geçen sene Haziran ayında bizle birlikte 11 yatırımcı, toplam 15 proje ki 5'i bize ait, oraya 460 MGW lisans verildi. Biz, bu projelerde 10 yıldan fazladır çalışıyoruz. İletim hattına erişim kapasitesinde sıkıntı olduğu için, bu projeler ötelendi. Sorunu çözmek için; "TEİAŞ'ın ödenek sıkıntısından kaynaklı yapıyı biz özel sektör olarak fonlayalım, arkadan belli bir mevzuata bağlı çerçevede bize geri ödemesini yapalım" dedik; bu konuda anlaşma noktasına gelindi. Tahmin ediyorum, birkaç ay içerisinde TEİAŞ ile protokolü imzalayıp, yatırım sürecine geçeriz ve bir aksilik olmazsa, 2, 2.5 yıl içerisinde buradaki 460 MGW'lık santraller, yavaş yavaş işletmeye girer. Çeşme yarımadasında yaklaşık 460 MGW bu yatırıma geçecek olan, yüzde 90 MGW halen yatırımı devam eden projeye toplam 600 MGW'lar civarına erişilir ki bir de eğer bu Kasım müracaatları serbest bırakılırsa; 1.000-1.200 MGW'a kısa vadede ulaşılacak gibi görünüyor.

Ülkemizdeki sektör içinde güvenilir firmalara yabancı ilgi çok...

Bu yatırımlar kapsamında sermaye

artırımlarınız oldu mu?

ENDA'da 60 milyon, EGENDA'da 40 milyon TL'lik bir sermaye artırımımız oldu. Bu kapsamda yatırımların realizasyon çalışmaları başladı. Tabii ekonomik krizin etkisi ve bir de bizim ortaklarla bu sermaye artırımını kararı alındığımızdaki proje senaryosuyla, bir sene sonraki senaryo çok değişti. O dönemde 7-8 proje üzerinde düşünerek sermaye artımı yapılmıştı ama şimdi sadece rüzgarda 5, hidroelektrikte 3, Antalya'dakine tesviye attık, Akçay derken toplam 10-11 projeye çıktık. Şu anda mevcut yapı ile götürmeye çalışıyoruz ama yeni kredi maliyetlerinin yükselmesi vs.ler yine bizi alternatif çözümlerle ilgili çalışmalar yapmaya yöneltiyor. Belki ortaklarla tekrar durumu paylaşıp, sermaye ile çalışmalarını bir daha revize edebiliriz. Bu, ortaklık geliştirme şeklinde de olabilir, farklı bir takım modeller de gelişebilir. Ortaklık anlamında sadece ENDA olarak değil, Türkiye'de bu anlamda ciddi çalışan, kadrosal birikimi olan yapılara, yabancı firmaların özellikle ciddi ilgisi var. Piyasaya çıktığımızda satılık proje çok ama yurtiçinde yaşayan sağlıklı bir bünyeye işe girmek çok avantaj. Enerji tüketimi, kullanımapotansiyeli Türkiye'de ciddi bir artı olarak yatırımcıyı çeken cazibe noktasıdır. Fakat düşünülmesi gereken eksi yanları da; bir taraftan mevzuatlar, çok fazla dışarıdan etkenler olması, mevzuatların ilk çıktığından sonra çok fazla değişime uğramasıdır. Sektöre ilgi var ama krizin de etkisiyle bazı mevzuatsal sıkıntılar bunu birazcık yavaşlatıyor ya da dondurmaya alıyor.

Ortaklık talebi anlamında ENDA'nın cazibe noktasını değerlendirirsek; çekirdek de olsa belli bir yetişmiş kadrosu, birikimli insanları var. Yabancı firmalar da aslında Türkiye'ye geldiğinde; "çoğunluk olayım", "şu kadarını alayım" diyeni de var ama geneli; yaşayan, işi bilen, burada nefes alabilen, güvenilir bir grupla olmak istiyor. ENDA; çok ortaklı bir yapı, halka açık olmasa bile açık gibi bir yapısı var. Her dökümantasyonu şeffaf olan, sürekli düzenlenen ciddi raporlamaları olan dolayısıyla yabancı şirketlerin tercih edeceği çalışma modellerine yakınız.

Sermayenin ne kadarını yatırım, ne kadarını özsermayede kalıyor?

Biz tamamen özsermayeyi

yatırımların gerektirdiği özkaynağı ve onun mevcut kadrosunun giderlerini dikkate alarak yapıyoruz. Genelde yatırımlar yüzde 20'ye yüzde 80, bazı projelerde 30'lara kadar çıkıyor ki özellikle hidroelektriklerde inşaat yoğun olursa ama o aralıkta bir özkaynakla halledilebilir. Tabii ki çok ucuz yatırımlar değil bunlar; yani MGW başına baktığımızda, aşağı yukarı **hidroelektriklerde KW başına 800 Euro'dan başlayıp, 1.800 Euro'ya kadar, rüzgarlar da; 1.200 ile 1.500 KW gibi değerler bulabiliyorsunuz** ama bunları çok zikretmek yanlış olabilir; her projeye kendi içinde bakıp değerlendirmek lazım. Bu dediğim değerler; uluslararası normlarda; evet, şu, şu standartlar varsa, bu arada değişen bir yatırım maliyeti gibi bir değer çıkarılabilir.

Yatırımın işletmesi ve piyasa koşullarında satılabilir olması önemli

Yatırımlarımız tamamlandığında, üretimle ilgili geri dönüşleri alma bakımından tespit ettiğiniz ortalama bir zamanlama var mı?

Üretim tipine, projenin yatırım maliyetlerine ve kapasite faktörlerine bağlı olarak değişiyor. Bu aslında tamamen projenin teknik karakteristiğiyle alakalı ama çok kabaca belli; örneğin hidroelektriklerde belli bir avarajda su seviyesine sahipseniz 5-8 yıl aralığında geri dönüşleri var. Rüzgarlarda birazcık daha uzun; çünkü ilk yatırımı nispeten birazcık daha yüksek ve yeri iyi ise ki mesela Çeşme, iyi yerlerden bir tanesi, geri dönüşleri 8-10 yıllarda.

Doğalgaz santralleri biraz daha kısa geri dönüş süresine sahip; yatırımı çok kısa olabiliyor. Ancak **doğalgaz fiyatı yurtdışındaki kaynaklara endeksli**, ham petrole endeksli... En büyük avantajı; izin alınması vs çok daha hızlı ve sıfırdan üretime geçmesi olan süre 1.5 senelerde ama dediğim gibi, doğalgazın tamamen dışa bağımlı olup, dalgalanma göstermesi yatırım açısından mesafeli yaklaşma anlamında sinyal veriyor. Arz-talep dengesiyle çok alakalı; belli dönemlerde çok fizibil olabiliyor ama belli dönemlerde de hiç çalıştırılamıyorsunuz. O yüzden zaten yetişmiş kadro ve sistemin nabzını tutan ekibin burada vereceği referans çok önemli; yoksa standart doğalgaz yatırımları çok standart bir işlem; ondan sonrası çok önemli; yani yatırımın işletmesi ve bu piyasa koşulunda satılabilir olması...

Biz pahalıya havuza satıyoruz, havuz da ucuza tüketiciye

Üretilen enerjiyi nereye pazarlıyorsunuz ve pazar genişletme arayışlarınız var mı? Hükümetin bu sektöre yönelik teşviklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu sektörün aslında en son hareketlenmesi 2006 yılı Temmuz ayında oldu. O dönemde hatırlarsanız, 12 ilde enerji kısıtlanması ya da arıza sebebiyle kesinti oldu. Sonrasında hükümet kararıyla, mevzuatı zaten hazırlanmış olan, 'DUY' dediğimiz; 'Dengeleme Uzlaştırma Yönetmeliği'ni yani '**havuz**' modelinin çalıştırılmasına başlandı. Türkiye'nin, arz-talep dengesine göre TEİAŞ merkezinde çalıştırılan bir sistem oluşturuldu. Sıkıntılar olmakla birlikte en azından işleyen bir piyasa, maliyetlere dayalı fiyat mekanizmasında da baya bir ilerleme kaydedildi. Maliyet ne ise, talep arttıkça fiyat artıyor, ona bağlı havuz modelinde bir çalışma oldu. Şimdi bazı revizyonlar yapıyorlar; bu, **1 Temmuz'da sanal uygulama başlattılar**; onu da izleyecekler. Saatlik bazda herkesin kendi üretim programına dayalı, haberleşmeli, otomasyonlu bir sistem ki eğer oturtulabilirse; en azından gerçek maliyetleri yansıtan, planını doğru düzgün yapanların yaşayabileceği bir ortam çıkacak.

Bu havuzda işlem neredeyse özel, yani piyasanın yüzde 18-20'si özel sektör tarafından üretilen enerji, geri



kalan yüzde 80'i kamu ve özel üretim modeli, Yap-İşlet-Devret modeli bir enerji dağılımı. Bu, 18-20'lik özel sektör tarafından üretilen kısmın neredeyse tamamı, 'DUY' dediğimiz bu sistemde işlem görüyor. **Problem ise şu; devlet neredeyse bunun tamamını subvansiyonla destekliyor. Çünkü son tüketici fiyatları şu anda bu havuzun altında kalmış vaziyette. Eh, üreticilerin de maliyetleri yüksek!** Üreticiler açısından aslında doğru olanı; üreticiler ile direkt tüketicinin buluşup, ikili anlaşma ile uzun vadeli olarak üretimini garanti alması, tüketicinin de ucuz enerji kullanmasıdır. **Öyle bir enteresan yapı oluştu ki havuz fiyatı, üretici için satmak açısından daha cazip; aynı şekilde havuzdan alış da tüketici için cazip.** Belli dönemler; dağıtımın özelleştirilmesi olsun, diğer toptancıların fonksiyonel çalışmasıyla bir duruma getirilebilir; üretici, direkt tüketici insanla anlaşmışta bu havuzdan çekilecek ve çekilince bu havuz sadece, beyanların veya beklenmedik olan bir enerji grubunun dengelenmesi anlamında çalışacak. Aksi takdirde, şu anda biz pahalıya havuza satıyoruz, havuz da ucuza tüketiciye satıyor. Dolayısıyla bu, ciddi bir finansal mali yük getiren bir durum; bunu belli modellerle ortadan kaldırılabilselerse, daha sağlıklı çalışacak; çünkü **bu havuzdan yapılan alımlarda**

üreticilere ödemelerde de gecikmeler var.

Sıkıntılar, yavaş yavaş hallolacak. Yenilenebilir enerji için hazırlanan teşvik, meclis tatile girmeden çıkacaktı ama birtakım nedenlerle, sıkıntılarla tatil sonrasına ertelendiler. Geçen taslak aynen kabul edilirse, özellikle güneş enerjisi için ciddi teşvikler var; rüzgar ve hidrolikte de teşvikler, iyileştirmeler var; biyomasda ciddi alım teşvikleri var. Bunlar piyasayı hareketlendirebilir.

Kasım 2008 müracaatları sistemi bloke etti

Bu alanda gelecekteki yerinizi nerede planlıyorsunuz?

2012 itibarıyla 325 MGW'a ulaşmış olacağız. Aslında dünya ölçeğine bakarsanız; tek bir santralde, 1.000-5.000 MGW kapasite olabiliyor. Bizim, 2012 itibarıyla sahip olacağımız 325 MGW kapasite; Türkiye ölçeğinde orta büyüklüktedir. Hedeflediğimiz projeleri hayata geçirebilirsek, ilk etapta 500 ve 1.000 MGW'lar civarında bir kapasite olursa, en azından daha elle tutulabilir ve Türkiye pazarında da ölçek sayılabilecek bir kapasiteye ulaşılır. Elbette bu, çok kolay değil; çünkü mevzuat yapısı,

çevresel etkiler, piyasanın durumu; en basiti işte rüzgar projelerinde bizim daha farklı lokasyonlarda da projelerimiz vardı, onlar da çok iyi projelerdi ama bu Kasım müracaatları sistemi bloke etti. 78.000 MGW müracaat yapıldı, onlar bütün girişi kapadı. Onların değerlendirilmesi süreci ayrı bir problem; TEİAŞ, 78.000'in 9.000 küsuruna görüş verdi ama onların da içinde mesela aynı yere başvuran birden fazla kişi var.

Kasım'da müracaat etmeyip, daha çalışmalarına devam eden, belki daha iyi kapasite faktörlü projeler şu anda bunlardan dolayı bloke edilmiş vaziyette. Benzerinde, bence teşvik yasasını çıkarmadan önce iyi düşünmek lazım; bu güneşte de olabilir. Güneş için uygun alım fiyatları deklare edildikten sonra onun müracaatlarında da aynı Kasım müracaatı gibi 100-300 bin gibi MGW'lar çıkarsa ki Türkiye'nin kurulu gücüne baktığımızda 42 bin MGW'ta; onlar da belli bir yapıyı bloke edebilirler. O yüzden bu tür çalışmalarda bence dikkatli olunmalı; çok hızlı hareket etmek de daha başka sorunlar yaratabilir.

Son söz olarak; böyle zorlu bir piyasa ama "Türkiye'de kredilibitesi, potansiyeli olan birkaç iş sayım", deseniz; enerji onların içine giriyor...



“Bir taşla iki kuş vurabileceğimiz” bir saha: ‘Yenilenebilir Enerji’

‘Yenilenebilir Enerji’ denilince akla;

“Kirlenmeden üreten; yakıtına, dumanına bedel ödemeyeceğimiz tesisler” gelir...



Enerji politikaları içinde yenilenebilir enerjilerin yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öncelikle, dünya ve Türkiye gündeminde 2000’den bu yana en önemli alanlardan birindeki düşüncelerimi EGIAD Yarın Dergisinde yayınlama nezaketiniz dolayısıyla teşekkür ederim.

Son yıllarda dünyada ne olup, bitiyor kısa başlıklara göz atalım:

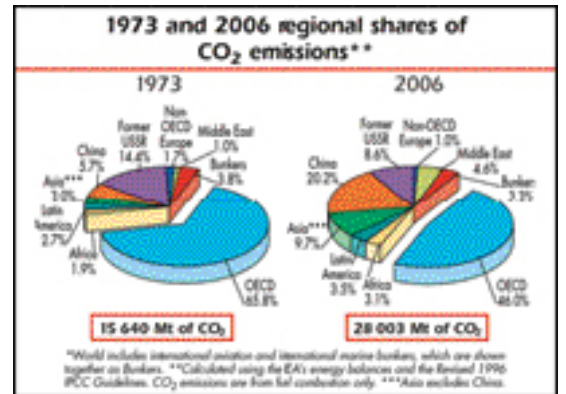
- Sürdürülebilir enerji politikalarının odak noktası ‘İklim Değişikliği Senaryoları’ ve buna yönelik önlemler oldu.

- Dünya kapitalinin 2050 yılı enerji tüketim talebinin ancak yarısını karşılayabilecek kadar kaynak ayırabileceği tahmin edildi. (2007)

- Uzak Doğu ekonomilerinin kontrol dışı büyümesinin enerji yatırımlarına yönelik kapital/ kaynak kullanımı dağılımında global kaosa yol açabileceği önemli bir senaryo olarak değerlendirildi.

- Global ekonomik kriz, başta sanayi olmak üzere tüm üretim, hizmet ve yaşamsal tüketimlerin karşılanmasında (başta Ucuz enerji talebi -Yüksek yatırım maliyetleri olmak üzere) ciddi paradokslar dönemini de başlattı.

Şimdi, hızla fosil kaynakları azalan ve aynı oranda artan karbon gaz emisyonları dolayısıyla ön görüldenden daha süratli ısınan ve kirlenen bir yerküre insanlığın geleceğini tehdit ediyor. Bunun için üretilen senaryolara kriz parametreleri de eklenince pek de iç açıcı olmayan bir durum ortaya çıktı.



Şekil 1-1973-2006 CO2 Salınımı Artışı -IEA

**EGİAD üyelerinden,
Enerji Yatırım
Danışmanı
Sayın, M. Salim
Arslanalp ile ana
hatlarıyla; ‘Türkiye,
Yenilenebilir Enerji
Sektörü Vaziyet
Raporu’ niteliğinde
bir sohbet yaptık ve
sektöre dair değerli
öngörülerini aldık.**

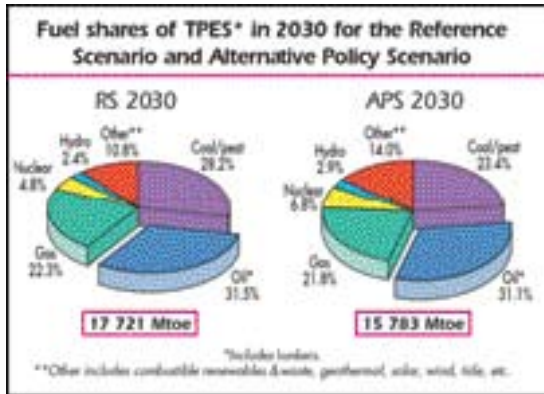
Bu karamsar tablo bir son mu? Yoksa yeni bir başlangıç için fırsat mı?

Umutsuzluğa kapılmadan bu tabloyu insanlık adına bir fırsat haline dönüştürmek için var güçleriyle çalışanların sayısı her geçen gün artıyor. İşte ülkemiz kaynaklarının kararlı bir şekilde devreye sokulması için de şu an atılım zamanı; öncelikle hazır projelere yol verme zamanı.

Kyoto'ya imza koymasak dahi, 2012 sonrası başlayacak yaptırımlar için ödenecek bedelin bir kısmını, bugünden yatırım olarak değerlendirebileceğimiz ve "bir taşla iki kuş vurabileceğimiz" bir saha var: 'Yenilenebilir Enerji'

Tek cümleyle ne olduğunu belirtmek gerekirse:

"Kirlenmeden üreten; yakıtına, dumanına bedel ödemeyeceğimiz tesisler"...



Şekil 2-2030 yılında CO2 Salınım Senaryoları-IEA

"hükümetler" in enerji politikalarını oluşturmakta, ciddi vizyon eksiklikleri var"

Hükümetin bu alandaki teşvik politikalarını yorumlar mısınız?

Hükümet-ler bu konuda çok uzun(!!!) zamandır çalışmalar yapıyor. Ancak 1995 yılında rüzgar enerjisi santralleriyle ilk uğraşmaya başladığımdan bu yana süren çalışmalar yeni yeni toparlanmaya başladı. Bu söyleşi yayınlandığında, "YEK değişiklik tasarısı, kısmen de olsa çıkmış olur", diye umutlanmışım ancak son dakikada geri çekildi ve yeni yasama yılına kaldı...

Oysa bu yasanın getirdiği düzenlemeler ve teşvikler kapsamı, üretim kapasitemizi ve karbon kredilerimi-

zi yükseltmenin dışında, üç açıdan daha çok önemliydi:

- **Ekonomik durgunlukta önemli bir sermaye girdisi,**

- **Sektörel imalat yan sanayinin organize olması ve kendine uzun vadeli bir yol haritası çizebilmesi için firmalar açısından en uygun dönüşüm zamanı,**

- **İşsizliğin vurduğu taahhüt sektöründe, uzun vadeli bir yapılanmaya yürürken, kısmen de olsa nefes alma olanağı.**

1995'de, Avrupa'nın kaldırdığı treni kaçırdık, şimdi son vagona asılmak için çaba göstermek gerek... Görülen o ki tüm iyi niyetlerine rağmen, 'hükümetler' in enerji politikalarını oluşturmakta, ciddi vizyon eksiklikleri var. Öncelikle

4. Boyut olan 'zaman'; planlamada, hesap ve karar süreçlerinin bir parametresi olmaktan çok uzak. Böylece çağdan kopuk, yetkinliklerini pazarlayamayan ve önceliklerini doğru analiz edemeyen bir konumda ülkemiz. Üretimde lider olan Devlet, uzun vadeli yatırım projeksiyonlarıyla, bugünün ihtiyaçlarının baskısı arasında bocalıyor ve sürekli zarar ediyor.

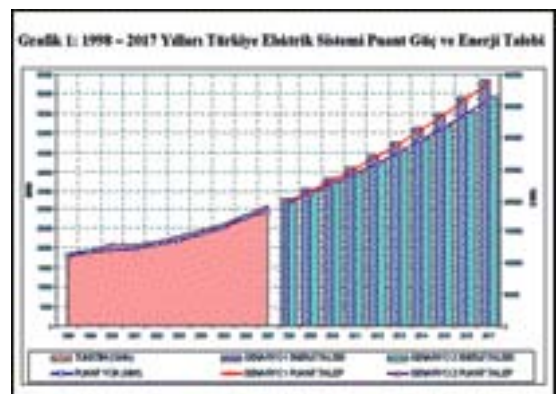
Başta söylediğimiz gibi, YE pazarında, enerji yatırımlarını teşvik etmekten çok daha fazlasını yapabilmek olasıdır. Türkiye'de atıl duran yetişmiş işgücünün ve imalat kapasitesinin deneyim kazanmasını sağlayıp yurt dışı pazarlarda söz sahibi olması için gerekli sermaye birikimini sağlayabilmesine bir fırsat doğmuştur. Antalya'da yapılan TMB arama forumunda enerji iş kolunda EPC (Engineering-Procurement-Construction) ya da Mühendislik- Tedarik-İnşaat olarak anahtar teslim iş yapabilecek, en az 10-15 yeni organizasyona gerek olduğunun özellikle

I Sayılı Cetvel		
Yenilenebilir Enerji Kaynakları Dışındaki Enerji Kaynakları	İçlenmesi için 10 yıl için (Euro cent/kWh)	İçlenmesi için 10 yıl için (Euro cent/kWh)
a. Hidroelektrik üretim tesisi	7	-
b. Karbon üreten enerji üretim tesisi	6	-
c. Doğal gaz üreten enerji üretim tesisi	12	-
d. Fosil yakıt üreten enerji üretim tesisi	9	-
e. Fosil yakıt üreten enerji üretim tesisi	25	20
f. Yenilenebilir enerji üretim tesisi	20	18
g. Enerji depolama tesisi (güç gazı dahil)	14	8
h. Diğer, atom, ge-ge enerji üretim tesisi	16	-

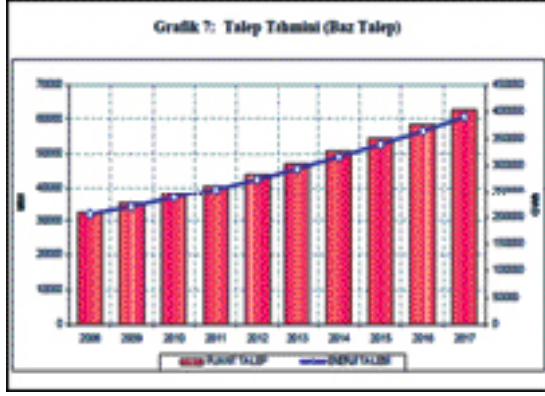
Yenilenebilir Enerji Kaynakları	Yeni tesisin gerektiren maliyet	Yenilenebilir Enerji Kaynakları (Euro cent/kWh)
A- Hidroelektrik üretim tesisi	1- Tünel 2- Anonim ve güç elektroniği	1.0 0.8
B- Rüzgar enerjisi üretim tesisi	1- Karbon 2- Anonim ve güç elektroniği 3- Tünel tesisi 4- Enerji ve malzeme maliyetleri maliyet alanı (Karbon grubu ile jeneratör ve güç elektroniği için yapılan ödemeler hariç)	0.6 0.8 0.5 1.0
C- Fosil yakıt üreten enerji üretim tesisi	1- PV panel entegrasyonu ve güç yapım maliyeti 2- PV modülleri 3- PV modülün diğer bileşenleri 4- İnşaat 5- PV modülüne enerji üretim maliyeti	0.6 1.0 1.0 0.5 0.4
D- Yenilenebilir enerji üretim tesisi	1- Enerji depolama tesisi 2- Enerji depolama tesisi 3- Enerji depolama tesisi 4- Enerji depolama tesisi 5- Enerji depolama tesisi	2.0 0.5 0.5 1.0 0.5
E- Enerji depolama tesisi	1- Enerji depolama tesisi 2- Enerji depolama tesisi 3- Enerji depolama tesisi 4- Enerji depolama tesisi 5- Enerji depolama tesisi	0.6 0.5 0.5 1.0 0.4
F- Enerji depolama tesisi	1- Enerji depolama tesisi 2- Enerji depolama tesisi 3- Enerji depolama tesisi	1.0 0.5 0.5

üzerinde durulmuştur. Burada, en büyük kozumuz yıllardır devreye sokamadığımız ülke potansiyelimizdir.

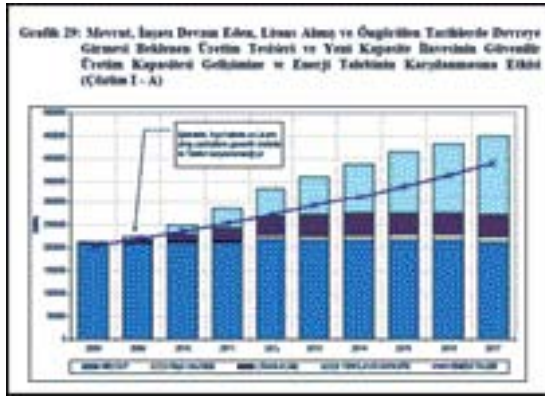
Bugün tartışmasız gerek teknik alt yapı, gerekse ön projelendirme düzeyimizle, 3-4 yıl içinde 6-7 bin MW kurulu gücü, problemsiz devreye sokabileceğimiz mümkündür. İşte YEK değişikliği bunun finansmanını mümkün kılacak düzenlemeleri getiriyordu. Düşünülenin aksine 8-9 milyar Avroluk bu paketin yükünü, hazinemiz de taşımayacaktır.



Eğer arz-talep senaryolarına dikkat edilirse, sanayideki kapasite kullanımının tepe yaptığı 2007 ikinci yarısı ve 2008 yıllarında DUY uyarınca devlet YEK değişikliğinde öngörülen teşviklerin çok üzerinde fiyatlarla alım yaparak, enerji açığını kapatmaya çalışmıştır. Bu açık; 4 yıl içinde, iyimser tahminle; devreye sokulabilecek kapasitenin üreteceği kadardır.



Acı bir gerçek olarak, sistemin imdadına ekonomik krize bağlı talep azalması yetişmiştir. Sonuç olarak; mevcut sistem 4319 MW inşa halinde ve senaryo I' e göre 12818 MW lisans almış ve öngörülen tarihlerde devreye girmesi beklenen üretim tesislerinin planlanan üretimlerine göre 2014 yılından, güvenilir üretimlerine göre ise 2009 yılından itibaren Baz Enerji talebini karşılayamamaktadır.



Uzak doğu ülkelerinin, hantallaşan imalat sanayinin, kriz dolayısıyla bir süre sonra atıl ucuz işgücünü ihraç etmeye başlaması olasıyken, enerji sektörünün en 'light' ama gözde bu branşından işe vakit kaybetmeden girişmek, o tutduğumuz son vagona zamanla bir katar eklemek demektir.

Özetle; Yenilenebilir Enerjiyle ilgili vizyonumuz geniş, teşvik anlayışımız cesur, adımlarımız sık ve çabuk olma-

lıdır. Bu mevzuatı çıkaracak olanlar bu coğrafyadan Türkiye'nin pay almasının öncülere olacaktır ve yaratılacak güven ortamı gerekli kaynağı hiç zorlanmadan beraberinde getirecektir.

Dışa bağımlı olduğumuz nokta; 'enerji politikamızın oluşturulma' sürecidir.

Yenilenebilir enerji sektörüne yapılan yatırımlar, Türkiye'nin enerjideki dışa bağımlılık sorununa çözüm olabilir mi?

Dışa bağımlılık söylemi artık çağdışı bir söylemdir. Dışa bağımlı olmayan bir ülke, bir ekonomi var mı? Düşünün ki komşunuz kış aylarında tatile giderse ve sobası sönkse, müşterek duvarınız soğuk olduğu için, siz daha çok yakıt tüketirsiniz. Ülkeler de her anlamda birbirlerine bu derece bağımlı. Önemli olan, karşılıklı bağımlılıkların dengeleri... "Sektör içinde, nasıl bir ürünle var olmalı?"; onu düşünmek gerek. Ya da bir sektördeki bağımlılığımızı, bir başka sektördeki yetkinliğimizle dengelemenin yolunu aramak... **Bugün tüm Avrupa ülkeleri yakıt olarak bağımlı, ancak bunun açığını diğer mal ve hizmetlerle dengeliyorlar. Bu, dışa bağımlılığın uluslararası yüzü ve "interdependence" sürdürülebilir kalkınmanın kabul görmüş terminolojisidir.**

Öte yandan, başta rüzgar ve güneş enerjileri (sonra hidrolikler), güvenilir olmayan enerji kaynakları içinde yer alıyorlar. Bu nedenle onları yedekleyecek güvenilir üretim birimleri olması gerekiyor. Bu oran, enerji aktarım sistemlerinin yeterliliğine

göre, ülke kurulu gücünün yüzde 10'u ile yüzde 15'i arasında değişebiliyor. Şimdi 1998'den 2007'ye, Türkiye güvenilir enerji üretimi 20000 MW'tan 30000 MW'a çıkmış; oysa YE projeleri neredeyse 'sıfır'da. 1996'da 2000 MW olan Almanya'nın rüzgar santralleri bugün, 22000 MW'larda. Yani, en kötü halde 3000 MW bir potansiyeli devreye girebilirdi. Bu rakamı vermemizin nedeni, YE yatırımlarının Türkiye'nin dış yakıt bağımlılığına bir ölçüde katkıda bulunacağı ama tek başına çözüm olmayacağıdır.

Evet, temiz teknolojilerin yatırım maliyeti yüksek ama kömür bizim ve yakıt maliyeti, eşittir maden çıkarma ve işleme maliyeti. Bu maliyet, uzun vadeli olarak öngörülebilir bir maliyet. Sanırım, 15'i aşkın ithal kömüre dayalı termik santral üretim lisansı var. Uluslararası kömür madenciliği ve ticaretinin yüzde 65- 70'i, bir şirketin elinde. İşte bu nedenle, ithal kömür maliyeti, uzun vadeli öngörülemez bir maliyet.

Çevre kirliliğine gelince, gidip **Çan Termik Santrali**'ni görelim. Bizim en modern santralimizdir ve kardeşleri Fransa, Çin, ABD, Bulgaristan, İspanya, Güney Afrika v.s. çalışmaktadır. Kanımca, YE potansiyeline paralel olarak, temiz kömür teknolojileriyle enerji üretimine de yatırım teşviki verilmesi orta vadede en akılcı çözüm olacaktır.

Asıl yıllardır dışa bağımlı olduğumuz nokta; 'enerji politikamızın oluşturulma' sürecidir. Uzun vadeli bir enerji programı olmayan ülkemiz, en pahalı enerjinin, olmayan enerji olduğunu gördüğü dönemlerde, en hızlı yapılabilen yatırımlara; "sonu nereye gider?", diye düşünmeden, ardı ardına onay verdi. Oysa kömür de, su da, rüzgar da, jeotermal de hep buradaydılar...

Artık, o en azından 2030'lara kadar uygulamaya konulacak bir enerji prog-

Table 2: Yenilenebilir Elektrik Kurulu Kapasite Projeksiyonları ¹

Type of energy	2002	2006	Annual growth rate 2002-2006	Projection 2010	Annual growth rate 2006-2010	Projection 2020	Annual growth rate 2010-2020
Wind	23.1 GW	47.7 GW	19.9	80 GW	13.8	180 GW	8.5
Hydro	105.5 GW	106.1 GW	0.2	111 GW	1.1	120 GW	0.8
Photovoltaic	0.35 GWp	3.2 GWp	73.9	18 GWp	54.0	150 GWp	23.6
Biomass	10.1 GWe	22.3 GWe	21.9	30 GWe	7.7	50 GWe	5.2
Geothermal	0.68 GW	0.7 GW	0.7	1 GW	9.3	4 GW	14.9
Solar thermal elect.	-	-	-	1 GW	-	15 GW	31.1
Ocean	-	-	-	0.5 GW	-	2.5 GW	17.5

ramı yapmanın ve ülkece benimsemenin zamanı. Hatalar da mutlaka olacaktır.

“Isınan dünyada, en değerli hayat kaynağının su olacağı kesindir”

Yenilenebilir enerjinin, ülkemizdeki yaygın kullanım alanları nerelerdir?

YE üretim süreçleri içinde, en yaygın enerji üretim ağı hidrolik enerjidir. Ancak ısınan dünyada, en değerli hayat kaynağının su olacağı kesindir. Bu nedenle büyük barajlardan, yeraltı sularının kullanımına kadar yeni bir devre başlıyor. Artık regülatör (ırmak) tipi orta ve küçük birimlerin desteklenmesi, Tuz Gölü'nü kurutan israf dolu sulama politikalarından vazgeçilmesi, bu yaygın alana da yeni bir yatırım anlayışı getirmektedir.

YE üretim süreçlerinde dersimizi çalıştığımız ikinci alan rüzgar santalleridir. Bu potansiyelin devreye sokulmasında, en az 10 yıllık bir yatırım projeksiyonu yapılabilecek noktaya gelinmiştir. Karada geliştirilen bu projeler, ÇED ve bağlantı açısından uygun olan noktalarda denizde de (off-shore) geliştirilmelidir.

Table 3: Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Tüketimi İçindeki Payı

	2005 Eurostat TWh	2006 Eurostat TWh	2010 Projections TWh	2020 Targets TWh
Wind	70.5	82.0	176	477
Hydro ¹	346.9	357.2	360	384
Photovoltaic	1.5	2.5	20	180
Biomass	80.0	89.9	135	250
Geothermal	5.4	5.6	10	31
Solar thermal elect.	-	-	2	43
Ocean	-	-	1	5
TOTAL RES	504.3	537.2	704	1370
Total Gross Electricity Generation EU27 (Trends to 2020-Baseline) ²	3320.4	3361.5	3568	4078
(Combined RES and EE) ³				3391
Share of RES	15.2%	14.0%	19.7%	33.6-40.4%

¹ European Energy and Transport Trends to 2020 - update 2007, 2008, European Commission Directorate General for Energy and Transport
² European Energy and Transport Trends to 2020 - update 2007, 2008, European Commission Directorate General for Energy and Transport
³ European Energy and Transport Trends to 2020 - update 2007, 2008, European Commission Directorate General for Energy and Transport

Yine jeotermal yataklarımız zengindir. Enerjinin sadece elektrik üretiminden ibaret olmadığını düşünerek, yeterli sıcaklığa ulaşılmayan bölgelerde, bu üretim sürecini ısı ikamesi için yaygın biçimde kullanabilmek mümkündür.

Ülkemizde sadece bir tane biokütle (biomass) tesisi vardır. 70 milyonluk bir ülkede, bunca organik madde işlenip, tüketilirken; gösterge henüz yeterli yatırımcı ilgisi olmadığıdır. Özellikle; yerel yönetimlerin, konuyu yatırımcıların önüne cesurca getirmeleri ve kazan-kazan projeleri yaratırken, ayrılmış çöp toplama bilincini de toplumumuza yerleştirmeleri gerekmektedir.

Son olarak, son günlerin gözdesi hayat kaynağımız **güneş** enerjisine gelelim.

Bu konuda özellikle, fotovoltaik PV uygulamalar konusunda çok hızlı gelişmeler yaşanıyor. EİE Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyeli (GEPA) atlasını yayınladı, EPDK lisans başvuru mevzuatı üzerinde çalışıyor. Ancak, fiyatlardaki hızlı düşüşlerin arkasının geleceğini düşünürsek; bu konuda piyasa ve teknolojiyi çok yakın takip etmek gerek. Ben, zamanında TFT ve LCD panel imalatında kaçan fırsatların iyi irdelenerek, yarının bu teknolojisine imalatçı olarak, Türk Yatırımcısının girmesinin en üst düzeyde değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

“Hayalim; konsept tasarımınla uğraştığım, hibrid modelli bir YE projesinin gerçekleştirilmesinde yer almak”

Firmalara bu alanda verdiğiniz araştırma-projelendirme bazındaki hizmet detayları nedir?

Ben, Zorlu Enerji'de, Genel Müdürlük görevini yürüttüğüm; 2006-2008 aralığını saymazsak, 2001 yılından bu yana, elektrik alt yapı ve enerji yatırımları konularında, ağırlıklı olarak; fizibilite, değerlendirme, finansman ve koordinasyon yatırım danışmanlığı yapıyorum.. Sektörde yurtiçi ve yurtdışında çok ciddi bağlantılarım var. Son yıl içerisinde ise YE yatırımlarına yoğunlaştım. Ancak enerji havuzu tek, çeşitli kaynaklardan akanlar burada toplanıyor. Bu küçük ölçekte de aynı. Yatırım fizibilitesini hazırlarken, komparatif olmak zorundasınız. Bu nedenle, o havuzun içeriğini ve dinamiğini iyi bilmek lazım. Bu nedenle de müşterilerime yol haritası önerirken, çeşitli varyantları ve işletme risklerini de beraberinde sunmaya çalışıyorum. Onların, bu işi ana iş kolu olarak benimsemelerini sağlamaya çalışıyorum. En büyük hayalim ise uzun zamandır konsept tasarımınla uğraştığım, hibrid modelli bir YE projesinin gerçekleştirilmesinde yer almak.



Avrupa'da rüzgar enerjisi potansiyelinde Türkiye 2. sırada



Dr. Cenk SEVİM

Enerji Teknolojileri Uzmanı
Dünya Enerji Konseyi Türk Milli
Komitesi Üyesi

İzmir, Gaziemir Serbest Bölgede rüzgar enerji türbinleri üretimi yapan Aero Rüzgar Endüstrisi A.Ş. firmasından Dr. Cenk Sevim ile rüzgar türbinleri, Aero A.Ş.'nin çalışmaları ve rüzgar enerjisinde Türkiye'nin dünya ölçeğindeki yeri üzerine konuştuk.

Avrupa'da '2.El Türbin Borsaları' mevcut

İkinci el rüzgar türbin satışları konusunda bilgi alabilir miyiz?

Büyük güç üretim kapasitesine sahip rüzgar türbinlerinin ekonomik ömürleri 25 yıl civarındadır. Rüzgar enerjisi yatırımlarının tüm dünyada 1980'li yıllarda hız kazandığı düşünüldüğünde, 2005-2006 yıllarında 1980'de devreye alınan rüzgar türbinleri ekonomik ömürlerini tamamlamıştır. Ekonomik ömürlerini tamamlayan bu sistemleri yapılacak revizyonlarla tekrar çalışır duruma getirmek ve bunlara pazar sağlamak için çeşitli Avrupa ülkelerinde ikinci el türbin borsaları oluşmuş durumdadır. Ancak Enercon ve AERO Rüzgar Endüstrisi A.Ş bünyesinde böyle bir uygulama bulunmamaktadır.

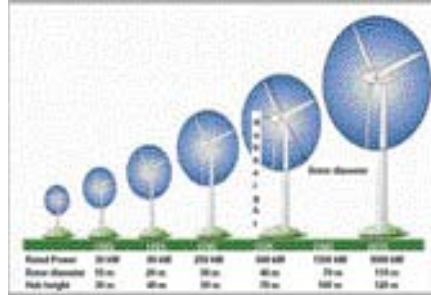
Sektörde ilgi; MW sınıfı rüzgar türbinlerine

Rüzgar enerjisi alanında kompozit teknolojilerindeki son gelişmeler hakkında bilgi verir misiniz?

Rüzgar türbin kanatlarının üretiminde polimerik kompozit yapılardan yararlanılmaktadır. Büyük ölçekli rüzgar türbin kanatlarının üretiminde genel trend, polimer matris olarak epoksi ve takviye malzemesi olarak dokunmuş cam elyafının kullanılması yönündedir.

Başta Avrupa olmak üzere tüm dünyada verimli rüzgar sahalarından minimum alanda maksimum gücü elde etmek temel amaçtır. Bu sebeple rüzgar enerjisi sektöründeki trend; MW sınıfı rüzgar türbinlerine doğrudur (Şekil 1). MW sınıfı rüzgar türbinlerinin geliştirilebilmesi için de daha uzun rüzgar türbin kanatlarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu sebeple rüzgar türbin kanatlarının üretim teknolojisinde bazı değişiklikler yapılmaktadır.

Şekil 1: Yıllara Göre Rüzgar Türbinlerindeki Gelişmeler 1980-2005 (Monitoring and condition inspections of wind



turbines-Requirements, experience and prospect, Torsten Muuss, Germanischer Lloyd Industrial Services, wind energy department)

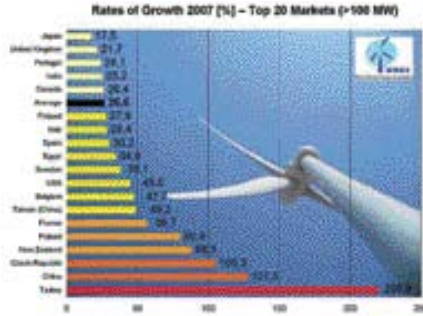
Rüzgar türbin kanatlarında, üretim yöntemi olarak vakum infüzyon sistemi kullanılmaktadır. Rüzgar türbin kanatlarında hedeflenen mukavemet düzeyine ulaşabilmesi ve kalite oranlarının artırılabilmesi için mevcut yöntemler arasında fayda-maliyet analizi yapıldığında en iyi yöntem vakum infüzyon yöntemidir.

Ayrıca ilerleyen dönemlerde daha büyük rüzgar türbin kanatlarının üretilebilmesi için karbon elyafı ve cam elyafının birlikte kullanılacağı veya metal ve polimerik yapıların hibrid olarak birlikte kullanılacağı yöntemler gündemde olacaktır.

"Türkiye, 'Dünya Rüzgar Enerjisi Birliği'nin 2007 sonu verilerine göre rüzgar enerjisi yatırımı artış hızında ilk sırada"

Türkiye'nin rüzgar enerjisindeki son atılımlarını dünya ölçeğinde yorumlar mısınız?

Türkiye, rüzgar enerjisi alanında İspanya'dan sonra Avrupa'daki en büyük potansiyele sahiptir. Türkiye'nin uygulanabilir rüzgar enerjisi potansiyeli 40-45 bin MW arasındadır. 2005 yılına kadar Türkiye'deki kurulu güç, 20 MW iken Mayıs 2005'de 5346 sayılı 'Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un kabul edilmesiyle, rüzgar enerjisi yatırımları hız kazanmış ve Şubat 2009 itibarıyla rüzgar enerjisi kurulu gücü 450 MW seviyesine yükselmiştir. Rüzgar enerjisi yatırımları 4 yıl içinde kurulu güç açısından 20 katlık bir artış göstermiş hatta 2007 yılı sonu itibarıyla 'Dünya Rüzgar Enerjisi Birliği'nin yaptığı bir çalışmada, Türkiye rüzgar enerjisi yatırımlarında artış hızı açısından ilk sırada yer almıştır (Şekil 2).



Şekil 2: 2007 Global Rüzgar Enerjisi Pazar Değerlendirmesi (WWEA)

Türkiye rüzgar enerjisi yatırımında kritik nokta; elektrik şebeke bağlantıdır

2020'de Türkiye'de rüzgar enerjisi kurulu gücünün 20.000 MW seviyesine ulaşması beklenmektedir. Bu seviye, bir eşik değerdir; bundan sonrasını Türkiye'deki elektrik şebeke altyapısı belirleyecektir. Türkiye'de rüzgar enerjisi yatırımları açısından en büyük engel, Türkiye'deki elektrik şebeke bağlantı kriterleridir. Şu an, şebekedeki gerilim dalgalanmalarını önlemek için, şebekedeki kısa devre gücünün yüzde beşi kadar rüzgar enerji santrallerinin elektrik şebekesine bağlanmasına izin verilmektedir. Elektrik şebekesi ile ilgili doğru yatırımlar yapılır, elektrik şebekesine bağlantıda daha efektif bağlantı yöntemleri (Almanya'da halen uygulanan bara sisteminin kullanılmadığı T bağlantı yöntemi gibi) kullanılarak iletim sistemindeki kesici gücü artırılabilirse Türkiye'deki mevcut 45 bin MW'lık uygulanabilir rüzgar enerjisi potansiyelin büyük bir bölümü, kurulu güç olarak elektrik şebekesine bağlanabilir.

Ülkemiz rüzgar enerjisi açısından son derece bakir alanlara sahip. Mevcut potansiyelimiz değerlendirildiğinde Türkiye, kurulu güç anlamında dünyada üst sıralara yükselir.

Yerli üretim yapan Aero A.Ş. hakkında bilgi alabilir miyiz?

Aero Rüzgar Endüstrisi A.Ş.; yönetim merkezi Aurich-Almanya'da bulunan Enercon şirketi bünyesinde Türkiye'de faaliyet gösteren bir kuruluştur. 2002 yılında kurulan Aero Rüzgar Endüstrisi A.Ş. İzmir'de Ege Serbest Bölgesindeki üretim tesislerinde, rüzgar türbin kanatları üretmektedir. Üretim tesisimiz, 12 bin metrekare kapalı, toplamda 32 bin metrekare alana sahiptir; 420 çalışanı vardır.

Aero Rüzgar Endüstrisi A.Ş. olarak Türkiye'de 900 kW gücündeki E44, 2300 kW gücündeki E70 ve 2000 kW gücündeki E82 rüzgar türbinleri için sırasıyla 22 metre, 35 metre ve 41 metre uzunluğunda kanat üretimi gerçekleştirmektedir. Enercon'un toplam altı adet ticari rüzgar türbin modeli bulunmaktadır ve bunların üç tanesi Türkiye'de üretilmektedir.

Başlıca ihracat yaptığımız ülkeler hangileridir?

Aero Rüzgar Endüstrisi A.Ş. bünyesinde üretilen kanat modelleri, Türkiye dışında başta Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler olmak üzere Avustralya ve Hindistan gibi uzak ülkelerdeki rüzgar enerji santrallerinde de kullanılmaktadır.



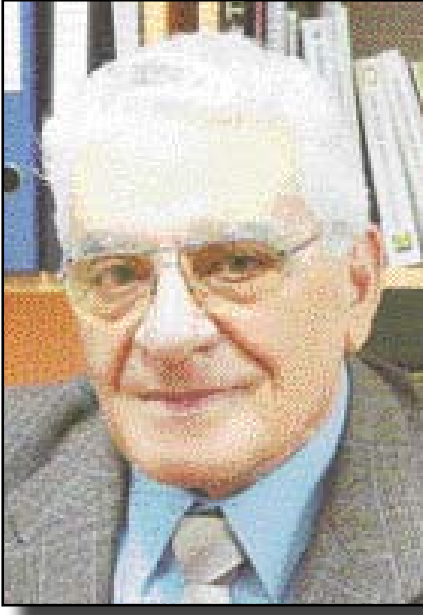
Enercon'un 6 ticari rüzgar türbin modelinden 3'ü Türkiye'de üretiliyor

Taban birim fiyatın yükseltilmesine ilişkin yasa tasarısı Ekim'de TBMM'de görüşülecek

Hükümetin yenilebilir enerji sektörüne dair teşvikleri konusunda düşünceleriniz nedir?

Mayıs 2005'de 5346 sayılı Yenilebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun'un yayımlanması ile Enerji ve Tabii Kıymetler Bakanlığı tarafından, rüzgar enerjisi santralleri ile üretilen elektrik için satınalma garantisi sağlanmıştır. Kwh başına taban birim fiyatı 5,5 euro cent olarak belirlenmiştir. Söz konusu birim fiyatın yükseltilmesine ilişkin yasa taslağı, Ekim 2009 döneminde TBMM'de görüşülecektir. Bunların dışında ilgili kanun gereği Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından üretim lisans bedellerinde sübvansiyon sağlanması, Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) tarafından elektrik şebekesine bağlanmasında öncelik tanınması, Elektrik İşleri Etüd İdaresi (EİEİ) tarafından Türkiye rüzgar enerjisi potansiyeli atlasının oluşturulması gibi iyileştirmeler, ilgili kamu kurumları tarafından gerçekleştirilmiştir.

Küresellik, Anayasa ve Temel Unsurları



Sedat İLHAN, E. General

Günümüzde, insanların mutlu kılmayı amaçlayan devlet yönetim yöntemleri yelpazesinin sosyal ağırlıklı *Sol* sınırı, almaya başladığı daha demokratik önlemler ile *Sağ'a* yaklaşırken; nispeten liberal görüş sahibi *Sağ* sınır da gereksinim duyduğu sosyal ağırlıklı önlemler ile *Sol'a* yaklaştı ve aralarındaki farklılıklar azaldı. Bu yakınlaşmayı iyi değerlendiren ABD ve onun öncülüğünde AB ve G8'ler, Yeni Liberalizmin bütün dünyaya yayılması girişimini, '**Küreselleşme**'yi başlattı. Türkiye bu yeni sürece, '**Serbest Pazar**' anlayışına süratle; güçlü bir istekle katıldı. Ancak, ortada Anayasa ile kamunun malı yapılmış ve anayasaların temel unsurlarını oluşturan bir **ulusal hedef**; ekonomik, kültürel, sosyal, askeri, bilimsel, teknolojik ve özellikle politik güçlerden oluşan **ulusal gücü** bu hedefe yönlendirecek **ulusal strateji** ve halkın dayanacağı bir **ulusal ideolojinin** yaratılmaması; ülkemizde sürekli bir anayasa yetersizliği, rahatsızlığı yarattı. Küreselliğin demokratikleşme istekleri etkisini artırdıkça anayasalar yetersiz olmaya başladı. Mevcut anayasamızın; seçim, siyasi partiler kanunları ve TBMM İç Tüzük yetersizliklerinin demokratikleştirilmesi gereği ortaya çıktı. Çünkü küreselliği yaratan yeni liberal anlayışın uygulanabilmesinde, temel gereksinimin; demokratikleşme olduğu artık iyice anlaşılır oldu...

Bu satırlarla, küreselliğin tanımı na ve uygulamasına açıklık getirmeğe çalışırken, diğer yandan demokratik-

leşme için bir anayasada temel unsur niteliğindeki *Ulusal İdeoloji, Hedef ve Strateji* tanımlarına örnek verilecektir. Umarım bunlar, yeni bir anayasa çalışmalarında dikkate alınır.

Demokratikleşmeyi Temel Alan Küreselliğin Tanımı ve Yeni Kuramlar

Yakın dönemde çok sözü edilen ve demokratikleşmeyi temel esas olarak kabul eden küreselleşme ile ne anlatılmak istendiği konusunda değişik görüşlerle karşılaşabiliyoruz. Bunları genelde iki grupta toplayabiliriz:

1. İnsanlığı Hedef Alan Tanım:

"**Küresellik; temel kurum ve politikaların tek bir kültür üzerine dayandırılmadığı ve çok görüşlülüğün egemen olduğu bir ortamda; demokrasi, liberalizm ve hukukun üstünlüğü esasına dayalı, insanlığın yaşam düzeyini küresel olarak yükseltmeyi öngören bir uluslar üstü uygulama yöntemidir**"... Bu çok kuramsal tanımın arkasında ne gibi çıkarların bulunduğu henüz açıklık kazanmadığı için bu değerlendirme çoğu zaman sözde kalıyor. Zamanın sömürge yönetimlerinin söylemlerinde de insanın kalkınması birinci plandayken, o zaman bu sözleri sarf edenler bugün arkalarında bıraktıkları insanların akıl almaz sefaetlerini içleri sızlamadan seyredabiliyorlar. Bu nedenle, büyük bir kesim böyle süslü bir tanımın arkasında ne gibi çıkarların olduğunu araştırıyor ve üzümlere belirtiyor ki yeni bir sömürü düzeninden söz edilebiliyor. Bir başka deyimle bu tanımlama, uygulamalar ile doğrulanmıyor, yoksul ülkelerin daha yoksullaştığı ileri sürülüyor. Bu kuramla ulaşmak istenen sonucun uygulamada çoğunlukla, tersiyle karşılaşmış olması şüpheleri artırıyor.

2. ABD Ulusal Hedefini Esas Alan Tanım:

"**Küresellik; sermaye, mal, hizmet, rekabet, ideoloji, kültür, politik amaç gibi unsurları, sınırsız dolaşım yoluyla bütün dünyaya yayarak; bir hakça ve serbest ticaret ortamı yaratıp, ülkesinin yaşam düzeyini bu yolla yükseltmeyi amaçlayan ABD ulusal hedefinin önemli unsurlarından birisinin uygulama yöntemidir**"... Bu ikinci tanım; Amerika'ya mal edilmek-

tedir. Amerika'nın uluslararası etkinliğine ve ekonomik-politik-askeri üstünlüğüne dayanılarak yapılıyor ve amaç (Yaşam düzeyini yükseltmek) uluslararası düzeyden ulusala kaydırılıyor.

Tanımlamaya çalıştığımız her iki tanımı da olası varsayıp, "**Küresellik; bütün ülkelerle uyumlu ilişki sürdüren, demokratik değerlere önem veren ülkelerin yaşam düzeylerini yükseltmek için benimsedikleri bir uluslar üstü uygulama yöntemi istegidir**" şeklindeki bir tanım kanımca; her iki uç değerlendirmeye bir orta yol seçecek ve örneklerle de çelişkiye düşmemiş olacaktır.

Ekonomik, politik, güvenlik, kültürel, bilimsel ve teknolojik unsurlar içeren bir yayılımcı-empyralist uygulama olan küresellik; ne şekilde tanımlanırsa tanımlansın, buna uyum sağlamayacak antidemokratik içe dönük yönetimler için bir tehdit oluştururken, demokratikleşmeyi başararak bunun yararlı yönlerini yakalayabilenler için de yaşamı yükseltici etki yaratabilecektir. Bu yararlılara ancak, küreselliğin yarattığı zararlı yan etkilere karşı yeterli önlem alınabildiği ölçüde ulaşılacaktır. Sonuçta küresellik, bir yandan uygulanırken diğer yandan olumsuz yan etkileri sorgulanan, ABD ile AB ve BRİC, G8, G20 gibi diğer büyük güçler arasında çatışmaya varabilecek farklılıklar yaratan bir uygulama kuramı özelliği kazandı.

Yönetimde ve stratejik uygulamalarda anayasaların yapısını etkileyen yeni kuramlar geliştirildi. Küresellik sırasıyla; Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), **Sürdürülebilir Kalkınma** (Sustainable Development) için Düzenleyici Reform (Regulatory Reform) gibi unsurların önemini belirlemiş oldu. **Uluslararası Ekonomik Bütünleşmeler** (International Economic Integrations); **Gümrük Birliği** (Custom Union) **Ekonomik Birlik** (Economic Union), **Serbest Ticaret Bölgesi** (Free Trade Areas) ve **Tercihli Ticaret Anlaşmaları** (Preferential Trade Arrangements) gibi ekonomik girişimlerle yoğun bir uygulama dönemine girildi.

Özetle ancak, tam demokratikleşme ile göğüsleyebileceğimiz bir **Bilgi Çağı Süreci** yaratılmış bulunuyor...

*“dili olan
konuşuyor!”*



• İngilizce • İspanyolca • Rusca • Almanca • Japonca • Çince • İtalyanca •



**European
Institute**

ULUSLARARASI DİL EĞİTİM MERKEZİ

Cumhuriyet Bulvarı No: 86 K:4
Karaşahan İş Merkezi Pasaport - İzmir
Tel: 0.232. 445 53 53 - 445 53 48
www.europeaninstitutes.com
info@europeaninstitutes.com



Kâya, “Otelcilik işi bir zincirdir ve 24 saat boyunca o zincirin hiçbir halkasının hata yapmaması gerekir”...



Turizm sektöründe kaçınıcı kuşaksınız ve ne kadar zamandır bu işin içindesiniz?

Mustafa Kâya: Aile olarak bir asırı geçkindir İzmirliyiz ve İzmir’in ilk turizmcilerindeniz. 1960 yılında Çankaya’daki Kâya Otel ile işe başladık, ardından 1972 yılında Karaca Otel devreye girdi. 1974 yılından beri de bilfiil ben bu sektörde işe başlamış oldum yani turizm sektöründe ikinci nesilim.

Eğitiminizi aile mesleğinize göre mi planladınız?

Seda Kâya Özsoy: Ben Amerikan Koleji ve Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunuyum. Bu alana ilgi duyduğum için, eğitimimi bu alanda almayı tercih ettim. Daha sonra da Avrupa çalışmaları üzerine masterım var. Daha sonra da Amerika’da profesyonel bir sertifika eğitimine gittim.

Feyzi Kâya: Ben de İzmir Amerikan mezunuyum. Finans konularına ilğim olduğu için lisansımı Koç Üniversitesi’nde İşletme bölümünde tamamladım ardından da İtalya’da finans üzerine MBA yaptım. Şimdi de ailem ile birlikte çalışmaya başlayacağım.

Ailenizde nasıl bir iş bölümü yaptınız?

Mustafa Kâya: Kızım İstanbul’da bir süre profesyonel olarak bir reklam ajansında müşteri ilişkilerinde çalıştıktan sonra aramıza katılarak, Kâya Prestige Otel’de görev aldı. 1992 yılından beri yanımızda çalışıp, geçen sene, 72-73 yaşlarında işi bırakan duayen bir müdürümüzün yanında yetişti Seda, son 4-5 yılda pratik yaparak, çok büyük feyz aldı. Emekli olan bu müdürümüzün yerine, müdür muavini pozisyonundaki

Kâya Ailesi

Çamaşır Yıkama İşletmesini büyütüyor

Oğlum ise geçen sene kısa dönem askerliğini yaptı ve aramıza bu sene katıldı. O da okulu bitirdikten sonra kısa bir dönem İstanbul’da finans üzerine çalıştı. Diğer bir sektörümüz olan Altınyağ Kombinaları A.Ş.’de askerlik öncesi 1 sene çalıştı. Diğer bir iş alanımız da sanayi tipi ‘laundry’ üzerinedir; yani çamaşır yıkama fabrikamız var. 1994 yılından beri küçük çapta bu işi yapıyorduk şimdi onu büyütüyoruz. Şu an günde 10 ton kapasiteyle devreye giriyor ki kapasitesi 20-30 tona kadar çıkabilir. İzmir ve Çeşme’deki büyük otellerin ki 23-24 tane otelin çamaşır yıkama işini yapıyoruz. Oğlum da kısmetse şimdi bu hizmet sektörünün başına geçecek. Yani kızım Seda otel kısmında, oğlum Feyzi de çamaşır yıkama işletmesinde olacak. Torunumuz büyüyünce, inşallah ona da bir şeyler ayarlayacağız.

‘Babalar ve Çocukları’ köşemizin bu sayıdaki değerli konukları EĞİAD Yönetim Kurulu üyemiz; Seda Kâya Özsoy ve sevgili babası Mustafa Kâya ile erkek kardeşi Feyzi Kâya oldular. Bir asırdan fazladır İzmirli olan Kâya ailesinin farklı alanlarda çalışmaları olmasına rağmen köklü bir otelcilik tecrübeleri var. İş deneyiminden dolayı ağırlıkta baba Mustafa Kâya ile geçen sohbetimizde, turizm ve İzmir başlığında önemli bilgiler eşliğinde, Kâya ailesini tanıtan dürüst ve samimi açıklamalar aldık.





Otelcilikte insan sevgisi şart

arkadaşımız şimdi genel müdür olarak devam ediyor ve kızım da onunla beraber çalışarak işi pekiştiriyor. Turizm öyle bir sektör ki iyi bir eğitiminiz, iyi bir aile kültürünüz, çevreniz yoksa sadece okul yeterli değildir. Hepsini tamamlanırsa başarı kesin oluyor. Turizm yapabilmek için öncelikle insanların ve hizmeti seveceksiniz.

Seda Kâya Özsoy: Bizim sektörümüzde staj dönemi çok önemlidir.

Aile işiniz olmasaydı hangi mesleği yapmak isterdiniz?

Seda Kâya Özsoy: Ben herhalde yine uluslararası ilişkiler alanında çalışmak isterdim. Bu işi de hakkıyla yapabilmek için gerçekten ya devlet bünyesinde, dış işlerinde çalışmanız gerekiyor ya da politika dergilerinde belli bir alanda araştırmacı veya eğitim görevlisi gibi alanda olmak üzere 3-4 tane şansınız var. Yoksa bir şirkette uluslararası ilişkiler uzmanı olarak çalışmak gibi görevler yeterli gelmiyor; okurken staj yapmıştım birkaç yerde, biliyorum; o tatmini vermemiştir.

Feyzi Kâya: İstanbul'da çalıştığım kısa dönemde 'şirket evlilikleri' üzerine finansal danışmanlık yapıyorduk. Aslında sevdiğim bir işti. Baba mesleği gibi bir şansım olmasaydı ya öyle bir iş olabilirdi ya da bir bankanın hazine bölümünde para idaresi konusunda bir alan olabilirdi.

Aile şirketlerinde profesyonelleşmek şart

Aile şirketlerinde bölünmelerinin önüne geçmek amacıyla uygulanan aile anayasaları konusunda sizin de Kâya ailesi olarak anayasanız var mı?

Mustafa Kâya: Biz eskilerimizden gördüklerimizi güncelleyerek uygulamaya çalışıyoruz. Anayasa derken, kesin kurallar bugüne kadar bize uygulanmadı ben de açıkçası öyle kesin bir kural uygulamayı düşünmüyorum. Aileler büyüdükçe paylaşımlar artıyor. Paylaşımlar arttıkça bu sefer tatminkarlıklar zorlaşıyor ve değişik çözümler ortaya çıkmaya başlıyor; hisse satmak gibi, sahip olduğu ortak bir mülkün bir kısmını satmak veya devretmek gibi. Bu sefer de bölünmüşlük söz konusu oluyor. Yıllarca uğraşılan, yapılan şeyler heba olup, gidiyor. Bu sebeple zaman içinde profesyonelleşmekte ve kurumsallaşmakta fayda var. Ama İzmir'de de bu anlamda önümüzde çok fazla örnek yok; ciddi bir profesyonellik göremiyoruz. Bizim de niyetimiz bu şekilde bir bütünlük içinde gidebildiğimiz kadar gitmek. Bizim her tesisimizin başında şu anda profesyonel bir idareci vardır. Biz sadece hepsinin üzerine bir birleştirici, bir koordinatör sıfatıyla görev icra ediyoruz. Kızım şu an Kâya Prestige'de

ama orada da bir sorumlu müdür organizasyonu var. Aynı şekilde oğlum da daha evvel Altınyâğ'da görev aldı; orada da bir genel müdür ve yönetim kadrosu var. Ben bu şekilde gitmenin sağlıklı olduğunu düşünüyorum. İş tamamen profesyonellere bırakmak değil de eli taşın altında olanların bilgi ve becerileri ölçüsünde bir şekilde işlerinin başında olması lazım. Bilgisi, eğitimi, ilgisi olmayan birisine verirsiniz işi, bu sefer de gemiyi karaya oturtursunuz. Biz ailemizde bu şekilde gördük; benim de bir kardeşim var. Biz bu işte berabereyiz. Kardeşim için ziraat kısmını üstlendi, turizm kısmını da bana devretti. Her ikimizde kendi alanlarımızda başarılarımızı sürdürüyoruz.

Seda Kâya Özsoy: Bizim birebir müdür olarak çalışmamız ve günlük işleyişin bir parçası olmamız çoğu zaman bütünü görmemizi engeller. Ama böyle rutin işlerin dışına çıkınca, biraz daha büyük açıdan resme bakıp, geniş düşünabiliyorsunuz.

Kızınız evlenme kararı alırken hem patronu hem de babası olarak iş yaşamının devamı konusunda kendisiyle özel bir konuşmanız oldu mu?

Mustafa Kâya: Kızımla öyle bir konuşma yapmadım. Biz çok genç evlendik ve kızımla beraber büyüdük diyebilirim ve tabii bu arada çok şey paylaştık. Kızım benim gözüme baktığı zaman beni anlayabiliyor. Ben de onun aşağı yukarı ne hissettiğini biliyorum. Tabii ki kendi doğru bildiğimiz kadarıyla bir iki nasihatımız olmuştur ama ben şanslıyım bu konuda da çünkü eşi Emre, bizim evladımız gibidir. Emre aynı zamanda iş ortağımın oğluydu ve bir şekilde o zamanlar kendisiyle çalışma fırsatı da bulmuştum. Hem kişiliğini hem çalışkanlığını beğendiğim için çok da fazla kızıma söyleyecek bir şey kalmadı. O da bir şekilde çocuğum benim. Allah mutlu etsin diyoruz, şu ana kadar her şey güzel gidiyor. Çok da güzel bir torunum var; Eylül. Yine hep beraberiz, çok keyifli, kalabalık bir aileyiz.

Seda Hanım siz ilk yemeğinizi ve sofrayı düzeni hakkında bilgilerinizi işte mi yoksa ailenizde mi öğrendiniz?

Seda Kâya Özsoy: İstanbul'da okuduğum ve tek başıma yaşadığım için ilk yaptığım yemek o 19'lu, 20'li yaş dö-

nemlerime geliyor.

Okulda okurken de yaz dönemleri falan gelmediniz mi otele çalışmaya?

Seda Kâya Özsoy: Ben çalıştım hep ama başka yerlerde; bir kere Altinyunus'da 1,5 ay kadar, bir kere İstanbul'da NTV'de, bir kere de Finansbank'da staj yaptım. Bizde öyle 'çalışmayayım, yazın yatayım' falan gibi şeyler pek söz konusu olmaz.

Mustafa Kâya: 11 Eylül krizi olmasaydı, kızımın Ritz Carlton İstanbul'dan kabulü gelmişti, orada işe başlayacaktı.

Seda Kâya Özsoy: Profesyonel olarak turizmle orada başlayıp sonra buraya dönecektim ama 11 Eylül olunca ben daha çalışmadan toplu işten çıkarmalar oldu. O yüzden reklamcılık üzerine çalışıp, sonra döndüm.

Sofra düzenleriniz evinize gelen misafirlerinizce çok takdir ediliyor, değil mi?

Seda Kâya Özsoy: Evet, ama çok şanslıyım ben, tabii ki catering hizmetlerimizden sonuna kadar faydalanıyorum, diyebilirim.

Bildiğim kadarıyla İzmir'de catering konusunda lider ve öncü firmalardan birisiniz; catering kurma fikri nasıl gelişti?

Mustafa Kâya: Catering kurma fikri yine konuşmamızın başında da bahsettiğimiz o emekli müdürümüz Elçin Bey vasıtasıyla gelişti. "Ben bu işi seviyorum, yapalım" diye önerdi, ben de kendisini destekledim. Ben fikre açık bir insanım; her zaman şunu isterim; benim profesyonelim bana fikir versin, her zaman ben koşturamayabiliyorum. Bu alanda İzmir'de bir boşluk vardı. "Ne istiyorsun bu iş için benden?" dedim, işi bana projelendirdi; girdik ve çok enteresan ilk cateringimizi şu anda damadım olan Emre'nin babasına yaptık ve bize çok hayırlı geldi. Çok sevdiğim bir kişiydi, babalarımız da dosttu ama geçen sene maalesef genç yaşta aramızdan ayrıldı. Prensip olarak bir işi yaptığım zaman, iyi bir şekilde, layikiyle yapmak istiyorum. En son Cumhurbaşkanlığına güzel bir catering yaptık ve bu işle İspanya'dan ödül aldık.

Seda Kâya Özsoy: İspanya'dan



uluslararası catering ödülü olarak altın bir madalya aldık. Bu konuda mütevazı değiliz zaten. Elimizden geleni yapıyoruz. Kadromuz çok köklü, eski ama sürekli kendimizi yeniliyoruz. Yeni arkadaşlar bünyemize katıyoruz. Yenilikleri öğrenmeye, hantal durmamaya çalışıyoruz. Ekipmanlarımızı sürekli yeniliyoruz.

Bir 'Fenerbahçe-Beşiktaş kupa maçı' bile İzmir'e cansuyu gibi geldi

Büyükşehir otelciliği yapıyorsunuz. Fuar dönemlerinde yaşanan yoğunluk dışında ki özellikle mermer fuar dönemleri bildiğim kadarıyla İzmir otellerinin kapasitesi yetmiyor bile, otel doluluğu ve otellerin sabit giderlerini karşılama konusunda ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Büyükşehir otelciliği yapıyoruz ama

Çeşme'de şu anda kirada olan Erythrai Otel de bizimdir. İzmir'de bundan 2 sene öncesine kadar doluluklar belli bir seviyede idi; mermer fuarı gibi seçme fuarlarda 3-4 günlük bir dönem için İzmir oldukça sıkışıyordu. Doluluk için her türlü kongre, seminer vb organizasyonlarda biz de konaklamalı hizmet veriyoruz. Ya da sağlık turizmi kapsamında mesela plastik cerrahi, göz sağlığı gibi gelen müşterilerimize hizmet veriyoruz. İzmir bu açıdan avantajlı; tıbbi tedavi konusunda üst seviyede dolayısıyla biz de sağlık turizminden nasibimizi almaya çalışıyoruz. Mermer fuarı yoğunluğu diyoruz ama en son biliyorsunuz İzmir'de bir Fenerbahçe-Beşiktaş kupa maçı vardı; bu kupa maçı döneminde mermer fuarı hariç biz tüm fuarların toplamı kadar iş yaptık. Biz derken; İzmir; tüm oteller, restaurantlar, esnaf çok ciddi işler yaptık. Sağolsun, İzmirli olan federasyon başkanımız Mahmut Özgener'e de o zaman teşekkür

kürlerimizi ilettik ve dedik ki; **“Bunların devamını bekliyoruz”**. Mahmut Özgener’in İzmir’e yaptığı en büyük ivme bu oldu. İzmir’in en büyük eksikliği; İzmirli biribirlerini desteklemezler. Bunun gibi 4-5 tane spor organizasyonu olsa, şaka maka ortalama doluluklarımız İzmir içinde yüzde 5-8 oranında artar. Yakın Avrupa ile Yunanistan, İtalya gibi çalışmalarımız var. Ama yine de maalesef İzmir’de doluluklar istenen oranda değil. Ortalama doluluklarımız yüzde 65 civarında ki bu düşük bir rakam. Bundan daha da kötüsü fiyatlarımızı düşürdük. Bizi zaman zaman büyük kentlerle misal İstanbul’la falan mukayese ediyorlar ama bizim o kadar 5 yıldızlı otellerimiz yok, olmak gibi lüksümüz de yok ama fiyatlarımız çok düşük. Oradaki bir 4 yıldız otelin fiyatı ile buradaki bir 4 yıldızlı otelin fiyatı arasında uçurumlar var. İzmir’de turizm zor. İzmir Ticaret Odası’nın Meslek Komitesi’ndeyim; zaman zaman Aziz Başkanımızla, Kültür ve Turizm müdürümüzle projelerimizi paylaşıyoruz ki bir kısmını belediyenin yapması gerekir. Agora, Kemeraltı, Heykel Müzesi, yat limanı gibi projelerin bir şekilde ortaya çıkması lazım ki pazarlayacak enstrümanımız çoğalsın. Yoksa İzmir’in maalesef şu an çok büyük bir çekiciliği yok. Turistler geliyor; **“biz iki gün bir şehir turu yapalım”** diyorlar, zorlanıyoruz. Akşam balık yediyorsunuz, sabah Efes’e götürüyorsunuz bitti iş, başka bir şey yok ama İzmir büyük bir kent...

İzmir’in 5 bin kişilik kongre salonu olmalı

Konuya girmişken Kruvaziyer Turizm çalışmalarına öncülük eden kanaat önderlerinin ifadelerine göre gelen turistlerin İzmir’de 2 gece konaklama imkanları yaratılması konusunda fikirler öne sürülüyor. İzmir’de otelcilik yapan biri olarak sizin konuya dair girişim ve önerileriniz var mı?

İzmir’de kruvaziyer turizm yoktan var edilen bir şey ve bana göre geldiği seviye ile tipik bir başarı örneğidir. Kruvaziyer turizm ile İzmirli esnaf ve çevre halkı yeteri kadar faydalanamıyor. Kişiler buradan Efes’e otobüslerle gidiyor ve geliyor. Çok az bir kısmı belki bir Kemeraltı’nda alışveriş yapıyor. Bizim burada özellikle işlememiz gereken olay; kruvaziyer turizm yolcusunu misafir edebilmek ve biraz onlara içe-

riyi tanıtabilmek, yanında alışverişe de yönlendirebilmek. Tabii ki bu üzerinde çalışılması gereken bir konu; mesela kruvaziyer turizm ile gelen 3-5 bin kişiyi İzmir’de ağırlayacak bir mekanımız yok zaten. Diyelim ki gemi geldi, biz de çalıştık ve bir gece yapalım dedik; peki ben 3 bin, 5 bin kişiyi nereye koyacağım da bir **‘Türk Gecesi’** yapacağım! Yapayım, isterim ama bizim çoğul turiste hizmet verecek ünitemiz yok. Hilton’un bile şu an kapasitesi 400 kişi; çok az. Swiss oditoryum ikiye bölündü; Efes zamanı daha büyüktü, orası 1.500 kişilik. Bizim en büyük salonumuz, duyduğum kadarıyla yeni açılan Adnan Saygun Sanat Merkezi. Ama bizim 5 bin kişilik bir kongre salonuna ihtiyacımız var ki değişik maksatlarla kullanabilelim.

Zaman zaman fuarlara gidiyoruz. Bundan 3-4 sene öncesinde biz, ‘İzmir’ dediğimizde hiçbir ilgi alamıyorduk. Ama şimdi kruvaziyer turizm dendiği zaman İzmir’e uğrayan insanların altında İzmir kalıyor. Bir de EXPO sayesinde iyi bir tanıtım yapıldı. Kruvaziyer turizm ile EXPO tanıtımları sayesinde insanların kafasında oluşan İzmir’in içini artık doldurmamız lazım. Neyle dolduracaksınız? Müzenizle, sergi salonunuzla, mesela Adnan Saygun’da dünyaca ünlü bir resital organizasyonu yapacaksınız. Aziz Başkan ile en son şöyle bir konuşma geçti: İzmir Enternasyonal Fuarı kan kaybediyor. ‘Her şeyden birazcık fuarcılığı’ değil de ‘ihtisas fuarları’ aldı, gidiyor. Bu fuarı değerlendirmek lazım; dünyaca ünlü meşhur orkestraları 2-3 günlük açık hava konserleri düzenlemeye davet edelim. Öyle insanlar gelsin ki Atina’dan bile insanlar gelsin onları dinlemeye, görmeye. Antalya’da Mardan otel açıldı biliyorsunuz; açılışa tanınmış sanatçılar geldi, geçti; dünya televizyonlarında parayla yapamayacağınız tanıtımlar yapıldı. Biz burada koskoca İzmir, neden bunu yapamayalım? Adam orada tek başına bunu yaptı. Bir şeyler yaparak İzmir’i biraz daha marka kent haline getirebilirsek, Kemeraltı ile Kadifekale arasındaki tiyatroları ortaya çıkarabilirsek, insanlar burada bir şeyler alabileceklerdir.

Elektrik sarfi fiyat farkı iadesi, tahakkuk eden vergi veya SSK’dan mahsup edilmeli

Enerji Bakanlığı’nın elektrik uygulama tarifesinin iptali istemiyle sizin öncülüğünüzde ve de Çeşme Otelciler Birliği’nin (ÇEŞTOB) yaptığı lobi çalışmalarının desteğiyle, otellerin de sanayi tesisleri gibi meskenlere göre yüzde 20 daha ucuz elektrik tüketebileceği karara bağlanmıştı. Sektörünüz adına önemli bir başarı olan bu süreci ve sonuçlarını bizimle paylaşır mısınız?

Mustafa Kâya: Şu an o verdiğimiz o öneriden faydalanıyoruz. Biz, turizm belgeli tesisler, o yörede uygulanan en ucuz tarifeden elektrik ücretlerimizi ödüyorduk fakat daha sonra elektrik hizmetleri özelleştiği zaman bizim bu hakkımız bir şekilde elimizden alındı. Israrlı bir şekilde savunucu olduk ki ben bir şekilde bunun önderliğini de yaptım. En ucuz tarife ile TEDAŞ’ın bize fatura ettiği tarife arasındaki farkı, biz Hazine’den geri iade olarak alıyoruz. Bu tabii ki bizim elektrik giderlerimizi kısıyor. En son mecliste şöyle bir öneri verdim; bizim bu iadeyi alabilmemiz için SSK, vergi gibi hiçbir yükümlülük borcumuz olmaması lazım. Madem biz bu koşulda iade alabiliyoruz, o zaman bize tahakkuk eden bu alacağımızı, borcumuzdan mahsup edin; boşu boşuna biz de aylarca hakkımız olan bu parayı devletten beklemeyelim, güntünde alalım. Bu konu tartışılıyor, herhalde olumlu bir cevap alacağız.

Borçlanma konularında ailece hassasız

Ailenizden miras alıp çocuklarınıza da aynı şekilde miras kalmasını istediğiniz bir aile geleneğiniz, bir söz var mı?

Mustafa Kâya: Babam her zaman bana; **“çek ve senet kesmeden önce en azından bir 10 dakika düşünceksin”** derdi. Borçlanmaya karşı çok hassastı. “Borçlandığın zaman gerektiğinde yemeyeceksin, içmeyeceksin, gezmeyeceksin; bu borcu ödeyeceksin” derdi. Bir işi yapmadan önce en az proje uygulaması kadar onu çok iyi düşünceksiniz; neyi, nasıl yaparsak başarılı oluruz, diye. Bir de borçlanacağınız zaman onu çok iyi tartacaksınız yani borçlanacağınız miktar ile özsermayenizi kefeye koyacaksınız; bu borcu ödeyebilecekseniz o işe gireceksiniz. Akıntıya kürek çekmeyeceksiniz. Rahmetli babamızdan

bunu hep böyle gördük; hesap kitap işi çok önemlidir ama günümüz şartları zaman zaman bunları bozabiliyor.

Feyzi Bey bulacaktır finans çözüm yollarını, değil mi?

Feyzi Kâya: Babam yeri geldiğinde benim fikirlerimden yararlanmaya çalışıyor. Ondaki tecrübe ve bendeki bilgiyi birleştirince bazen daha doğru kararlar verebiliyoruz. Borç konusunda dedemden kalma yapıyla biraz daha tutucu olabiliyor. Küçük bir borcu bile risk görebiliyor ama ben O'na, bu borcun aslında büyük olmadığını, oranlar konusunun daha makul olduğunu anlattığım zaman orta noktayı bulabiliyoruz.

İş yaşantısında kritik kararları ve riskleri genelde çocuklarınızdan hangisinin üstlenebileceğini değerlendiriyorsunuz?

Mustafa Kâya: Kızım daha muhafazakardır, tutucudur. Yenilikleri ancak 'olmazsa, olur' ise yapar yani 'her yeni işin peşinden koşayım', yapmaz; hesabını falan çok iyi yapar.

Seda Kâya Özsoy: Çok aklıma yatması lazım.

Mustafa Kâya: Oğlum ise olaya daha matematik olarak yaklaşır. Sonunda tünelde ışık görüyorsa daha atılgan olabilir gibi geliyor. Zaten bana böylesi daha uygun; birisi uçacak, birisi tutacak ki denge olsun. Birisi hep oturursa bir adım ileri gidemezsiniz, birisi hep uçarsa af edersiniz; nereye konacağını bilemezsiniz. Onun için böylesi daha makul.

İnsanların evlerinin dışında konakla ve beslenme ihtiyaçlarına hizmet veren son derece zor ama bir o kadar da zevkli bir işiniz var. Bize bu mesleğin risklerini, zorluklarını ve keyiflerini anlatır mısınız?

Mustafa Kâya: Zorlama sanayici olabilirsiniz, zorlama ticaretle uğraşabilirsiniz ama hizmet sektöründe yer alan otelcilik sektöründe insanları sevmiyorsanız bu işi yapamazsınız. İnsanlarla uğraşmanın dışında 24 saat hizmet veriyorsunuz ve bu 24 saat boyunca hata yapmamanız çok zordur. Bir insan size ne kadar olumsuz yaklaşırsa yaklaşsın siz onu kazanmak zorundasınız. Alttan almanız gerekir. Bu iş tam bir zincirdir;

kapıdan turist girdiği zaman 24 saat boyunca zincirdeki hiçbir halkanın hata yapmaması lazım. Bizim sektörümüzde kişi gözle görülür bir şey satın almadığı için kritik etmeye her zaman hazırız; otele girişi, odadaki konforu, yediği yemeği vs kritik edebilir. Siz bu konuları tek tek öyle bir şekilde ele alacaksınız ki o kişi buradan mutlu ayrılacak. Hizmetten, kaliteden tasarruf etmezseniz, bir süre sonra başarıyı yakalarsınız.

Rahmetli Barış Manço müşteri bavulu taşıdı, eşi Lale Hanım da mutfağa girdi

Unutamadığımız iş anılarınız var mı?

Mustafa Kâya: Elbette; hiç unutamam; rahmetli Barış Manço ile eşi Lale Hanım, 12 Eylül 1980'de ihtilal oldu ve bizde kalıyorlar. Sokağa çıkma yasağı olunca bir kısım personelim gidemedi, bir kısmı da gelemedi. Rahmetli Barış Bey devamlı müşterimiz; müşterilerin valizlerini taşıdı, eşi Lale Hanım da mutfağa girdi. Çok eski bir arabaları vardı; antika, şoförleri vardı ki o zaman bile yaşlıydı, rahmetli olmuştur. Dün gibi, unutamam hiçbirini.

Kemal Unakıtan'ın, yer boşalsın da odaya girsin diye anahtar beklediği oldu

Mustafa Kâya: Eskiden profesyonellikten ziyade amatörlik ön plandaydı. Bizim eskiden beri, "Karaca eviniz, biz bir aileyiz" şeklinde sloganımız var ama biz bu işin içinde büyüdüğümüz için yani bir zamanlar yanımıza gelip de misafir olan insanlar sonradan büyük şöhretler olarak karşımıza çıktı. Mesela Kemal Unakıtan buraya geldiği zaman anahtar beklediği günler oldu, yer boşalsın ki içeri girebilsin diye... Nereden bileceksiniz ki gün gelecek Ak Parti'den Maliye Bakanı olacak.

2001 krizinde otelcilik değil ama sanayi kısmımız çok etkilendi. Oldukça geriye düştük o sektörde. Kısmetse bundan sonrası için bazı projelerimiz var. İnciraltı'nda güzel bir yerimiz var; orada ciddi bir yatırım yapmayı düşünüyoruz. EXPO alanı olarak ilan o bölgedeki yeni imar planlarını bekliyoruz. Çocuklar eğer kendilerinde o isteği görürlerse değişik yerlerde şubeleşme imkanlarımız olabilir. Büyüme için krizin bitmesini bekliyoruz.

"İzmir'den bir şey olmaz, İstanbul'a gidelim" gibi sözlere katılmıyorum. Biz İzmirliyiz, burada doğduk ve bu kent için bir şeyler yapmalıyız. Bizde toplam 600 kişi çalışıyor. Neyi, nereye koyup da gidiyorsunuz. Çocuklarımız değişik branşlarda okudular ama burada da yapılacak işler var, bunu kim yapacak? İzmir'de güzel şeyler olabileceğine inanıyorum. Atılım içinde olmayız ki çocuklarımız gidiyor, eğitimler görüyor, onları tekrar buraya çekmeliyiz. Her giden orada kalırsa sonra burada ne olacak? Buraya dönmeleri için şehri geliştirmeliyiz.

İş ve aile yaşantısında birbirinizi eleştirdiğiniz ve takdir ettiğiniz yöneleriniz var mı?

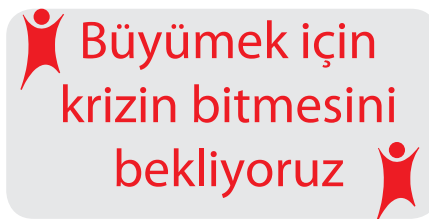
Seda Kâya Özsoy: Feyzi ile daha yeni çalışmaya başladık; o yüzden henüz pek problem yaşamadık. Babamlada en büyük avantajımız 24 saat beraber değiliz. Ben otelde çalışıyorum ve kendisi otele çok sık uğramaz; bilgileri kendisine raporlama şeklinde bildiriyorum. Bu sebeple iş yaşantımızda çok fazla problem yaşadığımız söylenemez.

Mustafa Kâya: İş ile ilgili eleştiriler de vardır ama.

Seda Kâya Özsoy: Pek yumuşak değildir bizde durum.

Mustafa Kâya: Kırgınlık gibi değil de eleştiriler olur elbet. Seda da mü-kemmeliyetçi bir karaktere sahip ben de öyle olduğum için kendi işlerimizde birbirimize göre hatalı gördüğümüz yerleri uyarırız. Oğlumla henüz pek ilişkimiz olmadı ama o daha yumuşak karakterli, daha sakin; ben onu daha yapıcı olarak görüyorum, arada sigorta olacak gibi geliyor.

Seda Kâya Özsoy: Biz babamla





yapı olarak çok benzeriz.

Fezzi Kâya: Seda bazı konularda fevridir, çok düşünmeden sinirine hakim olamaz. Ben daha yapıcı ve sabırlı olmaya çalışırım ama birbirimizi idare ediyoruz.

Mustafa Kâya: Yaş farkı olmasına rağmen oğlum, ablasına güzel telkinlerde bulunur.

Kız çocuk ile baba arasında daha farklı bir bağ olduğu ve hatta kız çocuk sahibi olunmadan baba olduğunun hissedilemeyeceği söylenir. Belki sizin de aranızda böyle bir sebepten dolayı zaman zaman elektrikleniyor dur ilişkiniz.

Mustafa Kâya: Evet, söylenir. Ama olması lazım yani.

Seda Kâya Özsoy: Çok şikayetçi değiliz bu durumdan.

Sevgiden olsa gerek.

Seda Kâya Özsoy: Evet, bir de yaşadığımız problemlerde de olay çok fazla büyümüyor. Karakterimiz öyle çok uzatmaya niyetli olmadığı için çok fazla kırıncı olmadan çözümleyebiliyoruz.

Benim her dediğimi değil, kendi doğrularımı da bana kabul ettirebilmeliler

Mustafa Kâya: Zaten bu şartlar altında otellerimiz farklı, her birimizin sorumlu olduğu yer farklı, bunun da avantajı var. 24 saat birbirimizle beraber olma şansımız zaten yok. Devamlı birbirimize tahakküm etsek beraber çalışma imkanımız olmaz. İnsanlar her zaman tartışarak doğruyu bulacaklardır. Ben her zaman; “Benim her söylediğimi kabul etmeyeceksiniz. Benim her sözü mü kabul edecekseniz benim size bir şey söylememe gerek yok. Ben doğruyu biliyorum demektir. Doğru bildiğiniz fikri savunacaksınız. Beni mat edeceksiniz” diyorum. “Benim kızım ya da oğlum doğruyu söylüyor” diyebilmem için de bir; konunuza hakim olacaksınız, iki; karşıma oturup bunu savunacak güce de sahip olacaksınız...

Fezzi Kâya: Ben babamın denge durumunu çok beğenirim, hep takdir ederim. Ev içinde çok iyi bir babadır, çok iyi bir dede oldu. Her şeyimi babamla konuşabilirim. Ev içinde hiç gizlimiz saklımız yoktur. Bir yandan da iş konularında çok ciddidir. O yüzden ben

evden çıkıp fabrikaya geldiğimde başka bir baba, fabrikadan çıkıp eve geldiğimde başka bir baba görüyorum. Bazen annemi arada kullanıp babama bir şey ilettiğim zamanlar olabiliyor.

O zaman anne mi sırdaş?

Fezzi Kâya: Annem biraz daha idarecidir.

Mustafa Kâya: Sigorta.

Fezzi Kâya: Babama bir şey söylemeden önce annemle test ederim; açıkçası, babama söyleyeyim mi, iletayim mi diye

Seda Kâya Özsoy: Bu, bugün söylenebilir, bugün söylenemez gibi...

Sizin sırdaşınız peki babanız mı?

Seda Kâya Özsoy: Benim de annemdir ama kız çocuk olmama rağmen babamla da pek çok şeyimizi paylaşmışızdır. Hala konuşurum. Her zaman fikir de verir, çok mantıklıdır sözleri, kendini sizin yerinize koyup da fikir verir yani sadece eleştirmek veya dediğini yaptırmak için değil de kararı yine siz verirsiniz. O, farkı görmeyi sağlar.

Mustafa Kâya: Genellikle ben ya-

şadığım problemleri eve götürmeyi sevmem. Hatta hanım zaman zaman; **“Çok durgunsun Mustafa, neredesin”** der. Bilhassa işteki sorunları çok fazla paylaşmam. Ha, benim şöyle bir avantaj veya dezavantajım var; onun takdirini size bırakıyorum; aynı iş kolunda eşim de zaman zaman bizimle çalıştı. Kâya Prestige’de catering bölümünde 10 seneye yakın bilfiil çalıştığı için ben ona ilemeden, o bana ilemeden işle ilgili sorunlarımızın ne olacağını biliyoruz. Dostlarım dediğim, iş arkadaşlarım vardır; ben sorunlarımı daha ziyade onlarla paylaşıyorum. Onlardan akıl alırız, bazen biz onlara akıl veririz. Sorunu eve getirdiğiniz zaman bazen evdeki huzur da kaçabiliyor ki bazen sorunlar öyle kolayca çözülebilecek durumda olmuyor; iş hayatı bu, her şey olabiliyor.

İnsan çalıştırmak, bizim işimizde en önemli konu

Seda Kâya Özsoy: Babamın yanındansa bir profesyonelin yanında yetiştiğim için müdürümüzden öğrendiğim çok şey var. Bir bakıma fevri olmakla beraber kendimi kontrol etmeyi, sinirimi dışarı yansıtmamayı hep ondan almıştım. Bir de babamdan öğrendiğim bir şeyi hiç

unutmam. Tabii çok fazla personel bizim var etrafımda; çok insanla çalışıyoruz; müşteriniz var, personeliniz var sürekli değişik insanların değişik kaprisleriyle uğraşmaya dayanıyor bazen iş ki bu tahammülsüzlük getirebiliyor. Babam demişti ki onun şusunu, bunun busunu bulursan oturup her işi kendin yapman gerekir. İnsan çalıştırmak bizim işimizde en önemli konu. Üç ayaklı bir sehpa düşünün ki hepsi insan. İnsanların içlerindeki iyiyi ve artıları görüp, eksileri görmemeye çalışıyoruz. Çünkü görürsek, gerçekten çok zor...

Mustafa Kâya: İşin püf noktası da bu; personelinizi kıramazsınız. Düşünün, mesela öyle bir hata yapıyor ki anında personelinize bağırıyorsunuz. Çünkü ona hatasını yüksek sesle söylediğiniz takdirde o personel 2 dakika sonra müşteriye hizmet verecek. Hangi moralle verecek? O yüzden sabırla mesai saati bitimini bekleyeceksiniz, evine giderken yaptığı hatayı söyleyeceksiniz. Bu da kolay değildir.

Biz mesela sanayicilik de yapıyoruz, yemcilik, unculuk yaptık fakat turizm belki bunların içinde en keyiflisi ama en zoru. Benim sanayici bir arkadaşım var ve bana; **“Mustafa, siz otelciliği nasıl yapıyorsunuz? Ben bu işe ucundan**

girdim, hemen 1 sene içinde sattım, çıktım” dedi. **“Yapamadım”** diyor yani ki bu kadar ciddi bir sanayici arkadaşımızın bunu söylemesi demek ki bizim yaptığımız iş gerçekten çok zormuş.

Otelcilik sayesinde edindiğimiz kalıcı dostluklar, işin keyifli yanı

Pek çok insan gibi ben de turizm sektörüne hep imrenerek bakmışım. Ama işin içinde insan olduğu ve her birinin beklentilerine, alışkanlıklarına cevap verebilme kriterleriniz zorlaşınca, tek tek her birini mutlu etme şansınız düşebilir. Bu zor yönüne karşılık bir de bu iş sayesinde otelinize konakla için gelen pek çok kişi belki de sizin gönül dostunuz olmuştur, değil mi?

Mustafa Kâya: Olmaz mı, güzel dostluklar oluyor ve bunlar da bütün o zorlukları yok ediyor, keyif oluyor. Otelimize konuk olarak gelip İzmir’de ev alan dostlarımız oldu. Mesela bizzat benim olmadı ama sektördeki bazı arkadaşlarımızın otellerine gelen konuklarıyla ilişkilerini geliştirip iş ortaklıkları yaptıklarını biliyorum. Kişilerle uzun uzun zaman geçirme imkanlarınız oluyor. 3-4 defa gelişinde sırdaş, arkadaş oluyorsunuz. Benim buradaki müdürüm Özgür mesela bu işin duyanidir ve **“ben doktor gibiyim, herkesi dinlerim, tavsiyelerde bulunurum”** der.

Seda Kâya Özsoy: Ama babam bu otelin müdürlüğünü de yaptı. Kaç sene yapmıştın?

Mustafa Kâya: 1983’den 1993’e kadar 10 sene bu otelin müdürlüğünü bilfiil ben yaptım. Burayı yaparken diğer otelin inşaatını da yaptım. Onun için otel müdürlüğünün ne olduğunu bilirim.

Tatlı, acı anılar var mı?

Bir gün yine böyle grup halinde bir müşteri ağırılıyor. Çok keyifli, taneli girdiler. Gece misafirimizin bir tanesi rahatsızlanıyor ve hakkın rahmetine eriyor. **“Ne yapalım?”** dediler. Dedim; **“Arka taraftan çıkartalım”**. Bu konu aklıma geldiğinde de **“insan ne oldum değil, ne olacağım”** demeli misali; ön kapıdan girip, arka çıkmak durumunu düşünürüm hep...



Kişiye Özgü Öğretim Modeli Uygulama Basamakları

Ne kadar hazırım?



ERUS (Erken Uyarı Sınavı)

Öğrencilerin programa başlamadan önceki öğrenme alışkanlıkları belirlenir ve bu alışkanlıklar gözlemlenir.

Nasıl Öğreniyorum?



Kişisel Öğrenme Stili Testi

Öğrenme Stili Testi Sonuçlarına

KÖS sonuçlarında her öğrencinin kişisel öğrenme stili belirlenir. Bu rapor ışığında etkili öğrenme öğrenme stiliyle uyumlu bir yapıya.

Öğrenciler ders dışı çalışmalarını öğrenme stillerine göre hazırlanan programlarla yaparlar.

İstediğiniz raporları öğretmenlerinizle paylaşabilirsiniz.

Neyi Öğrendim, Neyi Öğrenemedim, Neden Öğrenemedim?



TANISAL TESTLER

Öğrencilerin okullardan her konudaki öğrenme durumları öğrenme stilleri, öğrenme stiliyle uyumlu öğrenme ve bu konuların öğrenme için programı vardır.

Ne zaman ve Nerede Tekrar Yapabilirim?



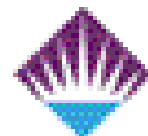
UĞUR TV

www.ugur.tv

Uğur TV 24/7 yayın yapan internet öğrenme platformudur. Öğrencilere bilimsel konu anlatımları, videolar, konu ile ilgili sorular ve cevaplar sunar.



www.kislyeozgu.com
www.ugurdershanesi.com.tr



UĞUR DERSHANELERİ

SIYASETTE UMDUĞUMU BULAMADIM !

“

EGİAD V. Dönem Başkanı ve Danışma Kurulu Başkan Vekilliği görevini devralan Sayın Uğur Barkan ile EGİAD çalışmaları, STK'ların sosyal yaşamdaki yeri, Türkiye ve Avrupa'daki sıcak siyasi ve ekonomik gelişmeler ile biraz da kendi iş sektörü üzerine keyifli ve bilgilendirici sohbet yaptık.

EGİAD ile tanışmanız nasıl başladı?

1990 senesinde kurulan EGİAD'ın kurucu üyelerinden biriyim. Yanılmıyorum o zamanlar Fuar da, Park Restoran vardı; orada Haziran ayında sağolsun, Bülent Şenocak Kurucu Başkanlığında 47 üyeye beraber toplandık. Ege Genç İşadamları Derneği'nin kuruluş amacını, misyonunu, vizyonunu tartışarak; kurulmasına karar verdik. İlk adımları bu şekilde atılan EGİAD'ta 1992 senesine kadar aktif bir görev almadım. 1992'de Alpan Veryeri arkadaşım ile beraber yönetime talip olduk. 1992 yılından 2001'e kadar EGİAD'ın tam faal içinde bulunarak; Başkan vekillikleri, Dışişleri Komisyonu Başkanlığı ve Başkanlık yaptım. Ancak o zamanki ile bu zamanki EGİAD çok, çok farklı...

Nedir bu farklar? Nasıl gözlemliyorsunuz değişimi?

Üye yapımız ve bakış açımız ilerleyen senelerde biraz değişikliğe uğradı. Bizler belki o zamanlar tutucuyduk, şimdi gene tutuculuk var ama yaygınlık var; alt katmanlara kadar inebildi EGİAD çok büyüdü; Ege'de bir güç oldu. Birinci amacımız Ege'de bir güç olmak, ikinci amacımız da Türkiye'de ses getirebilmektir. Çalışmalarımızla Türkiye'de kamu oyu oluşturabiliyoruz ve sesimizi duyurabiliyoruz. Mesela yeni çıkan teşvik yasasında bizim "Sanayileşme Stratejisi" Raporumuzun büyük katkısı var. 2 sene kadar önce Sayın Bakanım Zafer Çağlayan da bu çalışma sunumunun yapıldığı toplantıda kendisi bunu ifade etmişti. 2 sene sonra bu çalışma, sektörel bazda verilen yeni teşvik programına çok yardımcı ve yol gösterici olmuştur. EGİAD, kurulduğundan beri yol gösterici ve öğretici değerli bilimsel çalışmalar yapmıştır.

Özel emeğinizin geçtiği, unuttuğumuz EGİAD projeleri var mı?

Var. Değerli hukukçu üyelerimiz ve DEÜ Hukuk Fakültesi öğretim görevlileri tarafından Türkiye'deki hukuk sisteminin yeniden revizesine yönelik ana başlıklar halinde bir çalışma yapmıştık. Türkiye de yargının sorunları ve çözümleri 'bu çalışma arşivlerimizde; o dönemki genç hukukçu arkadaşlarımızın hepsi artık doktor, profesör oldu. Başlattığımız

bu çalışmanın detaylandırılması lazım çünkü Türkiye'deki şu an en büyük eksiklerden biri hukuk sistemimiz; ne ticari hukuku, ne de ceza hukuku çalışıyor, tabiatıyla yargı sistemimiz de. Anayasamızın değiştirilmesi zaman, zaman gündeme geliyor. Anayasayı değiştirdikten sonra hukuk sistemini de ele almanız gerekir. Aksi, direk hukuk sisteminden giderseniz anayasaya ters düşer o durum da Anayasa değişikliklerini de ihtiyaç duyulacaktır. Çok arzuladığım bir şey; EGİAD'ın Türk hukuk ve yargı sistemini tekrar gündeme getirmesi ve eski çalışmamızın tekrar genişletilerek ele alınmasını öneririm. Bunun yanısıra, 'Türkiye Dünyanın neresinde



EGİAD,
'Türk Hukuk Sistemi'
Raporu çıkarmalı

99' kitabı şimdi tam kullanılacak bir referans. Tam onsene geçti üzerinden. EĞİAD yönetim kurulu bu çalışmayı artıları ve eksikleriyle değerlendirip, halkımızla paylaşmalı. Bir unutmadığım çalışma da, 'Siyasi Partiler Kanunu', öneriler çok açıktı. On sene geçti Türkiye bu konuda halen yerinde sayıyor. Utanç verici bir

EGİAD'ın da içinde bulunduğu lobi faaliyetleri Öcalan'ı İtalya'da barındırmadı

durum.

EGİAD başkanlığınız döneminde Öcalan'ın iadesi ile ilgili olarak İtalya'da yaptığımız lobicilik faaliyetlerini anlatır mısınız?

Türkiye ile İtalyan hükümetleri arasındaki hem ticari hem de sosyal ilişkilerimiz hep yakın ve samimi olmuştur. Netice de iki Ülke de Akdeniz'li. Dün İtalya'da yapılan bir defilede, İtalya'nın Türkiye büyükelçisi Türkiye ile ilişkilerin gelecek birkaç sene içerisinde daha da üst konumlara çıkacağını ifade buyurmuşlardır. Ben de aynı kanıdayım. Ben İtalyanlarla çalışan bir firmanın sahibiyim. Daha doğrusu bazı İtalyan firmalarının Türkiye'deki gözü, eli, kulağı. 1998 senesinde Terörün arttığı, çok şehit verdiğimiz yıllardır. Terörist başı Öcalan İtalya'ya sığındı. Türk halkı ayakta, biz de "EGİAD olarak ne yapabiliriz?" diye meseleyi yönetim kurulunda gündeme aldık. Bir faks protestosu yayınladık; bunu İtalyanca hazırladık ve İtalya'daki birçok kuruluşa faksladık. Hatta bu protestoyu bireysel olarak çalıştığımız şirketlere de faksladık. Bu protesto fakslarımızın içeriğinde; "Bu bir teröristtir, canidir, illegal bir işin peşindedir, bu işte hem sivil halk hem de Türk askerinden şu kadar ölü var, köyleri, mezraları basıp insanları çocuk, kadın, erkek, genç, yaşlı demeden katlediyor" diyerek, örnekleriyle ve resimleriyle İtalya da kamu oyu oluşturmaya gayret ettik. İzmir konsoloslukunda da girişimlerde bulduk. Protestonun şiddeti biraz İzmir de arttı ve bizim istemediğimiz bazı yanlış hareketlerde İzmir, İtalyan konsolosluğuna yapıldı. Protesto Demokratik olduğu müddetçe her zaman geçerlidir, ancak kaba kuvvetle protesto olmaz. Diğer taraftan, o zamanın İtalya Başbakanı terörist başını açıkça korudu. Bu mesele Türkiye ile İtalya arasındaki ticari ilişkilerimize çok zarar verdi.

İtalya'da yayınlanan Confindostrie Gazetesinden, gazeteci Alberto Negri'ye verdiğiniz özel röportajın içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Birçok yabancı gazeteci ve özellikle İtalyan gazeteciler o dönem Türkiye'ye geldi. Bizim herhalde Ege'den yaptığımız protesto, İstanbul'a göre çok fazla oldu ki Ankara'ya gelen ve İtalya'nın 'politika ve iş gazetesi' diye tabir ettiğimiz bir gazetenin muhabiri Ankara'dan EGİAD'ı arayarak benden bir randevu talep etti. Kendisini misafir ettik. Burada olayı bire bir görüşerek her şeyi açıkça izah ettik. Onların tezine göre bu terörist başı demokratik sığınma hakkını kullanıyor kisvesi altında, İtalyan hükümetinden yardım istiyor havası yaratılmaya çalışılıyordu. Sığınma tamam da, sığınacak kişi bir teröristse, çoluk çocuk katiliyse bu hangi ülkenin adalet sistemi bunu haklı bulabilir ki. Biz bu açıdan İtalyan gazeteci ziyaretçimizi ikna etmeye çalıştık. Resimleri, videoları gösterdik. Gazeteci Negri bizden ayrılırken kesin ikna olmuştu, Madolyonun İtalyadaki yüzü hiç Türkiye'de ki gibi aynı değildi demişti. "Ankara ve İzmir'de yaptığım temaslarda çok değişik fikirlere sahip oldum ve siz bunları ispatlıyorsunuz" dedi. Giderken konuya dair birçok doküman aldı ve bunları İtalya'da yazdı. Gazetede bu röportajın çıktığı doğrudur; biz Öcalan'ın iadesi için o dönem elimizden geleni yaptık. EGİAD olarak bu protestolarda bizim de bir katkımız oldu. Netice malumunuz; İtalya'dan bir şekilde çıkmak zorun da kaldı. Gönül arzu ederdi ki, o zaman ki İtalyan Hükümetinin bu terörist başını bize teslim etmesini, olmadı maalesef..

"Öcalan muhatap alınmamalı"

PKK konusu halen "tarihi gelişme" başlığında gündemde; bir takım çevre de Öcalan'ın muhatap kabul edilmesini istiyor. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Size göre bu terör sorunu nasıl çözümlenir?

Öcalan muhatap alınmamalı. Fakat o bölgede senelerce bir çivi çakılmamış, insanlar evlerinden yurtlarından sürülmüş dolayısıyla demokrasi adına orada bir reform yapmak şart. Çünkü onlar da Türk; Türkçe bilmek kaydıyla Kürtçe konuşabilir, Türkiye'de çalışabilir. Bu terör, savaşarak çözümlenemez. Fakat "Ben silahımı bırakacağım, sen de sila-

hını bırak" filan, böyle bir şey olamaz. Bugün dünyanın üçüncü büyük ordusuna sahibiz ve biz silahımızı bırakacağız! Türkiye Cumhuriyeti hiçbir zaman silah bırakmamış ki şimdi bıraksın... Çapulcuya karşı silah bırakılır mı? Mümkün değil. Hiçbir Türk vatandaşı bunu kabul etmez. O bırakacak. Parlamentodaki o parti de "bu terör örgütüdür" diyecek, ondan sonra hükümet gerekli adımı atmaya muhalefetiyle, iktidarıyla zaten hazır; bu mesajı veriyor. Genel Kurmay da hazır. Bu hükümet veya bundan sonraki hükümetler, muhalefetiyle beraber reform niteliğinde yasayla bu vatan evlatlarını o dağlardan indirmeleri gerekir. Çok genç yaşta; 13-14 yaşında dağlara çıkıyorlar. Tahsil yok, fakirlik, fukaralık diz boyu, iş yok, işte bu gençleri kandırmanın en iyi zemini. Nasıl önleyeceksin, Devletin onlara eğitim, iş ve aş vererek ekonomimize, sanayimize katkı sağlayacak duruma getirebilmesi lazım. Şimdiye kadar kim düşünürdü bunu, hiçbir hükümet ama şimdi ciddi, ciddi planlanıyor, reform niteliğinde projeler var, süre gelmeli. Türkiye'nin en büyük problemi. Ancak uzun vadede çözülür. Sabırla ve hep dinamik reform ve teşviklerle.

Siyasete girme denemeleriniz olmuş; basında görebildiğim kadarıyla ANAP İl Yönetiminde görev almışsınız; bu çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Evet; aslında ilk olarak DYP'de oldu ve EGİAD başkanlığından istifa etmeme de sebebiyet verdi. Ben liberal görüşlü sosyal demokrat bir kişiyim.

1999 Yerel seçimlerinde, Sayın Burhan Özfatura Büyükşehir Belediye Başkanlığına tekrar aday olmuştu. Kendisini yakinen tanıyıyordum. Konak Belediyesi meclisine aday olmamı ve seçilsem, meclisten Büyük şehir meclisine gireceğimi ifade buyurdular. Büyükşehir Belediye Başkanlığındaki görevimde Dış Yatırımlardan sorumlu başkan yardımcılığı olacaktı. Yurt dışı ile ilişkilerim benim zaten kendi özel işim olduğu için herhalde o görev bana uygun bulundu.. EGİAD Başkanlığı ile Büyükşehir Belediye Başkan Yardımcılığı birlikte olabilir diye düşünmüştüm. Belki hata ettim belki de etmedim; hala bilemiyorum. "EGİAD için, İzmir için daha fazla bir şey yapabilir miyim?" diye o göreve talip olmuştu. Bazı arkadaşlarım, EGİAD başkanının tarafsız olması gerektiğini söyledi. Ben politikacı

ve partici bir kişiliğim olmamasına rağmen, seçime girebilmek için muhakkak bir parti gömleğini giymem gerekiyordu. Burhan Bey'e de söz vermiştim. Koltuk aşığı bir kişi olmadığım ve EĞİAD 'da yerli, yersiz konuşmalara dur demek için, EĞİAD başkanlığından istifa ettim. AMA, yönetim kurulu görevim devam etti. Neticede, yola beraber çıktığım arkadaşlarımı yolda bırakamazdım. Demek ki, EĞİAD 'da yetişmiş ve o olgunlukla İzmir Halkına hizmet etmeyi daha çok istemişim. Seçimi kaybettik , EĞİAD'da görevime devam ettim. Birkaç sene sonra da ANAP il yönetimine uygun görüldüm ve görev aldım. ANAP'ta 1,5 sene İl Yönetim Kurulunda bulundum. Fakat siyasetin benim kimyama uygun olmadığını, benim beklentilerime cevap veremeyeceğini görevim sürecinde anlamış oldum. Zira, İzmir için bir şeyler yapmaya çalışacağıma, çok ufak ve kişisel olaylarla uğraşmak benim düşünce tarzıma ters düştü. Ben İzmir'in sorunlarına çözüm üretmek için görev aldım ,fakat kişilerin evlerine bağlanacak telefonlarla veya kişilerin ne bileyim devlet dairelerindeki problemlerinin çözüme ulaştırılması benim beklentim değildi. "Bu benim işim değil. Ben bir siyasetçi olarak kişilerin özel işleri ile uğraşamam" dedim ve istifa ettim. Türkiye de siyaset halen benim



Avrupa'da milliyetçi SAĞ'ın yükselişi, Türkiye'nin AB üyeliği aleyhine

DYP çalışmaları, EĞİAD Başkanlığına mal oldu

yukarıda anlattığım gibi. Değişmediği müddetçe, benim siyaset ile hiç bir işim olamaz....

SOL'da revizyon, SAĞ'da DP-ANAP birleşmesi şart

Sonuçta her iki tarafı da izlemiş, görmüş bir kişi olarak ANAP ve DP birleşmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şart... Türkiye'deki siyasi yelpaze şu anda kuvvetli değil. Zaten seçim neticelerinin de böyle çıkmasına sebep o. AK Parti kendine göre sahip olduğu oy oranını daha da arttırmış durumda çünkü SAĞ'da kuvvetli bir parti yok. DP ve ANAP, geçtiğimiz 5-6 senede SAĞ'ı çok boşalttı. SOL'da da kuvvetli bir taban yok. SOL'un da bir revizyona ihtiyacı var; belki parti içinde bir revizyon SOL'u ayağa kaldırabilir yani ikinci bir

partie ihtiyaç yok. Ne demek istediğimi siz anladınız... Avrupa'da da SAĞ yükseliyor; milliyetçilik hareketlendi, bu enteresan, incelemek lazım. Türkiye'de yükseldi ama bu son seçimlerde fazla bir yükseliş kaydetmedi. Rahmetli Özal'ın kurduğu ANAP'a bakarsanız parti bünyesinde her çizgiden görüş vardır; sosyal demokrat ta, MHP'li de, Milli Selamet Partili de vardı. Yani rahmetli Özal iyi bir orkestra şefiydi. Fakat şu andaki SAĞ'a baktığınız zaman bunu göremiyorsunuz. Bir AK Parti var, onun altında daha milliyetçi olan MHP var. Bunun arası yok. Bu aranın doldurulması lazım. ANAP-DP bu boşluğu doldurabilir. Bu ara doldurulmadığı ve SOL da kendini revizyona tabi tutmadığı sürece kimse kusura bakmasın, kimse yürüyüş yapmasın, yormasın kendini, AK Parti, bir seçim açık ara kazanır.

Biraz önce değindiğiniz; Avrupa'da milliyetçi SAĞ partinin yükselişini nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu gelişmeyi Türkiye'nin AB üyeliği müzakereleri açısından nasıl görüyorsunuz?

Bir kere bu bizim aleyhimize çalışan

bir faktör... Almanya ve Fransa'daki Başbakanlar görevde olduğu müddetçe Türkiye'nin AB'ne gireceğine inanmıyorum. Bu arada biz dersimizi çalışalım, ev ödevlerini yapalım. Bir gün inşallah gireceğiz...

Sosyal demokratlar Avrupalıyı olduğundan fazla zenginleştiremediler, aksine gelir seviyesi azalan bir Avrupa var . Avrupalı da faturayı hemen kesti. Özellikle Fransa ve Almanya son 10 senede ekonomik olarak çok sıkıştı; İtalya, İngiltere bu kadar değil. İngiltere bir şekilde yabancılarla yaşamaya alışmış. Almanya ve Fransa'ya işçi göçü, kaçak, sığınma çok fazla var. Ekmek azalınca Fransız, Alman eskisi gibi karınını doyuramıyor. Çünkü çok rahat yaşamaya alışmışlar. Almanya da ne zaman Doğu Almanya ile birleşti zaten bu onlar için büyük bir yıkım oldu. Doğru bir birleşme ama ekonomik olarak bir yıkım. Pasta çok azaldı; bir de yabancılar var. Milliyetçilik ağır basmaya başladı; "Sen benim ekmeğimi kapıyorsun, sen gitsene, memleketinde çalışsana" diyor. Bu dönemde ne Almanya, ne Fransa; kendi sanayilerinde büyüme ve



atılım yapamadı. Bir de üstüne nüfus yaşlı; bakmak zorunda. Bizim gibi genç nüfus değil, üretken değil; bu ekmeği hepten azalttı. Sosyal demokratlardan ve Hıristiyanlardan bir şey göremediler. Bir umutları kaldı; kuvvetli SAĞ... Mesela bu İngiltere’de, İspanya’da olmaz; demokratik durumları onların çok daha değişik. İtalya’da da olmaz ama Fransa, Almanya ve Avusturya buna çok uygun. Özellikle Fransa başta geliyor. Bizim karşımızda olan ülkeler de zaten Avusturya, Fransa, Almanya; bu üçü bizim başımızın derdi... Diğerleri ile aynı politik görüşü götürüyoruz. Sosyal demokratlar da SAĞ da iktidarda olsa bizi alırlar, bize destek verirler. Burada ben en çok Almanya’yı haksız görüyorum: Çünkü biz Almanya’ya zamanında çok destek verdik. Almanya bize ilk yardım elini uzatması gereken bir ülkedir. Bizim yaklaşık orada 2 milyon Türk vatandaşımız var. Bunlar üretimine katkı koymuştur. Şu anda sanayici olmuşlardır. Vergi ödüyorlardır. Fransa için konuşmuyorum. Fransa’nın bizden kapitülasyonlardan dolayı kuyruk acısı da olabilir. Bir de Fransa bizi her zaman sövmeye alışmış bir ülke.

Şimdi biz kendi ayağımız üstün de durduğumuz için bazı şeyleri özellikle mevcut başkan hazmedemiyor bence...

Bu sene sanayinin gerilediğini SETKOM olarak çok hissettik

Biraz SETKOM’dan bahsedelim: 1984 yılında şekerleme ve çikolata ambalajlama makineleri üzerine kurduğunuz şirketinizin ürün yelpazesini kısa zamanda geliştirdiniz. Sektörünüzdeki rakiplerinize karşı başarı kriterleriniz nedir?

İtalya’nın önde gelen ilk 100 şirketi içerisinde girmiş holdinglerinden iki tanesini Türkiye’de temsil ediyoruz. İtalya merkezleri olmakla beraber; İtalya’dan Brezilya’ya, İspanya’ya, Çin’e kadar fabrikaları var. İleri teknoloji ile muhtelif ambalaj makineleri üretiyorlar. Biz de bu firmaların dünyadaki Satış ağında Türkiye bürosuyuz. Umumi vekaletle çalışıyoruz. Bir mümessil gibi değil de onların Türkiye ofisi şeklinde. Sektörde 25.senem doluyor. Türkiye’nin 25 sene evvelki çikolata, şekerleme, deterjan, sabun, ilaç sektörlerinin durumunu, fabrikalarını düşünüyorum bir de şu anki durumları ile karşılaştırıyorum; arada korkunç bir büyüme var. Örneklemek gerekirse; **Avrupa’da hiçbir sabun veya çikolata üreticisi olmasa, bugün Türkiye Avrupa’ya hem sabun hem de çikolata üretip, yollayabilir ve bu pazarları sürekli besleyebilir. Yani o kadar üstün, yüksek ve gelişmiş kapasiteye sahibiz.** Zaten ihracat rakamlarına bakıldığı zaman anlaşılıyor. Türkiye bu sektörlerde çok ciddi atılım yapmıştır.

Rakiplerimiz çok; Almanlar hatta İtalyanlar da... Rekabet bence kaliteyi artırır. Bizim felsefemiz şu; biz hiçbir rakibimizi kötülemedik. Hep doğru tezlerle, doğru makineleri önerdik. Hem Türk müşterimizi hem de temsil ettiğimiz firmaların ilgilerini ön plan da tuttuk.Şimdiye kadar kaç makine veya entegre hat sattığımı tam bilmiyorum ama her sattığım üç vardiya gerektiğinden çalışıyor.Teknik destek, 25 sene evvel satın alınan makinaya var, yenisine de.

Türk sanayicisinin bir inancı var ve bu çok mühim: Benim arkamda dünya-

nın en büyük devri olsun; ben o devin ürettiği makineyi Türkiye’de satarken, Türkiye’deki alıcı bana güveniyor. Benim imzamı, kaşemi ve sözümü istiyor; “Parayı ben yurtdışına yolluyorum ama bu firmaya bir şey olursa veya bu makine çalışmazsa veya bu proje olmazsa bütün sorumlu sensin” diyor. Bu sorumluluğa girmek pek öyle kolay iş değil. Rakkamlar, milyon Euroolar.

Benim bir özelliğim de ben her kontrat’a imza atmam; enteresanımdır, bazen makine satarken kalkarım toplantıdan; “satmıyorum bu makineyi” derim. Öyle deliliklerim de vardır. Bir şey sezmişimdir; toplantıyı iptal ederim. Ben eğer temsil ettiğim firmanın bir teknik hatasını o toplantıda görmüşsem; imzayı atmadan evvel o hatayı düzeltmem lazım.İş de başarının sırrı da bu. **DÜRÜST OLMAK**

Teşvik paketinin meyveleri ancak 2011’de yenir

Sattığımız makineler sanayi ara girdisi. Bu sene sanayinin yavaşladığını bire bir hissettik. Planladığımız makineleri satamadık. Yatırımlar durdu, kapasite kullanımı çok düşük.

İhracat yapınız nasıl? Bununla bağlantılı olarak yeni teşvikleri sektörünüzle bağlantılı olarak nasıl değerlendirdiniz?

İhracatı direkt ve indirekt yapıyoruz. Türkiye sanayide hakikaten çok ilerledi. Türkiye’de kurulu birçok şirketin yurtdışında fabrikaları var. Pazarlarını genişletiyorlar. Dolayısıyla merkezleri burası olduğu için mesela Cezayir’de yatırım yapıyor ama bütün teknik-ticari görüşmeler Türkiye’de oluyor. Makineler sadece İtalya’dan Türkiye’ye geleceğine, Cezayir’e, Makedonya’ya, Romanya’ya gidiyor. Son 5 senede böyle çok ihracatımız oldu.

Teşvik paketlerini genel anlamda çok iyi buluyorum. 28 seneden beri ticaret hayatındayım; ilk defa bu kadar ciddi bir çalışma görüyorum. Ama şu andaki krize çözüm mü? Değil. Bunun meyvelerini biz 2011’lerde yeriz.

Kadro oluşumunuzda nelere dikkat edersiniz?

Bir kere çalıştığımız firmaların hepsinde İngilizce konuşuluyor. Dolayısıyla asistanlıktan başlayıp, satışa kadar herkesin bölümlerine yeterli gelecek İngilizce'yi bilmesi gerekir. Eleman alırken hakikaten çok eler, sık dokurum. Bir aile gibi burası; aldık mı kolay kolay bir elemanın bizden çıkması mümkün değildir. Bir satış elemanının yetişmesi en az 3 senedir. Bu 3 sene de ona bırakın sabit maaşı, primi çok fazla maddi ve manevi destekte bulunuruz. Fuarlara, toplantılara, götürüp, onlara dünya ve teknolojiyi göstererek, Avrupa'da kurslara yollayarak ekstra masraflar ile özellikle satış elemanları-

Çevre kirliliğine karşı öncelikle halk bilinçlendirilmeli

na yaptığımız yatırımımız fazladır.

Ambalajlama makineleri pazarlayan biri olarak ambalajların geri dönüşüm çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok doğru; Avrupa ülkeleri bunu çok ciddi uyguluyorlar. Türkiye'de uygulamaya kondu ama devlet daha bu uygulamayı sertleştiremedi, halen rahatlık devam ediyor. Bunun meclisten kanun olarak çıkması gerekir. Benim çalıştığım firmaların çoğu büyük şirketler; Türkiye'nin ilk 500'e giren şirketleri, bunlar zaten belediyelerden çok daha hassasiyetle olayı değerlendiriyorlar. Onlarda geri dönüşü olmazsa, olmaz. Anadolu'ya gittiğinizde maalessen aynı hassasiyet yok. Orada belki firmaların gücü de yeterli değil; orta ve küçük ölçekli firmalar geri dönüşüm işlevinden ilave masrafları doğuyor, dolayısıyla belediyelerin veya devletin bunu bir miktar teşvik edici, konpanse edici kanunlar çıkarması gerekir. Çevre kirliliği bizde had safhada; buna sanayi olarak bakmayın; bugün yollar da dolaşın, plajlara gidin; göreceksiniz çevre kirliliğini. Tabi çevre kirliliğinin azaltılması her ne kadar kanunlarla, uygulamalarla yapılsa da halkın eğitilmesi çok önemlidir.

Son söz olarak gençlerimize sivil toplum kuruluşlarında görev almalarına yönelik ne mesajlar verirsiniz?

Tüm gençler belli bir eğitimden sonra sırasıyla sivil toplum örgütlerinde ve sonra meslek odalarında çalışmalıdır. Bu çalışmalar, o gençlere kesinlikle bir ufuk, bir düşünme kabiliyeti ve ayrı bir eğitim veriyor. Çalışan bir kişinin akşam saatlerinden sonra günün iş stresini işinde bırakıp memleketine, bölgesine veya hizmet götüreceği kişiler için çalışması, fikirler üretmesi o kişinin gelişimini de sağlıyor. Ben EĞİAD'ta çok şeyler öğrendim, çok şeyler de vermeye çalıştım. EĞİAD beni büyüttü, olgunlaştırdı. Gençlerin Sivil toplum örgütlerinde çalışmadan, ticaret odalarına, sanayi odalarına,

borsaya girmelerini hatalı buluyorum Toplu çalışmayı, düşünmeyi, karar vermeyi, değişik fikirleri tartışmayı netice itibarıyla yeni şeyler öğrenmeyi sivil toplum örgütlerinde öğreniyorsunuz. Ondan sonra bu edindiğiniz tecrübeleri yukarıya taşıyorsunuz. Ben çok kez, meslek odalarındaki bilgi, tecrübe ve eğitim seviyesinin çok düşük bulunduğunu her yerde ifade etmişimdir.

STK'larında çalışmak kişiyi geliştirir



Uğur Barkan Kimdir?

1956 yılında İzmir, Karşıyaka'da doğan Barkan, İngiltere'den Teesside University mezunu. Halen, SET Plastik A.Ş. ve SET KOM A.Ş. şirketlerinde Murahhas Üyelik görevlerinde bulunmaktadır. EĞİAD dışında BEYSAD Kurucu Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunmuştur. Evli olup, İngilizce bilmektedir.



T&T[®]
PENCERE VE KAPI SİSTEMLERİ



erp[®]
Pencere ve
Kapi Akademi

Kazım Karabekir Cad. N0:82
Ulucak / Kemalpaşa/ İZMİR
Tel: +90 (0) 232 877 09 94 (Pbx)
Fax: +90 (0) 232 877 09 95

www.erp.com.tr
info@erp.com.tr

Çocukluk ve Adölesan çağıdaki kanserler ile kanser oluşumuna etkili etmenler



Prof. Dr. Nazan ÇETİNGÜL

E.Ü. Tıp Fakültesi Çocuk Onkoloji Anabilim Dalı

1960'lı yıllardan günümüze çocuk (0-14 yaş) ve adölesan (15-19 yaş) kanserlerinin sağaltım başarısı ve yaşam süreleri de belirgin olarak yükselmiştir. Bu hastaların tam donanımlı, konularında uzmanlaşmış ekiplerin bulunduğu büyük merkezlerde tanı alıp, birçok disiplin gözetiminde izlenmeleri ile sağkalımların anlamlı olarak artacağı unutulmamalıdır. Son yıllardaki ABD ve gelişmiş ülkelerin verilerine göre, bu yaş grubunda görülen kanserlerde yaşam oranları yüzde 75-85'e ulaşmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran yüzde 50-60 civarında olup, Türkiye'de genel olarak yüzde 65-70 sağkalım elde edilmektedir. Kanserlerin cinsine ve hastalığın yaygınlığına göre yaşam oranları da değişkenlik gösterir. Örneğin; lösemilerin büyük bir kısmında genel yaşam yüzde 80'in, erken dönemde gelen bazı kemik tümörlerinde yüzde 80'in, lenf bezi kanserlerinde erken dönemde yüzde 90'ın üzerinde gibidir.

Çocukluk ve adölesan çağın kanser tipleri erişkinlerde görülenden farklıdır. Çocuk ve adölesan çağda lösemi, beyin tümörleri, lenfoma (lenf bezi-lenf dokusu kanseri) sıkıken, erişkinde ise akciğer, meme, deri, mide-barsak, tiroid kanseri, prostat yaygındır.

Kanser görülme sıklığı yenidoğan dönemde en az olup, 5-9 yaşta en sık, sırasıyla 15-19 yaş, 0-4 yaş ve 10-14

Çocukluk çağı (15 yaş altı) kanserleri tüm yaşam boyu görülen kanserlerin %0,5-1'ni oluşturmakta ve ülkemizde bu yaş grubunda kanser görülme sıklığı milyonda 120-130 olup, yılda 2.500-3.000 çocuğun kanser tanısı alması beklenmektedir.

yaşta olmak üzere değişkendir. Her dönemde farklı kanser tipi yoğunluk gösterir. **Artan yaşam oranlarına paralel, kanser görülme artışı da dikkat çekicidir. Hızla gelişen teknoloji ve sanayinin oluşturduğu çevre kirliliği, bu ortamda değişen beslenme alışkanlıkları, stresli yaşam şeklinin bu artışa etkili olduğu göz ardı edilemez.** Çocuklukta görülen bazı kanser tipleri nadir olarak kalıtsal olabildiği gibi doğumsal bazı hastalıklar sebebiyle (bağışıklık sistemi bozuklukları, bazı genetik hastalıklar ve doğumsal anomalilerin varlığı gibi) de görülmekle beraber; **kanserlerin yaklaşık yüzde 80'i çevresel etkenlerden oluşmaktadır.** Bebek ve erken çocuklukta ortaya çıkan kanserlerde, annenin hamileliği sürecinde hatta öncesinde karşılaştığı birçok çevresel etken ile ilişkili olarak oluştuğu birçok çalışmada gösterilmiş ve bazı kanserlerin anne karnında başladığı doğrulanmıştır. Anne ve baba mesleği de önemlidir. Annenin tekstil ve kozmetik üretimi, kuru temizleme, tarım ve tarım ilaçlarındaki uğraşısı, babanın boya, motor sanayinde çalışması, annenin gebelik sürecinde iyonizan radyasyonla, herbisitlerle karşılaşması çocuklarda lösemi riskini artırmaktadır. Ailede bazı kanserlerin erken erişkin yaşlarda ortaya çıkması (ailesel kansere yatkınlık sendromları) durumlarında da çocuklukta bazı kanser olasılıkları fazladır.

Karsinogenezde etkili olan çevresel etmenler fiziksel, kimyasal ve biyolojik olarak sınıflandırılabilir:

Fiziksel etmenler

Genelde elektromanyetik dalgalar olarak bilinen iyonizan radyasyon (X ve γ ışınları ile), ultraviyole ışınları hücrelerin yapısı özellikle hücre DNA'sı ile direkt veya indirekt etkileşim sonucunda DNA zincirlerinde bozulma ve kırılmalara neden olur. Bu durum, genelde tamir edici genlerimiz sayesinde düzeltilerek,

hasarlı DNA tamir edilir ve hücre normal hücre halinde doğal ölümüne gider ve bozuk, hasarlı hücre birikimi olmaz. Ancak bu karşılaşılan fizik etmenler fazla olursa veya kişide bunun tamirini yapacak genlerde bir sorun varsa; bozulan hücre geri dönüşümsüz, çoğalarak yıllar içinde bir kanseri karşımıza çıkaracaktır. Ultraviyole/güneş ışınlarının deri kanserine (sıklıkla melanom) neden olduğu ayrıca kemik iliği, meme ve tiroid dokusunun radyasyona oldukça duyarlı olduğu unutulmamalıdır. Lösemiler 2-5 yıllık, diğer tümörler 5-10 yıllık bir süreden sonra ortaya çıkarlar.

Kimyasal etmenler

Kansere neden olan en önemli etmenlerdir. Sentetik ve doğal birçok madde karsinojendir. İnsan yaşam boyunca bu organik ve inorganik haldeki moleküllerle diyeti, işi ve de yaşam şekli ile karşılaşmaktadır. Tüm bu kimyasallar vücuda girdikten sonra direkt kendileri ya da onların parçalanarak açığa çıkarıldıkları ürünler aracılığı ile hücre DNA'sı ile etkileşirler. Oluşan DNA hasarı uzun süreçte kromozomal anomalilere, genlerde bazı değişkenliğe neden olmakta ve sonunda hücre kontrolsüz çoğalmaya başlamakta ve karsinojenik etki ortaya çıkmaktadır. Bazı ilaçlar, pestisid, herbisitler (böcek ilaçları, tarım / bitki ilaçları), çevre kirliliğine yol açan çeşitli kimyasallar bu yolla karsinojenik etki oluşturmaktadırlar. Örneğin; katran deri kanserine, boya sanayinde kullanılan azo boyaları (sıklıkla gıda ve tekstil sanayinde kullanılmaktalar) ile anilin boyalarının kullanımı mesane kanserine, nitrozamin içeren alkilleyici maddeler ilerde lösemilere, tahıl türlerinde, yem ve kuru gıdada oluşan aflatoksinler ve diğer mantar türleri (mitotoksinler) gen yapısını değiştirerek öncelikle karaciğer kanserine neden olurlar.

Gıdaların ısısal işlem görmesi ile (kızarmış, yanmış, tütülenmiş) oluşan

heterosiklik aminler karsinojen olup, bu aminlerin etkileri yeşil çay, kırmızı şarap, kara üzüm, kivi, sarımsak gibi yiyeceklerle azalabilir. Koruyucu katkı maddesi olarak kullanılan nitratlar (sucuk, sosis, peynir, soğuk et gibi) nitrit formuna döndüğünde karsinojen etki gösterir. C-vitamini alımı bu etkiyi azaltır.

İnorganik yapıda olan asbest, arsenik ve kadmiyum gibi mineraller ile uzun süre ve yüksek dozda karşılaşma akciğer ve sindirim sistemi kanserlerine yol açmaktadır.

Günlük yaşamımızda çeşitli karsinogenlerle karşılaşma oranı; çevremiz, mesleğimiz, yaşam şeklimize göre değişkendir. Özellikle sigara yukarıda sayılan kimyasal etmenlerin birçoğunu içinde bulundurarak akciğer kanseri başta olmak üzere birçok kanser için en önemli risk faktörüdür. Yine alkol alımı karaciğer, ayrıca ağız, yutak larinks ve yemek borusu kanserine neden olur.

Dünyada farklı coğrafik bölgelerde yaşayan ve farklı beslenme alışkanlığı olanlarda görülen kanser tiplerinin de farklı olduğu epidemiyolojik çalışmalarda gösterilmiştir. **Diyette aşırı yağ tüketimi, vücutta östrojen artışına neden olarak meme kanserine ayrıca safra tuzlarını arttırarak barsaktaki doğal bakterilerin dengesini bozup; kalın barsak kanseri riskini arttırmaktadır.** Yine yoğun lif içerikli gıdaların tüketimi ile olası karsinojen maddelerin barsaktan hızla dışarı atılımı kalın barsak kanseri riskini azaltmaktadır.

Annenin hamilelikte düşük önleyici bazı ilaçları (non steroid östrojen dietiltibesterole) kullanması; kız çocuklarında ileri yaşlarda vajen ve rahim ağzı kanserleri riskini arttırdığı belirlenmiştir.

GDO'lu ürünlerin tehlikesi

Son yıllarda genetik mühendisliğinin ilerlemesine paralel; güncel ürün olan 'Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar' (GDO) olarak tanımlanan yeni bir genetik kombinasyonun bulunduğu canlı organizmalar, tohumlar aracılığı ile hızla insan ve hatta hayvan gıda üretimi adına kullanılmaktadır. Ancak GDO'lar ile aktarılmış genlerin doğal bitki türlerine hızla geçebilmeleri (arılar veya rüzgarla) sonucu doğal gıdalarda genetik değişik oluşturarak ekolojik dengeyi değiştireceği, bozacağı unutulmamalıdır!

GDO'lar; çeşitli kimyasal/toksik maddeler (böcek ilaçları gibi), virüslerin DNA'ları veya bazı hayvan genlerinden oluşmakta ve GDO'ları içeren gıdaların kullanımı sonucunda birçok sağlık sorunu ile karşılaşmaktadır. Hayvan deneylerinde GDO'ların kan ögelerini bozduğu, belirgin antibiyotik direnci oluşturduğu gösterildi. Belki de en önemlisi, GDO'lu gıdaların kullanılması sonucunda bağışıklık sisteminin bozulmasıdır. Sağlam bir bağışıklık sisteminin varlığı, kanserin oluşmasını engellemede çok önemli rol oynar. **GDO'larla üretilen gıdaların kullanımıyla yabancı toksik maddeler içeren DNA'lar ile bazı virüs DNA'ları insan ve tüm canlıların hücrelerine girebilmektedir. Birçok hücrede (lökosit, karaciğer, dalak gibi) saptanan bu yabancı DNA'ların insan hücre DNA'sı ile etkileşebileceği; DNA'da oluşan hasarın kromozomal bozulma-**

rüslerle oluştuğunu gösteren çalışmalar hızla artmaktadır. Bu virüsler, vücutta girdiği hücreyi kanserli hücreye dönüştürecek genetik materyali (gen veya genleri) bulundurlar. Bunlar DNA veya RNA virüsleri şeklinde olup girdikleri hücrelerde uygun durumlar oluştuğunda ki çoğu kez bağışıklık sistemi bozulduğunda hücre DNA'sını bozarlar ve virüsün DNA'sı gibi hareket ederek hücreyi kanser hücresine dönüştürürler.

Bilinen virüsler şunlardır:

1) İnsan T- hücreli lösemi virüsü (HTLV-1 virüsü); erişkinde bir lösemi çeşidine,

2) İnsan papilloma virusu (HPV); rahim ağzı kanserine,

3) Hepatit B ve C virüsleri (HBV, HVC); karaciğer kanserine,



ya, genlerde değişikliğe yol açabileceği ve hücrenin normal yaşam döngüsünü saptırabileceği olasıdır.

Bugün için bilinen GDO'lu ürün 4 tane olup bunlar; mısır, soya, kanola ve pamuk ve tabii ki bunları içeren diğer gıda ürünleridir. Eğer **bu GDO'lu ürünler kontrolsüz şekilde artar ve kullanıma girerse, bugüne kadar belirlenmiş hastalıkların yanında ileriki yıllarda kanser gelişiminde de etkili olabilirler...**

Biyolojik etmenler:

En önemli biyolojik etmen, virüslere Kanser yapıcı virüsler özellikle hayvan tümörlerinde önemlidir. İnsanlarda da bazı tümör/kanser türlerinin vi-

4) Epstein Barr Virüsü (EBV) çocukluk ve adolesan çağda bazı lösemi ve lenfoma tipleri ve yutak kanserinin oluşmasında etkili olduğu birçok çalışmada belirlenmiştir.

Sonuç olarak; çocukluk ve adolesan çağda görülen kanserlerden korunmanın kesin yolları yoktur. Kalıtsal faktörler süreceleceğine göre, özellikle anne adaylarının özenli olması; ilaçlar, tarım-böcek ilaçları, alkol ve sigaradan kesin uzak durmaları gerekir. Ayrıca çevresel birçok etkenden hem çocukları hem de kendileri için bilinçli olarak korunmaları çok önemlidir. **Tüm aile fertlerinin iyi beslenmesi, özellikle çocukların enfeksiyonlardan korunarak bağışıklık sistemini güçlendirmeleri kanser gelişme riskini bir ölçüye kadar engelleyebilir.**

ALİŞKANLIKLARIN İŞLETMELERDEKİ ETKİLERİ



Yrd. Doç. Dr. Ulaş Çakar

Sıradan bir günde bile beynimiz, sayısız iş gerçekleştirir. Yapılan her hareket düşünülseydi, bu kadar çok işin gerçekleşmesi mümkün olamazdı. Özellikle tekrarlanan işlerin her seferinde düşünülmesi, gerçek bir zaman kaybı olarak görünmektedir. Bu yüzden rutin davranışlarımız, alışkanlıklarımızı doğurmaktadır. Bir davranış, alışkanlık haline geldiğinde onu gerçekleştiriyor olduğumuz üzerine doğrudan pek düşünmeyiz. Bunun yanı sıra iyi olan alışkanlıklar, çoğu zaman pek göze çarpmaz. Ama özellikle hayatımıza zarar veren ya da hayatımızı istediğimiz gibi yaşamamıza engel olduğunu düşündüğümüz alışkanlıklara yoğunlaşırız. Beyin bizim iyiliğimiz üzerine hareket etmeye odaklı olduğu için, kötü alışkanlıklarımızda başta kötü amaçlı başlamazlar (Cohen & Cummins, 2002). O an için beynimizi ya da vücudumuzu zorlayan bir unsurdan kurtulmaya ya da daha mutlu olmaya yönelik çabalarla başlarlar. Günümüzün hızlı temposu, alışkanlıklar sonucu yaratılan kısa yollara ihtiyaç duymakla beraber, stres ve baskının bize alışkanlıkları dikte ettirmesi sonucunda, kısa yollar kötü sonuçları doğurmaktadır. Sigara içme, yağlı yiyecekler tüketme ve kumar gibi eylemler, alışkanlık haline geldiklerinde; beyinde oluşturdukları sinirsel alan bırakıldıkları durumlarda bile eski günleri hatırlatacak bir tetikleyiciyle karşı karşıya durduğunda yeniden canlanabilmektedir.

Alışkanlıklar kişiye bildiği bir durum ve o alışkanlığın sağladığı memnuniyeti sunmaktadır. Bu yüzden alışkanlıkların

kırılması ciddi anlamda zor olabilmektedir. Bunun yanı sıra yaşadığımız anlar açısından bakıldığında alışkanlıklarımız kısa ve kimi zamanlar orta vadede tatmin sağlamaktadır. Uzun vadede kötü olsa bile o durum, yaşanan anda değildir. Gelecekte gerçekleşecek iyi şeylerin vaadi, her zaman insanı harekete geçirmeye yetmemektedir. Diğer yandan alışkanlıklar; kendilerini teşvik eden unsurlar, biyolojik unsurlar ya da psikolojik ihtiyaçlar tarafından beslenmektedir. Aşırı yeme alışkanlığı metabolizmasıyla doğrudan etkileşimdedir ya da sigara bağımlılığına baktığımızda; sosyal ve psikolojik ihtiyaçların yanı sıra, vücudun nikotin maddesine bağımlılığını da görebiliriz.

Kötü alışkanlıkları kırmak için yapılan müdahaleler de önemli bir unsurdur. Özellikle hayatta yapılan ani değişiklikler, eğer devamlılık göstermezlerse belli bir sürenin sonunda alışkanlıklara geri dönebilmektedir. Alışkanlığı doğuran şartlarda, değişiklik olmadığı sürece bilgiye dayalı ya da ani düzenlemelere dair unsurlar yalnızca geçici değişikliklere yol açmaktadır. Üzerinde en çok durulan alışkanlıklardan olan aşırı yemek yemeye baktığımızda; ani bir müdahaleyle, bir süre kontrol sağlanabilse de şartlar değiştirilmediği sürece belirli bir süre sonunda eski alışkanlığa kolaylıkla döndüğü görülmektedir. Bilgisel olarak bakıldığında bu tür alışkanlıklara sahip olan insanlar, yaptıklarının zararlı olduğunu bilmektedir. Sorun, bir bilgi sorunundan daha fazlasıdır. Bu noktada alışkanlığı doğuran şartlar ve bunun yanı sıra alışkanlığın kendisinin yarattığı ivme karşımıza çıkmaktadır. Oluşan ivme o kadar güçlü olabilmektedir ki çevresel şartların etkilerini göz ardı etme sonucunu bile doğurabilmektedir. Çevresel şartların otomatik olarak insanları alışıl gelmiş tepkilerini vermeye yönlendiriyor olması, insanların kararlılığına rağmen alışkanlıkların nasıl süregeldiğini açıklamaktadır. Kişinin hayatındaki alışkanlıkların rahatça uygulanabilir olmaları, var olan alışkanlıkları değiştirmeye yönelik kararları zorlamaktadır. Daha da ilginç bir unsur da göze çarpmaktadır; kimi durumlarda kişinin kendi alışkanlıklarını kırma isteğinin kendisi de bir tür alışkanlık olabilmektedir.

Davranışın gerçek anlamda bir alış-

kanlık olup olmadığını anlamak için ilk olarak; belirli yer, durum, şart ve zamanlarda düzenli olarak tekrarlanan bir hareket olup olmadığını değerlendirmek gerekmektedir. Buradaki güçlük şudur ki kişiler, alışkanlıklarını çoğu zaman bilinçli olmadan, otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Sonrasında alışkanlığın ne kadar güçlü olduğunu değerlendirmek gerekmektedir. Alışkanlık gücü ne derece güçlüyse, çevresel unsurlar o derece hayati olmaktadır. Eğer alışkanlık zayıf bir alışkanlıksa, kişinin irade gücü ve uyguladığı yöntemlerle değiştirmesi mümkün olabilirken, güçlü bir alışkanlıkta bu olamaz. Alışkanlıkların güçlü olduğu durumda kurtulmak için verilen çabaların, kişinin çevresinde alışkanlıklarına zarar verecek derecede değişikliklerin olması ve istenen yeni davranışların kişi açısından fırsat sunuyor olması gerekmektedir. Bu şekilde bakıldığında; yeni alışkanlıklar oluşturarak, kötü alışkanlıkların ortadan kaldırılmasının etkin bir araç olacağı göze çarpmaktadır.



Alışkanlıklarımızı anlama ve onların hayatımız açısından doğru ya da yanlış olduklarını takdir etmek, yaşam kalitesi için önemlidir. Kötü olan alışkanlıkları değiştirmek için yapılacak müdahalelerin, sahip olunan alışkanlığın gücüne göre ayarlanması gerekmektedir. Kişiler, hayatlarındaki mevcut durumları değiştiren bir olay olduktan sonra da alışkanlıklarını değiştirmektedirler. Kötü olan alışkanlıklara müdahale edip değiştirebilmek için (Verplanken & Wood, 2006);

1) Mevcut alışkanlıkları tetikleyen unsurlara dikkat etmek,

2) **Yeni alışkanlıkları teşvik edici unsurlar belirlemek,**

3) **Çevresel koşullar ve yeni alışkanlık arasındaki bağı güçlendirebilmek için düzenli bir şekilde yeni alışkanlıkları tekrarlamak**

Alışkanlık haline gelme durumu yalnızca bireyin iyi ve kötü alışkanlıkları açısından önemli değildir; aynı şekilde işletmelerin varoluşuyla da doğrudan ilişkilidir. İşletmeler yapıları itibarıyla, belirli alışkanlıklar üzerine hareket etmektedirler. Kimi zaman bu alışkanlık kalıplarını kırmak çok zor olmaktadır. İşletmeler, büyük yatırımlarla yeni teknolojiler kullanmaya başladığı durumlarda, insanların kullanım açısından belli oranlarda direnç gösterdiği görülmektedir. Yeni teknolojiler rutin olarak kullanılmaya başlandığında bile oluşan yeni alışkanlıkların, belirli rutin isteklerin devamı olan işlere yoğunlaşmaktadır. Kişi yeni bir teknoloji kullanımından çok, belirli özelliklere yoğunlaşabilmekte ve sistemi bütüncül kullanamamaktadır (Jaspersen vd., 2005). Bunun sonucunda, pek çok zaman kurulan sistemlerden tam anlamıyla yararlanılamamaktadır.

Kişiler genelde işlerin alışlageldiği şekilde devam ettirilmesini ideal bir durum olarak görmektedir. Bu şekilde daha çok çaba harcamak gerekmemektedir. Bununla beraber bir işletmenin kendisini alışkanlıklara teslim etmesinin onun yok olmasını hızlandırıcı bir unsur olacağı kuşkusuzdur. Kriz ortamları açısından bakıldığında ise yukarıda bireysel olarak in-

sanları etkileyen unsurların bütüncül bir etkisi görülmektedir. **İşletmelerin karşılaştığı şartların zorlaşması, işletmenin alışlagelinen yöntemlere geri dönüp onlara daha sıkı sarılması sonucunu doğurabilmektedir. Kriz durumlarının tekrarlanması ise işletmeyi belli alışkanlıklarına sıkı sıkıya bağlamaktadır.**

Zamanla güçlenen bu bağıllık, aksi yönde fikirleri ya da uygulamaları olan kişilerin en iyi ihtimalle kabul edilmemeleriyle, en kötü ihtimalde ise işletme normlarına uymaları için baskılarla karşılaşmalarıyla sonuçlanmaktadır. İşletmelerin alışkanlıkları aynı zamanda kültürlerini doğuran geleneksel yaklaşımlarını ve kimliklerini doğurmaktadır. Kötü yönde etkiler yoğunlaşmaya başladığında, işletmelerde aşağıdakine benzer davranış kalıpları görülmektedir (Lennard, 2006);

1) **'Evet' işletmesi:** Yönetimin her zaman evet cevabını duymak istediği bir tür işletme, yeni düşünceleri başlangıç aşamasında boğabilmektedir.

2) **'Biçim, özen önemlidir' işletmesi:** Yapılan işlerin biçimsel yanlarına takılıp kalınmaktadır.

3) **'Büyük gruplarda çalışılır' işletmesi:** Büyük miktarda insanın bir arada çalıştığı ve uzun bir süre alsa da herkesin ortak kararı alınmaktadır.

4) **Güvensiz işletme:** Kişilerin çıkarları olmayan hiçbir şeyi yapılmamaktadır.

5) **Taktik bilgi işletmesi:** Kişiler teknik bilgilere yoğunlaşarak, stratejik olguları göz önüne almamaktadır.

6) **İletişim sorunlu işletme:** İşletmede kimse ne yapıldığını tam olarak bilmemektedir ya da tam aksi olarak, herkes her şeyden haberdardır.

İfade edilen alışkanlık kalıpları, her işletmenin içinde belirli oranlarda olabilmekle beraber, faaliyetlerin geneline egemen olmaya başladıklarında, işletmenin varlığını tehdit eder hale gelirler. Alışkanlıkların yararlarını göz ardı etmemekle beraber, yaratacakları kötü sonuçlarından etkilenmemek için temel önlemler alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Hammonds, 2002);

1) **Başarı elde edildiğinde hatalar, göz ardı edilmemelidir. Başarı anında küçük görünen bir sorun, zamanla tekrarlanarak işletmenin sonunu getirecek bir olguya dönebilir.**

2) **Piyasadaki uzmanların görüşü dinlenmelidir.**

3) **Alışılmadık bir durum meydana geldiğinde, alışılmış çözümlerle onu karşılamaya çalışılmamalıdır.**

4) **Faaliyetlerin ve işletmenin içindeki karmaşık durumlar aşırı basite indirgenmemelidir.**

5) **Geleceği tahminlemek için çalışmakla beraber, bu tahminlerdeki sınırlarımızın farkında olmamız gerekmektedir. Geleceğin alıştığımızdan çok daha farklı şeyleri de getireceği unutulmamalıdır.**

KAYNAKÇA

Cohen, P., Cummins, S. (2002) Habit-Busting. Harper Collins Publishers: ABD.

Jaspersen, J.S., Carter, P.E., Zmud, R.W. (2005) A Comprehensive Conceptualization of Post-Adoptive Behaviors Associated With Information Technology Enable Work Systems. MIS Quarterly. Cilt:29, Sayı:3. Syf. 525-557.

Hammonds, K.H. (2002) 5 Habits of Highly Reliable Organizations. Fast Company. Mayıs. Sayı:58.

Lennard, D.J. (2006) Seven Habits of Highly Dysfunctional Companies. Pharmaceutical Technology. Nisan. Syf. 122.

Verplanken, B., Wood, W. (2006) Interventions to Break and Create Consumer Habits. Journal of Public Policy and Marketing. Cilt: 25, Sayı: 1, syf. 90-103.



Doğu Aydınlanması



Metin AYDOĞAN

Çağdaş Bilimin Öncüleri

9. ve 13. yüzyıllar arasındaki **Doğu aydınlanması**, mesleklerinin doruğuna ulaşan çok sayıda bilim adamı yetiştirdi. Bu insanlar, yaptıkları çalışmalarla, dönemlerini aştılar ve dünya bilimine ölümsüz yapıtlar armağan ettiler; yapıtlarıyla bilimsel gelişmeye çok uzun bir süre yön verdiler; çağdaş bilimin temellerini attılar. Düşünceye sınır koyan hiçbir engeli tanımadılar; araştırdılar, incelediler ve deneylerle kanıtladıkları yeni buluşlarıyla, şaşırtıcı bir gelişme sağladılar. Geliştirdikleri kuramlarla hem çağdaşlarının hem de kendilerinden sonraki bilim adamlarının öğretmeni oldular; büyük bir alçak gönüllülükle binlerce öğrenci yetiştirdiler. Sayıları ve yaptıkları o denli çok ve değerliydi ki bunların tümünün bugüne aktarılamamış olması büyük bir kültürel kayıptır.

Doğu aydınlanmasında yer alan bilim adamlarının tümünü, yapıtlarıyla birlikte ve gerçek boyutuyla ele alıp incelemek çok zor, belki de olanaksız; bu nedenle de şimdiye dek tam olarak yapılamamış bir iştir. İnsanlığın ortak mirası olan bu konuyla ileride herhalde daha çok ilgilenilecek ve tarihin karanlığında yitirilmiş gibi görünen konuyla ilgili birçok yeni bilgi gün ışığına çıkarılacaktır. Bu işin başarılmasının esas sorumluluğu doğaldır ki bu mirasın varisleri olan doğulu bilim adamlarına düşecektir. Burada, **Doğu aydınlanmasıyla** ilgili bir ba-

Doğu aydınlanmasında yer alan bilim adamlarının tümünü, yapıtlarıyla birlikte ve gerçek boyutuyla ele alıp incelemek çok zor, belki de olanaksız; bu nedenle de şimdiye dek tam olarak yapılamamış bir iştir. İnsanlığın ortak mirası olan bu konuyla ileride herhalde daha çok ilgilenilecek ve tarihin karanlığında yitirilmiş gibi görünen konuyla ilgili birçok yeni bilgi gün ışığına çıkarılacaktır.

kış oluşturma amacıyla, en dikkat çekici olan birkaç düşünürün çok özet olarak ele alınmasıyla yetinilecektir; aksi, bu yazının hem konusu hem de yapabileceği bir iş değildir.

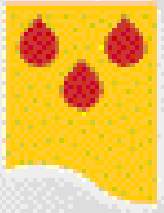
Doğu'da bilim, her yerde olduğu gibi, '**bilimlerin bilimi**' felsefenin gelişmesiyle yükselmeye başladı; felsefe

pozitif bilimleri, pozitif bilimler de felsefeyi geliştirdi. Birbiri içine giren ve olumlu bir bütünlük oluşturan bu ilişki, aynı zamanda fizik ve mantık sorunlarından ayrılmaz durumdaydı; gökbilim, matematik, tıp ve diğerleri bu ayrılmazlığın doğal ürünleriydi. Felsefeyle başlayan düşünsel berraklık, nesnel bilimlere, oradan da dil bilgisi, edebiyat, müzik ve diğer dallara yayılıyordu. Her bilim adamı, bilimin birden çok dalında uzmanlaşıyor ve iyi bir fizikçi aynı zamanda iyi bir matematikçi, gökbilimci ya da tıpçı olabiliyordu. Bilim adamları aynı zamanda, bir '**dil bilimci**' ve birçok dil bilen '**usta çevirmenler**' idi. Dokuzuncu yüzyılda yetişen; **Yahya İbn Maseveyh**, **Musa bin Şakir** ve matematikçi üç oğlu, Gökbilimci **Harranlı Sabi**, 10.yüzyılda filozof **Luka el – Baalbekki**, mantıkçı **Matta bin Yunus**; bu tür bilim adamlarının ilk örnekleriydi.¹

Kindi'nin Açtığı Yol

Arap düşünür **Ebû Yusuf el – Kindi** (800 – 872), '**akılla iman uzlaştırma**'ya çalışan ve '**imanın en önemli öğesinin bilgi**' olduğunu kabul eden, **mutezile** akımına bağlı ilk büyük İslam filozofudur. Felsefenin yanı sıra gökbilim, tıp, aritmetik ve gıda bilimi dallarında döneminin en yetkin uzmanıydı, iyi bir çevirmendi, **Aristo** çevirilerinin tümünü denetledi, **Platon**'u inceledi. **Mutezile** akımını 8.yüzyılda Abbasi Devleti'nin resmi görüşü haline getiren halifeler **Menun** ve **Mutasım**'ın koruması altında, verimli bir bilimsel yaşamı oldu ve 270 yapıt kaleme aldı. **Aristo**'yu İslam düşünce yaşamına o soktu. "**Evrende her şey birbirine neden – sonuç ilişkisiyle bağlıdır. Bu nedenle varlıklardan birinin tam olarak bilinmesi, öbürlerinin de bilinmesini sağlar... Dünyada değişmeyen, kalıcı hiçbir şey yoktur; yalnızca akıl dünyasında süreklilik vardır. Bu nedenle insan; aklın nimetlerine, Tanrı inancına, bilime ve iyi edimlere yönelmelidir**" diyordu.² Bu görüşler, o dönemde düşünsel gerilik içindeki Avrupa'da, ileri sürülmesi bir yana akla bile getirilemeyecek kadar ileri düşüncelerdir. **el – Kindi**'nin başlattığı düşünce akımı (**Meşşaiyye**); **Ahmet Serakhsi**, **Belkhi**, ve **İbn Sina**'ya esin kaynağı olmuş ve onlar tarafından geliştirilmiştir.³



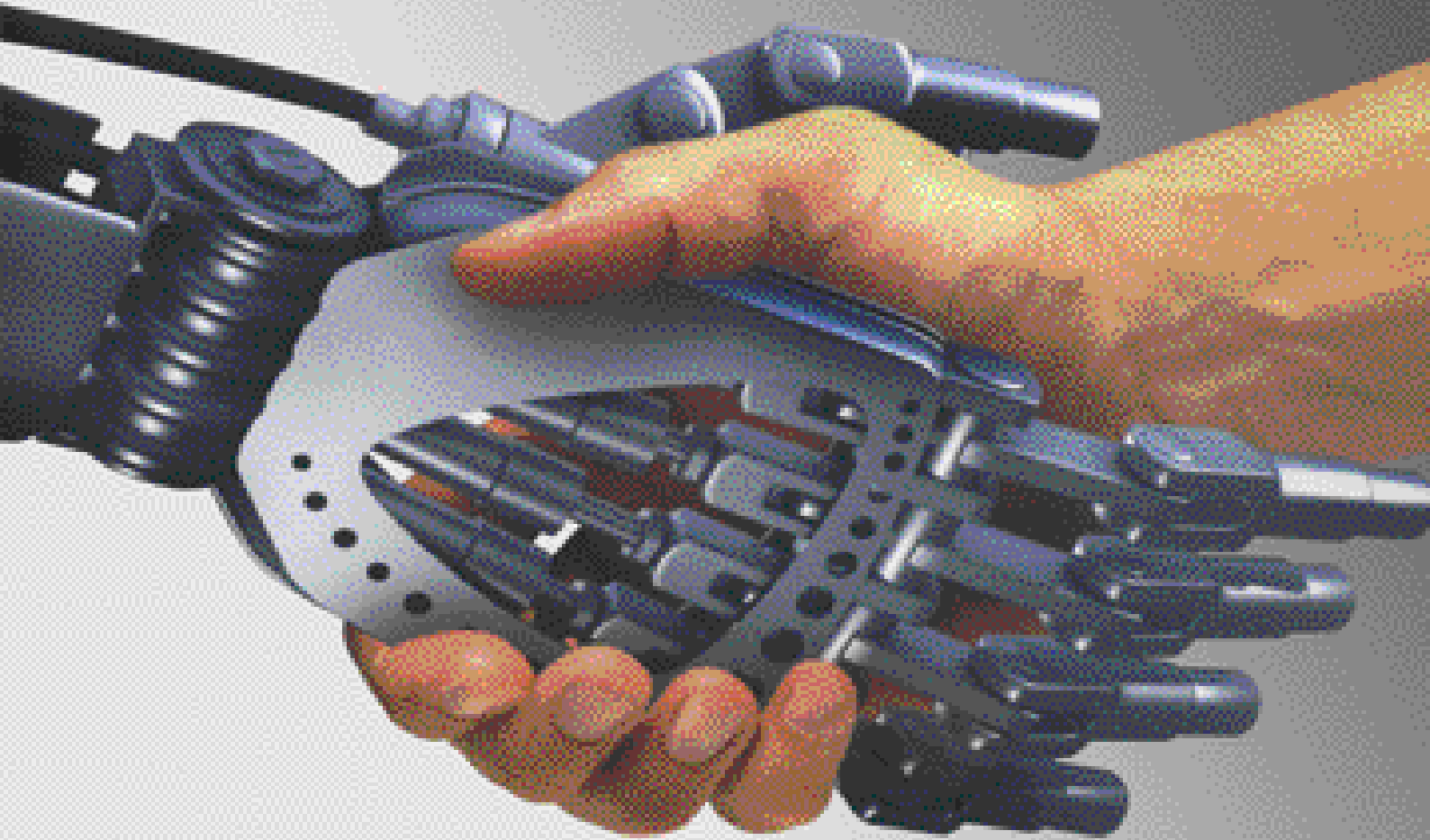


Interyağ

Petrol Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti.



SHELL MADENİ YAĞLAR BÖLGE DİSTRİBÜTÖRÜ



Tüm
yağlama çözümleri
için beraber çalışıyoruz

1. Sanayi Sitesi 2826 Sokak No.7-7/A İZMİR

Tel: 0232. 449 83 85 + Fax : 0232. 449 87 32

E-mail: interyag@interyag.com.tr + www.interyag.com.tr

Dönemin ortak özelliği olan bilim-de çok yönlülüğe, Doğu aydınlanmasının öncülerinden **el – Kindi**, fazlasıyla erişmişti. Onun ve bir kuşak sonraki **Farabi**'nin müziğe yaptığı katkı ve bu katkının Avrupa'ya etkisi, bugün ne yazık ki unutulmuş ya da daha doğrusu unutturulmuş ve buluşlarına başkalarınınca '**el konulmuştur**'. Örneğin, müzik notalarının adları olarak kullanılan **do, re, mi, fa, sol, la, si** hecelerinin İtalyan **Arezzo**'lu **Guido** tarafından bulunduğu ve **Havari Johannes** için yazılmış bir ilahinin, ilk satırlarının baş hecelerinden alınmış olduğu ileri sürülmüştür. Bu ilahinin, nota adlarının kullanıldığı tarihten sonra bestelendiği daha sonra ortaya çıkmıştır, ancak yanlışlık düzeltilmemiştir. Alman araştırmacı **Sigrid Hunke**'ye göre; **Avrupalılar nota hecelerini olasılıkla Arapçada aynı amaçla kullanılan; dâl, râ, mim, fâ, sat, lâm, sin harflerinden almışlardır**; nitekim bu harfler 11.yüzyılda yazılan ve içinde birçok Arapça kelime bulunan bir Latince müzik yapıtında görülmüştür.⁴

Farabi'nin Büyüklüğü

Doğu biliminde **İlk Öğretmen (Hace-i Evvel)** kabul edilen **Aristo**'dan sonra, **İkinci Öğretmen (Hace-i sani)** kabul edilen Türk düşünürü **Farabi** (870 – 950), yalnızca Doğu'nun değil; dünya bilim tarihinin en büyük, bilim adamlarından biridir. '**Türkistan'ın Farabi kentinde doğan**', '**kitapları arasında, sessiz ve üretken, alçak gönüllü bir yaşam süren**', '**ölene dek Türk kılığıyla gezen**' ve '**bilimin hemen her dalıyla ilgilenen**' bu büyük bilgin; Doğu biliminde olduğu kadar, belki de ondan daha çok, Batı biliminde etkili olmuştur. İslam dünyasında bilimsel düşünceyi başlatan ilk düşünürün, **el – Kindi** olduğu kabul edilir ve bu doğrudur. Ancak **Farabi**'nin bilimsel düzeyi o denli yüksektir ki **el – Kindi**'den sonra gelmesine karşın, O'na **ilk İslam düşünürü** adı verilir ve bu tanıma herhangi bir karşı çıkış olmaz.⁵

Farabi, bilimin hemen her alanında ürün vermiştir. Ancak gerçek ününü; felsefi görüşlerinden, özellikle de felsefe – din ilişkilerini sorgulayan, bunları bütünleştirmeye çalışan görüşlerinden almıştır. Sınır koymadığı düşüncelerinde o denli özgürdür ki görüşleri, bilime saygı duyulan o günkü ortamda bile tepki çekmiştir. Dinsel konuların, "**nesnelerin gerçek niteliği bilinmeden, bir takım benzetmeler ve yerini bulmamış uyumsuz yaklaşımlarla**" ele alındığını

söylemesi, büyük sorun yaratmıştı.⁶ Ünlü araştırmacı **Brockelman Gall**'e göre **Farabi**; felsefe, siyaset, toplum bilim (sosyoloji), fizik, canlıların evrimi, mantık ve müzik alanlarındaki yapıtlarıyla "**Batı aydınlanmasını tohumları ni atan**" düşünürdür.⁷

Yapıtlarında, anadili Türkçeden başka Arapça, Farsça ve Süryanice kullandı. **Antik Çağ** Yunancasını iyi bildiği için, o dönemde yazılan kitapları kaynağından okudu; **Aristo**'dan çeviriler yaptı, yapılmış çevirileri gözden geçirdi. **Kitab – ül Musiki** adlı yapıtıyla, müziğin kurallarını ve kuramını yazdı; kitabı, 17.yüzyıla dek Avrupa müziğine yön veren temel kaynaklardan biri oldu. Batı'ya, üçlü biçimin **majör**'deki oranının 5/4, **minör**'deki oranının 6/5 olduğunu **Farabi** ve onun izleyicisi **İbn – Sina** öğretti; üçlü biçimin **uzlaşmaz-**



Farabi

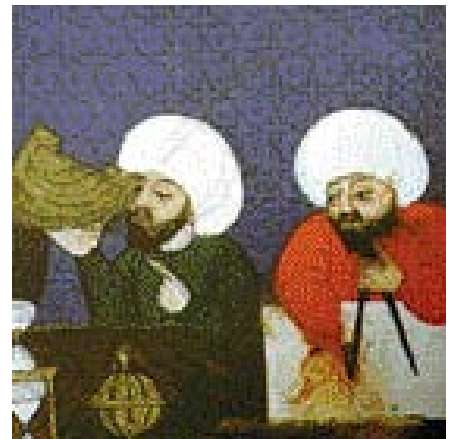
lık (dissonance) yapısını gidererek onu, günümüzdeki kulakların alışık olduğu '**ahenkli ses birliği**' haline getiren de oydu; günümüzdeki piyanonun '**dedesi**' sayılan **kanun**'u **Farabi** bulmuştu.⁸

Farabi, yapıtlarıyla yalnızca **İbn – Sina**, **Miskaveyh**, **İhvanüssefa** gibi Doğu düşünürlerine değil; pek çok büyük Batı düşünürüne de öncülük yaptı. Siyaset bilimini, insancı (hümanist) yaklaşımlarla **Macchiavelli**'den (1469 – 1520) altıyüz yıl önce o geliştirdi. İnsanların mutluluk içinde yaşayacağı, eşitliğe dayanan toplum önermesini, **Tomaso Campailla**'dan (1668 – 1740) sekizyüz, **Thomas More**'den (1478 – 1668) altıyüz yıl önce o savunmuş, '**tek dünya devleti**' düşüncesini o ileri sürmüştü. 'Canlıların evrimi' konusunu **Charles**

Darwin'den bin yıl önce, üstelik üstün bir kavrayışla o ele aldı. Deneyciliği ve nesnelliği bilime katmada eriştiği düzeye, **Thomas Hobbes** (1588 – 1679) ancak yedi yüz yıl sonra ulaştı; önerdiği '**toplumsal sözleşmeyi**', **Jean – Jacques Rousseau** (1712 – 1778) dokuz yüz yıl sonra kaleme aldı.⁹ **Farabi**'nin geliştirdiği bilimin yüksek düzeyi, birçok insana inanılmaz gibi gelebilir ama '**Farabi bilimi**', somut bir gerçektir. O, çoğu yitmiş olsa da, yapıtlarıyla bilim tarihinde '**her türlü saygıyı hakeden**' bir yere oturmuş ve geçmişte görmüş olduğu saygıyı gelecekte de görecektir, büyük bir bilgindir. İngiliz bilimcisi **T.J. Boer**'in, O'nun için yaptığı şu değerlendirmeye, **Farabi düşüncesinin** değeri konusunda bir yaklaşım sağlamaktadır: "**Farabi, ayrı yasalardan çok, tüm evrende geçerli olan tek bir yasanın gerekliliğine inanıyordu. Farabi'nin bu inancı, yüzlerce yıl sonra büyük fizikçi Einstein'in 'birleştirilmiş alan' kavramını gerçekleştirmeye çalışırken gördüğü düşüncenin aynısıdır.**"¹⁰

Harzemli Cebir Ustası

16.yüzyıl ünlü İtalyan Matematikçisi **Gerolamo Cardano**'nun, '**dünyanın en büyük düşünürleri arasında saydığı**'¹¹ **Musa el – Harizmi** (780 – 850) bu tanıma hakeden bir bilim adamıdır. Türkistan'ın **Harizmi (Harzem)** bölgesindeki **Hive**'de doğan bu büyük düşünür; Matematik, gökbilim ve coğrafya üzerine yapıtlar üretti, ancak gerçek ününü matematikçi olarak yaptı ve yazdığı kitapla cebir'e adını vererek **bilimde ölümsüzler** arasında yerini aldı. Batı ve Arap tarihçiler, diğer Türk bilim adamlarına yaptıkları gibi onu da Türk saymak istemediler; etnik kimliğini ya açıktan yadsıdılar ya da hiç söz etmediler. Kimileri adını doğduğu bölgeden almasına karşın, "**Harizmi'li olduğunun şüpheli**



olduğunu” söylediler ve dayanaksız bu savı kanıtlamak için, “**Harizmi’de doğan bir insanın Bağdat’a gelmesinin çok zor olacağı**” gibi kabul edilmesi olanaksız gerekçeler ileri sürdüler.¹² **Harizmi’yi**, kaynaklarına Arap – İslam bilgini olarak geçtiler.

Harizmi’yi, ölümsüzlüğe eriştiren iki temel yapıttan birincisi, kuramsal yanı ağır basan ‘**El Cebir v’almukabele**’ yani ‘**Onarma ve Eşitleştirme**’dir. Kitapta, matematiğin birçok konusunu ele alıyor, ancak **denklemlerin** basitleştirilmesi konusunda olağanüstü bir başarı sağlıyordu. Yapıtın ilk sözcüğü olan **el – Cebir**, o günden bugüne, tüm dillerde **algebra** ya da bizdeki **cebiri** biçimiyle kullanıldı, kullanılmayı da sürdürüyor.

İkinci kitabı, ad olarak değil ama içerik olarak O’nu bir kez daha ölümsüzlüğe taşıdı. Bu kitapta, eski Türk matematiği ile Hint sayı sisteminden yararlanılarak; ondalık sayılar, sayı yazma, dört işlem (toplama, çıkarma, çarpma, bölme), kesir hesaplarının kuralları bulunup, geliştiriliyor ve her buluş, kuramsal bir bütünlüğe ulaştırılıyordu. Özgün yazılımı ele geçirilemeyen bu kitap, 12.yüzyılda Batı’ya ulaşmış ve çevirisi yapılmıştı; eldeki nüsha Latince **Liber Algoritmi** adı verilen bu çeviridir.

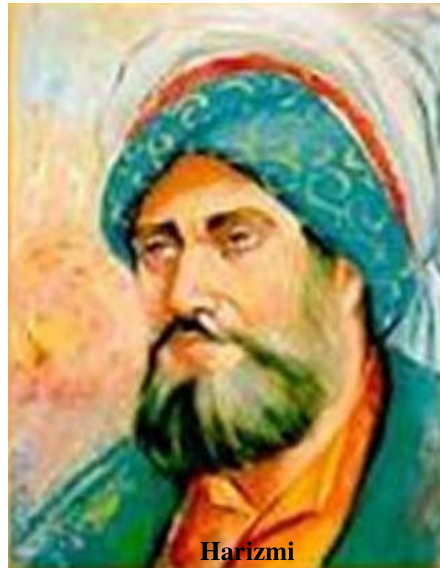
Harizmi, Liber Algoritmi’yle Batı’ya, dokuz sayıyı ve sıfırı kullanmanın basitleştirilmiş yöntemlerini öğretti. Öğretisi, yalnızca matematikçiler çevresiyle sınırlı kalmadı ve hızlı bir biçimde halkın anlayacağı ve günlük işlerde kullanılan işlemler haline geldi. Çeşitli okullar, özellikle **Algoritmi okulu**, bu işlemleri yaymak için çaba harcadılar. Alman **Zerclaerli Thomas**, 13.yüzyıl Almancasıyla yazılmış kitabında bu yeni sayıları kullandı. **Harizmi**, Avrupalılar’ı Romen rakamlarının kısırlığından kurtarmış ve ‘**bilimin her dalında kullanılan bir matematiği Batılılara öğretmişti**’.¹³

Matematiğin Kökleri

Antik Ege uygarlığı ve Roma’da sayı yoktu; eski Mısırlılar ise **bir**, **iki** ve **üç**’ü dik çizgilerle gösteriyordu; bir yatay çizgi dört, iki yatay çizgi **sekiz** anlamına geliyordu. **On**, **yüz** ve **bin** ise hiyeroglif harflerle gösteriliyordu. Babilliler, sayı yazmayı; dik ve yatay çizgiler ile her iki çizginin açılı oluşturacak biçimde kesişmesiyle sağlıyordu. Dik ve yatay çizgi-

lerin sayısı ve kesişme açısı değişik sayı değerlerini ifade ediyordu.

Eski Yunanlılar, sayıları, alfabelerinin 24 harfi ve Ortadoğu kökenli üç ek işaretlerle yazıyordu. Romalılar’da sayılar, rakamla değil, harflerle gösteriliyordu. Roma’da sayılar, başlangıçta yalnızca dik çizgilerle anlatıldı; beş dik çizgi **beş**’i, sekiz çizgi **sekiz**i, onbeş çizgi **onbeş**’i ifade ediyordu. Daha sonra **on** çizgiye bir **deste** denildi ve çapraz iki çizgiyle (X) gösterildi. Çaprazın alt kısmının atılmasıyla oluşan işaret (V), yarım deste **beş** demektir. Daha büyük sayılar için harfler devreye girdi ve **elli** (L), **yüz** (C), **beşyüz** (D) ve **bin** (M) harfi ile gösterildi. Romalılar, örneğin 348 sayısını yazacaksa, bunu ‘**yüz – yüz – yüz / on – on – on – on / beş / bir – bir – bir**’ olarak yani CCCXXXVIII biçimindeki uzun yinelemelerle yazıyordu. Daha büyük sayıları yazmak, başlı başına bir sorundu; çünkü yazması uzun, kapladığı alan büyüktü. M.Ö. 260 yılında kazandıkları deniz zaferi anısına hazırladıkları kitabe; 22 milyon sayısını yazmak



Harizmi

için, taşta tam 220 kez yüzbin işaretini yan yana kazımışlar, bunun için birçok taş blok kullanmışlardır; **yüzbin**’den yüksek sayılar için herhangi bir işaret yoktu. **Romen rakamları** denilen bu işaretlerle, ‘**en basit bir hesap işlemi bile yapmak olanaklı değildi**’.

Doğu’da geliştirilen ve eski çağlarda yalnızca Hintliler, Türkler ve Mayalar’ın kullandığı, **birler hanesi**’nin **bir**’den **dokuz**’a dek her sayıyı ayrı işaretlerle göstererek yazma, insan zekasının gerçekleştirdiği en önemli buluşlardan biridir. Dört işlemi sayı yazısıyla yapılabildiği durumun getirdiği, **ondalık sayılar**’ı ve **kat**

sayılar’ı bulan ve Doğu matematiğini kuram haline getiren **Harizmi**’ye tüm insanlık, ama özellikle Batılılar çok şey borçludur.

Harizmi’nin doğduğu topraklar, matematiğin çok eskiden beri, üstelik ayrıntılı olarak bilindiği yerlerdi. Ordu kurmayı ve varlığını ona bağlamayı bir yaşam biçimi haline getiren Türkler, ordularını **onluk**, **yüzlük**, **binlik** ve **onbinlik** birimler halinde örgütüyor ve bu örgütlenmeye uygun sayı sistemleri geliştirebiliyordu. **On – Oklar** tanımı ve **on – iki** boyluk federasyonlar, Türkler’in **ondalık sistemi** çok eskiden beri kullandıkları alanlardı. Ayrıca bu sistem, yalnızca ordu örgütlenmesinin anlatımında değil; günlük yaşamın her alanında yaygınca kullanılıyordu, üstelik bir değil iki tür **ondalık sisteme** sahiptiler.

Eski Türkler’in sayı okuma ve yazmada kendilerine özgü yöntemleri vardı. Örneğin, **otuz yedi** sayısına bir yandan “**yedi kırk**” denirken öte yandan “**otuz artık yedi**” diyorlardı. İlk sistem, ikincisinden daha eskiydi ve açıklaması şöyleydi: **Otuz yedi**’ye “**yedi kırk**” diyebilmek için, önce ondalık sistemin bilinmesi gerekiyordu. Çünkü **otuz yedi**, 3 x 10 (otuz) 4 x 10 (kırk) arasındadır. Eski yöntemde **otuz yedi**’yi okumak için, önce onu içine alan onluk tam sayı yani **kırk** söyleniyor; daha sonra iki onluk tam sayı arasında kalan birlik sayı olan yedi okunarak, üst onluğun önüne konuyordu. **Yedi kırk** dendiğinde, **kırk**’tan önceki **otuz**’dan sonraki yedi’li sayı yani **otuz yedi** anlaşılıyordu. Türkler’in, çok eski olan (arkaik) ve grafik olarak belgelenmiş olan ilk **ondalık sayı sistemi** buydu.¹⁴

İkinci sistem daha ‘**modern**’dir. Burada, bir sonraki tam sayı işleminden çıkarılmış ve **artık (+)** kavramı getirilmiştir; **otuz yedi**, (3 x 10 = 30 + 7) yani ‘**otuz artık yedi**’ olarak okunmuştur. Türkler, bu iki sistemi uzun süre birlikte kullanmıştı. Daha gelişkin varken eskisinin de korunup kullanılmasının nedeni hala anlaşılabilir.¹⁵

Harizmi, **Türk** matematik geleneğini temel alarak, **Babil**, **Helenistik**, **İbrani**, **Hint** metinlerini inceledi, kuramlar geliştirdi ve yapıtlarını üretti. Çağının çok ilerisinde olan **Hisabü’l – Cebir** ve **L – Mukabele** adlı yapıtı, Batı matematiğini etkiledi ve uzun süre ona yön verdi. Kolay kullanılabilir yöntemler içeren

bu yapıyla, **doğrusal ve iki bilinmeyenli denklemlerin aritmetik çözümüne ve Eukleidesçi geometriye** yeni kurallar getirdi; miras başta olmak üzere karmaşık hesaplarda **dağılım oranlarının saptanmasını**, basit ama sağlam kurallara bağladı. **Logaritma** terimi, Batılıların **Harizmi**'ye verdiği **Algoritmi** adından türedi. **Fî – Zîc** adlı yapıtında, gökbilim çalışmalarında kullanılacak **cetveller (zîc)** geliştirdi. **Kitâbü'l – Amel bi'l Asturlab** ve **Kitâbü'l – Amel'il Asturlab** adlı yapıtlarında, yıldızların dünyaya göre yükseklik derecesini saptayan aletin (usturlab) yapılış ve kullanımını anlattı. Yer'in ve gökyüzünün haritalarını içeren atlas hazırlanmasına katıldı. Nil'in, "Cennet'ten değil", Doğu Afrika'daki bir gölden çıktığını belirten ilk kişi oldu. Bu görüşe, bilim tarihinde **Batlamyus – Harizmi** kuramı adı verildi.¹⁶

Harizmi'yi İzleyenler

Harizmi'nin attığı temel üzerinde birçok matematikçi ve gökbilimci yetişti. Bu insanlar, yaptıkları çalışmalarla birçok **ilk**'i gerçekleştirdiler; evrensel bilime zenginlik katan, büyük bir bilimsel miras bıraktılar. Arap bilginleri **el – Battani** ve **İbn Yunis** 'gökbilim cetvellerini büyütüp geliştirdiler'. Batılıların, **Alfraganus** adını verdiği **el – Fergani**, 'yeryüzü boylam dairelerinin uzunluğunu' hesapladı ve ilk kez, 'güneşin görünürdeki yörüngesinin, gezegenlerde olduğu gibi zamanla geri yöne doğru gittiğini anladı'; yapıtları birçok kez Latinceye çevrildi. **Sabit bin Kurra** tarihte ilk kez, 'güneşin öğle yüksekliğini ve güneş yılının süresini' hesapladı. Batı'da, **Albategmus** adıyla ünlenen **el – Battani** (877 – 918); 'dönencel yılı', 'yıldız yılı' ve 'paralaks'ın (yer merkeziyle, gözlemevinin belirli bir yıldız göre yaptıkları açı) sürelerini ve açısını saptadı.¹⁷

Hasan İbn – Heysem (965 – 1039) gezegenlerin saydam olmayan tabakalar üzerinde hareket etmelerinin kuramını oluşturdu; 'Yıldız ve Güneş'in ışık verdiğini, Ay'ın güneşten aldığı ışığı yansıttığını' bulması, gökbilime (astronomi) yaptığı büyük bir katkıydı.¹⁸ Işık olayları üzerindeki kuram ve hesapları **altıyüz** yıl Batı'da etkili oldu; ışığın kırılmasıyla ilgili bir buluşu, bilim dünyasında halen '**Alhazen Sorunu**' adını taşır; ışığın gözden çıkmadığını, tersine nesnelere göze geldiğini kanıtladı. "**Felsefenin görevi açık ve kesin bilgi sağlamaktır; bu**



niteliği nedeniyledir ki bütün bilimlerin anasıdır, felsefenin temelinde mantığın bulunması bu yüzdendir" diyordu.¹⁹ Bin yıl önce yapılan bu saptamalar, modern felsefe ve mantığın günümüzde temel aldığı düşüncelerdi.

"Rey'in, Kızıl Tilkisi"

Avrupalılar'ın, "gelmiş geçmiş, tüm hekimlerin en büyüklerinden biri"²⁰ dediği ve Paris Tıp Fakültesi'nin 'büyük anfi'sine (**Auditorium Maximum**), heykeli dikilen **Zekeriya el – Razi** (854 – 932), tıp başta olmak üzere felsefe, matematik, gökbilimi, kimya, eczacılık ve edebiyat dallarında yapıtlar veren bir düşünür, bir bilim dehasıydı. Horasan'ın, **Rey** kentinde doğdu. İriyarı ve sarışın oldukları için Arapların, "**Rey'in, kızıl tilkileri**" dediği,²¹ Güneybatı Orta – Asya Türk boylarından geliyordu.²² Bu sıradışı bilim insanı, yapıtlarına aktardığı kuram ve uygulamalarıyla yalnızca yaşadığı döneme değil, günümüze değin, bilimle ilgilenen herkes tarafından saygı ve hayranlıkla anılmıştır.

Orta Çağ'da, doğa bilimlerine yönelen araştırmalar, onunla başladı. İyi bir

deneyci ve iyi bir tümevarımcı (özelden genele ya da etkiden etkene geçerek sonuç çıkarma yöntemi) olduğu kadar, Antik Yunan felsefesini tümüyle inceleyen iyi bir filozoftu. **Anaksagoras** ve **Empedokles** üzerinde kapsamlı incelemeler yapmıştı. İslam felsefesinde **tabiyyûn** adı verilen doğa felsefecilerinin öncüsüydü. Ona göre, "**bilginin kaynağı duyumlardır ve gerçek olan evrendir**"; "**ruh ve tanrı bu gerçeğe**" yani "**dünya işlerine karışmaz**". Bu işler ancak "**akılla çözülebilir**"; "**sınırsız olan insan aklı, her şeyi öğrenebilir, iyiyle kötüyü birbirinden ayırabilir**"; bu nedenle "**felsefe ile doğa bilimleri arasında bütünleyici bir bağ kurulmalı**" ve bu bağ, her zaman korunmalıdır.²³

Batılılar'ın, **Rhases** adını verdiği **Razi**, döneminde hiçbir hekimin erişmeyeceği bir tıp bilgisine ulaşmıştı ve yorulmak bilmez bir çalışmayla, bu bilgiyi sürekli geliştirip yeniliyordu. Bilgisini arttırmak için uzun yolculuklar yapıyor ve dönemin en ileri bilginleriyle ilişki kuruyordu. Hiç bıkmadan, öğrencilerine hekimlik mesleğinin yüksek ahlak değerlerini anlatıyor, şarlatanlıklarla, söz ve yazı yoluyla sürekli savaşıyordu.

Para ve malla hiç ilişkisi olmadı. Yoksulluk içinde öldüğünde, arkasında muazzam bir bilimsel mirastan başka hiçbir şey bırakmamıştı.

Uzun süre sandıklarda kalan el yazmaları, Vezir **İbn el – Amid**'in ilgilenmesiyle düzenlenip basıldı. Basılacak kitap sayısı o denli çok ve o denli nitelikliydi ki, yalnızca **el – Amid** ve bilim adamları değil; kitabı basanlar bile şaşırıp kalmışlardı. **Continens** adıyla çevrilerek Batı'da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulan ve yalnızca tıp konularını kapsayan ansiklopedik kitap, tam bir **başyapıt**'tı. El yazmalarından oluşan diğer kitaplar; '**Mıknatısın Demiri Çekmesinin Nedeni**', '**Uzay Boşluğu Üzerine**', '**İnancın Eleştirisi**', '**İlahi Bilim**', '**Evrenin Biçimi Üzerine**', '**Tıbbi İçine Alan**', '**Bir Saat İçinde Tedavi**', '**Yakınmda Hekim Bulunmayan Herkesin Kitabı**' ve '**Çiçek ve Kızamık Hastalıkları Üzerine**' en dikkat çekici olanlarıydı.²⁴

'**İlahi Bilim**' kitabında, kendinden sonraki bilim adamlarına bilimsel ahlakla ilgili, erdemli öğütler verdi. Bu öğütlerde, bilimle uğraşan insanların '**dünyaya ait maddi ya da öbür dünyaya ait manevi**' söz veremelere bağlanmamalarını, '**bilim ve gerçek**' için '**karşılaşılabilecek zorluklara cesaretle göğüs germelerini**' söylüyordu. Çok tutulan, '**Yanımda Hekim Bulunmayan Herkesin Kitabı**', halk sağlığı konusunda yazılmış belki de ilk kitap. Ansiklopedi biçiminde düzenlenen kitapta her hastalık, açık ve anlaşılır biçimde anlatılıyor; hastalıklardan korunmak için alınması gereken önlemler ve ilk müdahale yöntemleri öğretiliyordu. **Bir Saat İçinde Tedavi**'nin önsözünde şunları yazmıştı; "**Kimi hekimler, bir hastalığın ancak olduğu süre içinde tedavi edilebileceğini söylerler. Bunu yalnızca, hastadan daha fazla ücret alabilmek için yaparlar. Vezir, bazı hastalıkların bir saatte iyi edebileceğini söylemem üzerine coştı ve benden bu konuda bir kitap yazmamı istedi. İşte bu kitap, odur.**"²⁵

Tıbbi İçine Alan ve **Çiçek ve Kızamık Hastalıkları Üzerine** adlı kitapları, '**alanlarının şahaserleri**' kabul edilmiştir; bunlar, özgün birer **ilk yapıt (monografi)** ve tıp bilimine, konularında yön veren, temel eserlerdi. Kitaplarda, eski görüşlerin etkisinde kalmadan tümüyle klinik saptamalara ve deneylere dayanılıyor, olay ve olgular doğal süreçler

çinde ele alınıyordu. Yüzlerce yıl böyle şeyler, ne yazılmış ne de düşünülmüştü. **Çiçek ve Kızamık Hastalıkları Üzerine**, o denli etkiliydi ki Avrupa'da, 1495 – 1866 arasında tam kırk kez basılmıştı.²⁶

Razi, diğer yapıtlarında; ısı, rüzgar ve nem koşullarının insan sağlığı üzerinde yaptığı etkileri inceledi; öğrencileriyle toplu deneyler yaptı, hasta başında klinik dersler verdi. Hastane başta olmak üzere yaşam mekanlarının tütsüleme yoluyla kötü kokulardan arındırılmasını, hasta odalarının havalandırılmasını, sıcağı suyla sık sık yıkanılmasını ve temiz içme suyuna önem verilmesini önerdi ve önerilerinin kent yönetimlerince uygulanmasını sağladı. Veba görülen yerlerde kızgın çakıllar üzerine sirke döktürerek elde ettiği **formaldehit gazı**'yla evleri dezenfekte etti; **sülfürik asit** ve **formik asit**'i tanımladı; cerrahide ilk kez koyun bağırsağından elde edilen ipe dikiş yapılmasını uyguladı.²⁷

Konutların, sağlık koşullarına uygun olması için neler yapılması gerektiğini açıkladı; o dönem için, özellikle Batı insanına hayal gibi gelen "**her evde bir yıkanma yerinin gerektiğini**" söylüyordu. Bunların söylenip uygulandığı yıllarda, Avrupa'da insanlar '**yılda bir ya da en çok iki kez, o da soğuk suyla**' yıkanıyorlar, elbiselerini '**bir kez giydiler mi, artık parçalanıp üzerlerinden sökülünceye dek**' yıkamazlardı. Hıristiyanlık misyonerleri, '**çıplak vücudu**' insanlara, '**arzu, tutku ve ahlaksızlığın kaynağı**' olarak tanıttığı için; '**banyo yapmak, yıkanmak hatta yalnızca soyunmak bile**' günah sayılıyordu. Pislik, bir tür '**iffetlilik**' göstergesi haline gelmişti.²⁸ Kilise, '**Tanrı'nın eseri olan insan vücudunu**' kutsal sayıyor, ona müdahale edilmesini, yani ameliyat olmayı yasaklıyordu.²⁹

'**Doğuştan hekim olan**' **Razi**, kendisini hekimlerin meslek alanından da sorumlu sayıyordu. Ölümünden bir yıl sonra yasalaşan önerileri içinde; '**hekimlerin çalışabilmek için sınavla ruhsat almaları**' '**şarlatanlarla hekimlik taslayan (mutatabbip) kişilerin kavuşturulması, meslek kurallarını denetleyen tabip Odası'nın kurulması, sahte hekimlik ve ilaççılıkla mücadele edilmesi, genç hekimlerin yetiştirilmesi için geliştirilecek yöntemler**' gibi konular vardı. Devlet hizmeti dışındaki her hekimin sınava tabi tutulması, bu sınavda başarılı olanlara hekimlik ve-

rilmesi ve bu hekimlerin **tabipler odası** gibi bir meslek örgütüne üye olmaları; o güne dek görülmemiş uygulamalar değildi. **Razi**'nin yaşadığı dönemde tıp o denli ileri gitmişti ki yalnızca Bağdat'taki hekim sayısı, devlet memuru olanların dışında 860'tu. Aynı yıllarda Avrupa'nın, örneğin **Rheingaud** kentinde bir tek hekim bile bulunmuyordu.³⁰

Harzem'li Biruni

Rus Doğu bilimci **Vasili W.Bertold**'un, "**gelmiş geçmiş en büyük İslam bilgini**" olarak nitelediği **Ahmet el – Biruni** (973 – 1052) yalnızca Doğu'nun değil tüm **Orta Çağ**'ın en etkili düşünürlerinden biridir. **Harizmi** gibi Harzem'de doğan bu büyük Türk bilgini, yaptığı çalışmalarla kendi dönemine olduğu kadar, belki de ondan daha çok geleceğe yön verdi ve hemen tüm yapıtları Batı dillerine çevrildi. Bilimsel niteliği ve düşünce zenginliği öylesine yüksektir ki Belçikalı bilim tarihçisi **George Sartun**, binlerce bilim adamının yetiştiği 11.yüzyılı, '**Biruni Çağı**' olarak



Biruni

adlandırmıştır.³¹

Biruni'nin; felsefe, gökbilim, matematik, doğa bilimleri, coğrafya ve tarih alanlarında eriştiği bilimsel düzey ve olgunluk çok yüksektir. Yapıtlarını sıradan okurlar için değil; bilim adamlarına yönelik yazmıştır; bu nedenle **Biruni**'yi okuyup anlamak için, iyi bir eğitimden geçmiş olmak gerekir. Yapıtlarında Arapça, Farsça, Sanskritçe, Süryanice ve Türkçe kullanmıştır. Kullandığı Türkçe sözcüklerin yazılışında belirgin bir usul talak olmasına karşın, **Biruni** özellikle batılı tarihçilerce Türk değil, Arap sayılır.

miştir.

Biruni'nin, felsefe ve tarih konusundaki görüşleri, bilim tarihinde iz bırakan, düşünsel bir devrim niteliğindedir. **El – Asarü'l – Bâkiye ani'l Kuruni'l Hâliye** adlı kitabı, tarih ve zaman bilimi (kronoloji) alanında önemli bir yapıttır. Bu yapıtta tarihsel olaylar, yalnızca kronolojik sıralamaya bağlı olarak değil; toplumsal ilişkileri belirleyen koşullar ve süreçler ele alınarak incelenmiştir. Zaman bilimiyle ilgilenilmesi nedeniyle çok geniş bir takvim araştırması yapılmış; Türk, Yunan, Çin, Arap ve İran takvim sistemleri incelenerek kitaba alınmıştır. **Kuruni'l Hâliye**, İslam dünyasında takvimler sistemi üzerine yazılmış en ayrıntılı yapıttır.

Biruni, nesnellığe ve akılcılığa dayanan tarih anlayışını, **'Kitabü't – Tefhim fi Evaili Sanaati't Tencim'** yapıtıyla ölümsüzleştirdi. Tarihsel olayları ekonomik nedenlerle açıklayarak, toplumsal gelişimin temelinde ekonomik ilişkilerin yattığını ileri sürüyor ve tarihi din ve inanç sistemleriyle açıklamaya çalışmanın bilime aykırı olduğunu söylüyordu. Bu görüşler, Batılıların ancak 19.yüzyılda ulaşabildiği görüşlerdi. **Biruni**, yapıtlarında karşılığını bulan; özgün düşünceye bağlılığı, kapsam genişliği, bağınazlıktan uzak yaklaşımı ve özenle seçilmiş ayrıntı zenginliğiyle ³² bilim tarihinin anıt isimlerinden biridir.

Gökbilimi, matematik, fizik, yer bilimlerini alanlarındaki çalışmaları, pek çok **ilkbuluş**'u ve **kuramsal yeniliği** içerir. Dönemin en nitelikli **Aristo** ve **Ptolemaios** eleştirisini O yapmıştır. **'Dünyanın kendi eksenini çevresinde döndüğünü'** bulmuş, **'ufuk alçalması açısını bularak meridyen yayı uzunluğunu'** belirlemiş ve **'dünyanın yarıçap uzunluğunu'** hesaplamıştır. **'Güneşin bir yıl boyunca, gökküresi üzerinde çizdiği daire düzleminin, gök ekvatoruna göre eğikliğini (tutulmuş eğikliği)'**, çok hassas biçimde saptamayı başarmıştır. Fizikteki büyük başarısı, **piknometre (yoğunluk şişesi)**'nin ilk örneğini geliştirerek, 23 katı ve 6 sıvının **'özelliklerini'**, bugün bilinen değerleriyle belirlemesiydi.

Su kaynaklarını ve artezyen kuyularını, **akışkanlık mekaniği (hidrostatik)** ilkeleriyle açıkladı. **Gazneli Mahmud**'la birlikte Hindistan'a gittiğinde, bu ülkeyi daha iyi incelemek için **Sanskritçe** öğrendi. İndus havzasının vadinin alüvyon-

la dolması sonucu oluştuğunu belirledi; bu belirleme o dönem için inanılması güç bir buluştu. Hindistan'da yaptığı çalışmaların en önemli sonucu, Hintlilerin kendisine herhalde çok şey borçlu olmasını gerektiren **Tahkiki mâli'l – Hint** adlı yapıttır. Hindistan'ın kültür ve bilim tarihini inceleyen bu yapıt, bugüne dek yapılmış en değerli Hint çalışmalarından biridir. Yapıtta, bu büyük ülke; felsefe, din, doğa bilimleri, edebiyat, coğrafya, hukuksal düzen, gelenek ve görenekler bakımından kapsamlı bir biçimde inceleniyordu. Farklı dinler ve inanç sistemleri; önyargıdan uzak, yansız biçimde ve her din, kendi terimleri kullanılarak ele alınıyor, tümüyle nesnel bir tutum izleniyordu. ³³



İbn Sina

Biruni, özgürlüğe verdiği önemi tüm yapıtlarına yansıtmıştır. İnsanların, düşünce ve inançlarına dışarıdan gelen engellere olduğu kadar, inanç adına kendi içlerinde yarattıkları engellerden de kurtulmaları gerektiğini söyler. Düşünce üzerinde baskı oluşturacak her türlü ilişki ve girişimi yadsır, farklı düşüncelerin varlığını, gelişmenin koşulu sayar. **Sanskritçeden** Arapçaya çevirdiği, Patancali'ye yazdığı önsöz, özgürlük düşüncesinin bir özeti gibidir ve son tuncesi şöyledir: **"İnsanların, düşünce ve inançlarındaki çeşitlilik, gelişimin ve dünyadaki esenliğin kaynağıdır."** ³⁴

Farabi'den İbn Sina'ya

İbn Sina (980 – 1037), İslam düşüncesinde, **Farabi**'den sonra en yetkin filozof olarak kabul edilir. Batılılar, **Avicenna** adını takarak ona da büyük önem vermişler ve yapıtlarını okullarında okutmuşlardır. **Biruni**'yle aynı zamanda ve aynı topraklarda yetişmiş, ilk Müslüman Türk Devleti olan **Samanogulları**

egemenliğindeki Türkistan'da, **Buhara** yakınlarındaki Afşar'da doğmuştu.

Onsekiz yaşına dek, baba evinin kültürlü ortamında yetişti ve bilim adamlarının uğrak yeri olan bu evde, birçok ünlü bilginle tanıştı. Ondört yaşına geldiğinde, bilgi yönünden hocalarını geride bırakmıştı. On altı yaşında, yanında hekimler çalışıyordu. Bu yaşlarda **Harizm**'e giderek, kendinden yedi yaş büyük olan **Biruni**'yle uzun görüşmeler, düşünce alışverişi yaptı. Hasta olan Samanoğulları Hakanı **2.Nuh**'u iyileştirence, bilim ve bilim adamına değer veren bu hakanla dostluğu gelişti; Sasaniler'in görkemli kütüphanesi, tümüyle ona açıldı. Türk aileden gelip, tümüyle Türk olan bu çevrede yetişmesine karşın, Batılılar onu da Türk saymadılar. Ancak onun, diğerlerinden farklı olarak; Arap değil, İranlı olduğunu söylediler.

Dönemindeki diğer bilim adamları gibi, çalışmalarını geniş bir alana yaydı ve felsefe, mantık, tıp, fizik, geometri, gökbilim, matematik, müzik dallarında araştırma ve incelemeler yaptı. Ancak özellikle felsefe, mantık ve tıp alanında, kendinden sonrasına yön veren yüksek bir yetkinliğe ulaştı. Antik Çağ felsefesini, **Farabi** yorumlarından yola çıkarak inceledi. Felsefeye **Aristo** ve **Farabi** gibi **mantık**'la başlıyor, ama **Aristo** mantığını aşırıyordu; öyle ki **Gorvhan** gibi, kimi bilim tarihçileri, modern mantığı, **Aristo**'dan değil, **İbn Sina**'dan başlatırlar.

İbn – Sina, çağı için şaşırtıcı bir ileri görüşle, **madde**'nin esas olarak kendi iç güçlerine bağlı olarak değişime uğradığını savunmuş, **Aristo**'nun ünlü **ilk hareket ettirici güç** anlayışını saf dışı bırakmıştır. Çağdaş felsefenin **özgüç (otodinamizm)** olarak tanımladığı değişim kavramını, Arapça; **al kuvvet al – nefsiye** sözcüğüyle ve sekiz yüz yıl önce açıklamıştır. **'Atomların sonsuza dek bölünebileceği'**ni söylemesi, **'cansız doğadan, canlı doğaya (bitkilerden hayvanlara, hayvanlardan insanlara) derece derece geçildiği'**ni ileri sürmesi dahice çıkışlardır. ³⁵

İbn Sina, 150'den fazla kitap yazmış, ancak bunların tümü günümüze ulaşamamıştır. Kitaplarından kapsamlı bir felsefe – bilim ansiklopedisi olan **'Kitabü's Şifa'** ile tıp tarihinin en ünlü kitapları arasında yer alan **'el – Kanun'**; Avrupa'da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuş ve altıyüz yıl boyunca tıp



FORM

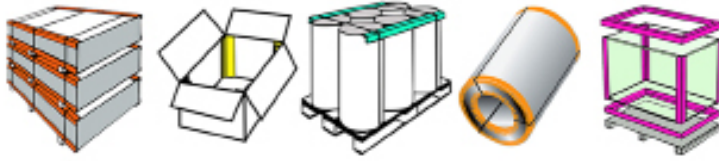
Mukavva Ambalaj San. ve Tic. Ltd. Şti.

%100 Çevreye Dönüştürümlü Ambalaj

KARTON KÖŞE KORUYUCULARI:



Neme dayanıklı



SPIRAL SARIM KARTON MASURALAR:



İç çap: 32 – 1200mm
Et kalınlığı: 20mm

YAŞ SEBZE MEYVE KUTULARI:

Oluklu mukavvaya göre neme daha dayanıklıdır.



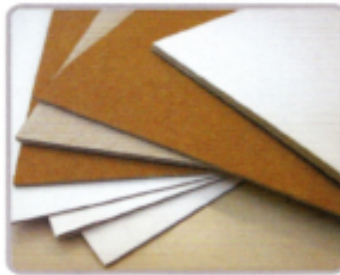
FORM HAZIR BETON KALIBI:

- * Maliyeti çok düşüktür.
- * Montaj kolaylığı.
- * Brüt beton, düzgün yüzey.



SERT KARTON MUKAVVA LEVHALAR:

- * Firesiz üretim, istenilen ebatta teslim.
- * Maksimum en : 1300mm
- * Boy : İstenilen boyda
- * Kalınlık 1 - 5 mm arası
- * Dış yüzey
Beyaz,
Kraft kahverengi,
Gri,
Özel baskılı.
- * Ekonomik fiyat,
- * Esnektir, kolay kırılmaz,
- * Neme dayanıklıdır,
- * Mobilya, kağıt v.b. sektörlerde endüstriyel kullanım.



PALET MUKAVVASI (SLIP SHEET)

Paletli ambalaj ile sevkiyatlarda, ahşap palet yerine kullanılan, çekme ve patlama mukavemeti yüksek, sert mukavvadan mamul palet tabanı ambalaj malzemesidir. Kullanımında ayrıca ahşap palete ihtiyaç yoktur.



AKRİLİK EMÜLSİYONLAR:

- * Kağıt tutkalları,
- * Halı arkası bağlayıcılar,
- * Tekstil apretanları,
- * Ahşap tutkalları,
- * Boya emülsiyonları,
- * Mozaik tutkalları.



İLETİŞİM BİLGİLERİ:



Yavuz Sultan Selim Cad. No:60 Ayrancılar – Torbalı / İZMİR
Tel: 0.232.854 83 83 Fax: 0.232.854 84 54
www.formambalaj.com.tr info@formambalaj.com.tr

çevrelerinde etkili olmuştur. ³⁶ **Zekeriya el – Razi**'nin yapıtları en iyi 'klinik yapıtlar' olarak okutulurken, **İbn Sina**'nın **Kanun**'u, kuramsal öğreticiliğiyle önem kazanıyordu. Vücuttaki sıvı dengeleri, menenjit, ateşli döküntüler gibi hastalıklar için geliştirdiği tedavi yöntemleri, dengeli beslenmenin önemi ve ilacın dengeli kullanımı konularında geliştirdiği görüşler, son derece ileri bilimsel düzeye ve özgünlüğe sahipti. ³⁷

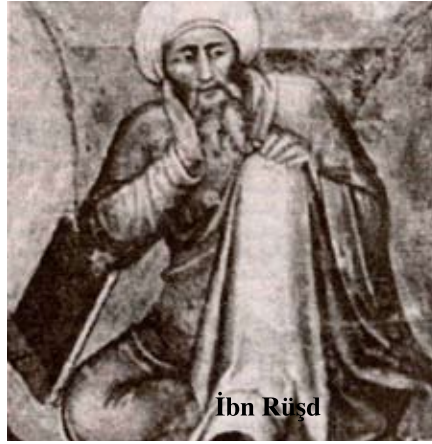
Kemiklerin de diğer dokular gibi iltihaplanacağını ileri sürmüş ve kendisinden önceki hekimlerin bu konudaki yanlışlığını "onlar, beyin gibi gevşek dokuların ve kemik gibi katıların iltihaplanmadığını söylerler; bu doğru değildir" sözleriyle dile getirmiştir. **Beyin zarı iltihabı**'nı bularak, **beyin ve omurilik menenjit** ile **tali menenjitin ayrılığını ortaya koyan** ve bu hastalıklara tanı koymak için 'daha iyisine, günümüzde bile ulaşılamayan mükemmel tarifler' verdi. ³⁸ **İran humması** adını verdiği bulaşıcı **Şarbon** (akarakabarcık) hastalığını, **sarılık**'a yol açan hastalıkları ve deri altına yerleşen **ginea** (medine kurdu) parazitini ilk kez açık ve net olarak tanımladı. **Karaciğer absesi** ve **peritonit** için tanı yöntemleri geliştirdi, **bağırsak** ve **böbrek kolitlerinin** belirtilerini birbirinden ayırdı, yüz felcinin iç ve dış nedenlerini ortaya koydu. ³⁹

Sundhof'un, "tıp tarihine, bütün çağlarda eş olmayan kusursuz yapıtlar" bıraktığını söylediği **İbn Sina**, tıpla ilgisi olmayan pek çok dalda da yüksek değerli yapıtlar üretti. Dilbilim alanında en ünlü Arapça uzmanlarını bile şaşırtan, **Arab'ın Lisanı (Lisanü'l Arab)** adlı kitabının ilginç bir öyküsü vardır. İsfahan'da, Arapça dilbilgisindeki yetersizliği ileri sürülerek eleştirilmesi üzerine, üç yıl uğraşarak Arapçanın tüm inceliklerini ortaya koyduğu bu kitap ⁴⁰, Arapçaya yapılan büyük bir katkı ve değeri ölçülemeyecek bir armağandı.

Bilimin hemen her dalında, inceleme ve araştırma yapan, yeni buluşlar geliştiren **İbn Sina**'nın başarısını, kimi bilim tarihçileri 'fazla büyük' bulur ve bu 'büyüklüğün' bilimsel gelişmeye 'durgunluk' getirdiğini düşünürler. Söylenen şudur: "İbn Sina, her şeyi o denli açık ve kanıtlı olarak ortaya koymuştur ki bir süre için, sanki yeniden araştırma gereksinimi yokmuş gibi bir duygu yaratmış, düşünsel çalışmalara bir durgunluk getirmiştir." ⁴¹

Kilisenin Yasakladığı Filozof: İbn Rüşd

Bernard Russel'in (1872 – 1970), "Doğu'dan çok, Batı felsefesi için önemlidir" dediği Arap düşünürü **İbn Rüşd** (1128 – 1198), İspanya'da **Kurtuba** kentinde doğdu. **Fıkıhçı** (bir şeyi gereğince iyi anlayıp, bilme ve tutumu ile bu tutumun İslam hukukuna uygulanışı) bir aileden geliyordu; babası **Kurtuba Camisi**'nin imamıydı. **Fıkıh** konusundaki geniş bilgisine ek olarak, hadis ve tıp öğrenimi de almıştı.



İbn Rüşd

Batılıların **Averroes** adını verdiği **İbn Rüşd**, dönemin bilim geleneğine uyararak birçok bilim dalında araştırma yaptı, kitap yazdı ve kuram geliştirdi. Ancak gerçek ününü, **Farabi**'den etkilendiği din – felsefe ilişkisi üzerindeki görüşleriyle sağladı. Çok bilgili ve aydın bir kişiydi. Yapıtları Latinceye çevrildiğinde, Avrupa'nın çevrelerinde hayranlık ve coşkuyla karşılandı. Görüşlerinden geniş biçimde etkilenen dönemin 'özgür düşünceli' Avrupalılar, **Aristo**'yu onun yorumlarından öğrendiler. Felsefe, **İbn Rüşdçülük** (averoizm) adıyla yeni bir öğreti haline getirildi ve Batı'da bu öğretiye bağlı yüzlerce bilgin yetişti. İtalya'daki **Padua Okulu**, 14.yüzyıldan 16.yüzyıla dek iki yüzyıl, **İbn Rüşdçü** (averoist) felsefe eğitimi verdi.

İbn Rüşd'ün görüşleri, Batı'yı aydınlanmaya götürecek düşünsel uyanış üzerinde büyük etki yaptı. **Hançerlioğlu**'nun söylemiyle; "Davut Home, İmmanuel Kant'ı nasıl metafizik uykusundan uyandırdıysa; İbn Rüşd, Batı Avrupa'nın tümünü, metafizik uykudan öyle uyandırdı." ⁴² Ancak Avrupalı aydınlar bu 'uyanış' için ağır bir bedel ödediler. Kilise, **Rüşd**'ün görüşlerini; 'Hıristiyanlığa aykırı bu-

larak' yasakladı; kitaplarını okuyanlar ağır cezalara çarptırıldı. Tutuklanma ve sürgün edilme yanında, yakılarak öldürülmeler gündeme geldi. Ancak, öğrenme ve bilgilenme isteği durdurulamadı. Rüşdçülüğün Avrupa'daki en verimli ürünü, ünlü İngiliz düşünürü **Roger Bacon** (1214 – 1294) oldu. Birçok bilim tarihçisi için **İbn Rüşd**, 'Avrupa rönesansını beyinlerde başlatan kişi' oldu. ⁴³

İbn Rüşd, **el – Kindi** ve **Farabi**'nin başlatıp geliştirdiği, bilimle dinin uzlaştırılması tutumunu sürdürdü. **Aristo** ve **Platon**'un siyasal felsefesini incelemiş, devlet anlayışlarını yeni ve çağcıl bir yaklaşımla yeniden yorumlamıştı. İslam devletinin yapılanması konusunda geliştirdiği görüşlerinde, **Platon**'un diyalektik yorumlarını **masal ve efsanelerden arındırıyor**; bu arındırmadan sonra, "Platon'un ideal devlet düşüncesiyle, İslam'ın yönetim anlayışı arasında büyük bir benzerlik" olduğunu söylüyordu. **Farabi** gibi o da, **Platon**'daki 'yönetici kral' yerine İslam'daki 'imam'ı (devlet başkanı) koyuyor, ancak 'ideal hükümdar'ın, aynı zamanda **dini önder** olması gerektiği sorusuna olumlu yanıt vermiyordu.

İbn Rüşd, din ve devlet işlerinin birbirine karıştırılmaması gerektiğini ileri sürdü ve dini temsil edebilecek **insan**'ların ancak, peygamberler olabileceğini söyledi; içten bir Müslümandı, bu nedenle söylemine uygun davrandı ve "Müslümanlığı gerçek anlamda, Hz.Muhammed'den başka hiçbir kimsenin temsil edemeyeceğini" ileri sürdü. Kimi İslam filozofunun, peygamberliği yalnızca **inanç** (sudur) yoluyla açıklamasını yadsıdı. Ona göre, "inanç ve inanca dayalı bilgi, bilimin süzgecinden geçmeli, inanç ve akıl kendi alanlarında bağımsız kalmalıydı." ⁴⁴

İbn Rüşd, din duygusunun; "bir takım mantıksal önermelere ve dogmatik sistemlere" bağlı olmayan, bilimden tümüyle ayrı, "kişisel ve içsel bir güç" olduğunu söyler. Ona göre, "bilim ve din" birbirine "karıştırılmamalı", "kendini alanlarında" serbest bırakılmalıdır. Bu yapılmadığında, "aralarına yalancı bir düşmanlık girecek" ve her ikisinin de zararına yol açacak bu durum; "hem bilimin hem de dinin içine, zorla uydurma bilgilerin" sokulmasına neden olacaktır. ⁴⁵

İbn Rüşd felsefesi, Batı'nın kimi çevrelerinde bugün bile onay çekecek kadar ileri görüşler içerir. Doğa ve toplum yasalarını açıklarken eriştiği felsefi olgunluk, çok yüksektir. “**Değişim**” ona göre, “**kaçınılması olanaksız zorunlu bir evrimdir**”. Temelinde sürekli bir devinimin (hareketin) olduğu bu evrim, “**ilksiz ve sonsuz bir süreçtir**”; “**her devinimin nedeni kendinden önceki bir başka devinimdir**”; “**devinim olmazsa zaman da olmaz**”. “**Sonsuz olan değişimdir**”, “**bir başlangıcın ya da sonun olduğu düşünülemez**”, “**yokluk diye bir şey yoktur**”, “**nedeni olan her şey aynı zamanda zorunludur**.”⁴⁶

İbn Rüşd'ün düşünce genişliği, daha çok kendisinden sonraki dönemlerde yalnızca Katolik kilisesini değil, kimi halife ve sultanları da rahatsız etmiş ve onları **Rüşd**'ün düşüncelerine karşı önlem almaya itmiştir. Örneğin, Fas hükümdarı, onu **Kurtuba**'dan sürmüş ve nesnel bilim dışında kalan tüm kitaplarını yakırtmıştır. Doğu biliminde tutucu düşünürlerin temsilcisi konumundaki **Gazali**'nin (1058 – 1111) önemli yapıtlarından **Tuhfet – ül – felasife**'ye karşı yazdığı, **Tehafet – ütthafet – ül – felasiye** kitabı, yalnızca kendi döneminde değil, sonraki dönemlerde de çok etkili olmuş, özellikle **sunni** bilim adamları, bu yapıtı çürütmek için özel çaba harcamışlardır. Örneğin, **Fatih Sultan Mehmet**, dönemin bilginlerinden Bursalı **Hocazade**'den **İbn Rüşd**'ün görüşlerini çürütecek bir kitap yazmasını istemiş ve **luhafet – ül felasife**'nin 15.yüzyıl uyarlaması böyle ortaya çıkmıştı.⁴⁷

Fatih'in düşünceye düşünceyle yanıt veren davranışına karşın, Hıristiyan yönetici ve din adamları, **İbn Rüşd** düşüncesine karşı ceza uygulamada kendilerine bir sınır koymuyordu. Paris Kent Meclisi, 1210 yılında aldığı bir kararla, **İbn Rüşd**'ün yapıtlarının çeviri ve basımını yasakladı. **Uriel d'Acosta** ve **Hermann Van Riswik** adlı iki düşünür, ‘**İbn – Rüşd**'ün yapıtlarını inceledikleri için’ ateşte yakıldılar. 1512’de yakılan **Riswik** yanarken şöyle haykırıyordu; “**Ben, onunla aydınlığa kavuştum; önceleri körken, onun erdemlerini tanıdıktan sonra gerçeğin ışığını gördüm.**”⁴⁸

Düşünceleri nedeniyle öldürülen **Van Riswik**, Doğulu bir bilim adamı için bunları söylerken, yaklaşık 250 yıl sonra, ‘**Batı aydınlanması**’nın etkili isimlerinden **Friedrich Hegel** (1770 – 1831),

Doğu düşüncesi için şunları söylüyordu: “**Özbilinç, ancak Batı’da özgürleşir. Doğulular; insanın, insan olduğu için özgür olduğunu bilmezler. Bu nedenle, Doğu’ya özgü her şey felsefeden silinip atılmalıdır.**”⁴⁹

Tarih ve Toplum Biliminin Doruğu: İbn Haldun

El – Kindi ve **Farabi** ile başlayan Doğu aydınlanması, 14.yüzyılda **İbn Haldun** (1332 – 1406) gibi bir dahi düşünür daha çıkardıktan sonra gerilemeye başladı. **Haldun**, döneminden o denli ileri bir düşünürdü ki yapıtlarının gerçek



İbn Haldun

değerini, Kahire’deki öğrencilerinden ve onu değerlendirebilecek bilim adamlarından başkası, o dönemde anlayamadı. Daha sonra özellikle 19. ve 20.yüzyılda, gelişen bilimin ışığında onu inceleyenler, karşılaştıkları bilimsel derinlik karşısında, gerçek bir şaşkınlığa uğradılar. İncelenen yapıtlar, sanki 14.yüzyılda bir tek bilim adamı tarafından değil de 19.yüzyıl Batı Avrupası’nda en yetkin bilim adamlarından oluşan bir kurul tarafından üretilmişti.

Tunuslu, ileri gelen **Berberi** bir ailenin çocuğu olan **İbn Haldun**'un; toplum bilim (sosyoloji), tarih, ekonomi, doğa ve toplum gelişimi üzerine oturduğu büyük bilim, **Farabi**'den, **İbn – Rüşd**'e uzanan görkemli bir birikimin ürünüydü ve elbette kolay yaratılmamıştı. Sürekli okuma, tükenmez bir öğrenme arzusu, yorulma bilmez araştırma gücü ve sabır, **İbn Haldun**'un belirgin özellikleriydi. Acılarla dolu çalkantılı yaşamında, her koşulda, en üzüntülü anlarında bile tutumunu değiştirmemiş, çalışmalarını aynı istenç ve kararlılıkla sürdürmüştü. Memluk Sultanı **el – Melik Zahir Berkük**, onu koruması altına alıp, Kahire’ye

getirdiğinde, peşi sıra Tunus’tan Mısır’a gelmekte olan ve çok bağlı olduğu ailesinin tümünü bir deniz kazasında yitirmiş, ancak medreselerdeki derslerine, kütüphanelerdeki çalışmalarına hiç ara vermemişti.⁵⁰

18.yüzyıldan başlayarak günümüze dek büyük bir beğeniyle okunan ve hala incelenen, **Mukaddime** adlı yapıtı; siyasal, toplumsal, felsefi ve ekonomik açıdan çağdaş bilimsel düşüncenin temelini oluşturur. Bilim tarihçileri onun, “**düşünce tarihinin yirmialtı yüzyıllık sürecinde ancak Efesli Heraklitos ile kıyaslanabilecek, bilimsel zeka ve kavrayışa sahip**” bir kafa yapısına sahip olduğunu söylerler. Felsefe tarihçisi **Orhan Hançerlioğlu**, **Heraklitos** (M.Ö. 540 – 480) ile **İbn Haldun** arasındaki benzerliği şöyle tanımlar:

“**Her iki öke (dahi y.n.) düşünür, bilimsel verilerden yoksun karanlık çağlarda ve ortamlarda, sanki dünyada yalnız yaşıyorlarmışçasına kendi kendilerine boy atmışlar ve parlamışlardır. Her iki öke de bağımsızdır; hiçbir öğretiye bağlı değildirler; herhangi bir okuldan gelmezler, kendileri de bir okul kurmazlar. Düşünceleri çağlarını öyle aşmıştır ki onları, dönemlerinde kimse anlayamaz; onlar yalnız adamlardır ve yalnız olmak zorundadırlar.**”⁵¹

Dünya bilim tarihinde, **tarih felsefesi ve toplumbilim**'i (sosyoloji) çağdaş nitelikleriyle ilk kez **İbn Haldun** kurmuştur. Tarihi incelerken; ‘**olayları anlatmak**’ yerine, ‘**olayları düşünmek**’ ve ‘**nedenlerini ortaya koymak gerekir**’ der. Bu yaklaşım **tarih felsefesi**'nin özüdür. ‘**Evrensel değişim yasalarını**’ eşsiz bir sezgiyle kavrar ve sıradışı bir yetkinlikle kuramsallaştırır. **Mukaddime**'de de şunları söyler:

“**Tarih bilimiyle uğraşanları en çok yanıltan davranış, milletlerin durumunun zamanın ve yüzyılların geçmesiyle değişmekte olduğunu görmemeleridir. Evrensel ve sürekli olan bu değişim, Tanrı'nın bütün varlıkları için koyduğu bir yasadır. Değişim en basit canlıdan başlayıp maymun ve şebek gibi hayvanlardan geçerek, insana kadar gelir. İnsanın oluşumu, işte bu hayvanlardan başlamıştır. Benim gördüğüm budur, doğrusunu Tanrı bilir.**”⁵² Bunları söyleyen İbn Haldun, ‘**inançta içten, gerçek bir Müslüman**’dır.’

İbn Haldun, toplum yasaları ile ilgili görüşleri ileri sürerken; insanın yaşamak için ‘yaşam gereksinimlerini karşılamak zorunda’ olduğunu, bunları ‘tek başına’ sağlayamayacağını ve mutlaka ‘topluluk halinde yaşaması gerektiğini’ söyler. Ona göre; “bir buğday tanesinin un olabilmesi, çeşitli hüner ve zanaatleri gerektirir”; “toplumu ayakta tutan üretimdir”, “üretim, ona yetecek kişilerin bir araya gelmesiyle” olur.

Ekonomik konular üzerine geliştirdiği görüşlere Batılılar ancak 19.yüzyılda ulaşabilmiştir. “Düşüncelerimizi oluşturan ekonomidir” der ve inanılması güç şu görüşleri ileri sürer: “Her kazanç ve mal, emek harçayarak elde edilir. Maden, bitki ya da hayvanlardan sağlanan kazanç da insan emeğinin ürünüdür. İnsanların çalışarak elde ettikleri para ve mal, tarım ve sanayide harcadıkları emeğin değerinden ibarettir. Pazardan alınan buğdayda iş ve emeğin değeri açıkça görülmez. Oysa buğdayın ekonomik değeri, onu elde etmek için harcanan emeğin değeridir. Kazma vurulmuş kuyudan, su çıktığı görülmüş müdür? Ben bunları gördüm, doğrusunu Tanrı bilir...”⁵⁴



Çağdaş sosyolojinin günümüzde geçerli bilimsel kabulleri, **İbn Haldun**’un altı yüz yıl önce ileri sürdüğü görüşlerin yinelenmesi gibidir. Toplumsal gelişim yasalarını, gelişime yön veren tarihsel zorunlulukları ve toplum – devlet ilişkilerini ele alış ve yorumlayış biçimi, günümüzde kuramlaşmış olan ekonomi – politığın temel doğruları düzeyindedir. Ona göre; “Çoban toplumlardan, çiftçi toplumlara, oradan da sanayi toplumlarına geçilir; sanayi toplumuna geçiş, bir gelişmenin sonucu olduğu kadar, bir çöküntünün de nedenidir. Çünkü toplumlar, artık çobanlık günlerindeki güçlerini yitirmeye, bolluğun ve rahatlığın içinde gevşeyip çürümeye başlamıştır. Toplumların ömrü de insanların ömrü gibidir. Doğar, büyür, hastalanır ve ölürlür. Bu tarihsel zorunluluğu yaşayan her toplum, kent yaşamına girip sanayileştikten sonra yaşlanacak ve ölecektir. Bu

sonuç önlenemez. Toplumun çöküntüsü, devlet ve onun dayandığı iki temel kurum olan, para ve ordunun çöküşüyle başlar. Devlet yıkılmaya başladığında vergiler ve baskı artar, ancak bu artış; devleti güçlendirmez, yoksulluğunu gidermez. Devlet yalnızca çöküş dönemlerinde değil, hiçbir zaman kişi özgürlüğüne asla el atmamalıdır; çünkü bu el atma, kişilere olduğu kadar devlete de zarar verir. Çöküş dönemlerinde kazançtan umut kesildiği için, pazardaki alış – veriş durur; ekonomiyle başlayan çözülme, ekonomiyle birlikte yok olmayla sonuçlanır.”⁵⁵

Toplumbilim kuramını, tarih felsefesi üzerine oturtan **İbn Haldun**, tarihi ve toplumu incelerken kaçınılması gereken yanlışlara dikkat çeker; araştırmalarda doğru bilginin, bilgileri doğrulamanın ve nesnelliğe bağlılığın önemine dikkat

nellikle ele almalı ve toplum yasalarını bilmelidirler.”⁵⁶

İbn Haldun, her sözünün sonunu “doğrusunu Tanrı bilir” diyerek bitirir, ancak kendisinin de çok şey bildiği bellidir. İnançlı bir Müslüman ve bir bilim adamı olarak bu davranışı; Tanrı dışında kendisi dahil herkesin hata yapabileceğini, bu nedenle insana ait her düşüncenin sürekli sorgulanması gerektiğini vurgulamak için yapmış olabilir. Bilgi ve yorum yeteneğine dayanan bilimsel özgüven, onu hiçbir zaman eleştiriye kapatmamış, alçakgönüllü duruşunu değiştirmemiştir.

İbn Haldun’un ileri sürdüğü görüşlerin ve yapıtlarının gerçek değerini anlamak için, onun 14.yüzyılda yazıp kuramsallaştırdığı düşüncelerini, daha sonra kimlerin nasıl kullandığını ya da sonraki saptamaların **Haldun**’un görüşleriyle nasıl örtüştüğünü bilmek gerekir. Bu bilgi, nasıl bir düşünürle karşı karşıya olduğumuzu gösterecektir.

Giovanni Battista (1668 – 1744) : “Toplumsal ve siyasal düzenler, ilahi düzenler değil doğal düzenlerdir.”;

Oswald Spengler (1880 – 1936) : “Toplumlar da doğal varlıklar gibi doğmakta, büyümekte ve ölmektedirler”;

Georges Sorel (1847 – 1922) : “Tarih olayları anlatmak değil, olayları düşünmektir”; **Karl Marks** (1818 – 1883): “Toplumsal gelişimin temeli ekonomiktir, değeri emek belirler”;

Secondat Montesques (1689 – 1755) : “Toplumlar arasındaki ayrılıklar, coğrafya koşullarının başkılığından ötürüdür”;

Bernardo Machiavelli (1469 – 1527) : “Siyasal düzen, ideolojik değil pratik olmalıdır”; **Charles Darwin** (1809 – 1882) : “Canlı gelişmesi en basit canlıdan başlayarak, maymun ve şebek gibi hayvanlardan geçip, insana kadar yükselmiştir”;

Jean – Jacques Rousseau (1712 – 1778) : “Ahlaksızlık ve çöküşün nedeni, kent yaşamına geçiştir”; **Fried-**

rich Nietzsche : “Gerekli olan, güç ve iradedir”.⁵⁷

CAHİZ VE GAZALİ

Doğu aydınlanması’nda, her biri kendi alanında isim yapmış çok sayıda bilim adamı yetişti. Bunların, yalnızca isimleri ve uzmanlık alanı yazılsa bile ortaya uzun bir liste ya da küçük bir kitapçık çıkar. Değişik din ve etnik kökenden gelen bu düşünürlerin bazılarının, çalışma alanları ve yaşadıkları dönemler bakımından belirtilmesi, bu yazı için yeterli olacaktır.

Avrupalılar’ın, **Geber** adını verdiği Arap düşünür; **Câbir İbn Hayyan** (8.yüzyıl), kimyanın babası sayılır. Ünlü İngiliz bilgini **Roger Bacon**, ona “**ustaların ustası**” demiştir. **Gövdabilim (anatomi)** ve **ilaçbilim (farmakoloji)** dallarında önemli buluşları vardır.⁵⁸ Madenlerin basit ergitme yöntemleri yerine, ilk kez kendisinin elde ettiği **sülfürik asit, nitrik asit, kükürt asidi, tuz asidi ve altın suyu** içinde eritme yöntemini bulmuş ve geliştirmiştir. **Cıva oksit, arsenik, klorid, gümüş nitrat (cehennem taşı), bakırsülfat (göztaşı), sudkostik, potas kostik ve kükürt kaymağı**’nı da **Câbir** bulmuştur.⁵⁹

Ebu Osman Câhiz (776 – 868), İslam felsefesinde **akılcılık akımının (mütezile)** kurucularındandır. İlahiyat, toplumbilim, edebiyat, dilbilim alanlarında çalışma yapan ve Basra **kelâm**’cılarının en büyüğü sayılan, Etiyopyalı bu zenci düşünür, bilim adamı olarak bağımsız duruşuyla dikkati çeker. Bilimin maddi temeli olmayan kuramsal savlara değil; deneylerle kanıtlanmış verilere dayanması gerektiğini söylemiştir. İslam düşüncesinde, doğayı inceleme geleneğini başlatmıştır. Yedi ciltlik **Kitabü’l Heyavan** adlı yapıtı manzum hayvan masalları ile ilahiyat, toplumbilim ve dilbilim konularında görüşler içerir; **Hilafet Ordusunun Menkıbeleri ve Türkler’in Faziletleri (Menakıb-ı Cündü’l Haliife ve Fazailü’l- Etrak)** adlı yapıtında Türkler’le ilgili kapsamlı araştırmalar yapmıştır.⁶⁰

Peygamber’in yakını olan ilk Müslümanlardan (Sahabe) **Ebu Zerr el Gifari**, ‘**İslam Sosyolojisi’nin kurucusu**’ sayılır ve kimi Arap aydını tarafından, ‘**Sosyalizmi İslam geleneğine bağlamak için**’ yüceltilir. **Ebu Zerr**, yapıtlarında; ‘**herkesin servet ve gelirinin pek azıyla**

geçinmesini’ ve geri kalanının toplumda eşitliği sağlamak için ‘**hayır işlerine harcanmasını**’ istemiştir. Kur’andaki Hıristiyan ve Yahudi din adamlarının ‘**aç gözlülüğünü ve para hırsını**’ açıklayan bir sûre’nin, ‘**İslam zenginlerini ve egemenlerini de kapsadığını**’ ileri sürmüştür. İnançlı bir Müslüman olan **Zerr**, bu düşünceleri nedeniyle sürgüne yollanmış; ancak düşünceleri engellenememiş ve ‘**İslam ileri gelenlerinin, gerçek İslam’dan ayrıldıkları**’ yolundaki uzun süren tartışmayı başlatmıştır.⁶¹

Ömer Hayyam’dan, Uluğ Bey’e

İslam gizemciliğinin (tasavvuf) Sünni inancıyla bütünleşmesini sağlayan, **Kelâm** (Tanrı ve Tanrı’nın birliğini konu eden bilim) ve **Fıkıh** (şeriat bilimi) bilgini **Horasanlı Gazali** (1058 – 1111), İslam dünyasının tümünü derinden etkileyen bir düşünürdür. **Farabi** ve **İbn – Sina**’nın akılcı felsefesine yönelttiği eleştirilerde alabildiğine tutucudur; ancak **Düşünürlerin Çöküşü (Tehefütü’l Felasife)** ve **Din Bilimlerinin Yeniden Canlanması (İhya-i Ulmi’d – Din)** ve **İnançta Ekonomi (İktisad Fi’l – İtikat)** adlı yapıtları, yüksek bir düşünce zenginliği ve bilgiye dayanır. Dünya görüşünün temelini oluşturan bu çelişki, hemen tüm yapıtlarında vardır. Bu nedenle kimi düşünürlerce, “**İslam’da akılcı felsefinin ve nesnel bilimin yüzyıllar boyunca duraklamasına**” yol açtığı gerekçesiyle, sürekli eleştirilmiştir.⁶²

Gazali’ye göre; “**akıl ile inancı uzlaştırmaya çalışmak (mütezile) boşunadır. Akıl ve inancın karşıtlığını kabul etmeyen, ikisini bağdaştırmaya çalışan düşünürler, kaçınılmaz olarak gerçekten uzaklaşacaktır... Gerçeğe giden tek yol, tasavvuttur; ruhu**



Uluğ Bey

Tanrı’yla birliğe götüren yolu, ancak ahlak sağlayabilir; ahlaka ve gerçeğe ulaşmak ile somut bilgiye ulaşmak arasında fark yoktur; bilgiyi, gerçeği yansıtan metafizik düşünceye ancak tasavvuf yöneltebilir.”⁶³

Bu düşünce biçimi **Gazali**’yi, başta **Farabi** ve **İbn – Sina** olmak üzere **mütezile** bilginleriyle çatışmaya götürür ve onu, ‘**aklı değil, imanı mutlak ölçü kabul eden**’ **Eş’aricilik**’in önde gelen kuramcısı haline getirir. **Doğu aydınlanması**’nın yarattığı bilimsel birikimin, tümünden yadsınması anlamına gelen bu durum, **Gazali**’yi ister istemez tutucu bir düşünür haline getirir. ‘**Peygamber’den sonra dini ilgilendiren tüm yeni düşüncelerin**’ ve bu düşünceleri ortaya atanların (**bid’at ehlinin**) yazdığı kitapların, ‘**halk tarafından okunmasının, yasaklanmasını**’ ister.⁶⁴

Gazali, bu isteğe uygun düşmeyen bir kültürel birikime sahiptir. Sahip olduğu bilginin derinliğinden etkilenen Selçuklu Veziri **Nizamülmülk** onu, Bağdat Nizamiye Medresesi’ne atamıştı. Kitap yasaklamayı önermişti, ama bu davranışı, edinmiş olduğu bilgi zenginliğine hiç uymuyordu. Yapıtları düşünsel bir derinliğe sahipti ve çok etkileyiciydi; İspanyolca’ya da çevrilen; **Aşırıktan Kaçınma (İktisad fi’l – İtikat)**, ilahiyatçılığının başyapıtlarından biridir. Şu sözler ona aitti: “**Eğer bir adam, beş kere beşin yirmibeş değil, yirmi olduğunu söylüyorsa; bu adam gözümüzün önünde bir dağdan bir dağa uça bile, başardığı bu harikayı benim gözümde kamtlamış olamaz.”**⁶⁵

İranlı düşünür **Ömer Hayyam** (1123 – 1236), genellikle **Rübâi**’leriyle ünlü

bir ozan olarak bilinir; ancak O, **İbn – Sina** geleneğine bağlı, değerli bir düşünürdür. Doğu bilimci **Renaud** onun için, “**bilimi ne yazık ki, şiir ve eğlence zevkiyle birleştirmiştir**” der. ⁶⁶ Bu çok yüzeysel bir değerlendirmedir; çünkü **Hayyam**’ın; matematik ve gökbilim başta olmak üzere, **felsefe, tasavvuf, fıkıh, tarih, fizik, tıp ve müzik** alanında yapıtları vardır. Geometride **Eukleides** üzerine araştırmaları, fizikte altınla gümüşün yoğunluğu konusunda yaptığı deneyler ve evreni çözümlenmeye çalışan felsefi yorumlarıyla da ünlüdür. Yapıtlarının büyük bölümü Batı dillerine çevrilmiştir. ⁶⁷

Horasanlı **Nasirettin Tusi** (1201 – 1274); matematik, felsefe ve özellikle gökbilim alanında önemli araştırmalar yapmış, kitaplar yazmıştır. Moğol İmparatoru **Hülagü**’nün desteğiyle; Meraga’da (Kuzey İran) döneminde eşi olmayan bir **gözlemevi** kurdu. Burada, o güne dek yapılmış olan ve gökbilim ölçümlerinde kullanılan en büyük **çemberli küre**’yi üretti. Ünlü **İlhanlı cetveleri (Zeyc-i İlhani)** burada oluşturuldu. Meraga’da geliştirilen **azimut kadranı** günümüzdeki **teodelit**’in (gökyüzü açılarını ve başucu uzaklıklarını ölçmeye yarayan jeodezi aleti) ilk örneğiydi. ⁶⁸

Türk bilim adamı **Uluğ Bey** (1394 – 1447), Doğu biliminin en ilgi çekici düşünürlerinden biri, belki de birincisiydi. Büyük bir imparatorluğun devlet başkanıydı ama yaptığı bilimsel araştırmalar ve özellikle gökbilim alanında yaptığı buluşlarla, bilim tarihinde çok özel bir yere sahipti. Fizikteki ünlü **Laplace denklemi**ni bulan Fransız fizikçi, gökbilimci ve matematikçisi **Pierre – Simon Laplace** (1744 – 1827), O’nun için; “**tarihin en büyük gökbilim gözlemcisi**” tanımını kullanmıştır. ⁶⁹

Timur’un torunu, **Şahruh**’un oğluydu. Matematik, mantık ve özellikle gökbilim alanında yüksek düzeyli bir bilgindi; şiir ve tarih çalışmalarının yanı sıra, Kur’an başta olmak üzere tüm büyük din kitaplarını incelemişti. Gökbilim gözlemlerinde, o dönemde kullanılmakta olan **Ptolemaios**’un kimi yanlışlarını saptadı. Bilim adamlarını ve sanatçıları destekledi, onlara uygun çalışma ortamları yarattı. **Kadızade-i Rumi, El – Kaşanî** ve **Ali Kuşçu** başta olmak üzere ünlü bilginleri sarayına topladı. **Zîc-i Uluğ Bey** adlı yıldız kataloğunu hazırladı, İmparator olmasına karşın, Semerkant Medresesi’nde dersler verdi. ⁷⁰

Semerkant’ta yaptırdığı **gözlemevi** yalnızca **gözlemevi** değil; büyük bir kültürel merkezdi. 1422’de bitirilen bu bilim merkezi, kraliyet saraylarının birinin bahçesinde kurulmuş, silindirik biçimli, üç katlı büyük bir yapıydı. Çapı 60 metreden fazla olan derecelendirilmiş büyük bir yay, meridyen plana bugün bile hayranlıkla izlenen bir hassaslıkla yerleştirilmişti; merkez salonun çevresinde, laboratuvar ve inceleme yerleri olarak kullanılan, pek çok mekan bulunuyordu. **Uluğ Bey**’in **gökbilim tabloları**, o dönemin en eksiksiz, en kesin ve Avrupa’da en uzun süre kullanılan tablolarıydı. **El – Kaşanî**, tarihin ilk hesap makinesini burada geliştirmiş, **Newton** ikiterimlisini, ondan 300 yıl önce burada hesaplamıştı. ⁷¹



Rasatane belgeleri

Uluğ Bey, ekibiyle birlikte yaptığı, gökbilimle ilgili gözlem ve yorumları, **Uluğ Bey**’in **Zeyc-i (Zeyc-i Uluğ Bek)** adlı yapıtta topladı. Bu yapıt da, Avrupa’da uzun süre ders kitabı olarak okutuldu; başlıca kaynak sayıldı. 1665’te İngiliz bilgini **Thomas Hyde** İngilizce’ye çevirdi, 1767’de yeniden basıldı, daha sonra **M. Sedillot**, Fransızcaya da çevirdi. ⁷²

Ve Diğerleri

Doğu aydınlanması’nda yer alan yüzlerce düşünürden diğer birkaç ismi daha öne çıkan özellikleriyle kısaca belirtip, bu sonsuz gibi görünen listeyi sonlandıralım:

Mansur El Mâtürîdî (..? – 144): Semerkant’ın Mâtürîd kentinde doğan bir Türk düşünürü ve İslam tarihinde önemli yeri olan **kelâm** ve **fıkıh** bilginidir. **Hanefi Kelamcılığı** (Mâtürîdîyye)’nin kurucusudur. “**İyilik ve kötülük Tanrının buyruğu ya da yasağında değil, eylemin kendisindedir**” yaklaşımıyla, Eş’ariliğe karşı çıkmıştır.

Muhammed Nedim (? – 996) : Bilim tarihinin ilk **kaynakça (bibliyografi)** uzmanı ve dünyadaki ilk **dizin yapıtını (fihrist – katalog)** yazan Arap düşünürüdür. On ciltlik bu yapıtıyla, pek çok kitabın yitmemesini sağlamış ve bilimsel yapıtlardan, romanlara, yemek pişirme kitaplarına dek, pek çok yapıt üstüne önemli bilgiler vermiştir.

Sadeddin Taftazânî (1322 – 1394) : **Felsefe, kelam, mantık, dilbilim ve ilahiyat** alanında yapıtları bulunan İranlı, etkili bir bilginidir. **Timur** tarafından korunmuş, onun çağrısı üzerine gittiği Semerkant’ta, ünlü **kelâm** bilgini ve filozof **Cürçani**’yle tartışmalar yapmıştır. Yapıtları yüzyıllar boyunca medreselerde ders kitabı olarak kullanılmıştır.

Muhammed Serahsi (1009 – 1090) : Türkistan’ın **Serahs** kentinde doğan bir Türk **fıkıh** bilginidir. **Hanefi fıkhının** en büyük üç düşünüründen ve ünlü **fıkıhçı Halvani**’den **Şemsü’l – Eimme (İmamlar Güneşi)** ünvanını alan iki kişiden biridir. Türk toplumunun siyasal ve ekonomik yapısını incelemiş ve yapıtları sonraki bilginler için temel kaynak sayılmıştır.

Adülkasım Zehrâvî (? – 1013) : Batı’da çok etkili olan ve kendisine **Al-saharavius** adı verilen ünlü bir Arap hekimidir. İki cilt tutan, dokuz yüz sayfalık **Al – Taşrif** adlı yapıtı birçok kez Latince, İbranice, Türkçe’ye çevrilmiş (14. yüzyıl) ve tüm Orta – Çağ’ı etkilemiştir.

Şahabettin Sühreverdî (1155 – 1191) : İslam felsefesinde **İsrakiye (sevgi yoluyla bilgi edinme)** okulunun önde gelen temsilcisi, **mutasavvuf (kendini tanrıya adayan kimse – sofist)** ve kelam bilgini bir Türk düşünürüdür. İslam felsefesinde önemli bir akım olan **İşıkçılık (İsrâkiyye)** okulunu kurdu; tüm dinleri, Antik Çağ filozoflarını ve **Zerdüş**’ü inceledi, 50’den çok yapıt üretti. **Vahdet-i vücud (tanrıyla bütün olma inancı)** öğretisi nedeniyle, bir kısım **Sünni** ulemanın baskısıyla, 46 yaşında idam edildi.

Sabit Bin Kurra (834 – 901) : Felsefe, matematik ve tıp alanında, döneminde etkili olan değerli bir Arap bilimdir. Deneye dayanan, doğaya yönelik akılcı öğretisi, çağı için büyük başarıdır. Antik Çağ matematikçilerinin hemen tüm yapıtlarını, Arapça'ya çevirdi. **Dağların oluşum nedeni, kalp atışı ve kan basıncı, mantık irdelemeleri ve geometri sorunlarının çözümü** üzerine yazdığı kitapları ünlüdür ve Latince'ye çevrilmiştir.

Marzban Behmenyâr (11.yüzyıl) : Felsefe, mantık, töre bilim (ahlak bilimi) ve müzik alanlarında, çok sayıda yapıtı olan Türk düşünürüdür. **İbn Sina**'nın en değerli öğrencisi sayılır. **Sina**'nın önemli yapıtlarından **El – Mubâhasât (felsefi konuşmalar), Behmenyâr İbn Zeyle**'nin sorduğu sorulara verdiği yanıtlardan oluşmuştur. Mazdeist olan **Behmenyâr**'ın **“biçim maddesiz, madde de biçimsiz olamaz”** sözü ünlüdür.

Ebü Cafer Taberi (838 – 923) : Tarih, hukuk ve ilahiyat üzerine yapıtları olan, İranlı ünlü bir düşünürdür. **Taberi Tarihi** adıyla anılan, 16 ciltlik dünya tarihi çok tanınmıştır ve bu yapıt, başlangıcından M.S. 914 yılına dek tüm dünya tarihini kapsar. Türkçe'ye de çevrilen bu büyük yapıt, genel dünya tarihi yanında, özellikle İslam'ın ilk dönemlerine yönelik geniş bilgi içeren, çok değerli bir kaynaktır.

Kadzâde-i Rûmi (1337 – 1412) : Bursalı ünlü bir Türk filozofu ve matematikçisidir. Türkistan'a **Uluğ Bey**'in yanına gitmiş ve gerçek ününü orada yapmıştır. Semerkant'ta Anadolu'ya geldiği için kendisine Rumî denilmiştir. Felsefede akılcı (rasyonalist) bir tutum izledi. **“Matematik kesinliğin dışında, başka bir kesinliğin olamayacağını”** düşünüyor; akılla, inancın birbirinden ayrı tutulması gerektiğini söylüyordu. Görüşleri, üç yüz yıl sonra yaşayan **Pierre Bayle** (1647 –1706)'nin görüşlerinin hazırlayıcısıdır. Ünlü Türk bilgini **Ali Kuşçu**, onun öğrencisidir.⁷³

DÜNYA BİLİMİNİN GERÇEK SAHİPLERİ KİMLERDİR?

8.yüzyılla 14.yüzyıl arasında yaşanan sıradışı dönem, yalnızca Doğu ya

da onun etkisiyle gelişecek olan Batı bilimine değil; tüm dünya bilimine katkı sağlayan evrensel bir yükseliştir. Türkistan, İran, Arap ülkeleri ya da Türkiye'nin bugünkü bilim düzeyiyle, açık biçimde çelişen bir durum; geçmiş ve gerçekleri bilmeyenler için, her zaman var olan ve her zaman var olacak, bir kader gibi görülebilir. Bilgisizliğin ve bilinçsizliğin yaratacağı özgüven yoksunluğu; **“Biz adam olmayız”, “Bilim ve uygarlık Batı'dadır”, “uygar olmak için Batı gibi olmalıyız, ona benzemeliyiz”** türünde propagandaları etkili kılmakta ve bu etki, Doğu insanı üzerinde, düşünsel bir baskı oluşturmaktadır. Geri kalmışlığın yarattığı edilgenlik, bugünü mutlaklaştıran eğilimlerin gelişmesine yol açarken; geçmiş bilmemek, bu olumsuz süreci hızlandırmaktadır. Ortaya çıkan ve önlem alınmazsa sürececek gibi görünen özgüven sorunu, bu nedenle aşılacak zorundadır; özgüvensizlik geri kalmış-



Çağın ölçü aletleri

lığı, geri kalmışlık bilinçsizliği doğurmaktadır.

Önceden gelen, sonrayı belirleyen ve sonsuz bir akış içinde sürekli yenilenen olaylar, oluşturduğu tarih içinde her türlü değişime açık bir süreçler bütünüdür. Bugün geri olan, yarın ileri olabilir ya da **güçlü**'yle **güçsüz** yer değiştirebilir. Doğu, uzun bir süre bilimde açık arayla öndeydi, bugün geri kalmış durumdadır; yarın farklı bir düzlemde, farklı önceliklerle yeniden öne geçebilir, bunun ön belirtileri ortaya çıkmaya başlamıştır. Asıl olan; doğaya ve yaşama uygunluk, tarihi bütünüyle kavramak ve bilinçle davranış gereğini yapmaktır.

Bilimde öncülüğün, Doğu'dan Batı'ya geçmesi ve üstünlüğün teknolojik saldırganlığa dönüşerek sürmesi, elbette ve her şeyden önce bir insanlık so-

runudur. Bu sorunu yaratan Batı, doğaya ve insana yabancılaşmıştır; bu nedenle, bugünkü konumuyla uzun süre ayakta kalabilmesi mümkün değildir. Çözülme-yi önleyen şiddet teknolojiye, teknoloji de **'bilim'**e dayandırılmıştır. Bu bilim artık, bilim olmayan bir bilimdir; baskı ve şiddetin aracıdır, onun hizmetindedir.

Doğu, hiçbir dönemde bilimi, şiddetin ve sistemli sömürünün aracı olarak kullanmadı; insana hizmeti, gelişkinliği ve ilerlemeyi tek amaç bildi. Bugün, teknolojik üstünlükle, tüm değerleri baskı altına alınmış olmasına karşın Doğu, insancı ve uygarlaşmacı niteliğini gizil bir güç olarak kendi içinde hala yaşatmaktadır. Binlerce yılda oluşan köklü kültürüyle, insana ve doğaya yabancılaşmadığı için, yeniden uygarlığın merkezi olması kaçınılmazdır. Önemli olan, tarih için çok küçük bir zaman dilimi olan birkaç yüzyıllık maddi yoksulluk dönemi değil; tarihsel olgunluk ve niteliktir.

Doğu aydınlanması ve onu yaratan bilim adamlarını bilmeli ve tarihsel köklerimiz olarak onları sahiplenmeliyiz. Geçmiş bilmeyenin, geleceği de olamaz. Dünyaya beş yüz yıllık, göz kamaştırıcı bir aydınlık dönem yaşatan bu insanlar, bizim geçmişimizdir. Bu topraklarda yaşadılar; dinleri, dilleri, etnik yapıları, gelenek ve göreneklere bizim gibiydi; bizlerden tek farkları bağımsızlık ve özgürlüklerine düşkünlükleriydi, onu kıskançlıkla koruyorlardı; Batı'nın sömürge baskısı onları, bilinçsizliğin ve bağımsızlığın tutsaklığına sürüklememişti.

Batı aydınlanması'nın büyük düşünürü olarak tanıtılan **Hegel**'in, **“Doğu'ya özgü her düşünce, felsefeden silinip atılmalıdır”** sözü hiçbir zaman unutulmamalıdır. Doğu düşüncesi felsefeden atılacak olsa, ortada Batı'daki dahil, felsefe diye bir şey kalmaz. Bunu elbette **Hegel** de bilmekte, yine de bu tür sözler söyleyebilmektedir. Batı'nın Doğu'ya bakışını yansıtan bir örnek olan **Hegel**'in söylemi, gerçeklerle ve bilimle ilgisi olmayan ırkçı bir anlayışı temsil eder. Üstelik **Hegel** ve adına konuştuğu Batı, yalnızca felsefeyi değil; bilimin her türünü Doğu'dan öğrenmiştir. Gerçek böyleyken, Doğu'da, örneğin Türkiye'de, hala pek çok Batı ve **Hegel** hayranı vardır.

Bilgisizliğin, geçmişten ve gerçeklerden kopmanın yol açtığı bu acıklı du-

rum, Doğu insanının kesin olarak aşması gereken önemli bir sorundur. Bu sorun, ancak geçmişin bilinmesiyle aşılabılır. Nereden, nasıl, neler yaparak geldiğimiz, kim olduğumuz bilinmezse; yalnızca geçmişimizi değil; geleceğimize yön verecek olan bugünü de anlayamayız. **Doğu aydınlanması** ve doğulu bilim adamları için bu kitapta verilen kanıtlı bilgiler, eskiyle övünmenin sığ böbürlenmesi değildir. Geçmişimiz incelendikçe yalnızca ‘sonsuz’ bir tarihle değil; güncele yön verecek büyük bir kültürle karşılaşılacaktır. İnsanı temel alan ve sosyal dayanışmayı yaşatan bu yüksek kültür, ona sahip olanlar için tükenmez bir özgüven kaynağıdır.

Doğu bilimine Batı’dan yönelen yadsıma, Doğuluların tümünü ilgilendiren bir sorundur, ancak bu sorun Türkler’i **iki kez** ilgilendirmektedir. **‘Doğu’nun her düşüncesini felsefeden atan’** anlayış; Türkler’e, **‘felsefeden attığı’** Doğu düşüncesinde bile yer vermez. Bu anlayışa göre; **‘iki çadır, üç atla’** oradan oraya göçen **‘okuma – yazma, kitap – kalem bilmez, cahil’** Türkler’in bilim bir yana, **‘tarih içinde bile’** yerleri yoktur; **‘1071’de, uygar dünyaya sizan’** bu **‘barbarlar’**, **‘ait oldukları yere, Orta – Asya’ya gönderilmeli-**

dir’. Türklerin, **‘uygarlık içinde ele alınabilecek bir kültürleri yoktur’, ‘kültür yaratmak için, millet olmak gerekir; Türkler, hiçbir zaman millet olamamıştır’...** Batı’da binlerce yıl işlenen ve hala işlenmekte olan Türk imgesi budur. Oysa Türk bilim adamları, **Doğu aydınlanması’nın** önde gelen yaratıcıları olmuşlar ve Batılıların **Arap bilimi** adını verdiği bu **aydınlanma’ya** yön vermişlerdir. Örneğin, kendisi Arap olmasına karşın **İbn Haldun**, Araplar’ın genellikle **‘uygarlıktan yoksunluğu’** temsil ettiklerini, bütün milletler içinde **‘sanata en az yatkın millet’** olduklarını söylemiş; buna karşın Türkler’in hem **‘savaş tekniklerinde’** hem **‘sanat alanında’** hem de **‘bilimde ve bilime değer vermede’** **‘takkire şayan’** olduklarını ileri sürmüştür.⁷⁴

Bilime ve gerçeklere her şeyden çok önem veren **İbn Haldun’un**, Türkler’i **‘sanat alanında ve bilime değer vermede’** övgüye değer bulması, yalnızca büyük bir bilim adamının kişisel bir değerlendirmesi değil; nesnel bir saptamadır. Saptamaya neden olan gerçeklik ise, **Doğu aydınlanması’nı** ve ona temel oluşturan düşüncüyü büyük oranda Türk bilim adamlarının başlatmış ve geliştirmiş olmasıdır. Ordusu ve devlet kadro-

ları içinde Türkler’in etkin olduğu **Abbasiler** döneminde ortaya çıkan düşünce zenginliği, kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu değildi. **Doğu aydınlanması’nda** önemli bir yeri olan bu zenginlik, esas olarak **Basra’da** ortaya çıkmıştı. **Ömer** döneminde kurulmuş olan bu yeni kentte, **Türk illerinden** bilim ve sanatla uğraşan ‘ikibin genç aydın’ getirilmiş ve **Basra’da**ki **‘düşünce patlaması’** bunlar yaratmıştı. **Doğu aydınlanması’na** beşyüz yıl yön veren ve inancı akılla birleştirerek, kaderciliği reddeden **Mutezile** felsefesi, **‘Türk illerinden’** getirilen bu **‘aydınlar’** tarafından yaratılmıştı.⁷⁵

Türk kültürünün ne olduğu, ne olmadığı, belirli konularla sınırlı kalmak üzere, **Doğu Aydınlanması’nda** ele alınmıştır. Okuyucu, burada yazılanların Türk tarih ve kültürünün çok küçük, belki de yetersiz bir parçası olduğunu bilmelidir. Ancak, bu parçalar içinde; yüksek bir kültürün, yaygın ve köklü bir eğitim geleneğinin, yaşama uyum gösteren yenileşmenin, bilime verilen önemin ve derinliği olan bilimsel bir birikimin ipuçlarını bulabilecektir.

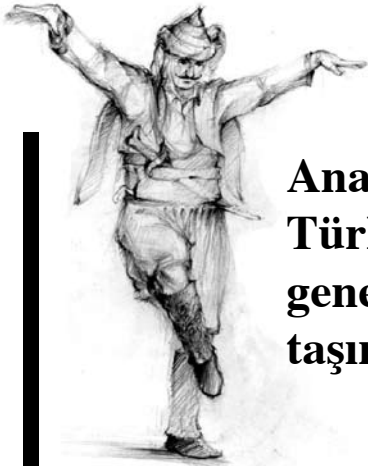
Doğu aydınlanması’nda yer alan Türk düşünürlerin sayısı ve niteliği, özgür düşünceye yaptıkları öncülük, dünya bilimine katkıları ve ürettikleri yapıtlar; ancak ve elbette, büyük bir bilim birikimi ve kültürün ürünleri olabilir. Çok eskiden beri, dünya bilimine yön verenler ve bilim dünyasının en tepesinde yer alanlar onlardır. **‘Millet bile olmayan’** Türklerin, bilim adamı, üstelik bu düzeyde bilim adamı yetiştirmesini kabul etmek, Batı için olanaksızdı. Böyle bir kabul, **‘binbir emekle’** yaratılmış olan tarihsel kurgunun çökmesi demektir. Bunu önlemek, yani yanlış dayalı tarih anlayışını sürdürmek için, bilim adamlarımızın etnik kimlikleriyle oynadılar; onları Arap ya da Acem yaptılar ya da **hiçbir şey yapmayıp** kimliksizleştirdiler, **‘kökeni belirsizler’** içine aldılar; isimlerini yok saydılar, onlara Latince isimler taktılar; yaptıklarını ve düşüncelerini çaldılar, kaynak göstermeden kitaplarında kullandılar... Doğu – Batı ilişkileri sorununun, Türkler’i diğer Doğululardan farklı olarak, **iki kez ilgilendiriyor** olmasının nedeni; yalnızca bilim değil, aynı zamanda insanlık dışı bu tür girişimlerin etkisini kırmaktır. Bu, Türkler’in yalnızca kendilerine değil; evrensel bilime karşı olan sorumluluklarıdır.



DİPNOTLAR

- 1 Büyük Larousse, İletişim Yay., 10. Cilt sf. 5800
- 2 Ana Britannica, Ana Yayıncılık A.Ş. 19.Cilt sf. 86 – 87
- 3 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1 Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 144
- 4 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 314
- 5 a.g.e. sf. 157
- 6 “Tarih Boyunca İlim ve Din” A.Adnan Adıvar, Remzi Kitapevi, 5.Basım 1994, sf. 80
- 7 “Düşünce Tarihi” Orhan Hançerlioğlu, 5.Basım 1993 Remzi Kitapevi, sf. 157 ve “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü”, 1.Cilt, Remzi Kitapevi – 1985, sf. 158
- 8 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 313
- 9 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü”, Orhan Hançerlioğlu 1.Cilt, Remzi Kitapevi – 1985, sf. 158
- 10 “The History of Philosophy in İslam” T.J. Buer sf. 109; ak. Orhan Hançerlioğlu “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 158
- 11 Ana Britannica, Ana Yayıncılık A.Ş. 14.Cilt sf. 435
- 12 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 22
- 13 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 49
- 14 “Kök Türkler” Sencer Divitcioğlu, YKY 2000, sf. 221
- 15 a.g.e. sf. 222
- 16 Ana Britannica, Ana Yayıncılık A.Ş. 14.Cilt sf. 435
- 17 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 80 - 82
- 18 a.g.e. sf. 82
- 19 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 268
- 20 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 116
- 21 a.g.e. sf. 117
- 22 “Büyük Larousse” Gelişim Yay., 6.Cilt sf. 3496
- 23 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 2.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 184
- 24 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 121 – 122
- 25 a.g.e. sf. 21
- 26 a.g.e. sf. 122
- 27 “Büyük Larousse” Gelişim Yay., 6.Cilt sf. 3496
- 28 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 33
- 29 “Vücd-u Beşer, Bir Fabrikaya Benzer” Attila İlhan, Cumhuriyet 13.08.2003
- 30 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 113 – 123
- 31 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 5.Cilt, sf. 431
- 32 A.g.e. sf. 431
- 33 A.g.e. sf. 431
- 34 A.g.e. sf. 431
- 35 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 2.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 265
- 36 “Tarih Boyunca İlim ve Din” A.Adnan Adıvar, Remzi Kit. 5.Basım 1994, sf. 82
- 37 “Büyük Larousse” Gelişim Yay., 9.Cilt sf. 5527
- 38 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 137 – 138
- 39 a.g.e. sf. 228
- 40 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 16.Cilt, sf. 228
- 41 “Tarih Boyunca İlim ve Din” A.Adnan Adıvar, Remzi Kit. 5.Basım 1994, sf. 85
- 42 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 2.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 269
- 43 a.g.e. sf. 263 – 264
- 44 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 16.Cilt, sf. 228
- 45 “Tarih Boyunca İlim ve Din” A.Adnan Adıvar, Remzi Kit. 5.Basım 1994, sf. 86 - 87
- 46 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 263 – 264 ve “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 271
- 47 “Tarih Boyunca İlim ve Din” A.Adnan Adıvar, Remzi Kit. 5.Basım 1994, sf. 84
- 48 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 2.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 195 ve “Rönesans Felsefesi” Yalçın Kaya, Tıglat Matbaacılık A.Ş. 1999, sf. 13
- 49 “Batı Düşününde Türk ve İslam İmgesi” Prof.Onur Bilge Kula, Bükre Yay. 2002, sf. 13
- 50 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 16.Cilt, sf. 223
- 51 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 260
- 52 “Mukaddime”, Zakir Kadri Ugan Çevirisi, 1954 Baskısı, 1.Cilt, sf. 70 – 71 – 241; ak. Orhan Hançerlioğlu “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” 1.Bölüm, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 260 – 261
- 53 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 261
- 54 “Mukaddime”, Zakir Kadri Ugan Çevirisi, 1954 Baskısı, 2.Cilt, sf. 349 - 355; ak. a.g.e. sf. 261
- 55 “Düşünce Tarihi” Orhan Hançerlioğlu, Remzi Kitapevi, 5.Basım 1985, sf. 166
- 56 a.g.e. sf. 167
- 57 a.g.e. sf. 167
- 58 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 92
- 59 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 18
- 60 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 7.Cilt, sf. 161 ve “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 92
- 61 “Türklerin Tarihi” Doğan Avcioğlu, 3.Cilt, Tekin Yay. 1995, sf. 1095 - 1056
- 62 “Orta – Asya” Jean Paul Roux, Kabcacı Yayınları, 2001, sf. 282 ve Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 13.Cilt, sf. 163
- 63 a.g.e. sf. 163
- 64 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 186
- 65 “Nizali İlm-ü Din” Ahmet Mithat, 3.Cilt, sf. 370; ak. A.Adnan Adıvar “İlim ve Din” Remzi Kitapevi, 5.Basım 1994, sf. 90
- 66 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 2.Cilt, Remzi Kitapevi, 1985, sf. 119
- 67 a.g.e. sf. 119
- 68 “Allah’ın Güneşi Avrupa’nın Üzerinde” Sigrig Hunke Altın Kitapları Yay., 2001, sf. 73 - 74
- 69 “Türklerin tarihi” Doğan Avcioğlu, 1.Cilt, Tekin Yay. 1995, sf. 82
- 70 Ana Britannica, Ana Yayınları A.Ş. 30.Cilt, sf. 417
- 71 “Orta – Asya” Jean Paul Roux, Kabcacı Yayınları, 2001, sf. 363 – 364
- 72 “Türk Tarihinin Ana Hatları” Kaynak Yay., 2.Basım 1996, sf. 338
- 73 “Felsefe Ansiklopedisi – Düşünürler Bölümü” Orhan Hançerlioğlu, 1. ve 2.Ciltler, Remzi Kitapevi – 1985, ve Ana Britannica, Ana Yayıncılık A.Ş.
- 74 “İbn Khaldun, The Muqaddimah an Introductor to History” (Translation from the Arabic by Frannd Rosenthal, Tantheon Books, 1958, Vol – I ve II, ak. Prof. İlhan Arsel, “Arap Milliyetçiliği ve Türkler” Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Yayınları, 1973, sf. 59
- 75 “Türklerin Dini” Prof. Fuat Bozkurt Cem Yay., 1995, sf. 187 - 188

Doğuştan bir Zeybek: Tolga Çandar



**Anadolu insanı,
Türkü ezgilerini
genetik kodlamasında
taşır**

Bu sayımızın Kültür-Sanat konuğu özellikle Ege Türkülerine can veren, gerçek bir Zeybek; Sayın Tolga Çandar...

Kendisiyle; Anadolu Kültürümüz, Türkülerimiz, geleneklerimiz ve bu değerlerimize sahip çıkmanın gerekleri üzerine sohbet edip, okurlarımıza hoş bir seda bıraktık...



ODTÜ İnşaat Mühendisliği'nden mezunsunuz ancak yüreğinizin sesini dinleyerek gönül verdiğiniz türkülerle ağırlık verdiniz. Türkülere bu ilgi ve bağlama ateşi nereden geldi?

Bin yıllık bir Türk kültürü ile binlerce yıllık Anadolu kültürünün mirasçılarıyız biz. Bu mirasın büyüklüğünü görüp de ona hayran olmamak olanaksız. Anadolu'da doğan her insanın bu birikime sahip olarak, yani bu ezgileri algılayabilecek genetik programa sahip olarak doğduğunu düşünüyorum. Ancak bazıları zaman içinde, girdikleri sosyal çevrelerin de etkisiyle bu algıyı reddederek türkülerini sevmeyi söylemeler de bunun yalnızca bir inkâr olduğunu düşünüyorum. Ben bu mirasın tamamının sahibi olduğumu düşünenlerdenim. Bu yüzden de sahip olduğum bu muhteşem birikimin bir parçası olmayı çok istedim; gördüğünüz gibi, buradayım işte...

Ha, mühendislik mi? Ülkemizde yeterince inşaat mühendisi var. Bana bu alanda müzikte olduğu kadar ihtiyaç yok...

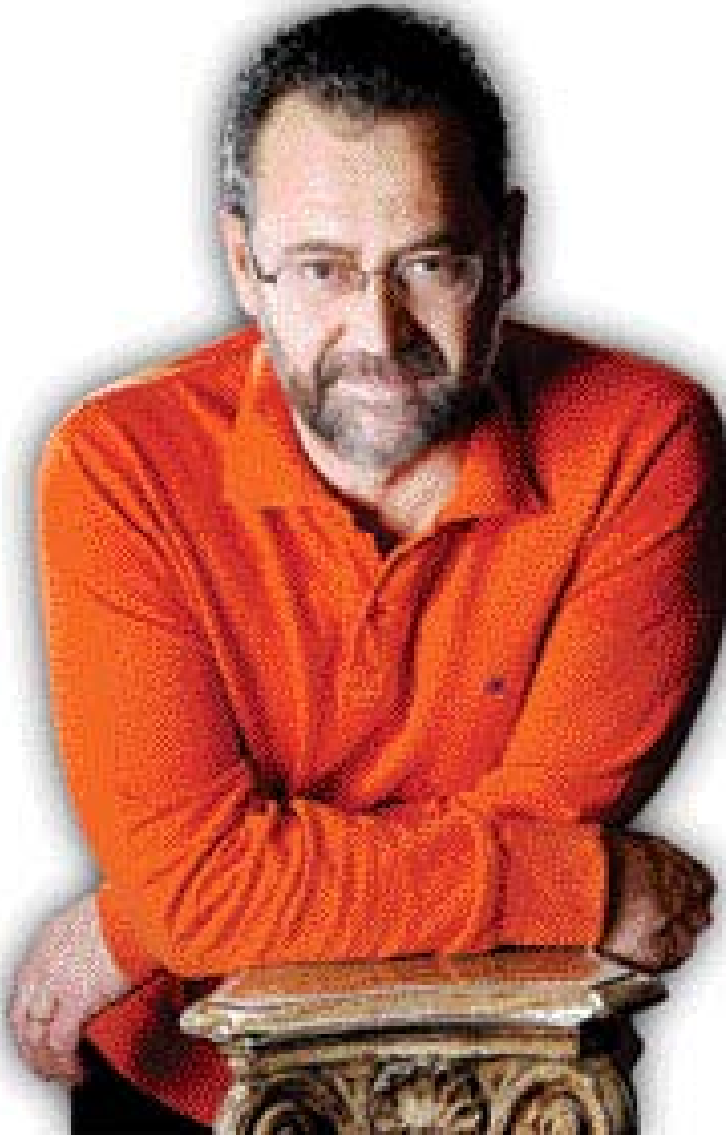
Muğla doğumlu olmanız Ege Türküleri konusunda çalışmanızda ne kadar etken oldu? Bu çalışmalarınız bir tür doğduğunuz yere vatandaşlık hizmetiniz mi?

Muğla'nın Milas ilçesinde doğmuş olmam elbette tercihlerimi belirlemede çok etkilidir. Biz köy düşünlerinde zeybek oynayarak büyüdük. Ancak,

bunun yanı sıra Ege tarihini okudukça, öğrendikçe, bu kültüre olan hayranlığım daha da arttı. Bu yüzden de Egelilik bilincini, Anadolu'luluk düşüncesini yaymaya çalışan Cevat Şakir, Ekrem Akurgal, Azra Erhat, Yaşar Aksoy ve nicelerinin yanında yer almanın bir yurtseverlik görevi olduğunu düşündüm.

Kültürümüz elden gidiyor; gazanız mübarek olsun!

Sınır komşumuz Yunanistan ile benzer kültürleri paylaşmamız coğrafi yakınlık sebebiyle son derece normal ancak Yunanistan; özü ülkemize ait, hemen her şeyin patentini kendine alırken Türkiye bu konuya halen gereken hassasiyeti göstermiyor. Ege Türkülerimizden de ritm ve saz olarak Yunanistan tarafından sahiplenilenler var mı?



Var ise bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından bir müdahale söz konusu oldu mu? İzmir Türkülerini yeniden yaşatmak ve korumak için neler yapılmalıdır?

Yeteneksiz iki insanın dostluğu nasıl temelsizse, yeteneksiz politikacıların dostluğu da temelsizdir ben- ce... Bugün, iki halkın dostluğundan söz etmek, kanıtsız iddialardan başka bir şey değildir. Sizin de söylediğiniz gibi; Yunanlı politikacıların ve işadamlarının desteklediği sanatçılar, örnek vermek gerekirse müzik gurubu: Symrna gibi; **öyküsüyle, ezgisiyle bize ait olduğu kesin olan türkülerimizi cd'ler aracılığı ile tüm dünyaya 'Yunan halk ezgileri' olarak servis etmektedirler. Bu da bize Yunan Kültür Bakanlığı bünyesinde somutlaşan Yunan kültür politikalarının gerçek hedefini göstermektedir.**

termektedir.

Yunanistan tarafında bunlar olurken bizim iş adamlarımız ve politikacılarımız hamasi nutuklar atmaktan başka hiçbir şey yapmamaktadırlar.

Biz ise; politikacılarımızın cahilliklerinden ve kendisinden olmayan herkesi düşman saymalarından ki 'bizim delimiz elin velisinden makbuldür' anlayışı, işadamlarımızın ise sanata ve sanatçıya destek olmayı deniz kenarında balık-rakı sofrası kurmak sanmalarından ötürü, tüm bu olup biteni yalnızca seyrediyoruz ve hangimizin daha vatansever, hangimizin daha dindar olduğunun kavgasını veriyoruz. Gazanız mübarek olsun!

Köylerde gezerken yöre halkından duyulmayan, bilinmeyen ezgileri keşfettiğiniz oldu mu?

Efendim, artık kaynak kişilere ulaşabilmek, yeni türküler bulabilmek için köy köy dolaşmak gerekmiyor. Tüm Türkiye'de hangi şehirde, kim kültür hamalıdır biliniyor. Arada tek tük atlananlar olabilir ama bunların sayıları çok az. Benim de derlemelerim var elbette. Ama ben aynı zamanda kendim de türkü üretiyorum. Ama köyde yaşamıyorum. Unutmamak gerekir ki, **televizyon ve radyo Anadolu'nun geleneksel kültür yapısının değişmesine ve yozlaşmasına aracı olmuştur. Bu da köylerdeki kültürel üretime darbe vurmuştur...Sedef: Çağdaş Türk Kültür ve Sanatının Yaratılması**

Türkülerimizin gençlerimize sevdirmesi ve Halk müziği ezgilerimizin sahiplenilmesi için bu işe yüreğini vermiş bir sanatçı olarak beklentileriniz nedir?

"Çağdaş Türk Kültür ve Sanatının Yaratılması!"; ana hedef budur... Ana beklentimiz budur. Büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün işaret ettiği "Çağdaş Uygarlıklar Seviyesi'ne" ulaşılacaksa, bu kendi kültürümüzü tanımak ve geliştirmekle olası olacaktır. Bu da tek tek yapılabilecek bir iş değil; her yurtseverin yurttaşlık

görevi olmakla gerçekleştirilebilecek bir iştir. **Ülkemizin bilimsel ve sanatsal ortamının gelişmesine hiçbir katkıda bulunmayanların “Bu halk, adam olmaz kardeşim” türünden sızlanmalara hakları yoktur...**

Yurt dışına müzik festivallerine giderken yalnızca bir kez Kültür Bakanlığı Müsteşarı ile görüştüm yıllar önce; **“Böyle bir ödeneğimiz yok”**, yanıtını aldım. Kendi olanaklarımızla festivale gittik orkestramızla... Münih havaalanında Yunanlı müzisyenlerle karşılaştık. Onları konsolos karşıladı; biz ise taksiye binip şehre ulaştık... Bırakın karşılamayı; Kültür Ateşesi konsere bile gelmedi. Festivalde en iyi gurup seçildik. Yunanlı, Perulu ve Rus büyükelçileri konserde idi. Bizim birkaç Türk müzikseverden başka kimsemiz yoktu. Bizim sahipsizliğimizi gören diğer ülkelerin büyükelçileri ve kültür ateşeleri bize sahip çıkmaya çalıştırlarsa da biz kibarca geri çevirip, ülkemizin onurunu korumaya çalıştık. Bir hafta sonra ülkemize dönmek üzere havaalanında beklerken, Türkiye’den vaaz vermek üzere Almanya’ya gelen bir hocanın nasıl karşılandığını görünce anladık ki, ulu önder Atatürk çok büyük bir lidermiş...

Ülkemizde kutsal kitap Kur’an’a rağmen oluşan İslam Burjuvazisi bile kendine bir kültür yaratmaya çalışırken, Çağdaş Türkiye yanlıları bu kültürel ihtiyacı fark etmeliler artık!..

Ege’nin zeybeği Cumhuriyet ile millileşti

Halkımız, Atatürk’ümüze de “Sarı Zeybek” ünvanını yakıştırmıştır; bölge insanı ve zeybek türküleri yorumcusu olarak bizlere zeybek ezgileri ve oyunu hakkında bilgi verir misiniz?

Müzik ve dans ilk çağlardan bu yana insanoğlunun doğa karşısındaki güçsüzlüğünü, çaresizliğini aşabilmek için bulduğu araçlardır. Bir gurubun, sosyal sınıfın, bölgenin, ulusun birlikteliğinin sağlanmasında da önemli bir araçtır bu ikili. Zeybek

ne demektir, kimlere Zeybek denir anlaşılırsa, bu topluluğun müziğini ve dansını anlamak daha kolay olur. **Ege’de Zeybekler, Cumhuriyetle birlikte millileşmişlerdir. Daha önceleri birer eşkiya olan Zeybeklerin Kurtuluş Savaşı’nda büyük yararlılıklar göstermesi, hepsi değil tabii, bölgemizde Zeybek müziğinin ve dansının yüceleşmesine neden olmuştur.**

Her ne kadar bazı akademisyenler, bilim tacirleri, halkımızın milli duygularını okşamak suretiyle dünyalık biriktirmek uğruna Zeybekleri Orta Asya’ya kadar taşımışlarsa da, gerçek bu değildir. İlgilenenler için; Okan Murat Öztürk’ün 2006 yılında Pan Yayıncılık’tan çıkan **‘Zeybek Kültürü ve Müziği’** kitabı konuya dair iyi bir kaynaktır.

Ege ağızlarının farklılıkları hakkında değerlendirme yapabilir misiniz? Anadolu ezgilerini de yorumlayan bir sanatçı olarak farklı bölgede yetişmiş kişilerin yöre ağızlarını okurken dikkat etmeleri gereken ana hatlar var mı?

Geleneksel müziğimizde yerel ağızlar çok önemlidir ve müziğimi-

zin sözel yapısına muhteşem bir renk katar. Ancak ben ve benim gibi asıl amacı Çağdaş Anadolu Kültür ve Sanatının Yaratımı olan sanatçılar için yerel ağızla icra çok gerekli değildir. Ben yerel ağızları konserlerimizin bir parçası olarak kullanıyorum. Çünkü halk kültürü içinde yerel ağızlar ayrı bir zenginliktir.

Gurbetçiler, Türkülerimizle hayata sarılıyor

Yurtdışı konserlerinizde gerek okurken sizi ve de gerekse o anın tılsımıyla dinleyenlerinizi alıp götürün özel bir türkümüz var mı?

Yurt dışında her türkü insanlarımızı alıp götürüyor. Yurt dışında yaşamak çok zor... **Bizim halkımız duygusal bir halktır. Bu nedenle her şeyi akılcılık üzerine kurulmuş Batı toplumlarının bizim insanımız üzerinde yarattığı kasveti ancak türkülerimizle aşabiliyorlar.** Bu nedenle, özellikle genç arkadaşlarıma söylüyorum; eğer yolunuz uzaklara düşerse sakın türküsüz çıkmayın yollara. **“Ben türküyü pek sevmem”** diyenler dahi yolu uzaklara düşende türkülerin bizim yaşamımızda ne anlama geldiğini anlıyorlar...





HAYALLERİNİZDEKİ EVİ
ULAŞILMAZ GÖRMEYİN.

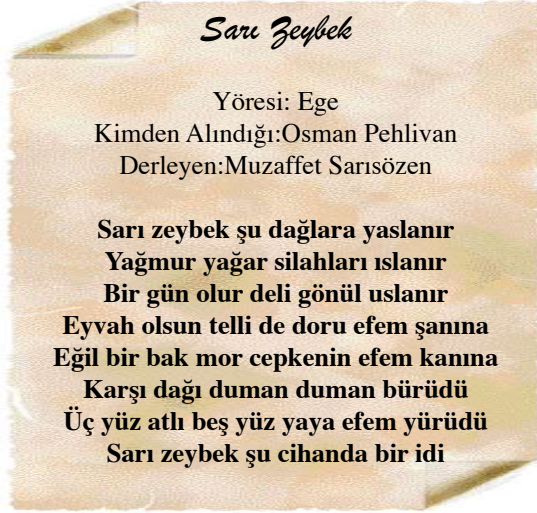
Hemen almak için işin uzmanına gelin!

Mortgage Uzmanı Garanti, her duruma ve her ihtiyaca uygun, en iyi şekilde mortgage seçeneğiyle her zaman yanınızda. Başka bir anlamda?



Sarı Zeybek

Ege yöresinde yaşamış, Egelilerin çok sevdikleri Sarı Zeybek Lakaplı bir efe için yakılan bir türküdür. Ancak Ege’de, zeybek kültürüne olan ilgisi ve zeybek oyunlarına olan düşkünlüğü; yiğitliği, mertliği, cesareti ve sarışın olması nedeniyle, Mustafa Kemal ATATÜRK’e de Sarı Zeybek adı verilmiştir.



Zeybek Yemini

Kızanlıktan zeybekliğe geçiş, özel bir törenle gerçekleşir. Zeybek kültüründe kutsal sayılan tehnel ağacına (defne) sapladıkları bir yatağan (büyük bıçak, pala) önünde, aşağıda özetini verdiğimiz zeybek yemini edilir. Kızanlar bu yeminin ardından yatağanın altından üç kez geçerek, zeybekliğe ilk adımı atarlar. (Burada ilginç olan Apollon ile peri kızı defnenin mitolojik öyküsünü bilirlermiş gibi, bu ağaca kutsal saymalarıdır. batı anadolu’da, halk arasında bu ağaca ‘Ölüm Ağacı’ denir ve bu ağacın yetiştiği dağlara da, ‘Ölüm Dağı’ adı verilir).

Efe: Kızanlar, bu dağların sahibi kim ?

Kızanlar: Erimiz!

Efe: Yiğidi kim?

Kızanlar: Efemiz!

Efe: Susuz derelerde kavak biter mi ?

Kızanlar: Bitmez!

Efe: Bitkisiz diyarlarda duman tüter mi ?

Kızanlar: Tütmez!

Efe: Yiğit kime derler ?

Kızanlar: Sözünde durup, efesiyle ölene.

Efe: Korkak kime derler ?

Kızanlar: Sözünden dönen, aman dileyene.

Efe: İnsan dünyaya niçin gelir ?

Kızanlar: Ölmek için!

Efe: Doğup ta ölmekten kuşkulanan bebeler?...

Kızanlar: Dertlenip hortlamaya !...

Efe: Var yemelere acımak mı yoksa dayak mı haktır ?

Kızanlar: Dayak haktır.

Efe: Yiğitlerde ne yoktur ?

Kızanlar: Merhamet.

Efe: Korkaklar zeytini nerde düğürler?

Kızanlar: Ağaç dibekte.

Efe: Yiğitler yağı nerde kavururlar ?

Kızanlar: Zalim göbeğinde.

Efe: Sözünde durmayan kahpe bacımın öz kızanı olsun mu ?

Kızanlar: Olsun!

Efe: Su dualı yatağan böğrüne batsın mı?

Kızanlar: Batsın!

Efe: Doğru söylediğimize Nasuh tövbesi olsun mu ?

Kızanlar: olsun!"

ZARIF DANS EDERDİ...

Atatürk’ün “Çok hafif ve zarif dans ettiği”ni kaydeden Gerede, hiç unutamadığını belirttiği bir anısını şöyle anlatıyor: “Kızlarından Rukiye’nin Dolmabahçe Sarayı’nda düğünü yapıyordu. Düğünde beden eğitimi uzmanlarından saygıdeğer Selim Sırrı (Tarcan) Bey de vardı. Gazi, Selim Sırrı Bey’den yeni hazırladığını duyduğu Zeybek oyununu göstermesini rica etti. Selim Sırrı Bey, eski Yunan danslarından esinlenen zeybek oyununun güzel parçalarından oluşan bir gösteriyi kızıyla birlikte sundu. Gazi dayanamadı. Yeniden müzik çaldirarak manevi kızı, güzel dans eden Nebile ile bir zeybek oynadı.” Gerede, Atatürk’ün görkemli bir biçimde zeybek oynayıp daha sonra şöyle anlatıyor: “Biçimli vücudu ile frakı içinde kollarını havaya kaldırarak bir diz çöküşü vardı ki insana Aydın dağlarında Yunanlılar’a pusu kuran kahraman Mestan efelerini anımsatıyordu. Gazi bu görünüşü ile üzerindeki frak yerine başında oymalı fes, belinde yatağan, omuzlarında fişeklikler taşıyan bir savaşçı izlenimi veriyordu. Zeybek figürleri arasına fokstrot (dört tempolu bir dans) karıştırması da, dağlardan inen bir efenin salonda barışçı olarak çağdaş danslar ettiğini, Türk’ün bu iki kimliğini çok güzel kaynaştırdığını göstermekteydi.”

HÜSREV GEREDİ



İster yaşayın,
ister kazanın...

CAPTAIN
SUITES



3 boyut

"Sizin için hazırladığımız
numune suitelerimizi
görebilirsiniz."

Protor
PROJE TASARIM ORGANİZASYON
LIMITED ŞİRKETİ





A. Nedim Atilla

Yapılan araştırmalar tam 253 değişik yemek olduğunu ortaya koymuş. Dile kolay, 253 yemek... Bizim gibi lezzet meraklıları Gaziantep'e her yıl birkaç kez gidiyorsa bunun bir sebebi olmalı... Bu yemeklerin içinde 70'den fazlasında fıstık kullanılıyor.

Roma İmparatoru Trajan (MS 53-117) döneminde, özellikle bugün Zeugma adıyla bilinen bölgede, Roma'ya ticaret ürünü olarak gönderiliyormuş Antep fıstığı. Her ne kadar son yıllarda piyasaya İran'dan gelen ucuz fiyatlı ama düşük kaliteli ve lezzetsiz fıstığın girmesiyle sektör zorda kalmış olsa da Türkiye, gittikçe artan üretim miktarıyla hala dünyanın üçüncü büyük üreticisi. Gerek toprak, gerekse iklim özelliklerinin uygunluğu nedeniyle ülkemizdeki Antep fıstığı üretiminin büyük çoğunluğunu sağlayan Gaziantep ise meyvenin yeryüzündeki iki gen merkezinden birinin -bu merkezlerden biri Anadolu, İran, Kafkasya ve Türkmenistan'ın bir bölümünü kapsayan Yakın Doğu; diğeri ise Orta Asya'nın Afganistan, Tacikistan ve Kuzey Hindistan bölümü- tam ortasında bulunuyor.

Dünyada da Antep fıstığı adıyla bilinen bu bölgesel ürünün, ekonomideki en önemli rolünün verimsiz arazilerin ekonomiye kazandırılmasını sağlayarak bölgenin gelir seviyesini yükseltmek olduğu söylenebilir. Çünkü fıstığın ekimi için birinci sınıf verimli bir arazi gerekmiyor. Üçüncü sınıf araziler de yetebiliyor. Ağacın doğru yerde ekilmesi, meyve verene dek doğru işlem görmesi önemli ve yeterli... İyi bir fıstık ağacı, yılda 100 kilogram fıstık veriyor.



Gaziantep deyince akla önce fıstık gelir...

Anadolu'nun her bir köşesi ayrı bir mutfak zenginliğine sahip ama özellikle birkaç kentimiz var ki; onlara sadece yemek için, birbirinden ilginç lezzetleri tatmak için bile gidilebilir... Bunların arasında Gaziantep'in yeri bir başka... Elbette son dönemde Rumkale'yi, Nizip'i, Nizip'teki Belkis antik kentinden çıkan Zeugmalı Çingene Kız mozaiki başta olmak üzere dünyanın en zengin mozaik koleksiyonlarından birini görmek için gelenlerin sayısı da hiç de az değil... Ama Gaziantep deyince akla önce fıstık geliyor...

Ağaç, mayıs sonunda meyve vermeye başlıyor, ancak üç ay sonra ağustosta fıstık toplanmaya başlıyor; bu ilk fıstık, baklavanın üzerine atılacak olan meyvedir. Tadı, kokusu, aroması görece yoğun, farklı ve çok güzeldir. 'Boz fıstık' ya da halk arasındaki adıyla 'Kuşboku' olarak bilinir. Az güneş gördüğü için içi yeşil, dışı beyazdır. Olduğu gibi suya atılır, dibe çökenler alınır, makinede kırılır ve kullanılır. Gördüğü bu işlemde ötürü 'Sualtı fıstık' da denilen meyvenin 1 kilogramından ancak 120-130 gram iç çıkar. İçi boş olan fıstıklar ise suyun yüzeyinde kalır ve yöredeki pide fırınlarına yakacak olarak verilir. İlk hasattan 15 gün sonra toplanan fıstıklarsa, hem çerez olarak tüketilen hem de baklavanın içinde kullanılan fıstıktır. Dış kabuğu mora çalan kırmızı, içi sarıdır. 1 kilogram kabuklusu 160-170 gram iç verir.

Fıstık Şehrinin Kitapları

Antep fıstığı, şehirde daha çok çerez olarak tüketilse de pek çok şerbetli yöre tatlısının ana malzemesi. Bazen de yalnızca şekerle karıştırılarak kendisi bir tatlı haline getirilebiliyor. Gaziantep, ülkemizin en zengin mutfaklarından birine sahip... Bu zenginlikte Antep fıstığı en önemli rollerden birini oynuyor. Öte yandan İstanbul'dan sonra, zengin mutfağı üzerine en çok kitap yazılan kentlerden biri.

Yemek kitaplığımızda Gaziantep'i konu edinen birçok kitap bulduk ama geçen hafta Metro Kültür Yayınlarından çıkan ve Nilhan Aras'ın kaleme aldığı 'Gaziantep Deyince', bugüne kadar yazılan Antep Mutfağı kitaplarından daha farklı bir biçim ve boyutta. Mehmet Yaşın

üstadımızın dediği gibi, "Bu kitabın, bu kentle ilgili çalışma yapacakların başvuracakları en önemli kaynak kitapların başında yer alacağına inanıyorum".

Bu yazıda da bir bölümünden yararlandığımız; fıstık, bağcılık, baklava, bulgur, helva, kahke, kebab, kırmızıbiber, lahmacun, pide gibi konuları öyküleriyle sunan bu kitapta, yemek tarifleri verilirken, aynı yemeğin birkaç reçetesi sunuluyor. Bu da aradaki farkı anlamamızı sağlıyor.

Gaziantep mutfağı ise hayli zengin çeşitlilik sunar. Kebab çeşitleri, bilinen türlerinin dışında yeni dünya, sebzeli, ayva, elma, firenk, simit, patlıcan, kazan, kabak, Kilis, ekşili, mantar, yoğurtlu ve ayvalı ve tas kebabları olmak üzere 32 türde yapıyor.

Yine mutfakta 26 çeşit köfte yapılırken, 27 çeşit pilav, 15 çeşit dolma, 26 çeşit etli yemek, 15 çeşit turşu ve 22 çeşit helva bulunuyor. Yoğurt yemeklerinin de hatırı sayılır bir yeri olan Antep mutfağında çağla aşısı, orman, sahte yuvarlama, bakla, çiğdem aşısı, bezelye, elma aşısı, fasulye, kabak, keme, köfte, mantar, patates, soğan ve yuvarlama, ilk akla gelen yoğurtlu yemekler olarak dikkati çekiyor.

Yemeklerin büyük çoğunluğunun adı da Arapça... Bunun nedeni de Antep'in, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Arapça konuşan halkın yoğun olarak yaşadığı Halep'e bağlı olmasıymış...

Size bu yazı vesilesi ile bazı fıstıklı tarifler sunmak isterim. Bu tarifleri derleyen Nilhan Aras'a teşekkürlerle...



Fıstık ezmesi:

Şeker ve su ile koyu bur şurup hazırlanıp ezilmiş Antep fıstığı ekleniyor. Karışım macun haline getirilip istenen şekil veriliyor. Bayramlarda en fazla tüketilen ürün olsa da üretim mevsimi olmayan ama 1 ay raf-ta kalabilen fıstık ezmesinin yapımı zor değil. Ancak doğru ölçüm ve hijyen gerektirdiği için ev ürünü değil. Çünkü şekerin kaynama derecesinin ölçülmemesi kıvamın tutmasını engelliyor, hijyen koşullarının olmaması da şekeri ekşitiyor ve bu fıstık ezmesini bozuyor.



Katmer:

Bu, fıstığın kendisinden üretilen bir tatlı değil; üstelik yalnızca burada yapılan bir yiyecek de değil. Ancak Gaziantep'te Fıstıklı olarak ve özel günlerde yapıldığı için yöresel tatlardan biri sayılmakta. Daha çok Pazar kahvaltılarında tüketilen katmer ayrıca, düğünlerin ertesi sabahında sağdıç tarafından gelinin evine götürülüyor; aynı şekilde gelinin ve damadın ailelerine de gönderiliyor. 1 kg baklavalık un, 25 tuz ve az su yoğrularak sert hamur yapılır. El ile büyütülerek çok ince yufka açılır. Kenarları içe alınarak, zarf şeklinde katlanır. Arasına koyun kaymağı parçaları atılıp, bolca Antep fıstığı, sonra da şeker serpilir. Yufka yine zarf şeklinde kapatılarak üzeri yağlanır. Bu yağlama katmerin kabarmasını sağlamak içindir. 250 derecelik fırında 5 dakika tutulması, pişmesi için idealdir. Katmer düğün sabahlarında her ne kadar piştiği evden farklı yerlerde yeniliyorsa da aslında sıcak tüketilmesi gereken bir yiyecektir.



Fıstıklı un helvası:

Gaziantep'in 500 yıllık yerlisi, en eski helvacılarından Ahmet Yetkin (72, merkez ilçe) nişanlı iken tüm üretim riskine karşın gelin evine bu helvadan gönderdiğini söylüyor; çünkü malzeme gramajları çoğunlukla ölçülü değil, göz kararı belirlenmektedir. Daha açık söylemek gerekirse bu, ham helva ile hazırlanan fıstıklı un helvasını yapmak gerçek bir ustalık işidir. Çok çabuk donduğu için, yapımı sırasında hiç ara vermemek gerekiyor. Bu da bir hayli fiziksel güç, iyi bir kondüsyon ve mükemmel bir el becerisi istiyor. Un, az miktarda sadeyağda kavruluyor. Ayrıca kavurma oranını da iyi ayarlamalı; çünkü az kavrulursa un tadı oluyor, çok kavrulursa yanıyor. Çöven atılıp beyazlaştırılmış ve 115 derecede hazırlanmış ham helvaya azar azar yedirilerek yoğrulup, sert bir hamur yapılıyor. Sonra elle kat kat atılıyor. Tarifi zor. Göz kararı olarak tam orta kata gelindiğinde, bolca ezilmiş Antep fıstığı döşeniyor ve yine kat kat açma ve katlama işi sürdürülüyor. Ta ki, fıstığın üstünde de alttaki kalınlık oluşana dek. Hacı Ahmet Usta hazırlanan helvayı dilimlemek için tahta bir tepsi kullanılmasını öneriyor. **"Mermerde, bakırda donar; dilimleyemezsiniz"...**



Fıstıklı acı badem:

Demir Özgüler'in sınama yanılma ürettiği ve Gaziantep'in ilk kez 1970'lerde tanıdığı fıstıklı acı badem lezzetine rağmen raf ömrünün çok kısa olması nedeniyle şehir için halen ticari bir ürün olarak kabul edilmiyor.



Fıstıklı kurabiye:

Yörede çok eski bir bayram lezzeti olan kurabiye'nin fıstıklısıdır. Evlerde sıfır numara irmik, un, sağdeyağ ve şekerle yapılan, pişmesi için taş fırına gönderilen kurabiye'yi 1955 yılında Demir Özgüler, fıstık eklemesiyle pastanesinde yapar. Sadesini ay şeklinde yapıp üzerine badem koyarak, fıstıklısını da kalın bir fitil formunda stilize ederek zaten renkten ötürü ortaya çıkmış olan yöresel farkı iyice belirginleştirir. Kurabiye'ler zaman içinde yalnızca pastanelerde değil, baklavacılar da satılmaya başlar; ama günümüzde bile bayramlardan bir hafta önce şehrin tüm bakkallarında hala, kurabiye unu satıldığı yazan bir kağıt asılır. Bu, yalnızca söz konusu zamanlar için hazırlanan, yöre buğdayından elde edilmiş dişli bir undur. Fıstıklı-ya da sade- kurabiye, evlerde hazırlanan bayram tabağında kahke, genellikle baklava olan bir şıralı tatlı ve şekersiz baklava da denilen sütlaç ile ikram edilir.



Melengiç ve kahvesi:

Gaziantep çevresinde çok yetişen dişli sakız ağacı ve meyvasıdır. Melengiç meyvası yarım veya dörtte bir nohut büyüklüğünde ve yuvarlaktır. Dışı zeytuni bir kabukla örtülüdür. Bunun içinde beyaz ve serçe ikinci bir kabuk vardır. Fıstık içi yerinde olan içi, yağlı bir maddedir. Melengiçi, iç ve dış kabukları ile birlikte leblebiciler tuzla kavurup satarlar. Kabuklarıyla birlikte leblebi gibi yenir. Tuzsuz kavrulur ve havanda dövüldükten sonra, su içinde kaynatılırsa kahve gibi içilebilen melengiç kahvesi yapılmış olur. Melengiç ağacı, melengiç meyvasını ekmekle elde edilir. Melengiç ağacı aşılarsa fıstık ağacı olur ve Gaziantep fıstığı verir.

EKOLOJİ VE EKOSİSTEMİ ETKİLEYEN ANA FAKTÖRLER

Ekoloji, canlıların birbirleri ve çevreleri ile ilişkileri inceleyen bir bilim dalıdır. Ekosistem ise belirli bir alanda yaşayan canlılar ile bunları saran cansız çevrelerin karşılıklı ilişkileri ile meydana gelen ve süreklilik arz eden ekolojik sistemlerdir. Ekosistemi abiotik faktörler (toprak, su, hava, iklim gibi cansız faktörler) ile biyotik (üreticiler, tüketiciler ve ayrıştırıcılar) faktörler kontrol altında tutarlar.

Dünyada ekolojiyi ve dolayısı ile ekosistemi etkileyen ana faktörlerin başında okyanuslar, çöller, volkanlar ve iklimler gelmektedir. Ekosistem bu büyük doğa olaylarında oluşan değişimlere bağlı olarak değişir.



Prof. Dr. Doğan YAŞAR

DEÜ Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü

Okyanuslar; dünyayı güneş sistemindeki diğer gezegenlerden farklı kılan tek faktördür. Dünyanın yaklaşık olarak yüzde 72'sini kaplayan bu sular da yaklaşık 10 milyon canlı türünün yaşadığı tahmin edilmektedir. Çok büyük çoğunluğu mikroskopik olan bu canlılardan her bir litre deniz suyunda ortalama 1 milyon tane bulunur ve besin zincirinin ilk halkasını oluştururlar. Söz konusu bu mikroskopik canlıların diğer önemli bir görevi de iklimleri kontrol etmektir ya da diğer bir deyişle iklim regülatörleridir. Çünkü bunlar havadan, sıcaklık gazı da olarak bilinen karbon-dioksit gazını çekerler ve ortama, ter-

mostat gazı olarak da bilinen, soğutucu sülfür gazını vererek dünya sıcaklığını yani ekosistemi kontrol ederler.

Okyanuslar aynı zamanda sıcaklığa bağlı olarak buharlaşan suları ile yağışların, dolayısıyla içme ve kullanma sularımızın da kaynağını oluştururlar. Sıcaklık arttıkça buharlaşma artar ve dolayısı ile daha çok yağış oluşur; aksine durumda yani sıcaklıkların düşmesi ile birlikte buharlaşma azalır ve yağışlar da azalır ki bu tür dönemlere kurak dönem denir.

Çöller; dünyanın doğal gübre alanlarıdır. Dünyada başta ormanlar olmak üzere tüm bitkilerin ana kaynağı olan nütrientler (besleyici elementler ya da halk diliyle gübre) çöllerden rüzgarlar ile tüm dünyaya dağılır ve yağışlar ile birlikte yeryüzüne inerek doğanın ana besin kaynağını oluştururlar. Örneğin; ilkbahar aylarında yağın kırmızı çamurun kökeni, yaşamın temel elementlerinden olan demirdir. Bu yağışlar ne kadar çok olursa ürünlerdeki verimlilik de o kadar artar. Diğer bir deyişle, çöller yaşamın olmazsa olmazlarından.

Volkanların iki önemli görevi vardır. Bunlardan birincisi sürekli yeryüzüne mağma taşıyarak yeryüzünün yenilenmesini sağlar. Diğer önemli işlevi ise, soğutucu gaz olan sülfürün (bilimde termostat gazı denir) ana kaynağını oluşturarak dünyanın aşırı ısınmasını önler.

İklimler: Cengiz Han'ın (Timuçin Han), 1206 yılında Moğol İmparatorluğunu kurduğu günlerde verdiği ilk emir-

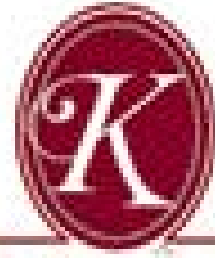
lerden biri olan "Nehirlerde ve Akar Durumda Olan Sularda Çamaşır Yıkamak ve Kirletmek Yasaktır, Cezası idamdır" cümlesi gerçekte savaşların su nedeni ile çıktığının güzel örneklerinden de biridir. 'Gılgamış Destanı' ile 4700 yıl önce başlayan yazılı tarihte yaklaşık 15 bin savaş yer almakta ve bu savaşların çok büyük çoğunluğunun ana nedenini de suların azalması yani kuraklıklar oluşturmaktadır. Biz Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya gelme nedenimiz de kuraklıktır. Çünkü iklimler sürekli olarak ısınma ve soğuma dönemleri olarak değişkenlik gösterirler ve hiçbir zaman sabitlik arz etmezler. Küresel ısınma dönemlerinde yağışlar artar, soğuma dönemlerinde ise azalır ve kuraklık başlar. Bilimde küresel ısınma dönemlerine 'Yağmur Çağı', küresel soğuma dönemlerine de 'Buzul Çağı' denir.

Cengiz Han daha sonraki yıllarda İran civarına geldiğinde askerler bilinmeyen bir nedenden dolayı aniden ölmeye başlamışlar ve Cengiz Han bunun nedenini sorduğunda; bilge kişiler bu ölümlerin askerlerin akarsularda elbiselerini yıkayamamasından ve yıkamadıklarından dolayı olduğunu belirtmişler.

Neden hep Kuzeyliler Güneylilere saldırıyor?

Bu dönem, yani 1100 ve 1200'lü yıllar dünyanın ciddi kuraklık yıllarıdır. Haçlı seferlerinin de başlangıcı 1100'lü yıllardır. Bu yıllara baktığımızda, Kuzey Yarımkürede yaşayan hemen hemen tüm insanlar Kuzeyden Güneye doğru bir saldırıya geçmişler ve en sonunda da





ARIKAYA[®]
LAUNDRY SERVICE

Temizliğin Bir Adım Ötesi

Artık Daha Büyüğüz

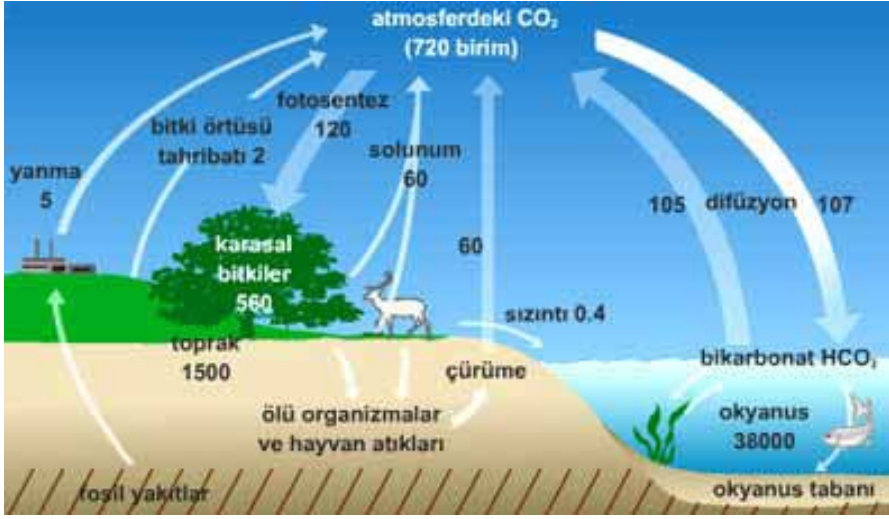
4000 m² kapalı alana sahip fabrikamızla artık tüm kıyı Ege bölgesine hizmet vermekteyiz. Bilinçli ve eğitimli çalışanlarımız ile yüksek ısıda, hijyenik şartlarda ve son teknoloji

makine parkuruyla

ÇAMAŞIRLARINIZ HAZIR.

Te: 444 5 27 4 4 000
Fax: 0212 311 4 200
www.arikaya.com.tr

Faah mab. 391 sokak No:21
SARINÇ-SAZEMİR/İZMİR



ve yağış grafiklerine baktığımızda bunu görebiliriz.

Dünyada, atmosferde değişik gazlar bulunmaktadır. Bu gazların toplamının yüzde 78.1' Nitrogen, yüzde 20.9'u da Oksijendir. Geriye kalan yüzde 1'ini de sera gazları da dediğimiz CO₂ ve Metan gibi ısıtıcı ile soğutucu dediğimiz Sülfür gibi (literatürde termostat gazlar denir) gazlar oluşturur. İşte iklimsel değişikliklere neden olan ve atmosferde yüzde 1 civarında olan bu gazların oranlarının, kendi içlerindeki çok küçük değişimlerdir. Bu gazlardan CO₂, dünyada tarihsel süreç boyunca (son 250 milyon yılda) 180 ppm ile 2000 ppm arasında değişen bir gazdır. Halen bu gazın oranı 380 ppm civarındadır. Ayrıca, bu gazın neden olduğu sıcaklık ortalamalarına baktığımızda, dünyadaki ortalama sıcaklığın 12 ile 25 dereceler arasında değiştiğini görürüz. Halen, şu an dünyadaki ortalama sıcaklık da 14.7 derece civarlarındadır. Yani biz şu an çok serin bir dönemde yaşıyoruz. Ayrıca ilk insansı türler de 4 milyon yıl kadar önce

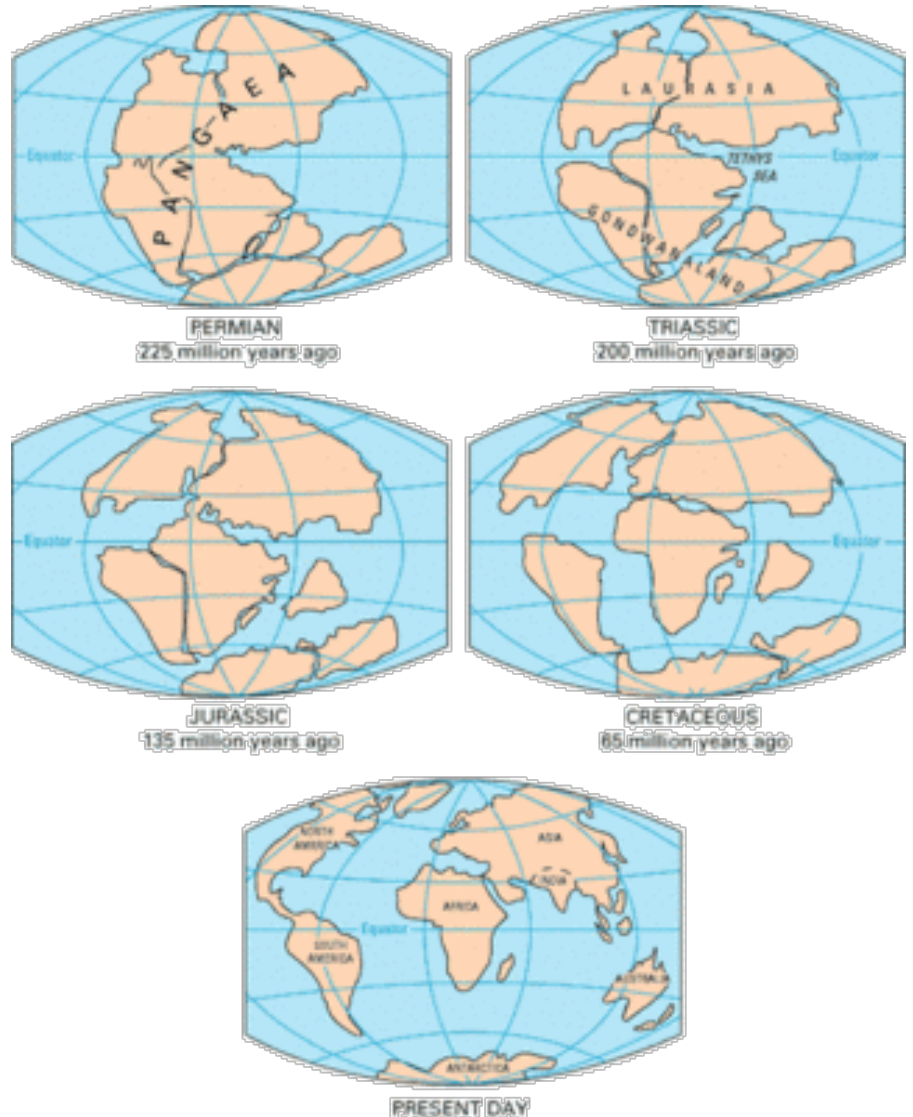
Anadolu ya da Mezopotamya'ya saldırmışlardır. **Bu saldırıların ana nedeni bugünkü yaşadığımız ve küresel ısınma olarak bilinen doğa olayının tam tersi olan ve kuraklığın ana nedeni olan küresel soğumadır.**

Ve tarihe dikkatlice baktığımızda, birkaç önemsiz durum dışında, güneyde yaşayan Arapların, Afgan'ların, ya da Kuzey Afrikalıları hiçbir zaman Moskova, Hamburg ya da Londra'da savaşırken görmüyoruz. Ancak Moskovalıları, Hamburgluları ya da Londralıları hep Anadolu'ya ya da Mezopotamya'ya yani güneye saldırırken görüyoruz. Tüm bu soruların tek bir cevabı vardır; İklim Değişikliği...

İklimler sürekli değişkenlik gösteren doğa olaylarıdır ve Kurak ve Yağışlı dönemleri vardır. Bu dönemler ortalama 10'ar yıllık döngüler halinde olduğu gibi milyonlarca yıllık döngülere de sahiptirler. **Zaman zaman tıpkı 1100'lü yıllarda olduğu gibi dünya sıcaklık ortalamalarının düşmesinden dolayı kuzeydeki buzullar büyümeye başlar. Buzulların büyümesi ile birlikte nehirlerin debileri düşer ve tarım alanlarındaki verimlilik düşer. Eğer süre uzarsa bu kez bu alanlar da buzulların büyümesi (güneye doğru inmesi) nedeniyle tarım alanları da devre dışı kalır. Yani tarım yapılamaz hale gelir ve kuzey halklarında açlık başlar. Ancak bu dönemlerde Anadolu ve Mezopotamya, Nil deltası üretkenliklerine, azalarak da olsa devam ederler. Ve aç kalan Kuzey insanı da Güneydeki daha verimli topraklara saldırır. Anadolu'da 40 bin civarında antik kent olmasının bir nedeni de budur...**

Soğuma ve Küresel Isınma nedir?

Dünyada iklimler ya küresel ısınmada ya da küresel soğumada olur. Bilimde küresel soğuma dönemlerine 'Buzul Çağları', küresel ısınma dönemlerine de 'Yağmur Çağları' denir. Çünkü her bir derece sıcaklık artışında, yağışlar yüzde 2 civarında artar. Örneğin dünyadaki ve Türkiye'deki son 100 yıldaki sıcaklık



İklimler neden değişir? Küresel

dünyada olabilecek en soğuk dönemde yaşama başlamıştır.

Yani atmosferde toplam yüzde 1 oranında bulunan gazlardan, 'sera' gazlarının oranı artıp, termostat gazlarının oranı düştüğünde biz 'ısınma' dönemine ve bunun tersi olduğunda da 'soğuma' dönemine gireriz. Ve hiçbir zaman dünyamız sabit bir sıcaklıkta olamaz. Ya ısınma döneminde ya da soğuma döneminde olur.

Isıtıcı ve Soğutucu Gazların Oranını Değiştiren Ana Faktörler:

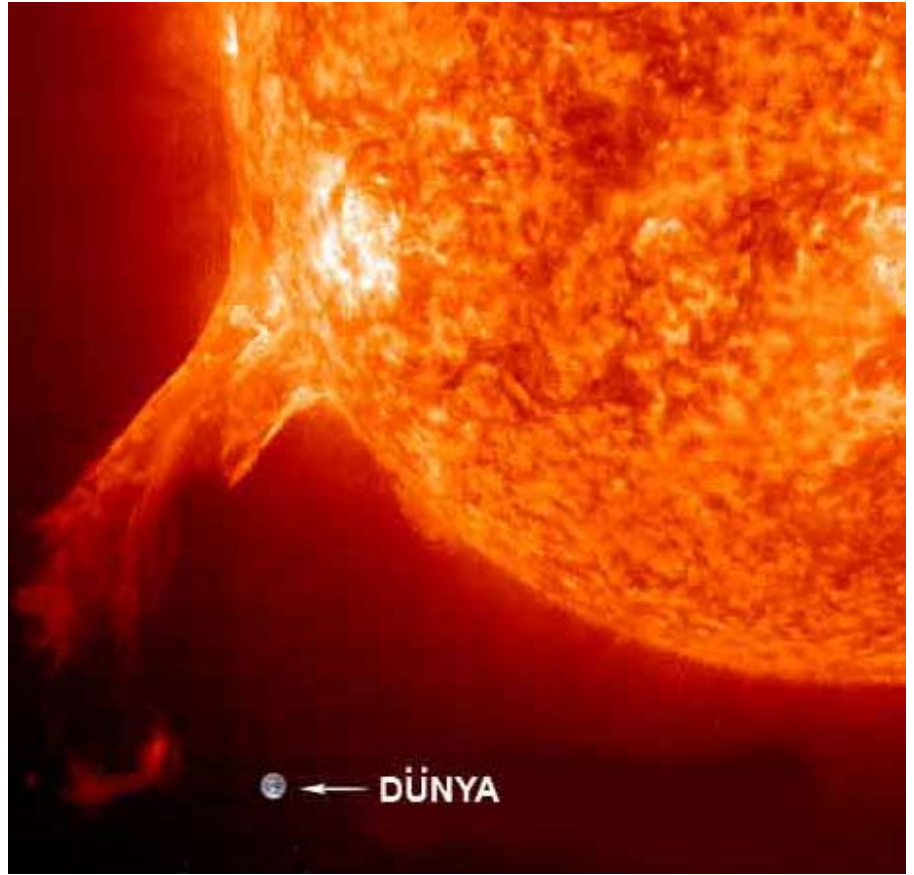
İklimler 'matruşka' gibidir. İç içe geçmiş döngülerden oluşur ve her dönünün kendi içinde sıcak-soğuk dönemleri vardır. Bu süreç 500 milyon yıl olabileceği gibi en küçük zaman biriminde de olmaktadır. Yani seçilen her zaman biriminde mutlaka soğuk ve sıcak dönemler vardır. Bu gazların ana oranları, yani minimum ve maksimum değerleri, büyük doğa olayları tarafından belirlenir. Bunlar, Levha Tektoniği ile dünyanın güneş ve kendi etrafındaki dönüş parametreleri ve güneşteki patlamalardır.

Levha Tektoniği (500 milyon yıllık döngüler)

Atmosferdeki gazları regüle eden en büyük döngüdür. Dünyamızda kıtalar her 500 milyon yılda bir, bir araya gelir, ayrılır ve yeniden birleşir. Bu sürecin yarısında, yani 250 milyon yıl boyunca kıtalar birbirlerinden ayrılır ve sonraki 250 milyon yılda da birleşir. Kıtalar birbirinden uzaklaşmaya başladığında, ortalama sıcaklıklar düşer (Küresel Soğuma) ve birleşmeye başladığında da artmaya (Küresel Isınma) başlar. Kıtalar tam birleştiği zaman hava sıcaklığı günümüzden yaklaşık ortalama 25 derecelere çıkar (günümüzde 14.7). En serin dönem ise birbirinden ayrıldığı maksimum dönemdir. Ve bu dönem yaklaşık 5-6 milyon yıl önce sona erdi ve artık yeniden birleşme dönemine girdik.

Dünyanın Güneş etrafındaki dönüş parametrelerinin değişmesi (100 bin yıllık döngüler)

Atmosferdeki gazları regüle eden ikinci büyük döngüdür. Dünya her 100 bin yılda 'küresel ısınma ve soğumayı' sırasıyla yaşar. Bunun özellikle, majör buzul ve majör ısınma dediğimiz, yani sıcaklığın maksimuma ve minimuma ulaştığı dönemlere girilmesi ortalama her 100 bin yılda bir olmasının nedeni



ise dünyanın güneş etrafındaki halen eliptik şekilde olan döngüsünün daireselliğe geçişidir. Bu süreç ortalama 100 bin yıldır ve biz 18 bin yıldan bu yana bu majör döngüde 'küresel ısınmada'yız'.

Güneş patlamaları

Biz insanoğlunu yakından ilgilendiren ve ekosistemi en çok etkileyen faktördür. Kısa sürelerde sıcaklığı ve dolayısı ile yağışları kontrol eden ana faktördür. Ortalama, her 11 yılda patlamalar çok artar ve patlamaların çok olduğu dönemler yağışlı yılları getirir. Az olduğu dönemler ise daha az yağışlı olan kurak dönemleri getirir. Güneşteki patlamalar çok düzenlidir ve binde 2 gibi çok az bir standart sapması vardır. Örneğin 1800'lü yıllarda güneşteki patlama sayıları çok azalmış ve sıcaklık ve yağış çok düşmüştür. Bu döneme bilimde mini soğuma dönemi denmektedir.

Sonuç:

Atmosferdeki karbondioksit ya da sera gazı (ısıtıcı gazlar) ile termostat (soğutucu) gazların, diğer bir deyişle ekosistemin temel faktörü olan sıcaklığı ve dolayısı ile yağışları belirleyen gazların alt ve üst limitleri bu üç büyük doğa olayı tarafından belirlenir. Örneğin, 2000'li yıllardan sonra başlayan ve şu an halen içinde

bulduğumuz kurak dönemin de nedeni sıcaklıkların düşmesidir.

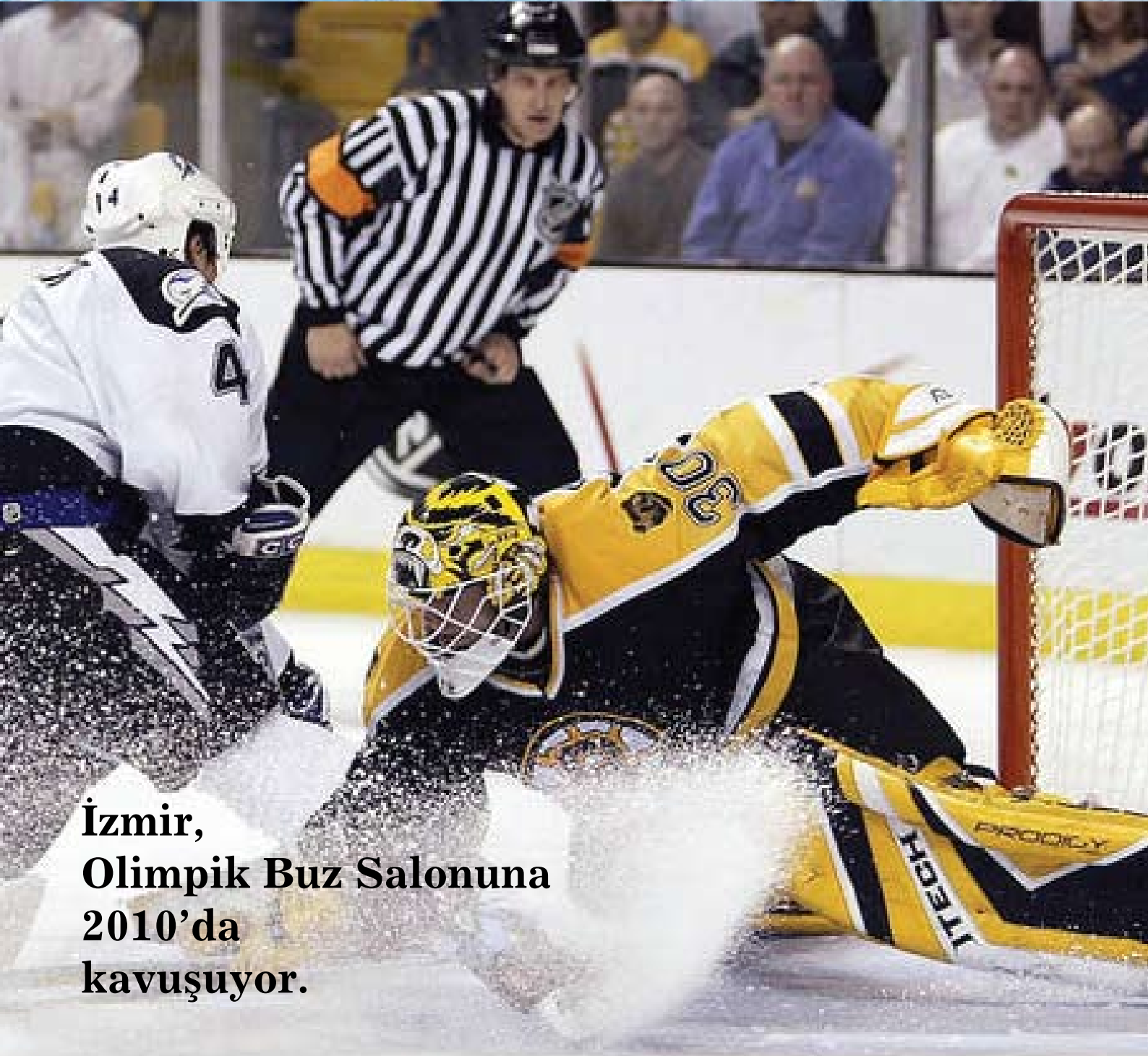
Geçtiğimiz kış Türkiye'de basında yer almayan çok önemli bir olay yaşandı ve son 67 yılın en soğuk geçen üçüncü yılı 2007-2008 kış döneminde gerçekleşti. "Kış mevsiminde genel olarak yurdumuzun çok büyük bir bölümünde ortalama sıcaklıkları uzun yılların altında gerçekleşmiş ve Türkiye 1941'den 2007'ye kadarki son 67 yılın en soğuk kış mevsimi -2.6°C 'lik sapma ile 1992 yılında, 2. soğuk kış mevsimi ise -2°C 'lik sapma ile 1972 yılında yaşanmıştır. 2007-2008 yılı kış mevsimi ise -1.6°C 'lik sapma ile 3. soğuk kış mevsimi olmuştur"*

Bu yıl kış sıcaklıklarının ortalamalarının üzerine çıkması ile de yağışlar ortalamasının üzerine çıkmıştır. Ancak 2012'li yıllara kadar kuraklık tehlikesi devam edecektir. Bu yıllardan sonra ülkemiz yeniden, tıpkı 2000'li yıllarda olduğu gibi yağışlı döneme girecektir.

* <http://www.dmi.gov.tr/FILES/verideger/2008iklimverideger.pdf>.

Buzdaki en yakıcı spor:

Buz Hokeyi...



**İzmir,
Olimpik Buz Salonuna
2010'da
kavuşuyor.**

Bornova Rekreasyon Alanı içinde bulunan ve temel kazıları Mart ayı sonunda başlanan olimpiik salon; 3 katlı buz pateni ve buz hokeyi salonu olmak üzere toplam 12 bin metrekare alanda inşa ediliyor. Olimpiyat standartlarına göre projelendirilen salon, seyirci, VIP, basın ve engelli tribünleriyle birlikte 2 bin 250 kişi kapasiteli olarak yapılıyor. Bu büyük yatırımın maliyeti 10 milyon 744 bin TL. Buz Pateni Salonu 2010 yılının Eylül ayında tamamlanacak.

Olimpiik Buz Pateni Salonu'nun tamamlanması ile birlikte artık İzmir takımlarının da liglerde yer alacağını kaydeden TBHF İzmir İl Temsilcisi Necati Yılmaz, "Buz hokeyi dünyanın gelişmiş ülkelerinde oynanıyor. İstanbul, Ankara, Kocaeli ve Erzurum'dan sonra İzmir'deki Buz Pateni Salonu'nu ile Türkiye 5. salonuna kavuşuyor" dedi.

Soğuk ülkelerin ateşli sporu

Buz Hokeyi olimpiyatlarında genellikle Kanada, ABD, Rusya, İsveç, Finlandiya gibi kış mevsimini uzun aylar yaşayan ülkelerin görüldüğüne dikkat çeken Yılmaz; "Soğuk ülkelerin sporu olmasına rağmen ülkemizde de buz hokeyi oynanıyor. TBHF altında muhtelif ligler var: Erkeklerde 'Süper Lig' ve '1. Lig', bayanlarda 'Bayanlar Ligi', 20 Yaşaltı 'Genç Erkekler Ligi', 10-14 Yaş Grubu 'Yıldızlar Ligi' ve 6-10 Yaş Grubu 'Minikler Turnuvası' her yıl düzenleniyor" dedi. Önümüzdeki Dünya Şampiyonasının 2010'da Almanya'da yapılacağını ifade eden Yılmaz, Almanların bu nedenle ünlü Schalke Arena Stadı'nı buz hokeyi oynanabilecek hale getirdiklerine dikkat çekerek, "Oyuna ilgi o kadar fazla ki kapasite 70 bin olarak planlanıyor" diye konuştu.

Buz Hokeyi Ligi'ne her geçen yıl ülkemizde de ilginin arttığını kaydeden Yılmaz, "1992-93 sezonunda 5 takım la başlayan Buz Hokeyi Ligi'nde, takım sayısı 8'e çıktı. Geçen yıl, İzmir Büyükşehir Belediyespor'un ilk kez girdiği lige, bu yıl da İstanbul Boğaziçi Paten Kulübü katılmak için başvurdu" dedi. Süper Lig'de geçen sene Polis Akademisi'nin şampiyon olduğunu hatırlatan Necati Yılmaz, bugüne kadar



Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu İzmir Temsilcisi Necati Yılmaz, İzmirliyle Olimpiik Buz Pateni Salonu temelini İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce atıldığını belirterek, salonla birlikte meraklıları için Buz Hokeyi maç keyiflerinin de başlayacağını bildirdi...

Türk liginde en çok şampiyon olan takımın ise 7 kere kupayı kaldıran Ankara Büyükşehir Belediyesi olduğunu belirtti.

Efsane oyuncu Schneider, Milli Takımlar Genel Koordinatörü

TBHF olarak daha başarılı sonuçlar elde etmek için ciddi yatırım ve atımlarda bulduklarını kaydeden Yılmaz, efsanevi buz hokeyi oyuncusu William Buzz Schneider'ı milli takımlar genel koordinatörlüğüne getirdikleri örneğini vererek; "1980 Kış Olimpiyatlarında efsanevi Sovyet takımını yenerek şampiyon olan ve dünya spor tarihine damgasını vuran ABD takım oyuncusu Schneider, Türk buz hokeyinin gelecekteki yapılanmasında etkili olacaktır" dedi.

Buz hokeyi maçları ülkemizde ücretsiz izlenebiliyor. Her hafta sonu Ankara Bahçelievler'deki buz pistinde buz hokeyi maçları oynanıyor. Siz de bir gün buza gidip bu ateşli sporun keyfine ortak olabilirsiniz.

Süper Lig'in bir altında yer alan 1.Lig'de bu sezon mücadele edecek olan 12 takım şöyle:

BUZ HOKEYİ ERKEKLER 1. LİG

A GRUBU

ERZURUM POLİS GÜCÜ
TRUVA PATEN KULÜBÜ
İSTANBUL BUZ KARTALLARI SK
BOĞAZIÇI PATENAJ KULÜBÜ
YÜKSELİŞ SK
ERZURUM GENÇLİK SK

B GRUBU

ERZURUM BB SK
ANKARA EMNİYET SK
ODTÜ SK
ŞAMPİYON SK
ANKARA ÜNİVERSİTESİ SK
ŞİRİNTEPE SK

Ülkemizde ilki 2006-2007 sezonunda

oynanan Bayanlar Ligi'nde ise 9 takım mücadele ediyor. Bu sene 3. kez oynanan Bayanlar Ligi'nde bu sezon şampiyonluğa Ankara takımı Milenyum Paten Kulübü ulaştı. İlk iki sene şampiyon olan takım ise Polis Akademisi idi.

Bayanlar Lig'nde yer alan takımlar şöyle:

MİLENYUM PATEN KULÜBÜ

POLİS AKADEMİSİ VE KOLEJİ SK
KOCAELİ B.B. KAĞIT S.K
ANKARA ÜNİVERSİTESİ SK
ODTÜ SK
ANKA SK
BAŞKENT YILDIZLARI SK
BOĞAZIÇI PATENAJ SK
TRUVA PATEN KULÜBÜ

Türk Buz Hokeyi'nin kronolojik gelişimi

Buz hokeyi ülkemize ilk kez 80 li yıllarda, İstanbul'da Korukent Buz Pisti ve Ankara Gençlik Parkı'nda "merhaba" dedi.

9 Ocak 1988'de Ankara ve İstanbul grubu Ankara Atatürk Buz Pisti'nde Türkiye'deki ilk buz hokeyi maçını oynadı.

1989 yılında Ankara Buz Pateni Pisti'nin açılmasının ardından buz hokeyi gelişmeye başladı.

1990 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Paten Kulübü, Ankara Atatürk Buz Hokeyi Takımı ve İstanbul Boğaziçi Patinaj Kulübü'nün katıldığı ilk turnuva düzenlendi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü birinciliğe ulaştı.

1991 yılında Türkiye Buz Sporları

Federasyonu kuruldu.

1992 yılında ilk milli takım oluşturuldu. Türkiye 1992 yılından günümüze katıldığı uluslararası maçlarda çok başarılı olamasa da açılan her yeni salon ve kurulan takımlarla beraber başarı grafiği de yükseliş izlenmektedir.

1993 yılında ilk buz hokeyi ligi düzenlendi.

A Milli takımımız, tarihindeki ilk galibiyeti Yeni Zelanda'ya karşı, 1998 yılında elde etti.

2003 yılında İzmit'te düzenlenen '20 Yaşaltı Dünya Şampiyonası'nda 3. olan genç millilerimiz ise Türkiye tarihinin ilk madalyası olan bronz madalyayı kazandılar.

2004 ve 2006 yıllarında Dünya Şampiyonasında 2. Gruba yükselme başarısını gösteren A Millerimiz şu anda 3 Grupta yer alıyor.

Türkiye Bayan Buz Hokeyi Milli Takımı 2006 yılında ilk kez oluşturuldu ve Dünya Şampiyonası 4. Grup'ta mücadele etti. Bayanlar Ligi ilk kez 2006-2007 sezonunda düzenlendi ve Polis Akademisi ilk şampiyon unvanını elde etti.

Devlerin Ligi: NHL

NHL, 1917'de başlamıştır. ABD'nin NHL'i (National Hockey League) tıpkı NBA gibi buz hokeyi devlerinin yer aldığı bir ligdir. Yılın sonunda Stanley Kupası'nı kazanmak onurdur...

Hokeyin Tarihçesi

Buz hokeyi, ilk kez orta çağlarda Kuzey Avrupalılarca oynanmış. 19'uncu Yüzyıl ortalarında, ilkel formda Kanada'da oynanmaya başlanmış; ilk resmi hokey oyununun 1855'te Kingston, Ontario'da oynandığı düşünülmektedir. Kayıtlara geçen ilk maç 1865'de bir üniversite öğrencisi olan Robertson tarafından düzenlendi. Daha sonra Robertson, ilk buz hokeyi kurallarını geliştirdi. Bu kurallar gereğince takımlar dokuzar oyuncudan oluşuyor ve kare şeklinde bir pak kullanılıyordu. Montreal'de toplanan bir komite oyunun yedişer kişilik takımlarla oynanmasını öngörmüştür. 1909'da Ulusal Hokey Kurulu, oyuncu sayısının altıya indirilmesine karar verdi. 1893'de ise Stanley kupası başladı. Bu kupada en iyi Kanadalı hokey takımına Lord Stanley ödülü verilmekte ve günümüzde devam etmektedir.

Kavga, Şiddet, Güç=Yüksek Adrenalin

Soğuk buzun üstünde, patenlerin altında çelik bıçaklar ve sopalarla oynanan bu spor bazen oldukça kızışarak, sertleşebilir ve bu heyecan izleyenlerde tutku yaratır. Buz hokeyi oynamak; kayma becerisi, sopa tekniği, kuvvet ve dayanıklılık gerektir. Çok hızlı oynanan ve sert fiziki müdahalelerle vücut temasına izin veren bir spor olduğu için gerilim maç boyunca yüksektir. Oyuncular arasında sık, sık itişme ve tartışmalar yaşanır. Yurtdışında bilet satışları ile izlenme oranlarını artıran en önemli etken maçlardaki bu gerilim ve kavgalardır...

Buz Hokeyi'ne dair ana kriterler

Buz hokeyi; 56-61 metre uzunluğunda ve 26-30 metre genişliğindeki adına RİNK denilen beyaz buz pistlerinde iki takımla oynanır. Bir takım; en çok 20 oyuncu ve 2 kaleciden oluşur. Her takımın bir kaptanı (C) ve en fazla iki yardımcı kaptanı (A) olur. Sahada her bir takımın 6'şar oyuncusu vardır. Biri kaleci olup, beş oyuncudan ikisi sağ ve sol savunma, diğer ikisi sağ ve sol kanat ve biri de orta oyunculudur. Oyuncular sahada hokeyi patenlerini giyip hokeyi sopalarıyla pakı (disk) kontrol etmeye

çalışırlar; pakı rakip kaleye sokarak, sayı kazanmak hedeftir. Oyun; hakemin pakı belli noktalarda her iki takımdan birer oyuncunun sopaları arasına bıraktığı face-off atışıyla başlar. Her iki oyuncu da pakı kendi takımlarına kazandırmaya çalışır. Takımlar her yeni devrede veya uzatma devresinde kaleleri değiştirir.

Dünyanın en hızlı takım oyunu sayılan buz hokeyinde oyuncular sürekli değişerek güçlü kalmaya çalışırlar; öyle ki, en üst seviyedeki liglerde bir oyuncu bir girişte maksimum 1-1,5 dakika oyunda kalır. Pistin etrafını saran şeffaf ve kuvvetli plastikten yapılmış cam duvarlar pakın dışarı çıkmasını engeller. Maçlar 20'şer dakikalık 3 periyot halinde oynanır. Normal süresi berabere biten maçlarda, uzatma devreleri ya da penaltı atışları ile kazanan belirlenir. Oyuncular, oyun içinde pakı vücutları ile yönlendirebilirler hatta havadan gelen pakı elleri ile yakalayıp, taşımamak şartıyla önlerine koyabilirler. Ancak sopa dışında, ayak dahil olmak üzere vücudun herhangi bir bölümüyle atılan goller geçersiz sayılır.

Oyuncular, kıyafet ve ekipmanlarıyla güvende

Buz hokeyi; oyuncuların yüksek hızlara ulaştığı, düşme ve çarpışmaların yoğun yaşandığı bir spor olduğu için çoğu kişi tarafından tehlikeli görülerek; sakat-





lıklara sebebiyet verebileceği düşünülür. Ancak oyuncuların giydiği koruyucu malzemeler onları sakatlıklardan korur. **Buz hokeyinin yaygınca oynandığı ülkelerde yapılan araştırmalar göstermiştir ki buz hokeyinin diğer salon sporlarından ya da futboldan daha fazla bir sakatlık riski içermez...**

Kurallara göre her buz hokeyi oyuncusu kask, dizlik, dirseklik, omuzluk, hokey şortu, hokey eldiveni, hokey pateni, hokey çorabı ve forması giymek zorundadır. Kask, oyuncunun kafasına gelebilecek pak, sopa gibi etkenlerden korur. Uluslararası kurallara göre 18 yaşını doldurmayan oyuncular kasklarının önünü tamamen kapatan kafes şeklindeki vizörü kullanmak zorundadır. Diğer oyuncular ise burunlarının altına kadar uzanan cam veya plastik vizörler kullanabilirler. Bu durumda çoğu buz hokeyi oyuncusu dişlerini gelebilecek pak ya da sopa darbelerinden korumak amacıyla

dişlik kullanır. Dizlik; dizin üst kısmından patene kadar uzanır, bacağıın ön kısmını korur. Sert plastikten yapılmıştır. Yüksek süratte bacağına çarpan pak, dizlik sayesinde zarar vermez. Oyuncular dizliklerinin üstünü tamamen saran hokeyi çoraplarını giyerler. Hokeyi çoraplarının üstü dizliklerin dönmemesi amacıyla koli bandı gibi bantlarla sağlamlaştırılır. Dirseklik; dirseklerle beraber kolların bir kısmını korur. Omuzluk (göğüslük olarak da adlandırılabilir) omuzları ve göğüs kısmını etkin şekilde korur. Duvara omuzla çarpmalarda sakatlık riskini çok aza indirir. Hokeyi şortu; içi sert plastikle kaplı dayanıklı bir kumaştan yapılır. Bel ve kalça bölgesinde, düşmelerde sakat-



lıkları önlemek amacıyla daha sert, kalın ve kuvvetli emici pedler bulunur. Bunun yanında oyuncular cinsel bölgelerini koruyan ve 'kuki' adı verilen korumayı da giyerler.

Kaleciler ise oyuncularından farklı olarak büyük görünüşleri ile dikkat çeken kaleci dizliklerini, daha koruyucu olan kaleci göğüslüklerini ve kaleci kasklarını giyerler. Kalecilerin sopaları da farklı yapıdadır. Kaleci patenlerinin ön kısmı da yine daha koruyucudur. Kaleci dizliği yüksek süratli şutlarda kaleciyi korur ve daha rahat kurtuluş imkanı sağlar. Kaleci kaskının sağlamlığı büyük önem taşır; çünkü hızlı şutlar kaska isabet edebilir. Pak kalecinin kaskına çarptığında hakem oyunu durdurur ve kaleciye bir süre verilir.

Koruyucu malzemeler dışında oyunun 3 ekipmanı; buz hokeyi pateni, buz hokeyi sopası ve pak'tır... Buz hokeyi pateni, artistik buz pateninden farklı olarak oval ve daha kısa bir çeliğe sahiptir ve ucunda figür patencilerin atlayışlarında kullandığı dişler bulunmaz. Bu sayede daha çabuk ve ani hareketler yapılabilir. Buz hokeyi patenlerinin çeliklerinin al-



tında buza tutunmayı sağlayan ve çeliğin ortasında uzayan, su kanalına benzeyen "oluk"lar bulunur. Bütün oyuncular uluslararası standartlara göre belirlenmiş emniyet topuk korumaları bulunan buz hokeyi patenleri giymelidir. Buz hokeyi sopası tahta, alüminyum ya da fiberden yapılabilir. Sopanın hafif olması ve esneme miktarı sopanın kalitesinde önem taşır. Sopa sağ ve sol olmak üzere iki şekilde tutulabilir. Sağ sopa kullanan bir oyuncunun sağ eli altta, sol eli üsttedir. Pakın boyutları ise; Çap: 7,62, Kalınlık: 2,54, Ağırlık: 156-170 gr ebatlarında vulkanize lastik veya IIHF tarafından onaylanmış herhangi bir malzemeden yapılabilir. Ana rengi siyahtır. Sert şutlarda pakın hızı saatte 150 km'ye kadar ulaşabilir.

Buzun dışındaki antrenman: Inline Hokey

Buz hokeyi, yüksek derecede dayanıklılık, kuvvet ve denge gerektiren bir spordur. Buz hokeyi oyuncuları çelik bıçaklar üzerinde yüksek süratte ayakta

kalırken bir de sopa ile pakı kontrol etmek, pas vermek ya da şut çekmek, üstüne üstlük rakibin müdahalelerine karşı kendilerini korumak zorundadır. Bu kondüsyonu sağlamak için öncelikle buz üstünde yapılan antrenmanlarda takımlar pak kontrolü, pas, şut, denge, takım stratejileri, oyun taktikleri vb. üzerine çalışmalar yapar. Buz dışında da takım ya da bireysel olarak; denge, sopa tekniği, kondüsyon ve oyun taktikleri üzerine çalışılır.

Tüm dünyada buz hokeyi oyuncularını için ayrı bir çalışma imkanı daha var: inline hokey... Buz yerine kapalı salonlarda ya da tenis kortu gibi açık alanlarda, tekerlekli hokeyi pateni ile oynanan inline hokeyi özellikle yaz aylarında buz hokeyi oyuncuları için önem taşır. Sıcak yaz aylarında kapanan buz pistlerine alternatif olarak görülen inline hokeyi, ülkemizde henüz yaygın olmasa da diğer buz hokeyi ülkelerinde önemli bir çalışma sahasıdır. Tekerlekli patenler ve çoğu zaman topla ya da özel paklarla oynanan inline hokeyde kayma teknikleri küçük farklar dışında buz hokeyi ile neredeyse aynıdır.

BUZ HOKEYİ OYNAMAK İSTEYENLER NERELERE BAŞVURABİLİR?

Tabii ki buz hokeyi oynamak isteyen birinin öncelikle kaymayı çok iyi bilmesi gerekir. İyi derecede kaymak için ise bu işe küçük yaşlarda başlamak önem taşıyor. Ülkemizde buz hokeyi oynanan belli başlı 4 il bulunuyor: Ankara, İzmit, İstanbul ve Erzurum... Bunun dışında Bursa, Denizli gibi bazı şehirlerde de çoğunluğu alışveriş merkezlerinde bulunan buz pistlerinde buz hokeyine ilk adımlar atılabilir. Buz hokeyi oynamak isteyen ya da çocuğunun buz hokeyi oynamasını isteyenler, bu buz pistlerindeki kulüplere ya da ilgililere başvurarak gerekli bilgiye ulaşabilir ve buz hokeyine "merhaba" diyebilirler...

Türkiye Buz Hokeyi Federasyon Başkanı: Akın Kılavuz

TBHF Adresi: Şerefli Sokak No.33
Mebusevleri ANKARA

Web adresi: www.tbhf.org.tr

Yazımızın içeriğindeki Buz Hokeyi konusunda kaynak: Halil Alper Tokel

Yazının yayın linki: http://www.icesports.metu.edu.tr/ak_mayis09.htm



Yabancı Dil Bir Lüks Değil Gereksinimdir.
Sakın Ertelemeyin!

OBEM EDUCATION CENTER

Tüm üniversite öğrencilerine
10 genel yabancı dil programında
geçerli olmak üzere **% 25 indirim** uyguluyor!..



İSPANYOLCA - İTALYANCA - ÇİNCE - İNGİLİZCE - ALMANCA - HOLLANDACA - FRANSTZCA - RUSCA - YUNANCA - JAPONCA

www.obem.com.tr



 489 2000

Sait Eysel Bulvarı No:22 K: 7 Altıncağ - İZMİR

Netbook, Notebook'a Karşı



Orkan SÖZER

2008 yılında dünyanın bir numaralı Processor (İşlemci) üreticisi Intel masaüstü bilgisayar işlemcisinden daha fazla laptop (dizüstü) bilgisayar işlemcisi üretti. 2009 yılında kişisel bilgisayar pazarında, laptoplar global satışlarda masaüstü rakiplerini geçecekler ve çok muhtemelen bir daha da arkalarına bakmayacaklar. Bu devrimin en büyük sebebi de hiç şüphesiz Mini Laptop adı da verilen Netbook'lar.

Netbook dediğimiz dizüstü bilgisayarlar, ekran boyutu 7 inch ile 10.5 inch arasında değişen, ağırlığı 1.3 kg'ı geçmeyen, Intel Atom işlemci kullanan ve ortalama 6 saat civarı pil ömrü sunan laptoplar aslında. Yukarıdaki teknik özelliklere ilaveten de çok ama çok cazip fiyat sunabilen cihazlar. Ne kadar ucuz? Ondan bahsedeceğiz ama önce Notebook ile Netbook nerede birbirlerine üstünlük sağlıyor ona bakalım:

Taşınabilirlik

Hiç şüphesiz ortalama 1 kg ağırlığındaki bir Netbook, ortalama 2.5 kg ağırlığındaki bir Notebook'tan çok daha hafif ve mobil. Netbooklar'ın sadece kendileri hafif değil, güç adaptörleri de ağabeylerine göre daha hafif. Bu arada 17 inch ve üzeri dev Notebookları klasmana dahil bile etmiyoruz. Kazanan açık ara Netbook.

Pil Ömrü

Netbook'un 6 saatlik ortalaması karşısında, 2 – 3 saatlik Notebookların hiç şansı yok. Kazanan açık ara Netbook.

Kullanım kolaylığı

Her ne kadar Netbook klavyeleri Notebook klavyelerinin % 94 büyüklüğüne kadar ulaşırsa da 10 inch ekran, nispeten dar klavyeler ile Notebook konforunu yakalamayı düşünmeyin. Kazanan Notebook.

Performans

Notebook'un açık ara kazanacağı kategori tabii ki de. Intel'in küçük Atom çekirdeği, Centrino 2 gibi güçlü bir canavarın karşısında duramaz

tabii. Ama o canavar da pil ömrünü kısaltan, makineyi kg olarak daha ağır kılan ve fiyatı uçuran en önemli etken. Ve burada sorulması gereken çok önemli bir soru da var: Ne kadar performans ihtiyacınız var? Eğer standart bir bilgisayar kullanıcısıysanız, yani internette gezmek, mail almak ve atmak, Office gibi iş paketlerini kullanmak, müzik dinleyip, film seyretmek tüm yaptığınızsa, o

zaman Netbook son derece yeterli olabilir. Tek Bilmeniz gereken bir nokta Netbookların Windpws XP ile geldikleri ve Vista veya Winows 7 için güçsüz kaldıkları. Ama eğer CAE (Computer Aided Engineering), CAD (Computer Aided Design) gibi talepkar programlar kullanıyorsanız o zaman bir Notebooka, hatta güçlü bir Notebooka ihtiyacınız var demektir. Adil olmak gerekirse sosyal





bilgisayar kullanıcılarına Netbook da yetse bile burada kazanan Notebook.

Donanım

Netbooklar genellikle 2 veya daha fazla USB çıkışla ve entegre kamera ile geliyorlar. Ortalama 160 GB hard disk biraz limitli olabilir tabii. Notebook'tan en büyük eksikleri DVD player veya Blu-Ray Player gibi bir optik sürücülerinin olmaması. Ancak bu da harici bir cihaz olarak halledilebilecek bir sorun. Ancak donanımda kazanan Notebook.

Fiyat

İşte Netbookun ağabeyini ezdiği ana alan. ABD'de Netbook fiyatları 300 doların altına indi bile. Düzgün bir Notebook ise 850 dolardan başlayıp 2000 doları geçebiliyor. Kazanan şühesiz Netbook.

Peki Netbook, taşınabilirlik, pil ömrü ve fiyat avantajını sunarken Notebook'un sunduğu kullanım kolaylığı, donanım ve performans denklemini geleceği nasıl şekillendirir?

Bazı saygın teknoloji yazarları yakın zamana kadar "Netbook'un yaşama şansı var mı?" veya "Netbook'un geleceği var mı?" gibi makaleler yazdılar. Ben olsam tersini yazarım. Notebook'un şu anda klasik tanımıyla Netbook karşısında ciddi bir kan kaybına uğramaması bence söz konusu bile değil.

Dizüstü bilgisayar kullanıcılarının çoğu yukarıda tarif ettiğim internet, Office, müzik film vb ile yeti-

nen sosyal kullanıcı diyebileceğimiz kişiler. Mimar, mühendis, tasarımcı gibi profesyonel kullanıcılar da zaten geleneksel olarak Apple bağımlısı. Eğer sosyal kullanıcılara küçük ekran fikri itici gelmezse zaman içinde Netbook'a geçmeleri kaçınılmaz. Özellikle öğrenciler ve çok seyahat eden iş adamları için ihtiyaç duyulan performansı 1 kg bir ağırlık ile yakalayabildikleri düşünülürse. Fiyat çok ama çok önemli bir kriter. Ne kadar iyi bir Notebook alırsanız alın en geç 2 sene içinde yenisine ihtiyaç duyarsınız. Yazılımdaki gelişmeler sizi mecbur eder zaten. Durum böyle iken her iki senede bir 450 – 500 dolar harcamak minimum 1500 dolar harcamaktan çok daha cazip gelecektir.

Belki biraz iddialı olacak ama ben Netbookların Blacberry ve Iphone gibi akıllı telefon pazarından bile müşteri çalabileceğine inanıyorum. Zaten Netbookların hemen hepsi entegre webcam (kamera) ile geliyorlar, yanına da bir 3G modem eklediniz mi görüntülü telefondan bir farkları kalmıyor. Sadece dosya alması, açması ve göndermesi çok daha kolay. Sonuçta bir telefon kadar küçük ve hafif değil ama zaten Netbookum var, iri bir akıllı telefon yerine ucuz ve küçük bir cep telefonu yeter diyen iş insanları olacaktır şüphesiz. Bu arada Netbooklar bu akıllı telefonlardan da daha ucuz.

Peki Notebooklar ne olacak? Tamamen tarih mi olacaklar? Bence evrimleşecekler. Yani Netbook'tan birazcık daha performanslı aletler olmak yerine çok daha güçlü işlemcilerle donatılmış cihazlar olacaklar. Blue-ray player ve HDMI çıkış standart, high definition ekran ve ekran kartı, iddialı müzik kabinleri, standart parmak izi okuyucu, minimum 1 Terabyte (1000 Gigabyte) hard disk vb ile donatılmış Power Notebook'lar haline gelmek zorunda kalacaklar. Hem hi-def film seyredebilen, hem oyun oynanabilen hem de mühendislik uygulamalarına zorlanmadan cevap verebilen minimum 15 inch ekranlı (ki 18 – 19 inch ekrana kadar gidebilir) taşınabilen canavarlardan bahsediyorum. Hem bilgisayar, hem de taşınabilir ev sinema sistemi gibi bir konsept kısaca.

Netbook pazarında kimler var diye sorulursa önce kimler yok ile başlamak doğru olur. Pazarın 2 süper gücü Sony ve Apple yoklar çünkü Netbook konseptinin en büyük düşmanları da onlar. Hatta Sony, Netbooklara meydan okumak için P serisi adını verdiği çok şık ve taşınabilir yeni bir seri üretti. Netbook gibi gözükün bu Notebook'un en büyük farkı fiyat etiketinde. Standart bir Netbook'un yaklaşık 4 katı fiyatlı desek yeterli olur herhalde. Apple da aslında çok hafif olmayan ama hafif görünen Macbook Air ile yoluna devam ediyor. Netbook pazarının büyük oyuncuları Asus EEP, MSI Wind, LG X, Datron Mobee, Acer Aspire One olarak sayılabilir. Özellikle Asus bu pazarda gerçek bir lider olarak ortaya çıktı. EEP serisini zenginleştirmeye de devam ediyor. Ancak Lenovo (eski IBM) ve Toshiba da çok iddialı ürünlerle pazara girdiler. Sony ve Apple bu furyaya daha ne kadar karşı duracaklar bilinmez ama onlar da Netbook'a daha akıllı ve fonksiyonel telefonlar üreterek arkadan saldırabilirler.

Netbook ve Notebook arasındaki bu savaşın sonucunu şüphesiz tüketiciler belirleyecek. Ancak teknolojik gelişmeler de bu ürünlerin evrimleşmesini sağlayacak. Harici optik okuyucular, harici bellekler bir yandan Netbook'un donanım eksiklerini azaltmasını sağlarken ses ve görüntü kalitesindeki ilerleme ve kullanılan dosyaların büyümesi de tüketicilerin bilgisayarlarından beklentilerini artırarak Power Notebook'un önünü açacak. Tercih ne olursa olsun savaşın kesin galibi yine ne istediğini bilen, bilinçli tüketiciler olacak.





Erim YÜCEL

5 Soru 5 Cevap

1. 12 Temmuz 1980 İzmir doğumluyum. İstanbul Doğu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İngilizce İşletme bölümünden mezun olduktan sonra University of California Santa Barbara (UCSB) da uluslar arası pazarlama eğitimi aldım. Seyahat etmeyi çok seviyorum ve işim gereği çok sık seyahat ediyorum. Seyahat ederken ülkemiz yakın tarihi ve ekonomi ile ilgili kitaplar okurum. Boş zamanlarımda ise beni yoğun iş temposundan ayırıp dinlendiren en önemli şey müziktir. Piyano çalmak ve eserleri yeniden yorumlamak bana en çok keyif veren hobimdir.

2. 1949 Yılından beri İzmir'de faaliyet gösteren Yücel Grubu bünyesinde ikisi üretici olmak üzere altı firma bulunmaktadır. Grubumuzun çekirdek firması olan Yücel Kompozit, Türkiye CTP (Cam Elyaf Takviyeli Polyester) sektörüne gerek yurt içi bayiliklerle gerekse yurtdışı distribütörlükleri ile her türlü hammadde, yardımcı malzeme, makine ve ekipman tedariki yapmaktadır. Üretici firmalarımızdan Fibrosan A.Ş. inşaat sektörüne CTP'den mamül şeffaf veya opak çatı ve cephe kaplama malzemeleri, hastaneler ve gıda sektöründe kullanılmak üzere anti-korozif ve anti-bakteriyel hijyenik duvar kaplama panelleri üretmektedir. Firmamızın hizmet ettiği bir diğer ana endüstri ise ticari araç sektörüdür. Ürettiğimiz düz levhalar treylerlerin ve otobüslerin üst yapısında kullanılmaktadır.

Diğer üretici firmamız Fiberplast ise büyük tonajlı kimyasal likit stoklama tankları, Gıda stoklama tankları

(zeytin,turşu .sirke.şarap vb.) yüzme havuzları ve projeye dayalı teknolojik CTP ürünlerin üretimi gerçekleştirilmektedir.

Üretici firmalarımızın yurtdışında daha rekabetçi olması ve daha iyi hizmet verebilmesi için İngiltere Almanya ve Slovakya'da olmak üzere üç adet dağıtıcı firmalarımız faaliyet göstermektedir. Ben Grup bünyesinde Fibrosan firmasının satış ve pazarlamasından sorumluyum.Fibrosan'ın avantajı bir çok sektöre hizmet etmesidir.Bir sektör yavaşladığı zaman diğeri onu kompanse edebiliyor. Mesela ticari araçlar sektörü krizle beraber %70 lik bir üretim düşüşü yaşamıştır. Bununla beraber inşaat ve gıda sektöründe daralma daha az olmuştur. Alınacak önlemler ve kredi sorunları çözüldüğü taktirde ticari araç sektöründeki daralmanın 2010 un ilk çeyreğinde hareketleneceğini düşünüyorum.

3. 2009 İlk yarı yıl dibe vuran kriz yatay bir şekilde seyretmekte. 2. Yarı yıl belirsizliklerle dolu gözüküyor. 2010'da piyasalar bu duruma alışacağı için daha olumlu kararlar alabilecek. Nakit sıkıntısı içindeki firmalar 10-11 aylarda ekonominin biraz daha hareketlilik sağlamasıyla yatay büyüme gösteren krizin azda olsa yukarı seyir seyir göstermesiyle moraliteyi yükseltecektir. Tabii olumlu olarak düşünülen bu durum genel ekonomideki seyri çok fazla etkilemeyecek.

En önemli sorunların başında işsizliğin aynı hızda devam etmesi, İMF ile yapılacak anlaşmanın sonuçlanması ve hükümeti bugüne kadar ayakta kalabilmiş sanayici ve tüccara destek verecek banka kredilerini tekrar gözden geçirmesidir.

4. Avrupa Birliğine girilmesi ile müzakerelerin yavaş ilerlediğini düşü-

nüyorum. Türkiye'nin yapması gereken reformlar ve kat edeceği yolun daha çok uzun olduğu kanaatindeyim. Uyum yasaları ve reformlar sadece birliğe girmek için değil ülke insanımızın refağı için yapılması gerektiğini savunuyorum. Bu uyum yasalarının uygulanması ve reformlar Türkiye'de yapıldıktan sonra bizim Avrupa birliğine girmek isteyip istemediğimizi tartışmamız gerekir. Türkiye bölgede çok önemli bir rol almaktadır ve genç dinamik nüfusuyla Avrupa için vazgeçilmez bir güç ve ekonomik olarak büyük bir pazardır. Tabi Avrupa da bizim ticari olarak en büyük partnerimizdir. Ne biz onlardan nede onlar bizden vazgeçebilir. Avrupa birliğinin son zamanlardaki durumunun birliğe yeni katılan ülkelerle güçleneceği yere onlara artı masraflar çıkarttığına ve birliğin zayıflamasına neden olduğuna inanıyorum. Yeni katılan ülkeleri kaldırmak için yaptıkları masraflar çok ciddi tartışmalara sebep vermektedir.

5. Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının dünyadaki örnekleri ile karşılaştırdığımda henüz onlar kadar aktif ve güçlü olmadığını düşünüyorum. Türkiye'nin en modern ve demokrat şehri olan İzmir'de sivil toplum kuruluşlarının diğer şehirlere oranla daha aktif olduğu düşüncesindeyim. Bunun tüm ülkede en az İzmir kadar olması gerektiğini kanaatındayım. EGIAD bence üstüne düşen ve sorumluluğunda olan bütün konulara çok ciddi bir şekilde yaklaşıp, bölgede üstlendiği misyonu en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmaktadır ve bunu da başarmaktadır. Yaptığı sosyal yardımlarla, üretmiş olduğu projelerle, üye profiliyle bölgenin tüm problemlerinde düşünceleri ve önerileri dikkatle dinlenen fikir önderi derneklerden bir tanesidir.



Arda IŞIK

1-Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Hobilerinizi anlatır mısınız?

1976 yılında İzmir’de doğdum. ODTÜ Mimarlık Bölümü’ndeki lisans eğitimimin ardından İYTE Mimarlık Bölümü’nde yüksek lisans eğitimimi tamamladım. 2003 yılında kurduğum ve yurtiçi ve yurtdışında kavramsal, mimari ve kentsel tasarım hizmetleri veren XLarchitecture Mimarlık Ofisi’nde profesyonel çalışmalarına devam ediyorum.

Mimarlık mesleğinin gereği olarak görsel sanatların tümünü eğitmen, üretici ve kullanıcı düzeylerinde takip ediyorum. Halen İEU’de Sanat Tarihi dersine konuk eğitmen olarak katılmaktayım.

Sosyoloji, politika ve uluslar arası ilişkilerle ilgili yayınlarım oldu ve Anavatan Partisi’nde Gençlik Kolları İzmir İl Başkanlığı ve Genel Başkan Danışmanlığı görevlerinde bulundum.

Bununla birlikte profesyonel olarak voleybol, amatör olarak da futbol, basketbol, masatenisi, bisiklet, boks, tenis ve atletizme olan ilğim neticesinde 2 dönem Altay S.K. yönetim kurulu üyeliğinde, 1 dönem de Altay S.K. Altyapı yönetiminde bulundum.

Bas-bariton vokal olarak ODTÜ Çoksesli Koro’da, bateri ve gitar çaldığım gruplarla da çeşitli şenliklerde konserler verdim.

Mensa International üyesi olarak bu derneğin faaliyetlerine katılmaktayım.

Düzenli spor yapmaya ve literatürü takip etmeye gayret ediyorum.

2-EGİAD Yarın okurlarına şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz? Önümüzdeki günlerde sizce sektörünüzde nasıl bir gelişim yaşanacak öngörüleriniz nelerdir?

2003 yılında kurduğum XLarchitecture Mimarlık Ofisi; ilgi alanı kavramsal, mimari ve kentsel tasarım olan ve geçen süre zarfında yurtdışında Kazakistan, ABD, İngiltere ve Hollanda’da ve yurtiçinde İzmir, İstanbul, Eskişehir, Bursa, Aydın ve Denizli’de farklı ölçeklerde tasarımları üretilen ve ödüllendirilen bir firma olmuştur. Bursa’da Bursa merkezli firmalarla olan işlerimizi takip eden bir şubemiz de bulunmaktadır.

Mimarlık sektörünü anlamak için mimarlık diskuru dışında kentsel planlama, gayrimenkul yatırım, inşaat ve sosyo-kültürel gelişmeleri bir arada değerlendirmek gerektiğine inanıyorum. Bu faktörler aynı zamanda kendi yerel bağlamları içinde anlaşılabilir oldukları için tasarım faaliyetini çerçeveleyen öngörülerin de belli iş özelinde değerlendirilebileceklerini düşünüyorum.

Bununla birlikte İzmir ve Türkiye sözcüğü edildiklerinde mimari pratiği belirleyici en yaygın durumun iş tanımlarının yapı-a-maması olduğu izlenebilir. Gerek şehircilik strateji ve kararlarının yetersizliği ve uygulanamaması, gerek inşaat faaliyetinin yatırım bilincinden uzak ve süreçleri tanımsız bırakılması gerekse de mimari ürünün yerleşik omurgasız konvansiyonlarla meydana getirilme çabası şehirlerimizi kentlilikten uzaklaştırmış ve mesleki gelişimin önünü tıkamıştır. Kent yönetim anlayışında ve sosyo-kültürel değişimlerle bu sorunun çözüleceğine inanıyorum.

3-Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu değerlendirir misiniz? 2009 yılı beklentileriniz nelerdir? Sizce ekonomi en önemli 3 sorunu nedir?

Türkiye Ekonomisi’ne 2000’li yıllarda egemen olan oportünist ekonomi politikalarının gündeme getirdiği cari açığın global krizden etkilenen yabancı yatırım ve sıcak para akışının durması ve özelleştirmelerin palyatif katkısının üretime yansıtılmaması ile elimizde kalmasıyla yaşadığımız küçülme ekonomisinin, iç dinamikler sayesinde değil ama global ve özellikle ABD ekonomisindeki dönüşümle bu yılın sonunda olumlu yönde gelişeceği beklenmektedir.

2009 yılı içinde kavramsal ve ya ön tasarımlarını yaptığımız projelerin önemli bir kısmı gayrimenkul ve tüketim pazarındaki talepte daralmaya paralel olarak askıda kalmış ya da kısmen uygulanabilmiştir. 2010 yılında bu projelerin hayata geçirilmelerini ümit ediyoruz.

Ekonomi ve yatırım politikalarındaki stratejik hatalar ve yolsuzluklar ile yüksek işsizlik oranının ekonomik olduğu kadar sosyal yapıyı çözmesi bu konuların çözül-

mündeki ehemmiyeti göstermektedir.

4-Türkiye’nin AB ile ilişkilerinde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? AB’nin geleceği ve Türkiye’nin müzakere süreci hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Türkiye’nin Ankara Anlaşması’yla hukuki düzlemde başlayan AB’ne katılım sürecindeki dönüşümünü AB’nin ve kendisinin hedeflerini yenilediği dönemlerde değerlendirmek mümkündür. Şu an gelinen noktada ise, Türkiye ekonomik, özellikle pazar, ve askeri nitelikleri üst seviyede ama siyasi ve sosyal olarak AB hedefleriyle çelişen bir aday ülke konumundadır. Bununla birlikte AB standart ve kriterleri hızla toplumsal yapıda benimsenmekte ama ekonomik anlamda reel destek alınmamaktadır.

Diğer taraftan AB halihazır demografisi ve göç olgusuyla birlikte kimliğini koruyarak büyümekte sıkıntılar yaşasa da Ortadoğu, Kafkasya ve hatta Kuzey Afrika pazarları için büyümesini gerçekleştirme zorundadır ve bu süreçte bölgesinde lider ülke olan Türkiye’nin üyeliğine ihtiyaç duyacaktır.

5-Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarını dünyadaki örnekleri ile karşılaştırdığımızda geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce ülkenin ve içinde yaşadığımız kentin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini arttırmak için ne gibi çalışmalar yapılmalı? EGİAD’ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz?

Türkiye’deki sivil toplum kuruluşlarını yapısal ve eylemsel olarak en az dünyadaki diğer örnekleri kadar yetkin buluyorum. Ne var ki, iktidarın bölüşülmesi ve bilginin paylaşılması söz konusu edildiğinde iktidar sahiplerinin bencil davranışlarının ülkemizdeki sivil toplum kuruluşlarını zayıf gösterdiğine inanıyorum.

Özellikle kentin sorunlarının çözümünde ve kentsel stratejinin belirlenmesinde odalar, üniversite ve STK’ların hareket alanlarının genişletilmesi gerektiğini ve bunun da sadece kent yönetimindekilerin paylaşımlarıyla değil ama sivil inisiyatifin inancılı tutumuyla sağlanabileceğini düşünüyorum.

EGİAD bu anlamda; üyelerinin hareket alanıyla, kalite kontrol mekanizmalarıyla denetlenen idari yapıyla, bugüne kadar oluşturduğu etkin yönetim ve başkanlarıyla ve üstlendiği misyonu taşıyacak projeleri kararlı bir şekilde uygulamaya çalışmasıyla toplum ve medya nezdinde değer kazanmış ve özellikle kentsel karar mekanizmalarında yer verilerek etkin bir faaliyet ve iktidar alanı kazanmıştır.



Ömer YEŞİLYURT

1- Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Hobilerinizi anlatır mısınız?

28 Ağustos 1967 Malatya, Yeşilyurt doğumluyum. Lise 2. sınıf öğrenimimi Malatya'da tamamladıktan mobilya ve dekorasyon alanında faaliyet gösteren aile şirketinde çalışmak üzere 1986 yılında İzmir'e yerleştim. Hobilerim; Seyahat Etmek, Maket Araba Koleksiyonu, Sinema.

2. EGİAD Yarım okurlarına şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz? Önümüzdeki günlerde sizce sektörünüzde nasıl bir gelişim yaşanacak? Öngörüleriniz nelerdir?

İzmir'e yerleştikten bir süre sonra 1991 yılında kardeşimle birlikte Famart Mobilya & Dekorasyon firmasını kurduk. İlk seneler özel tasarım yerli üretim mobilyalarla hizmet veren firmamız daha sonraki yıllarda ithal ürünlerle ve sektörde çok fazla uygulanmayan Dekorasyon hizmetini de vererek özellikle Ege Bölgesinde piyasadaki diğer firmalardan farklı bir çizgi yakalamıştır.

Mobilya, lüks tüketim ürünü olarak ihtiyaç listesinin alt sıralarında yer alan bir ihtiyaçtır. İnşaat sektörünün yavaşlayıp durma noktasına gelmesiyle mobilya'ya olan talep gittikçe azalmıştır. Bu durum mobilya sektörünü de doğrudan etkilese de yaklaşık 20 yıllık geçmişi olan firmamız bu durumdan asgari şekilde etkilenmeyi başarmıştır. Yinede yerel seçimlerden sonra ekonominin düzgün

5 Soru 5 Cevap

bir yola girip göstergelerin de 2009 sonlarına doğru düzeleceğine, sektörün yeniden toparlanacağına inanıyorum.

3. Türkiye ekonomisinin mevcut durumun değerlendirir misiniz? 2009 yılı beklentileriniz nelerdir? Sizce ekonominin en önemli üç sorunu nelerdir?

Türkiye ekonomisi gerek iç, gerekse dış sorunlar nedeniyle bir kaç yıl içerisinde bir daralma yaşayacağını belli eder durumdaydı. Şüphesiz daralmayı ABD de deki finansal krizde hızlandırdı. Son yıllara baktığımızda reel sektörün finans sektörünün gerisinde kaldığı dikkati çekmektedir. Gelişmekte olan bizim gibi ülkelerin öncü gücünün üretim artışı ve buna bağlı olarak istihdam ve refah artışı olması gerekirken Türkiye bu düzenin dışına çıkmış, finans kesimine daha fazla önem vermiştir. Yetersiz üretim ve bununla orantılı yetersiz istihdam mevcut durumun iyileşmesini engelleyen durumlardır.

Ekonomideki en büyük 3 sorun olan düşük üretim, düşük istihdam ve güvensiz kur durumlarının düzeltilmesiyle 2009 yılında ABD'deki krizin etkilerinin giderek azalmasını ve bu sayede ülkemizde ve Dünya'da ekonomik bir canlanma bekliyorum.

4. Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde geldiğiniz noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? AB'nin geleceği ve Türkiye'nin müzakere süreci hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Türkiye'nin AB ile geldiği nokta içinden çıkılmaz bir hal almıştır. Verilenlerle istenilenler birbirine karışmış durumdadır. Kamuoyunun süreç hakkında yeterince aydınlatılmadığını düşünüyorum. AB'nin geleceğini de umutlu görmüyo-

rum. AB'nin önde gelen ülkelerindeki (Almanya, İngiltere ve Fransa) kötümser durum AB'ye yansımaktır. Zaten üye sayısını artırmalarındaki sebepte buydu. Ekonomide canlanma olsun, gelişmemiş ülkeler gelsin alışveriş yapsın, para harcasın. Çünkü AB'deki ülkeler genelde ekonomik ve sosyal açıdan kaygıları olmayan ülkeler. Durgunluk AB'ni oldukça fazla etkileyecektir. Yükselen değer Çin ve Hindistan AB'nin ekonomisini zora sokacaktır.

Bu ortamdan Türkiye gibi büyük bir ekonomiyi aralarına almak isteseler de bu büyüklüğün getirdiği yükü taşımak istemeyeceklerdir.

5. Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarını dünyadaki örnekleri ile karşılaştırıldığında geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz. Sizce ülkenin ve içinde yaşadığımız kentin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini arttırmak için en iyi çalışmalar yapılmalı. EGİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz?

Sivil toplum kuruluşları uzun yıllar yeterli destek ve gücü bulamamışlardı. Son yıllarda insanlar bu kuruluşların iyi organize edildiklerinde ne kadar güçlü olabileceğini gördüler ve daha çok destek vermeye başladılar. Artık belli bir yolu almış bulunmaktayız. Bundan sonra bu sivil toplum örgütleri daha da güçlenip, üyelerinin daha aktif rol aldığı kurumlar haline gelmelidirler.

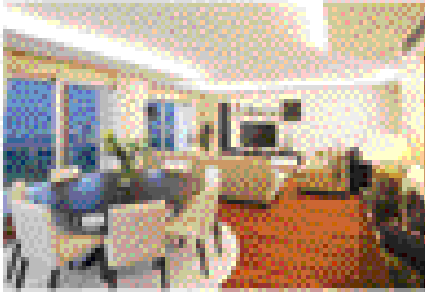
EGİAD bunların en iyi örneklerinden birisidir. EGİAD bölgemizdeki en güçlü sivil toplum örgütlerinden biri haline gelmiş, yaptıkları ve söyledikleriyle dikkatleri çeken bir sivil toplum örgütü haline çoktan gelmiştir.

YENİKALE EVLERİ'NDE BİRİNCİ ETAP TAMAMLANDI, PALMA RESIDENCE'DA YAŞAM BAŞLADI



Artık Narlıdere'de konforlu bir yaşam sizi bekliyor...

Konforlu ve rahat bir yaşam için her detayın özenle düşünüldüğü Yenikale Evleri'nin ilk etabında evler teslim ediliyor. Gelen, sistemli ve brnek dairenizi görün. Çıkı özel taltz oranları ve sizi ilameyecek ödeme koşullarıyla ideal yuvanıza kavuşun.



İç mekân fotoğraflarının tümü brnek dairenizden alınmıştır.
Detaylıya, Koleksiyon Mükemmel İncuzum İyapmaktadır.

Satışlar sadece geliştirilendeki Beyaz Ofis'te yapılmaktadır.
Her gün 10.00 - 18.00 saatleri arasında hizmetinizdeyiz.

DenizBank

**Beyaz
Ofis**
NARLIDERE
0 232 238 0 238

idea
İDCA YAPI SAN. TİC. A.Ş.

Mustafa Kemal Sahil Bulvarı, No:63, 35120 Narlıdere - İZMİR • www.ideayapi.com • info@idea-yapi.com





Sena ZORLU

1-Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Hobilerinizi anlatır mısınız?

1982 İzmir doğumluyum. İzmir Amerikan Lisesi'nde liseyi bitirdikten sonra eğitimime yurtdışında devam ettim. Brown University'de Uluslararası İlişkiler ve Kalkınma Ekonomisi okudum. Sonrasında New York'da Sivil Toplum Kuruluşlarının Yönetimi üzerine sertifika programına katıldım. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu, TÜSİAD ve The Washington Institute'da araştırma programlarında çalıştım. 2 sene de Birleşmiş Milletler'in New York merkezinde sivil toplum kurumları ilişkileri bölümünde proje finansmanı konusunda çalıştım. 2007'den beri İzmir'de yaşıyorum. Çalışma hayatının dışında Proje Yönetimi konusunda yüksek lisans yapıyorum. Boş zamanlarımda kitap okuyorum, araştırmalar yapıyorum, sosyal projelerde gönüllü olarak çalışıyorum, piyano çalıyorum, fırsat ve doğru seyahat arkadaşları yakaladıkça görmediğim şehirleri geziyorum.

2-EGİAD Yarın okurlarına şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz? Önümüzdeki günlerde sizce sektörünüzde nasıl bir gelişim yaşanacak öngörüleriniz nelerdir?

Türkiye'ye döndükten kısa bir süre sonra Sivilis Araştırma, Eğitim ve Proje Yönetimi Danışmanlığı firmasını kurdum. İnsan kaynakları, kurumsal iletişim, sosyal sorumluluk ve iş geliştirme konularında projeler yürütüyoruz, danışmanlık hizmetleri veriyoruz, etkinlikler düzenliyoruz, araştırmalar yapıyoruz ve yayınlar hazırlıyoruz. İnsan kaynakları

konusunda ağırlıklı olarak çalışıyoruz. Firmalara seçme ve yerleştirme, psikometrik testler, toplu mülakatlar ve performans değerlendirme konularında danışmanlık hizmetleri veriyoruz. Bu konuda Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren sekiz firmadan biriyiz ve büyüyen bir müşteri portföyüne sahibiz. İş arayan adaylara yönelik bireysel gelişim seminerleri, iş aramaya yönelik rehber kitaplarımız, kariyer testleri ve kariyer fuarları etkinliklerimiz bulunmakta. Aynı zamanda sosyal sorumluluk ve ekonomik kalkınmaya yönelik projeler yürütüyoruz. Projenin hazırlanması, finansman bulunması, uygulanması ve raporlanması konularında çalışmaktayız. İzmir'de proje yazımı konusunda destek veren birçok şahıs ve kurum oluşmaya başladı (özellikle İZKA destekleri çerçevesinde) fakat proje yönetimi hizmetlerimiz ve eğitimlerimiz sayesinde piyasada güçlü bir çizgi yakaladığımızı hissetmekteyim. İzmir'li işletmeciler danışmanlık alma konusunda genellikle çekingen bir tavır izliyorlar, kısa süreli olarak popüler olmuş ve doğru hizmet verememiş danışmanlar maalesef sektörü köreltiliyorlar. Sivilis'in büyüme tablosunun da yavaş ama sürekli yükselen bir tablo olacağını tahmin ediyorum. Bu yüzden müşteri memnuniyeti ve tutarlılığa çok önem veriyoruz.

3-Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu değerlendir misiniz? 2009 yılı beklentileriniz nelerdir? Sizce ekonominin en önemli 3 sorunu nedir?

Türkiye ekonomik kriz öncesinde kadar düzenli ve istikrarlı bir makro büyüme süreci içindeydi. Brezilya, Hindistan, Meksika ve Türkiye gibi ekonomilerin Dünya'nın yeni düzeninde büyük oyuncular olduklarına inanmaktayım. Bu çerçevede 2010'un ortalarında tekrardan toparlanarak makro büyümeye devam edeceğimizi düşünmekteyim. Fakat ekonomilerin sadece GSYİH olarak değil kişi başına düşen gelir seviyesi olarak incelenmesi gerekir. Sadece ekonomik büyümeyi değil kalkınmayı da hedefleyen bir planlama doğrultusunda ekonomimizin özellikle global ekonomik krizler doğrultusunda sağlamlaşacağına inanıyorum. Benim gözümde ekonominin en önemli üç sorunu likidite sorunu, istihdam sorunu ve talep eksikliği.

4-Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? AB'nin geleceği ve Türkiye'nin müzakere süreci hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne veya başka bir uluslararası topluluğa karşı siyasi veya ekonomik olarak çok fazla feragat etmemesi taraftarıyım. Avrupa Birliği ile yürütülen müzakere sürecinde Türkiye'nin politik arenada güç kaybettiğini düşünmekteyim ve bu sürecin bekletme ve hoş tutma stratejisi olduğunu düşünüyorum. Türkiye Avrupa Birliği ekonomisinin içinde gerek ticaretiyle gerek nüfusuyla çok önemli bir etken. Fakat Türkiye'nin sadece Avrupa'ya dönük değil Orta Doğu'ya ve Türkiye Cumhuriyetlere yönelik politik ve ekonomik öncelikleri var. Özellikle Türkiye Cumhuriyetler petrol ve gaz konusunda önem kazandıkça Türkiye'nin bölgedeki liderlik pozisyonunun artacağına inanıyorum.

5-Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarını dünyadaki örnekleri ile karşılaştırdığınızda geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce ülkenin ve içinde yaşadığımız kentnin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini arttırmak için ne gibi çalışmalar yapılmalı? EGIAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz?

Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının kurumsallaşma ve şeffaflık yolunda ciddi eksikleri olduğunu düşünmekteyim. Türk geleneklerinde yardım çoğunlukla tanıdığınız insanlara yapılıyor. Sivil toplum kuruluşlarına destek vermektense evde çalışan hizmetlinin çocuğu okutuluyor, dernek üyeleri kendi aralarında para toplayarak çevre okullara destek veriyorlar. Eğer bireysel ve kurumsal destekler, vergi teşvikleriyle desteklenirse sivil toplum kuruluşları da ciddi bütçeler elde edip önemli projelere imza atabilirler. Aynı şekilde bu büyüme sürecinde sektörün yetiştireceği kalifiye insan kaynaklarının da doğru projeler yaratarak sürdürülebilir kalkınmaya yol açabileceğine inanıyorum. Sivil toplum kuruluşları merkezi devlet düzeninin erişemeyeceği bölgesel sorunlara çözüm olma konusunda önemli bir sivil inisiyatif hareketidir. Doğru projelere imza atan sivil toplum hareketlerinin sektörü canlandıracağından eminim. EGIAD bir iş adamları derneği olarak hem üyelerinin ihtiyaçlarına cevap veren hem de sosyal sorumluluk faaliyetleriyle topluma karşı görevlerini yerine getiren bir kuruluş. İzmir'de gerek istikrarlı büyümesi gerek ise kurumsallaşmasıyla örnek teşkil eden bir dernek olduğuna inanıyorum. Temmuz ayında başladığımız İZKA projesimiz ve gerçekleşmesini umut ettiğim uzun vadeli projelerle de çok daha başarılı olacağından eminim.



Uğur ALTUĞ

5 Soru 5 Cevap

1-Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Hobilerinizi anlatır mısınız?

12 Nisan 1977 İzmir doğumluyum. 1994 yılında İzmir Atatürk Lisesi'nden, 1998 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldum. Lisans eğitimimi tamamlayıp askerlik görevimi yaptıktan sonra aile şirketimizde çalışmaya başladım. 2002 yılında eşim Nurşen Altuğ ile evlendim. Fotoğraf çekmek, yüzmek ve köpeğimle vakit geçirmek, fırsat bulduğça yapmaktan keyif aldığım hobilerim arasında...

2-EGİAD Yarın okurlarına şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz? Önümüzdeki günlerde sizce sektörünüzde nasıl bir gelişim yaşanacak öngörüleriniz nelerdir?

1970 yılından bu yana akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren firmamız Altuğ Petrol'de ve Manisa'da bulunan Yapkın Petrol'de yönetici olarak görev yapmaktayım. Şirketimiz bugüne kadar sağladığı güven ve hizmet kalitesiyle bölgemizde ekonomiye yön veren birçok kurumsal firmanın, çeşitli sektörlerden işletmelerin, kamu kurumlarının akaryakıt ihtiyacını karşılamaktadır. Perakende satışta da Yapkın Petrol olarak Manisa'da iki Opet akaryakıt istasyonumuzla hizmet vermektedir.

Sektörümüz şu günlerde, daha önce eşi benzeri görülmemiş zorlu bir süreçten geçiyor. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, 28 Haziran 2009 tarihinde akaryakıtta tavan fiyat uygulamasına geçerek hem fiyatı kendisi belirlemeye başladı hem de bayilerin kar marjına

kuruş cinsinden sınırlama getirdi. 2005 yılından bu yana serbest piyasada oluşan fiyatlara böylece devlet tarafından müdahale edildi. Ayrıca bu fiyatlara nakliye masrafları dahil edilmeyerek, rafineye uzak bayiler daha zor durumda bırakıldı. Bu müdahale nedeniyle düşük kar marjları, zaten yüksek işletme giderleri (otomasyon sistemi kurulumu, her pompaya yazar kasa, komisyonlar, promosyon vb...) ve ekonomik krizin etkileri ile sıkıntıda olan sektörü daha da sıkıntıya soktu. Bunun yanında sektörün en büyük sorunlarından biri çok yüksek vergi oranlarıdır. Bugün benzinin vergi toplamı benzin fiyatının yüzde 71'i dir. Vergi bu kadar yüksek olduğu müddetçe kaçak akaryakıtı dolayısıyla haksız rekabeti engellemek çok zorlaşacaktır. Mutlaka ÖTV ve KDV oranları düşürülmeli, kaçak akaryakıtta cezalar çok daha ağırlaştırılmalıdır. Fiyatlara bu müdahale devam ederse akaryakıt sektöründe hizmet ve güvenlik kalitesi, standartlar düşebilir ve birçok firma sektörden çekilmek zorunda kalabilir.

3-Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu değerlendirir misiniz? 2009 yılı beklentileriniz nelerdir? Sizce ekonominin en önemli 3 sorunu nedir?

- Dünya piyasalarını sarsan küresel finansal krizin etkileri hala ciddi şekilde hissediliyor. IMF'le görüşmelerin somut sonuca ulaştırılmaması, mali disiplinden uzaklaşmış olmasının eseri olan bütçedeki rekor açık, piyasalardaki güvensizliği ne yazık ki körüklüyor. Yeni yatırımlar için gerekli güven iklimi, tüm teşviklere ve diğer önlemlere rağmen hala sağlanabilmiş değil. Böyle olunca da ekonomi içine düştüğü kriz sarmalından kurtulamıyor, küçülüyor. Bana göre ekonominin en önemli üç sorunu; nakit sıkıntısı, mali disiplinsizlik ve ekonomik istikrar sağlamadığı için piyasalarda bitmek bilmeyen güvensizlik.

4-Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? AB'nin geleceği ve Türkiye'nin müzakere süreci hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

- Türkiye'yle AB ilişkilerindeki dur-

gunluk şaşkırtıcı şekilde devam ediyor. Müzakereler öncesindeki heyecan ve isteklilik, yerini uzunca bir süredir sessizliğe bırakmış durumda. Hükümetin daha önce bu konudaki ısrarcılığıyla şu anda izlediği politika düşündürüyor. Bu durum, "Türkiye AB hedefinden uzaklaşıyor mu" sorusunu akıllara getiriyor. "Türkiye işi artık ağırdan alıyor, yokuşa sürüyor" yorumlarına yol açmak, sanıldığı aksine bizim değil, tam üyeliğimize sıcak bakmayan Fransa ve Almanya liderlerinin elini güçlendirir. Müzakereler bu ağır-aksak süreçten çıkarılıp hızla tamamlanmalıdır. Türkiye'nin AB müktesebatına tam uyumunun sağlanmasının tam üyeliği de beraberinde getireceği unutulmamalı. Ayrıca Avrupa standartlarını benimsemek, ülke ve ekonomi yönetiminde ihtiyaç duyulan disiplini ülkemize taşıyacak, sosyal yaşamı da tüm yönleriyle düzenleyecektir.

5-Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarını dünyadaki örnekleri ile karşılaştırdığımızda geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce ülkenin ve içinde yaşadığımız kentin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini arttırmak için ne gibi çalışmalar yapılmalı? EGİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz?

- Sivil toplum kuruluşu denildiğinde ülkemizde ilk akla gelenlerin hemşeri dernekleri olması üzüntü verici. Dünyayla karşılaştığımızda özellikle dernekçiliğin böylesine dar bir perspektife indirilmesi, toplumsal hareketlilik yaratılamayacağına en çarpıcı örneği. Dünyaya sırtı dönük, gelişmelere uzak bu anlayışın terk edilmesi, daha geniş kitlelerin kucaklanması gerekiyor. Bu da ancak vizyonunu geniş tutan, global hedefler belirleyen ve buna ulaşmak için de çağın tüm imkanlarını kullanan zihinlerin eseri olabilir. "Türkiye'nin aydınlık geleceğine koşuyoruz" söylemiyle yola çıkan EGİAD bu anlamda önemli işlere imza atmaktadır. Bunun en yeni örneği iki sosyal sorumluluk projesiyle İZKA desteğine hak kazanmasıdır. Genç işadamlarının bir araya gelerek oluşturduğu sinerji, sadece İzmir'e ve Ege'ye değil, ülkemize ışık tutmaktadır.



Ilgar ERDOĞANLAR

1-Kendiniz hakkında kısaca bilgi verir misiniz? Hobilerinizi anlatır mısınız?

08.04.1978 İZMİR Karşıyaka doğumluyum. Celal Bayar Üniversitesi İktisat Bölümünde öğrenim gördüm. Uzun yıllardan beri sporla iç içe bir yaşam sürüyorum. Daha küçük yaşlarda Karşıyaka yelken kulübünde milli yelkenci olarak uzun yıllar yarıştım. Yelkeni bıraktıktan sonra birbirine çok yakın sporlarla olan surfle uzun yıllar uğraştım. Lise ve üniversite zamanlarında da scuba diving merak sardım. Eğitimlik seviyesine kadar ulaştım. Şu an için aktif olarak otomobil sporları ve snowboardla uğraşıyorum.

2-EGİAD Yarın okurlarına şirketiniz ve işiniz ile ilgili kısaca bilgi verir misiniz? Faaliyet gösterdiğiniz sektörün mevcut durumu hakkında bilgi verir misiniz? Önümüzdeki günlerde sizce sektörünüzde nasıl bir gelişim yaşanacak görümleriniz nelerdir?

Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesinde bulunan aile şirketimiz Erpen Pencere ve Kapı Aksesuarlarında hem yönetim kurulu üyeliği hemde AR-GE müdürlüğü görevlerini üstlenmekteyim. İnşaat sektörüyle paralel olarak ilerleyen sektörümüz şu an için birçok sektöre göre iyi bir konumda. Özellikle firma olarak ürün yelpazemize kattığımız yeni ürünlerle ürün çeşitliliğimizi arttırarak ve yeni dış Pazar müşterilerine ulaşarak satış miktarlarımızı arttırmış bulunmaktayız. Şu anda Türkiye ve yurt dışı pazarlarında oluşturmuş olduğumuz bayilik sistemiyle pazar payındaki satış miktarlarımızı yükseltmiş durumdayız.

Markamızın tüm dünyada tanınması için kaliteye ve teknolojiye yaptığımız yatırımlarla yolumuzda emin adımlarla ilerlemekteyiz.

2009 yılı başı itibariyle daha önce kendi bünyemizde yapmış olduğumuz döküm işleri için ayrı bir işletme kurup, bunu fabrika binası ve makine yatırımlarıyla destekleyip ERGSAN firmasını kurmuş bulunmaktayız. Hem ERPEN e hem de piyasaya döküm işleri yapan bu firmayı önümüzdeki dönemde teknolojik yatırımlarla destekleyip döküm piyasasında söz sahibi bir işletme haline getirmek hedeflerimiz arasındadır.

3-Türkiye ekonomisinin mevcut durumunu değerlendir misiniz?2009 yılı beklentileriniz nelerdir? Sizce ekonominin en önemli 3 sorunu nedir?

2009 yılı ilk yarısı sonu itibarı ile Türkiye'nin makro ekonomik görünümü geleceğe yönelik belirsizlik ve kırılganlıkların arttığına işaret ediyor. Ekonomi daralıyor, işsizlik artıyor ve enflasyonda yaşanan gerileme geleceğe umutla bakmamıza izin vermiyor; gerek ağırlaşmış yapısal sorunlar, gerekse mevcut küresel konjonktürden çok olumsuz etkilenmemiz nerede ise kesin olan ekonomik yapı ve salt günü kurtarmaya yönelik yaklaşımlarda ısrar edilmesi bu sonuçta belirleyici oldu. 2009 yılı ilk yarısına ilişkin ihracat rakamlarına baktığımızda bir yıl öncesinin aynı dönemine göre yüzde 35'e yakın bir oranda gerilediğini, dış ticaret açığı ve hacmi anormal bir hızla daraldığını görüyoruz. Ülkemizdeki politik tercihler küresel koşullar düzelinceye kadar idare edelim yönünde şekillendi ve aksi ihtimal hiç hesaba katılmadı, hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı gerçeği ısrarla görmezden gelindi. Ülkemizde bazı olumlu eğilimleri abartıp, olumsuz olan ve sorunları ağırlaştırıcıları görmezden gelenler bugünkü sıkıntıların ve de gelecekte yaşanacakların sorumluları olacaktır.

4-Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? AB'nin geleceği ve Türkiye'nin müzakere süreci hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

AB ve sosyal politikalar -ki bunun yol haritası Kopenhag kriterleridir- hakkında birkaç şey söylemek istiyorum. Elbette daha demokratik, daha katılımcı, daha şeffaf bir ülkede yaşamak herkesin özlemi. Ancak bu bir birliğin dayatmala-

rı ile olmaz. Bu bir süreç meselesidir ve bu süreçte tarihsel ve sosyolojik faktörlerin yanında ekonomik faktörlerde büyük rol oynar. Hatta zaman zaman ekonomik faktörler diğer faktörlerin önüne geçer. Türkiye bugün 3000 dolar seviyesinde kişi başına düşen GSMH'ye değil de 10000 dolar seviyesinde kişi başına düşen GSMH'ye sahip olsaydı, Türkiye'nin çehresi çok farklı olacaktı. 20000 dolar olsaydı, daha farklı olacaktı. Hatta bugün hararetle tartıştığımız pek çok sorun, sorun olmaktan çıkacaktı. Bunu niye söylüyorum. Eğer sosyal alanda bir atılım gerçekleştirmek istiyorsanız işe öncelikle ekonomi ile başlamalısınız. Aksi takdirde başarılı olamazsınız. Yaptığınız düzenlemeler, kurumsallaşmaz ve toplum tarafından benimsenmez. Örneğin kişi başına düşen milli geliri 0-300 dolar arası olan Afrika ülkelerinde siz demokrasiden bahsedemezsiniz. Çünkü bu ülkeler daha feodalizm aşamasını geçememişlerdir. Ama Batı (Avrupa ve Kuzey Amerika) dışında gelişmiş bir ülke olan Japonya'da demokrasiden bahsedebilirsiniz. Ve bunun için Kopenhag kriterlerine ihtiyaç duymadılar. Çünkü gelişmeler kendi dinamiği içinde bunu zorlamaktadır zaten. Esasen Türkiye'nin çıkmazı da buradadır. Şu anda gelişmekte olan bir ülke durumundadır. Kapitalizme tam anlamıyla geçiş yapamamıştır. Bunun sancısını yaşamaktadır. Zaten bu yüzden kriterleri yerine getirmekte sorunlar yaşamaktadır.

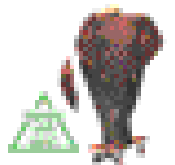
5-Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarını dünyadaki örnekleri ile karşılaştırdığımızda geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce ülkenin ve içinde yaşadığımız kentin sorunlarının çözümünde sivil toplum kuruluşlarının etkinliğini arttırmak için ne gibi çalışmalar yapılmalı? EGİAD'ın çalışmalarını bu anlamda değerlendirir misiniz?

Günümüzde sivil toplum örgütlerinin önemi gittikçe artan bir önem göstermektedir. Gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlar da sivil toplum örgütleri artık kamu kurumları kadar önemsenen ve en az bunlar kadar da önemli görevleri üstlenmektedirler. Sivil Toplum Örgütleri çeşitli sebeplerle devletin ulaşamadığı, yetemediği, geciktiği durumlarda tamamlayıcı ve son derece dinamik ve hızlı hareket edebilen yapılarıyla ufuk açıcı bir vizyonla hareket etmelidir. EGİAD ında bu vizyona en iyi şekilde uyup İzmir'in ve Türkiye'nin sorunlarına çözüm getiren bir Sivil Toplu Kuruluşu olduğuna inanmaktayım.

Yarını bugünden yaşamaya hazır mısınız?



 **elmas
group**
LOGISTICS
service beyond expectation...





13 Mayıs 2009: EGIAD II.Sektör Tanıtım ve İşbirliği Günleri Tepekule Kongre ve Sergi Merkezinde gerçekleştirilmiştir. EGIAD Danışma Kurulu Başkanı Kemal Çolakoğlu, EGIAD Geçmiş Dönem Danışma Kurulu Başkanı Şinasi Ertan, EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, EBSO Meclis Başkanı Mehmet Tiryaki, İZTO Meclis Başkanı Necip Kalkan, BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Porsuk, Ege İhracatçı Birlikleri Başkanlar Kurulu Başkanı Mustafa Türkmenoğlu, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı Zekeriya Mutlu ve ESIAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı Deniz Taner'in beraber açılışını yaptıkları etkinlikte katılımcılar ürün ve hizmetlerini sergileme olanağı bulmuşlardır. Sanayi, Hizmetler ve Tarım Komisyonu ile Dış İşleri Komisyonunun ortaklaşa düzenledikleri organizasyona çeşitli sektörlerden 72 üye firma katılmış; üyelerimiz ve diğer konuklar, firmalar ve ürünleriyle ilgili ayrıntılı bilgi almışlardır.



24 Mayıs 2009: EGIAD Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonu tarafından düzenlenen ve üyelerimizin aileleriyle birlikte katıldıkları Brunch programı Cumba Restaurant'ta gerçekleştirilmiştir. Üyeler arasında tavla turnuvasının da gerçekleştirildiği Brunch'ta birinciye EGIAD için özel tasarlanan tavla hediye edilmiştir.



27 Mayıs 2009: EGIAD Danışma Kurulu Toplantısı Anemon Fuar Otel’de gerçekleştirilmiştir. Danışma Kurulu Başkanı Sayın Kemal Çolakoğlu başkanlığında gerçekleştirilen; Oda ve Dernek Başkanları, iş dünyasının önde gelen isimleri ve Üniversite rektörlerinden oluşan kurulda EGIAD faaliyetlerinin yanında genel ekonomik ve sosyal gelişmeler değerlendirilmiştir. Toplantı sonucunda yapılan seçimde Danışma Kurulu Başkanlığı görevine Sayın Oğuz Tatış, Başkan Vekilliği görevine Uğur Barkan, Danışma Kurulu Sekreterliğine Levent Baysak seçilmiştir. Toplantının ardından Sayın Kemal Çolakoğlu onuruna düzenlenen yemekte Danışma Kurulu üyeleri ve eski dönem yönetim kurulu üyeleri biraraya gelmişlerdir.



FAALİYETLER



28 Mayıs 2009: Ege Genç İşadamları Dernekleri Federasyonu (EGİFED) Genel Kurul Toplantısı EGIAD Dernek merkezinde gerçekleştirilmiştir. Genel Kurul sonucunda 13 asil-13 yedekten oluşan yeni yönetim kurulu belirlenmiştir. Yapılan toplantının ardından Sn.Cemal Elmasoğlu Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üstlenmiştir.



29 Mayıs 2009: İzmir Kalkınma Ajansı ve EGIAD İşbirliğinde Gıda Sektörü Çalıştayı EGIAD Dernek Merkezinde gerçekleştirilmiştir. 2009-2013 Bölgesel Gelişme Planına katkı sağlaması amacıyla gerçekleştirilen toplantıya sektörden 16 temsilci katılmıştır. Prof.Dr.Yaşar Uysal'ın tarım ve gıda sektörü üzerine yapmış olduğu kısa sunumun ardından sektörde yaşanan problemler ortaya konmaya çalışılmış ve katılımcılar her bir stratejik öncelik altında hedefleri belirlemeye yönelik grup çalışmaları gerçekleştirmişlerdir.



30 Haziran 2009: Tekstil ve Giyim Eşyası Sektör Çalıştayı İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA), Ege Genç İşadamları Derneği (EGİAD), Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu (BASİFED), Ege Giyim Sanayicileri Derneği (EGSD) işbirliğinde EGIAD Toplantı Salonu'nda gerçekleştirilmiştir. Amacı tekstil/giyim eşyası sektörünün bölge özelindeki sorunlarını, fırsatlarını değerlendirmek ve 2009-2013 dönemindeki gelişme stratejisini ortaya koymak olan çalıştay sektörün İzmir'deki önde gelen temsilcilerinden 17 kişinin katılımıyla gerçekleşmiş ve çalıştayda kolaylaştırıcılığı Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden Prof. Dr. Mustafa Tanyeri yapmıştır. Ege Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Işık Tarakçoğlu'nun Tekstil/Giyim Eşyası sektörünün üzerine yapmış olduğu sunumun ardından sektörün mevcut durum ve sorunlarının ortaya konması için kart tekniği kullanarak çalışmalar yapılmıştır.



23 Haziran 2009: Sosyal ve Kültürel İlişkiler Komisyonu tarafından düzenlenen “Yaza Merhaba Gecesi” Lamia Gemisinde üyelerimiz ve eşlerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kokteyl Prolongé ile EGIAD üyelerini ağırlayan Lamia, gecenin ilerleyen saatlerinde Körfez turu yaparak misafirlere keyifli saatler yaşatmıştır.



29 Haziran 2009: EGIAD’ın her hafta gerçekleştirdiği Yönetim Kurulu toplantısı ve EGIAD bünyesinde görev alan komisyon toplantıları bu hafta Çamlaraltı Koleji ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir. Toplantının ardından düzenlenen kokteyl ile komisyon üyeleri ve yönetim kurulu üyeleri biraraya gelmişlerdir.



KURUMÇİ OLAYLARININ ARKASINDAKİ GERÇEK NEDENLER

Ege Genç İşadamları Derneği'ni ziyaret eden Prof. Dr. Alimcan İneyet, EĞİAD üyelerine yaptığı konuşmasında; Doğu Türkistan'da yaşanan son olayların, Çin yönetiminin bölgede uyguladığı 60 yıllık ırkçı, anti-demokratik, baskıcı, adaletsiz, zulüm politikasının bir sonucu olduğunu açıkladı. Bu olayların baş sorumlusunun, Çin yönetimi olduğuna dikkat çeken Prof. İneyet, açıklamasını şöyle sürdürdü:

“Çin yönetimi, 60 yıldan beri Doğu Türkistan Türklerine sistematik ve planlı bir şekilde asimilasyon politikası uygulamıştır. Bunun için ilk adım olarak alfabeyi değiştirmiş, eski kuşaklar ile yeni kuşaklar arasındaki kültür bağlarını koparmaya çalışmıştır. İkinci adım olarak, bir taraftan bölgeye yoğun Çinli nüfusu yerleştirirken, diğer taraftan planlı doğum politikası bahanesiyle milyonlarca Türk çocuğunu anne karnında imha etmiştir. Üçüncü adım olarak bölgede yoğun bir şekilde nükleer denemeler yaparak yüz binlerce Uygur Türkünün hayatına son vermiştir. Dördüncü adım

olarak ‘çift dilli eğitim’ politikasıyla Çince bilmeyen Uygur öğretmenlerini milli eğitimden tasfiye etmiş; yerlerine Çinli öğretmenleri getirmiş, çocukları Çince öğrenmeye mecbur etmiştir. Beşinci adım olarak, bir taraftan milyonlarca Çinli göçmeni Doğu Türkistan’a getirip onlara iş, aş ve barınak sağlarken, diğer taraftan yüz binlerce Uygur gencini, özellikle Uygur kızını istihdam bahanesiyle iç bölgelere zorla nakletmiş; onların 2. kuşak evlatlarını Çinileştirmeye çalışmıştır. Altıncı adım olarak, din ve ibadet özgürlüğünü mümkün olduğu kadar kısıtlayarak; Uygur Türklerinin dini ve milli kimliğini zayıflatmaya çalışmıştır. Müslüman Uygur Türklerinin örf, adet, gelenek ve inançlarını, namus ve haysiyetlerini hiçe saymıştır”.

Prof. Dr. Alimcan İneyet, adım adım belirttiği bütün bu maddeler ile Çin hakimiyetinin, bölge nüfus dengesini bozarak, Uygur Türklerini buldukları topraklarda azınlığa düşürme ve Çinileştirme, sonuçta da yok etme stratejisini açıkça ortada olduğuna dikkat çekti.

Şahit olunan son olaylarda, Çin hakimiyetinin bu yok etme politikasına karşı, Doğu Türkistan Türklerinin şerefli, kahramanca direnişini yansıttıklarını ifade eden İneyet; “Çünkü köklü bir geçmişe, köklü ve parlak bir medeniyete sahip olan Uygur Türkleri kendi topraklarında insanca, özgürce, geleceğinden emin yaşamak istemektedirler. Uygur Türklerinin bu istekleri, gayet doğal ve normal isteklerdir” dedi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Çin'e yönelik resmi devlet politikasını gözden geçirmesini belirten Prof.Dr. Alimcan İneyet; “Biz Türkiye'den, bölgedeki Uygur Türklerinin varlığının garanti altına alınması, anayasal hak ve hukuklarının verilmesi, dini ve milli kültürünü özgürce yaşaması koşulu temelinde bir resmi politika geliştirmesini istiyoruz. Tekrarının yaşanmaması için, Doğu Türkistan meselesinin uluslararası hukuk çerçevesinde demokratik ve adil bir şekilde çözüme kavuşturulmasını istiyoruz” diyerek, konuşmasını tamamladı.



20 Temmuz 2009: Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü öğretim üyesi Prof. Dr. Alimcan İneyet; EĞİAD Yönetim Kurulu üyelerini ziyaret etmiş ve Çin'in Sincan Uygur Özerk bölgesinin merkezi Urumçi'de yaşanan son gelişmeler ile ilgili bilgi aktarmıştır.



15 Temmuz 2009: EGIAD Yönetim Kurulu üyeleri yeni göreve başlayan İzmir İl Emniyet Müdürü Sayın Ercüment YILMAZ'ı makamlarında ziyaret etmişler, başarı dileklerinde bulunmuşlardır.



20 Temmuz 2009: EFQM Çalışmaları kapsamında üyelerimize yönelik Liderlik Eğitimi gerçekleştirilmiştir. KALDER Genel Sekreteri Sn.Kenan Keskinoglu tarafından verilen eğitimde EFQM Modeli çerçevesinde Liderlik Kriteri ele alınmıştır.

Aramıza Yeni Katılan Üyelerimiz

AYŞE AKDEMİR

Akmar Gıda ve Tarım Ürünleri San.Tic.A.Ş.

MUSA TURAN

Mim Grup

Hasan SONER İLİRİŞ Oreka Org.Rek.Tur.Dan.Dış.Tic.Ltd. Şti.



*Eğitimdir ki,
bir ulusu ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır,
ya da bir ulusu esaret ve sefaletе terkeder.*

H. Atatürk



EGİAD İlköğretim Okulu

1456 Sokak No:10/1 Punta İş Merkezi Kat:8 Alsancak İzmir, TÜRKİYE
Tel: (0232) 422 30 00 Fax: (0232) 422 33 00 Web: www.egiad.org.tr